

FRELSESARMEEN

HÅNDBOK I TROSLÆRE

Originaltittel: The Salvation Army Handbook of Doctrine
Salvation Books 2010

«Håndbok i troslære»

Oversettelse: Jostein Nielsen

Copyright © 2013

Frelsesarmeens hovedkvarter, Oslo

ISBN 978-82-93084-12-9

Alle bibelsitater er hentet fra bokmålsversjonen av Bibelen,
Bibelselskapet 2011, dersom ikke noe annet er nevnt.

Repro: Mari Mørkeset Sandbakk

Trykk: Prinfo Unique

Innhold

	Side
Forord til den engelske utgaven	12
Forord til den norske utgaven	14
Frelsesarmeens trosartikler	16
Før du begynner å lese...	18
 Kapittel 1 – del 1: Den levende Guds ord	 23
A. Et ord i rett tid	23
1. <i>Kanon</i>	24
2. <i>Testamentene</i>	25
B. Åpenbaring	25
1. <i>Gud gjort kjent</i>	25
2. <i>Former for åpenbaring</i>	26
C. Guddommelig inspirasjon	27
D. Autoritet	28
E. Den hellige skrift og andre autoriteter	29
1. <i>Skriften, Ånden og Kirken</i>	29
2. <i>Den viktigste kilden</i>	29
3. <i>Pluralisme</i>	30
F. Et ord for alle tider	31
 Kapittel 1 – del 2	 32
A. <i>Trosartikkelens fokus</i>	32
B. <i>Historisk sammendrag</i>	35
C. <i>Tolkning av Bibelen</i>	41
D. <i>Viktig for salvasjonister</i>	44
 Kapittel 2 – del 1: Himmelen og jordens skaper	 47
A. Kristen monoteisme	47
B. Guds karakter	48
1. <i>Fullkommen og hellig</i>	48
2. <i>Fullkommen visdom</i>	49

3. <i>Fullkommen makt</i>	50
4. <i>Fullkommen kjærlighet</i>	50
C. Himmelen og jordens skaper	53
1. <i>Skapelse fra intet</i>	53
2. <i>Det ondes problem</i>	54
D. Opprettholder og Styrrer	54
1. <i>Guds vedvarende plan</i>	54
2. <i>Omsorg for Guds verden</i>	55
3. <i>Guds herlighet</i>	55
E. Menneskets svar: Tilbedelse og gudstjeneste	56
1. <i>Å svare Gud</i>	56
2. <i>Faren ved avgudsdyrkelse</i>	57
F. En Gud som skal gjøres kjent	58
 Kapittel 2 – del 2	59
A. <i>Trosartikkelens fokus</i>	63
B. <i>Skapelse og vitenskap</i>	65
C. <i>Lidelsens problem</i>	65
D. <i>Viktig for salvasjonister</i>	71
 Kapittel 3 – del 1: En Gud som aldri er alene	74
A. En Gud i fellesskap	74
B. Gud som Far	75
C. Gud som Sønn	77
1. <i>En Gud som gjør seg kjent</i>	77
2. <i>En Gud som bryr seg om oss</i>	77
3. <i>En Gud som frelser</i>	78
D. Gud som Den hellige ånd	78
1. <i>Den hellige ånd er Kristi ånd</i>	79
2. <i>Den hellige ånd er Herre</i>	79
3. <i>Den hellige ånd er fri og mektig</i>	80
4. <i>Den hellige ånd er Livgiveren</i>	80
E. En Gud som er tre i én	81

Kapittel 3 – del 2	82
A. Trosartikkelens fokus	82
B. Historisk sammendrag	84
C. Vranglærer om treenigheten	91
D. Gud som Far	93
E. Gud som Den hellige ånd	94
F. Viktig for salvasjonister	100
 Kapittel 4 – del 1: Guds Sønn fra evighet	 103
A. Mennesket Jesus	103
1. En historisk person	103
2. Et virkelig menneske	104
3. Et enestående menneske	104
B. Jesus, Guds Sønn	105
1. Inkarnasjonen	105
2. Jomfrufødselen	106
C. Jesus Kristus, vår Herre	106
D. Frelse i Jesus	107
E. Vår frelse, vårt oppdrag	109
 Kapittel 4 – del 2	 110
A. Trosartikkelens fokus	110
B. Jesu navn og titler	111
C. Historisk sammendrag	114
D. Samtidsdebatten	119
E. Den kristologiske debatten og vranglærene	127
F. Viktig for salvasjonister	131
 Kapittel 5 – del 1: Et forvrengt bilde	 133
A. Skapelse og syndefall: Bibelens vitnesbyrd	134
B. Skapt i Guds bilde	134
C. Mennesket falt i synd	135
D. Syndens opprinnelse	136
E. Syndens vesen	136
1. Arvesynd	137

2. «Fordervede syndere»	138
F. Syndens følger	138
1. Atskillelse fra Gud	138
2. Guds vrede	139
G. Frelse ved Guds nåde	139
 Kapittel 5 – del 2	141
A. Trosartikkelens hovedsaker	141
B. Historisk sammendrag	143
C. Viktig for salvasjonister	150
 Kapittel 6 – del 1: Forsoning gjennom Kristus	152
A. Formålet med forsoningen	152
1. Forsoningen forberedes	152
2. Forsoningen fullbyrdes	153
B. Å tolke forsoningen	154
1. Løsepenge	154
2. Rettssalen	154
3. Et forløsende offer	154
4. Seier over synd	155
5. Selvoppofrende kjærlighet	155
C. Vår korsfestede og oppstandne Herre	155
D. Død og liv for alle som tror	156
E. Nåden og den frie vilje	157
F. Et evangelium å forkynne	157
 Kapittel 6 – del 2	159
A. Trosartikkelens fokus	159
B. Historisk sammendrag	161
C. Viktig for salvasjonister	168
 Kapittel 7 – del 1: Frelsesprosessen	171
A. Omvendelse	171
1. I Jesu liv og gjerning	171
2. Som et svar på Jesu gjerning	172

B. Tro	172
C. Gjenfødelse	173
D. Den hellige ånds gjerning	174
1. <i>Løftet om Ånden</i>	174
2. <i>Ånden i Jesus</i>	174
3. <i>Den hellige ånds virke den troendes liv</i>	175
4. <i>Ånden i Kirken</i>	176
 Kapittel 7 – del 2	177
A. <i>Trosartikkelens fokus</i>	177
B. <i>Historisk sammendrag</i>	179
C. <i>Nyere teologiske vinklinger</i>	184
D. <i>Viktig for salvasjonister</i>	186
 Kapittel 8 – del 1: Frelsens egenart	189
A. Rettferdiggjørelse	189
B. Rettferdiggjort av nåde	190
C. Rettferdiggjørelse ved tro	191
1. <i>Troens egenart</i>	191
2. <i>Tro og gjerninger</i>	192
D. Visshet	192
E. En frelse å ta imot	193
 Kapittel 8 – del 2	195
A. <i>Trosartikkelens fokus</i>	195
B. <i>Historisk sammendrag</i>	196
C. <i>Viktig for salvasjonister</i>	204
 Kapittel 9 – del 1: Å forbli frelst	206
A. Frelsens velsignelser	206
B. Frafall	207
C. En stadig lydig tro	208
 Kapittel 9 – del 2	210
A. <i>Trosartikkelens fokus</i>	210

<i>B. Historisk sammendrag</i>	211
<i>C. Viktig for salvasjonister</i>	216
Kapittel 10 – del 1: Full frelse	219
A. Åndens helliggjørende virksomhet	219
1. <i>Helliggjørelse</i>	219
2. <i>Guds nådige omsorg</i>	220
3. <i>Av nåde ved tro</i>	221
4. <i>En radikal livsforvandling</i>	221
5. <i>En livslang prosess</i>	222
B. Hellighetslivet	224
1. <i>Gjennopprettelse av pakten med Gud</i>	224
2. <i>Hellighet og etikk</i>	225
3. <i>Helhet, helse og helbredelse</i>	225
4. <i>Hellighet leveres ut i tjeneste</i>	226
Kapittel 10 – del 2	227
A. <i>Trosartikkelens fokus</i>	227
B. <i>Tolkninger av hellighetserfaringen</i>	230
C. <i>Historisk sammendrag</i>	234
D. <i>Viktig for salvasjonister</i>	248
Kapittel 11 – del 1: Vår oppstandne Herres rike	252
A. Frelsens velsignelser	252
1. <i>Gudsrikets triumf</i>	253
2. <i>Evig liv</i>	253
B. Død og oppstandelse	254
1. <i>Sjelens udødelighet</i>	254
2. <i>Kroppens oppstandelse</i>	255
C. Absolutt ansvar	255
1. <i>Dommen</i>	256
2. <i>Helvete og himmel</i>	256
Et håp å formidle	257

Kapittel 11 – del 2	258
A. Trosartikkelens hovedsaker	258
B. Historisk oppsummering	260
C. Tolkninger av Kristi gjenkomst	271
D. Viktig for salvasjonister	273
 Kapittel 12 – del 1: En salvasjonistisk forståelse av kirken	276
A. Kristi kropp	277
B. Guds folk	277
C. Kirken som et fellesskap	278
1. Forsoningens fellesskap	278
2. Et fellesskap som består	279
3. Et samlet fellesskap	279
4. Et utbredt fellesskap	281
5. Et fornyet og samtidsrettet fellesskap	283
 Kapittel 12 – del 2	284
A. Viktige kjennetegn ved Kirken	284
B. Historisk oppsummering	288
C. Frelsesarmeen og kirken	294
D. Nådegavene	297
E. Sakramentene	299
F. Viktig for salvasjonister	303
 Tillegg	306
1. De klassiske trosbekjennelsene	306
2. Trosartiklene til The Methodist New Connexion (1838)	312
3. Lausannepakten	314
4. Rapporten fra den internasjonale kommisjonen for åndelig livsutvikling	325
5. Frelsesarmeen – en del av Kristi kropp	340
6. Paktene i Frelsesarmeen	349
7. Hvordan bruke Håndbok i troslære?	353
8. Tekstrekke for Frelsesarmeen	356
9. Ordliste over teologiske begreper	364

Forord til den engelske utgaven

Jeg ønsker denne ettbinds nyutgivelsen av «Frelsesarmeens håndbok i troslære» varmt velkommen. Vi står i takknemlighetsgjeld til Frelsesarmeens internasjonale lærenemnd for en meget nyttig bok.

Den aller første troslæreboken, som bar tittelen «Frelsesarmeens læresetninger og lære», ble utarbeidet på initiativ fra William Booth til bruk ved «Treningshjemmene» i 1881. Til å begynne med var den ikke tilgjengelig for bruk utenfor dette, men som svar på kommentarer om at kadettene ble undervist fra 'en hemmelig bok' ble en offentlig utgave lagt ut for salg i 1883. Forskjellige utgaver med tittelen «Frelsesarmeens læresetninger» ble publisert mellom 1885 og 1913 (den 11. utgaven). Fram til 1892 hadde de: «Utarbeidet til bruk ved treningshjemmene» som undertittel. Etter 1900 ble dette forandret til: «Utarbeidet til bruk for kadetter under forberedelse til offiserskap», men det er viktig å legge merke til at bruken ikke begrenset seg til kadetter under utdanning. Det var vanlig at offiserer brukte boken til opplæring og studier i korps-sammenheng.

En ny «Håndbok i Frelsesarmeens troslære» ble utarbeidet og publisert i 1922 under ledelse av general Bramwell Booth. Reviderte utgaver fulgte i 1925, 1927 og 1935. Den siste kom i nye opplag i 1940, 1955, 1960, 1961 og 1964.

En ny «Håndbok i troslære» ble publisert av general Frederick Coutts i 1969 og kom i stadig nye opplag før en helt ny-utformet håndbok kom i 1998 med tittelen «Ordet om frelse». «Ordet om frelse» ble raskt etterfulgt av en studieveiledning i 1999.

Denne 2010 utgaven av «Håndbok i troslære» har beholdt ordlyden i 1998-utgaven, med unntak av mindre klargjøringer og stilmessige endringer. Hovedhensikten har vært å gjøre den mer brukervennlig, for eksempel ved igjen å fordele bibelhenvisningene i hovedteksten der de hører hjemme; ved å gjeninnføre en kapittelnummering som stemmer med den aktuelle trosartikkelen; ved

å slå sammen selve Håndboken med studieveiledningen fra 1999 i ett bind, fjerne utdatert materiell, revidere enkelte av tilleggene og ta inn ytterligere tre studiehjelpemidler, (tillegg 5, 6 og 9).

I sitt forord til «Ordet om frelse» skrev general Paul Rader: «Hva salvasjonister tror, har aldri vært uvesentlig for hvordan vi som enkeltmennesker lever våre liv i Kristus, eller som en verdensvid åndelig bevegelse. Vår tro, grunnlagt på Skriften, og overbevisende bekreftet gjennom vår personlige erfaring, har vært den motiverende drivkraften i vår lydighet mot oppdraget». Vi kan si et tydelig «Amen!» til det, og oppriktig be Gud om at den nye Håndboken må fortsette å [stadig] være nyttig til å styrke vår tro og underbygge vår trosbekjennelse som salvasjonister.

Shaw Clifton
General

Frelsesarmeens internasjonale hovedkvarter London
Mars 2010

Forord til den norske utgaven

I et oversettelsesarbeid som dette, må det tas hensyn til mange faktorer. Første del i hvert kapittel er Frelsesarmeens offisielle lære. Derfor må den norske teksten ligge så nær originalspråket som mulig. Samtidig er det et poeng at teologiske begrep som brukes på engelsk, vanligvis allerede har en oversettelse som brukes i norsk teologi. Da er det viktig å bruke det riktige norske begrepet. Noen ganger har det vært nødvendig å gå helt til grunnteksten (koine gresk) for å se hva som egentlig ligger i noen av de begrepene som er brukt i den engelske teksten.

Dersom du kjenner den forrige utgave av Frelsesarmeens troslære: «Ordet om frelse» (1998), vil du oppdage at den utgjør store deler av første del av hvert kapittel i denne utgaven. Det er gjort relativt få endringer både i den engelske teksten og i den norske oversettelsen som ble revidert i 2010. Det er kommet noen få tilføyelser, men hovedsakelig dreier endringene seg om redigering av stoffet og tilpasning til den siste bibelutgaven fra Det Norske Bibelselskap (2011).

I arbeidet med del to av hvert kapittel, måtte det jobbes fra bunnen, men samtidig måtte det være i samsvar med begrepsbruken i den første delen slik at det var lett å se sammenhengen mellom den offisielle læren og hvilken tolkningstradisjon læren bygger på. I del to refereres det til en rekke eksterne kilder. Disse kildehenvisningene er lagt som fotnoter på bunnen av hver side. Du vil oppdage at de fleste henvisningene er til engelske kilder. Noen av verkene det vises til, er også oversatt til norsk. De fleste av disse er av relativt «gammel årgang», og jeg har derfor valgt å oversette til dagens rettskrivingsnorm, men beholdt henvisningen til den engelske kilden.

Håndboka har også en rekke tillegg. Flere av disse er «økumeniske» tekster, og disse er i sin helhet gjengitt i foreliggende offisielle norske oversettelser.

Arbeidet har forgått ved at jeg først oversatte et kapittel. Dette

ble så sendt til majorene Bente Gundersen og Inger Marit Nygård. De har gitt tilbakemelding både på mulige teologiske avvik i forhold til den engelske teksten og på det norske språket generelt. Deres innspill har vært helt uvurderlige i arbeidet med den endelige teksten og det har bidratt til et bedre resultat enn det ellers hadde vært – så tusen takk!

Jeg ønsker deg Guds velsignelse når du nå gir deg i kast med å forstå hva Frelsesarmeen tror og hvorfor vi tror som vi tror.

Jostein Nielsen

Frelsesarmeens trosartikler

1. Vi tror Det gamle og Det nye testamentet i Bibelen er inspirert av Gud, og at bare de gir den guddommelige rettesnoren for kristen tro, lære og liv.
2. Vi tror det er bare én Gud, som er absolutt fullkommen, som har skapt, opprettholder og styrer alle ting og er det eneste rette formålet for religiøs tilbedelse.
3. Vi tror det er tre personer i guddommen: Faderen, Sønnen og Den hellige ånd. De er ett i vesen og like i makt og ære.
4. Vi tror at i Jesu Kristi person er guddommelig og menneskelig natur forent, så han er både virkelig og sann Gud og virkelig og sant menneske.
5. Vi tror de første foreldrene våre ble skapt i en uskyldstilstand, men at de ved ulydigheten sin tapte renheten og lykken. Som en følge av fallet deres, er alle mennesker blitt helt igjennom fordervede syndere og derfor gjenstand for Guds vrede.
6. Vi tror Herren Jesus Kristus, ved sin lidelse og død, har tilveiebrakt forsoning for hele verden, så alle som vil kan bli frelst.
7. Vi tror anger for Gud, tro på vår Herre Jesus Kristus og gjenfødelse ved Den hellige ånd er nødvendig for å bli frelst.
8. Vi tror vi blir rettferdiggjort av nåde, ved tro på vår Herre Jesus Kristus; og at den som tror, bærer i seg vitnesbyrdet om dette.
9. Vi tror en stadig må lyde og tro på Kristus for å forbli frelst.

10. Vi tror alle troende har rett til å bli helliget «helt igjennom», og at «ånd, sjel og kropp» kan bli «bevart uskadet så dere ikke kan klandres for noe når vår Herre Jesus Kristus kommer» (1. Tess 5:23).
11. Vi tror på sjelens udødelighet, kroppens oppstandelse, den alminnelige dom ved verdens ende, de rettferdiges evige lykke og de gudløses evige straff.

Før du begynner å lese...

For salvasjonister har tro og handling alltid vært to sider av samme sak. Vår tro og praksis er rotfestet i Bibelen, personlig erfaring og i kristenarven. Frelsesarmeens troslære er en del av den arven, og den har bibelteksten slik den er tolket av Guds folk som grunnvoll.

Denne boken handler om Frelsesarmeens troslære. Den utdyper de 11 trosartiklene som siden 1878 har vært grunnlaget for Frelsesarmeens vitnebyrd om det kristne evangeliet, og viser hvordan de er rotfestet i Bibelen og i kirkelig tradisjon. Den gir også muligheter til å reflektere over hvordan de er nært knyttet til hver salvasjonists personlige tro og til det vitnesbyrd og fellesskap som Frelsesarmeen som helhet står for.

Noen mennesker vil kanskje spørre seg hvorfor salvasjonister legger så stor vekt på en skriftlig troserklæring. Kristendommens kjerne er den troendes forhold til Jesus Kristus, som er dypt personlig og ofte umulig å definere. Samtidig er troen så uunngåelig knyttet til en fellesskapstanke at den blomstrer best i fellesskap med andre troende. I overensstemmelse med Bibelens eget vitnesbyrd har kirken gjennom historien lært å uttrykke en samlet erfaring av troen ved bruk av felles erklæringer og trosbekjennelser.

De første kristne anerkjente hverandre i den enkle bekjennelsen: «Jesus er Herre» (1 Kor 12:3). Dette var deres trosbekjennelse. I det de delte den, grunnfestet de sin personlige erfaring av en oppstanden Kristus, de bekreftet hverandres opplevelse og kalte verden til å anerkjenne Kristi herredømme. Det var fra denne bibelske begynnelsen at kirkens trosbekjennelser vokste til å bli autoritative erklæringer av den kristne tro. Tre bekjennelser fra de første århundrene av kirkens historie: Den apostoliske, den nikenske og den athanasianske, er blitt kjent som de klassiske trosbekjennelsene (Tillegg 1). I tidens løp har det kommet flere troserklæringer. Det har gjerne vært de enkelte kirkelige grupperinger som på denne måten har tydeliggjort hva som er vektlagt i deres lære. Eksempler

på slike er «Westminster-bekjennelsen» som stadig ansees som bestemmende i de presbyterianske kirkene, og «Augustana» som siden reformasjonen har markert de karakteristiske grunnsetningene i luthersk lære.

Frelsesarmeens egne trosartikler fyller en liknende funksjon. Selv om deres opprinnelse ikke er nedtegnet, er det tydelig at de har sine røtter i en metodistisk tradisjon. Artiklene har en slående likhet med ord og innhold i læresetningene til metodistenes New Connexion (1838) (Tillegg 2). William Booth var ordinert pastor i «The New Connection», og grunnleggerne der hevdet at læren deres var «metodismens, slik Mr. Wesley underviste den». I 1865 tok William Booth med seg syv trosartikler og dannet den «Den kristne misjon», forløperen til Frelsesarmeen. Ytterligere tre ble tilført i 1870, og den siste, nå nummer 9, kom til i 1876. Hvert av tilleggene kan spores tilbake til New Connections erklæring. Med kun små redaksjonelle endringer, hovedsakelig i tegnsetting, finnes disse læresetningene som tillegg 1 i «The Salvation Army Act» av 1980.

Frelsesarmeens læresetninger har altså sine røtter i læren til John Wesley og de evangeliske veknelsene i det attende og nittende århundre. Det var en høy grad av læremessig enighet mellom evangeliske kristne på midten av det nittende århundre. Det går fram av en uttalelse i ni punkter fra Den Evangeliske Allianse i 1867. Men det som spesielt kjennetegner Frelsesarmeens lære, kommer fra metodismen. Vår sterke vektlegging av gjenfødelse og helliggjørelse, vår overbevisning om at evangeliet er for absolutt alle og vår opptatthet av menneskets frie vilje, har alt sine røtter der.

Troslære er derfor kirkens lære. Det er en utvidet trosforklaring, grunnlagt på Skriften og utviklet fra trosbekjennelsene. Frelsesarmeens 11 trosartikler er et uttrykk for både en personlig tro og en felles visjon. De er i samsvar med de klassiske kristne trosbekjennelsene og identifiserer salvasjonistene som lemmer på Kristi kropp på jorden.

De 11 trosartiklene til Frelsesarmeen blir ofte undervist og diskutert som enkeltstående troserklæringer. Men heller enn å se på dem enkeltvis, er det mulig å se det geniale i dem når vi betrakter

dem og reflekterer over dem på en slik måte at vi gjenkjenner et mønster. Mønsteret er en tydelig gjenspeiling av den wesleyanske teologien som er hjertet i alt det Frelsesarmeen tenker om sin lære.

De fire første trosartiklene handler om Gud. Han inspirerer Skriften som danner grunnlaget for vår tro og praksis; Han er Skaper, Styrer og Opprettholder; Han er Far, Sønn og Hellig ånd, Treenighetens natur eller vesen slik den åpenbares i Skriften; og Han er Gjenløseren som er både menneske og Gud. Den femte trosartikkelen beskriver menneskenes falne natur og dens konsekvenser som bare kan gjenløses ved Guds gave, Jesus, og hans offer på korset (art. 6). Samlet formidler artiklene 6, 7, 8, 9, 10 og 11 den dynamiske samhandlingen mellom Guds nåde, vår respons og Guds handling i våre liv idet vi stoler på ham. De utdyper et dynamisk og samhandlende fellesskap som gjenspeiler Guds forutgående, rettferdiggjørende, helliggjørende og herliggjørende nåde. Med andre ord gir de sammen et bilde av *via salutis* (frelsens vei): Guds vedvarende nåde og de troendes vandring med Kristus. Den niende og tiende artikkel er uløselig knyttet sammen ved at å forbli frelst leder til hellighet og Kristuslikhet. Idet vi innvier oss (art. 9), helliggjør Gud oss (art. 10). Den siste artikkelen minner oss om den endelige frelse og konsekvensen av våre valg i dette livet.

Trosartiklene utdyper og definerer vår forståelse av Gud, mennesket og utviklingen av gudsforholdet og vårt kristne liv, og kan best forstås når vi har dette mønsteret i bakhodet. Artiklene er unike for Frelsesarmeen, men har en vektlegging som deles av andre kristne tradisjoner. De er troens fundament og danner en målestokk som kan hjelpe oss til å tolke og bedømme vår erfaring, slik at vi på en best mulig måte kan leve ut vår tro i vår egen sammenheng.

Notabene

Hvert kapittel har to deler. Den første delen av hvert kapittel inneholder Frelsesarmeens formelle og offisielt godkjente utleggelse av den aktuelle trosartikkelen. Til sammen utgjør disse den offisielle «Håndbok i tros lære».

Del to av hvert kapittel bærer tittelen: «Et skritt videre». Det er

ment å være en nyttig ressurs, men er ikke en del av det offisielle uttrykket for Frelsesarmeens troslære. Her finner du også forslag til aktiviteter, og spørsmål til diskusjon og videre refleksjon. Disse er laget for å oppmuntre deg og gjøre deg i stand til å sette din kunnskap om læremessige spørsmål i forhold til din personlige åndelige erfaring, ditt liv i det kristne fellesskapet og din samhandling med verden.

Kapittel 1 – Del 1

Den levende Guds ord

Den kristne troslæres kilde

Vi tror Det gamle og Det nye testamentet i Bibelen er inspirert av Gud, og at bare de gir den guddommelige rettesnoren for kristen tro, lære og liv.

Den første trosartikkelen identifiserer Bibelen som kilden både til kristen tro og kristen praksis. Troen vår finner derfor sin forklaring og sitt forsvar i Skriften. Troslærens historie viser hvordan Kirken har forstått, fortolket og formidlet den bibelske sannhet. Den første artikkelen er utgangspunktet som stadfester at det er Bibelen som er kilden til kristen troslære.

Bibelen er en bok skrevet av mange forfattere: Den er et menneskelig dokument. Men vi tror at den også er Guds ord (1 Tess 2:13). Den bærer Guds autoritet, åpenbarer sannheten og er en rettesnor for kristenlivet (2 Tim 3:16-17). I den møter vi historiens levende Gud, og gjennom dens undervisning lærer vi å leve sammen med ham.

A. Et ord i rett tid

Guds ord kommer til oss i beretningene om de erfaringer troens menn og kvinner har gjort gjennom mange århundrer. Bibelen er frukten av et levende fellesskap mellom Gud og hans folk i en bestemt historisk sammenheng.

1. Kanon

Kanon er den skriftsamlingen som Kirken har godkjent som Den hellige skrift – Guds åpenbarte ord. Den inneholder både Det gamle og Det nye testamentet. Teologen Origenes av Alexandria (ca 185 – 254 e. Kr.) var sannsynligvis den første som refererte til kanon som en samlet autoritativ skriftsamling. På norsk har vi valgt å bruke den greske varianten «kanon» som på hebraisk er «kaneh» som egentlig betyr «siv». I gresk dagligtale var det vanlig å bruke dette ordet om en målestav – sannsynligvis fordi slike opprinnelig ble laget av siv. Etter hvert ble ordet brukt felles om enhver form for standard eller regel. Slik skulle skriftsamlingen være «linjalen» som tro og handling skulle måles etter.

De første kristne så på de jødiske hellige skrifter, nå kjent som Det gamle testamentet, som autoritative. De refererte til deres innhold som støtte for å hevde at Jesu oppdrag og autoritet var gitt av Gud. Samtidig begynte de å formidle evangeliet både i skriftlig så vel som muntlig form. Fra tidlig i Kirkens historie, ble noen av disse skriftene anerkjent for å inneha autoritet. Disse ble etter hvert til Det nye testamentet.

Det gamle testamentet hadde sitt utspring i det jødiske folks opplevelser gjennom mange århundrer. Det viser en åpenbaring av Gud som var i stadig utvikling, men som likevel var ufullstendig inntil hans sønn, Jesus Kristus, kom til verden. Kristne har alltid verdsatt og respektert Det gamle testamentet, men har samtidig innsett at det bare er i Jesus det kan fortolkes rett og at det er han som har oppfylt de løftene som er gitt. Uten Det nye testamentet, forblir Det gamle ufullstendig. På samme måte er Det nye testamentet ufullstendig uten Det gamle. Det nye testamentet forkynner at alle lengsler og håp som finnes i Det gamle testamentet, er oppfylt i Jesus Kristus.

Det nye testamentet er skrevet som et vitnesbyrd om Jesu Kristi liv, lære og person. Bøkene ble skrevet for å undervise de troende og føre andre mennesker til tro på Kristus. Da kanon var komplett i det fjerde århundre, var de fleste bøkene i Det nye testamentet allment anerkjent av det kristne samfunn. De bøkene det var reservas-

joner mot, ble tatt med eller utestengt fra kanon på grunnlag av tre kriterier: Ekte bøker måtte være apostoliske i sin opprinnelse, samstemme med det som var allment anerkjent som rett tro, og være i alminnelig bruk i menighetene.

Gjennom denne grundige prosessen og ledet av Den hellige ånd, kom de kristne fram til enighet om de bøkene som ble betraktet som hellige skrifter. Det var ikke Kirken som ga skriftene autoritet. Autoriteten var noe de kjente igjen og bekreftet.

2. Testamentene

De 66 bøkene som danner Bibelen, er delt i Det gamle og Det nye testamentet og består av forskjellige skrifter som knyttes sammen av et felles tema. Testament betyr pakt. De jødiske skriftene vitner om den pakten Gud sluttet med israelsfolket (2 Mos 34:10-28). Det nye testamentet vitner om den nye pakten som ble lovet i Det gamle testamentet (Jer 31:31-34), gitt ved Jesus Kristus (Luk 22:20) til alle folkeslag, og er virksom for alle som tror på ham.

Disse bøkene, som er vidt forskjellige i litterær form og kulturell bakgrunn, kan studeres som enkeltuttrykk for historiske kulturer. Men kristne betrakter dem som én bok – Bibelen. Det er ett tema, Guds frelsende nåde, og én beretning, om hvordan Gud handler med sitt folk. Den når sitt høydepunkt med Guds frelsesverk i Jesus (Luk 24:25-27; 44-48; Joh 20:30-31). Det er to testamenter, men én åpenbaring. På den måten står disse skriftene alene som et unikt vitnesbyrd, og de har en enestående autoritet som kommer av deres innhold, tema og guddommelige opprinnelse.

B. Åpenbaring

1. Gud gjort kjent

Til alle tider har mennesker vitnet om at de var seg bevisst et guddommelig nærvær, eller de har hatt en overbevisning om at universets skjønnhet og orden peker på en allmektig Gud (Rom 1:20). Fordi Gud alltid i bunn og grunn vil forbli et mysterium for sin

skapning, kommer vi ikke langt i vår anstrengelse etter å oppdage den frelsende sannheten om Gud. Når evnen til innsikt i tillegg er påvirket av synd, blir vår forståelse av Gud tilsørt og fordreid (Rom 1:21-32).

Vi tror at Gud gjennom sine handlinger har gjort kjent for oss det vi aldri ville vært i stand til å oppdage på egen hånd – hans kjærlighet (Jer 31:3), kraft til å frelse (Salme 68:19-20) og evige vilje (Jes 55:8-11, Joh 3:16). Han har fjernet sløret som dekket mysteriet. Guds egen åpenbaring av seg selv er tatt vare på og presentert i Bibelens levende beretning.

Åpenbaringen er en gave ved Guds nåde. Den springer ut fra Guds kjærlighet til menneskeheten og en guddommelig vilje til at vi skal kjenne, elske, tjene og fryde oss over Gud til evig tid. Bibelen er beretningen og det skrevne uttrykket for denne åpenbaringen.

Den innsikt ikke-kristne religioner har, kan nok uttrykke åndelig kunnskap og forståelse, men de viser oss ikke Jesus som Ordet som ble menneske (Joh 1:14-18).

Begrepet «åpenbare» betyr «å avduke» eller «å fjerne sløret». I Bibelen ser vi hvordan åpenbaringen vokser fra det som er lite til noe stort, og fra det ufullstendige til det fullkomne. I og med at Guds åpenbaring av seg selv i Det gamle testamentet var en forberedelse for Jesu komme, skjer den gradvis og er nødvendigvis ufullstendig. Det er Jesus som er Guds endelige og fullkomne åpenbaring.

2. Former for åpenbaring

I Bibelens beretninger møter Gud mennesker på mange forskjellige måter. Tidlig i sin historie opplevde det jødiske folk hendelser som ga dem en fornemmelse av Guds trofaste kjærlighet (Jes 63:7-14; Hos 11:1-4). De gjenkjente hans hånd da de ble dannet som et folk, og etter hvert som historien deres utspant seg. Gud ga dem Loven som viste hvordan de skulle leve i fellesskap med ham (5 Mos 31:9-13; Salme 119:105), og gjennom profetene åpenbarte han renheten og intensiteten i sin kjærlighet (Amos 5:21-24; Hos 14:4). I Det gamle testamentet bidrar historien, loven, profetene og de andre skriftene til en stadig dypere forståelse av Guds majestet, hellighet

og kjærlighet.

Alle disse formene for åpenbaring samles i Jesus Kristus. Det er i ham historiens Gud griper aktivt inn med sin enestående frelse (Hebr 1:1-3). Han som profetene talte om, er også oppfyllelsen av Loven (Jes 53:1-6; Matt 5:17-20). Det nye testamentet beskriver Jesu personlige historie og forkynner evangeliets budskap, som helt til denne dag er blitt videreformidlet av Kirken. Ingen andre bøker kan på samme måte som Bibelen tilby Livets ord. Den er en frelsende åpenbaring, fokusert på Jesus Kristus, Guds levende Ord (Joh 1:1-18).

C. Guddommelig inspirasjon

Hver bok i Skriften er innblåst av Gud og nyttig til opplæring, tilrettevisning, veiledning og oppdragelse i rettferd, så det mennesket som tilhører Gud, kan være fullt utrustet til all god gjerning. (2 Tim 3:16-17).

Bibelen er Guds gave og ikke et menneskeverk. Den er et resultat av guddommelig kraft som finner et menneskelig gjensvar. Gud tar initiativet og utrufter, og menneskene som skriver, gjør det i lydighet og av fri vilje. Åpenbart sannhet blir formidlet og bevart i skrevet menneskelig språk.

Vi bruker gjerne begreper som «guddommelig inspirert» eller «gitt ved Guds inspirasjon» når vi beskriver dette. De som skrev Bibelen, og som ofte gjorde bruk av mange forskjellige litterære kilder, ble opplyst og ledet av Den hellige ånd. Slik frambrakte de et vitnesbyrd om Guds frelseshandling gjennom Jesu Kristi liv og person som er av varig gyldighet og absolutt til å stole på (Joh 20:30-31; 2 Pet 1:20-21).

De som skrev, fikk del i noe som er større enn den naturlige inspirasjonen en kunstner eller forfatter opplever. Samtidig erkjenner de fleste kristne at denne inspirasjonen ikke var som et diktat. Det finnes ikke noe i Bibelen som tyder på at Gud utslettet forfatterens egen personlighet og skapte dem om til «kopimaskiner».

Deres eget stilistiske særpreg, deres tenkesett, kulturbakgrunn og menneskelige begrensning kommer til syne på Bibelens sider.

Likevel er det klart at resultatet ikke kan forklares ene og alene på menneskelig vis. Teksten er ikke bare et uttrykk for menneskets forståelse, den er også Guds verk og Guds ord. Når en trenger inn i Bibelens budskap og hva den gjør krav på å være, ser en at den overskrider menneskelig visdom, logikk og godhet.

D. Autoritet

Fordi Bibelen er gitt ved inspirasjon og inneholder Guds åpenbaring til frelse, overskygger den all annen autoritet. Jødefolket aksepterte at deres hellige skrifter hadde autoritet. Jesus var enig (Matt 22:29-32; Joh 10:35b). Helt fra starten fulgte urkirken Jesu eksempel. De anerkjente og henviste til den jødiske kanon og så på den som grunnvullen for evangeliet (Apg 2:16-21; 13:32-52; 28-25-27).

Men de var også snare til å anerkjenne inspirasjonen og autoriteten i de skriftene som kom til å danne Det nye testamentet. Disse skriftene er også grunnleggende, for det er gjennom deres budskap vi møter Jesus Kristus som Herre og Frelser.

Det var ikke Kirken som ga autoritet, men de gjenkjente den i det skrevne ord og aksepterte Bibelens autoritet som den fullkomne og avgjørende faktor for hva som er ekte kristen tro og sant disippelskap. Derfor valgte de å underordne seg den.

Historien gir mange eksempler på at Kirken har søkt i Skriften etter retningslinjer når den har måttet ta tak i krisesituasjoner og vranglærer. Historien gir også tallrike eksempler på at Ånden har kalt det kristne samfunn tilbake til tro og disippelskap gjennom Bibelens budskap. Skriften har satt en standard for kristenliv både for den enkelte troende og for hele Guds folk. For utallige mennesker har Bibelen bevist sin verdi som troverdig veileder både til kristen tro og kristent liv (2 Tim 3:16-17; 2 Pet 1:19-21).

E. Den hellige skrift og andre autoriteter

1. Skriften, Ånden og Kirken

Bibelen er altså den høyeste autoriteten for den kristne. Men Bibelen selv lærer at det finnes tre søyler som legger en trygg grunnvoll for kristen tro og kristent liv. De tre er:

Bibelens lære (2 Tim 3:16-17), Den hellige ånds direkte veiledning (Apg 8:29; 9:10-19; 13:1-3; 16:6-8) og samstemmigheten blant de kristne (Apg 15:1-29; 1 Tess 5:12-22). Slik Bibelen ikke kan forstås rett uten hjelp av Ånden, må en leser også forholde seg til hvordan kristenheten har fortolket den opp gjennom historien. Hver av de tre grunnleggende kildene må bekreftes av de andre to, for å sikre at evangeliets sannhet blir bevart.

De nytestamentlige forfatterne forteller om hvordan forholdet til Jesus hadde en forvandlende virkning på livene til enkeltmenn-nesker og hele samfunn. Deres ord vil for alltid være målestokken for kristen erfaring, rett tro, etikk og atferd, men for å lese dem rett, trenger vi Den hellige ånds veiledning. Han puster gjennom ordet, kaster lys over sannheten og tolker Guds evige budskap inn i vår samtid. Vi trenger også at den kristne menigheten stadfester forkynnelsen. Ned gjennom tidene er Jesu evangelium blitt forkynt av hans etterfølgere, og deres vitnesbyrd gir oss en nøkkel til å forstå Bibelen.

Som kristne har vi derfor tre kilder som hjelper oss å forstå Guds ord og praktisere det: Skriften, Ånden og Kirken. Hver enkelt av disse bekrefter og stadfester de to andre.

2. Den viktigste kilden

Av disse tre kildene er det imidlertid Bibelen som er den viktigste. Det er riktig at Ånden må virke gjennom ordet og kaste lys over sannheten som finnes der. Det er også riktig å lytte til Kirkens oppriktige vitnesbyrd gjennom tidene. Men historien lærer oss at både en påstand om å eie Åndens lys og kirkelige tradisjoner kan være åpne for misbruk om det ikke stilles spørsmål ved dem. I tidens løp har korrupte strukturer noen ganger forvrenget den kristne lære. Det

har også hendt at Den hellige ånds ledelse ble misforstått, etter lignet, eller at påstander om å ha mottatt en ny åpenbaring er blitt framsatt på falskt grunnlag.

Den hellige skrift inneholder den kristne menighetens erfaringer så vel som erfaringene til hver enkelt profet og apostel. Det er en indre sammenheng i budskapet, og det bekrefter budskapets ekthet. Ved å sammenligne et bibelavsnitt med et annet, kan en komme fram til enighet og få klarhet i hva som er Guds vilje. Fortolkningen kan aldri gjøre krav på å være avsluttet, for når vi gransker Skriften, er vi i dialog med den og opplever budskapets forvandlende kraft. Budskapet kommer med oppmuntring og rettledning i vår egen situasjon. Bibelordet er sin egen tolk.

Den hellige skrift er i sin helhet den endelige og avgjørende autoriteten for den kristne. Den står over alle andre hensyn, og det er Bibelens autoritet som avgjør om åndelige sannheter er ekte. Det er på denne grunnvollen all kristelig samstemmighet må hvile, og Bibelen er målestokken som enhver påstand om Åndens åpenbaring må prøves mot. Alle andre kilder må samstemme med det sentrale hovedinnholdet i dens lære for å kunne regnes som kristne. Det er i denne betydningen at bare de (Bibelens skrifter) gir den guddommelige rettesnoren for kristen tro, lære og liv.

3. Pluralisme

Mange mennesker hører hjemme i pluralistiske samfunn. Andre hellige skrifter, en sammenblanding av religiøse ideer og humanetiske filosofier konkurrerer om å vinne hjerter og sinn. I slike omgivelser fortsetter vi å fastholde at det bare er Bibelen som har myndighet til å definere tro og styre atferd for den kristne.

Hellige skrifter i andre religioner kan gi nyttig innsikt og hjelp i en åndelig søken, men Bibelen inneholder beretningen om Guds oppdrag i verden og om frelsens natur og omfang slik den er gjort tilgjengelig for oss i Kristus. Bibelen er enestående.

Menneskelig filosofi og populære tankeretninger må bedømmes i lys av de tidløse sannhetene Skriften legger fram. Derfor må ikke Bibelens frelsessannheter tones ned eller revideres for å passe inn

med aktuelle holdninger eller populære ideologier som forneker eller undergraver troen. Likevel kan Bibelen fortolke opplevelser vi har i vår samtid og stimulere nåtidens tenkning og holdninger.

Skriften forblir den eneste guddommelige rettesnoren for kristen tro og praksis fordi den presenterer, og holder fast ved, Guds unike åpenbaring av seg selv. Dette skjedde en gang for alle da Jesus Kristus på ett bestemt punkt i historien kom til verden som Guds levende Ord. (Luk 4:16-21; Joh 1:14; 1 Kor 1:18-2:2). Å ta imot Jesus betyr at vi anerkjenner autoriteten i det skrevne ordet der vi møter ham.

Jesus selv er Skriftens Herre, og Bibelen har uendelig verdi først og fremst fordi den fører oss til ham.

F. Et ord for alle tider

I alt som angår kristen tro og praksis, er Bibelen absolutt troverdig og til å stole på. Alt som er nødvendig å vite om frelsende tro, er å finne der. Den forteller om framtidshåp for alle som trenger å høre det gode budskapet om Jesus Kristus. Bibelen ble til ved at Gud ved sitt levende ord inspirerte menn og kvinner, og gjennom den fortsetter Guds ord å tale til oss med myndighet og kraft.

Kapittel 1 – Del 2

Et skritt videre

«Jeg ønsker å se en ny bibeloversettelse i menns og kvinners hjerter og liv. Jeg ønsker en forbedret oversettelse – eller kanskje det kan kalles en overføring – av budene og løftene og undervisningen og innflytelsen denne boken har hatt over sinn og følelser og ord og handlinger hos de menn og kvinner som holder seg til den, sverger ved den og bekjenner at det er en inspirert bok og den eneste autoriserte rettesnor for livet».

William Booth¹

A. Trosartikkelens fokus

1. Åpenbaring gjennom Bibelen

Gud er åpenbart gjennom skapelsen og menneskehetens historie (Hebr 1:1; 2 Pet 1:16-21). Bibelen er en oversikt over hvordan Gud virker gjennom hendelsene i historien for å bringe til veie sin frelse (5 Mos 26:5-9). Vi leser at Gud setter sine krav, holder sine løfter, etterjager oss og frelser oss ved sin nåde. Dette gjør han for å oppnå sin hensikt med menneskeheten som inkluderer en endelig forløsning når han etablerer en ny himmel og en ny jord (Jes 65:17-25; Åp 21, 22).

2. Gudsrelasjonen i Bibelen

Bibelen viser at Gud ønsker å ha et forhold til menneskene. Dette

1 William Booth: The War Cry – 30. mai 1882

kommer til uttrykk i Det gamle testamentet gjennom inngåelsen, opprettholdelsen og oppfyllelsen av pakter (1 Mos 12:1-3; 5 Mos 7:7-9) og i Det nye testamentet i inkarnasjonen når Gud blir menneske i Jesus Kristus. Gud er aktiv i enkeltmenneskers liv og inviterer dem inn i et personlig forhold til seg selv (2 Mos 3:1-6, Jes 6:1-8, Jer 1:4-10, Apg 9:1-9). Gud er alltid til stede og umulig å flykte fra (Sal 139), og er den som enten direkte eller gjennom andre mennesker, taler klart på avgjørende eller kritiske tidspunkt i våre liv (2 Sam 12:1-14; Gal 1:13-24).

3. Bibelens inspirasjon

Vi tror at Bibelens budskap er inspirert og troverdig. Samtidig må hvert enkelt avsnitt leses og fortolkes med varsomhet, i sin sammenheng og med henblikk på hele den bibelske sannheten.

Vi fastholder at vi kan stole på Skriften som veiviser og rettleder i de forhold som handler om guddommelig sannhet og det kristne livet. Det er fordi vi i Skriften møter Gud selv som Ordet, Jesus Kristus. Den Hellige Ånd som inspirerte forfatterne, gir også lys til dem som leser Bibelen og fører dem til tro.

4. Bibelens autoritet

Vår første trosartikkel stadfester Bibelen som bestemmende for kristen tro og handling. At Skriften er inspirert, krever at dens autoritet erstatter alle andre åpenbaringskilder som den primære kilden til kristen åpenbaring (Sal 119:105-112). Dens enestående autoritet åpenbarer Guds tanker og handlinger.

Bibelens autoritet står seg mot alle andre autoriteter. Den blir derfor beskrevet som en «mettet autoritet». Athanasius av Alexandria (ca 296 – 373 e.Kr.) skrev at «*den hellige og inspirerte Skrift er en mettet sannhetsformidler*»². På samme måte slo Augustin av Hippo (354-430 e.Kr.) fast at «*vedrørende de ting som er klart nedfelt i Skriften, finnes alt som har med tro og levesett å gjøre*»³.

2 Athanasius: Contra Gentes, se: www.ccel.org/ccel/schaff/npnf204.vi.ii.i.i.html

3 Augustin: On Christian Doctrine bok 2, kap. 9. Se: www.ccel.org/ccel/schaff/npnf102.v.v.ix.html

Troen på Bibelens primære autoritet viser at Frelsesarmeen tilhører protestantiske evangeliske kirker. Romersk-katolske og ortodokse kristne anser Skriften og kirkens tradisjon som likeverdige autoriteter. Andre kristne, som for eksempel kvekerne, legger størst vekt på den personlige opplevelsen.

Gjennom sine erfaringer stadfester troende av mange raser, kulturer og generasjoner Bibelens autoritet. De har opplevd at Bibelens sannhet om frelse og dens undervisning er gyldig i sine liv.

5. Bekreftelsen av det bibelske vitnesbyrdet

Den hellige ånd inspirerer og åpner teksten for lesere av hver generasjon, slik at det de leser blir Guds ord for deres liv og situasjon. For at dette skal skje, må den troende være åpen for Åndens tolkning av Bibelens ord. Det er det som gjør teksten relevant og gir den liv.

Bibelens vitnesbyrd bekreftes på tre måter:

1. indre bekreftelse ved at et bibelavsnitt stadfester og kaster lys over et annet;
2. erfaringsbekreftelse gjennom personlig opplevelse når mennesker oppdager sannheten om seg selv i Skriften, møter Gud og blir forvandlet;
3. sosial bekreftelse som er en erkjennelse av den positive og avgjørende veilederrollen som Skriften har i forhold til som skjer i menneskers liv og i dagliglivet i utallige samfunn.

Det gamle testamentet viser Guds vesen, hans handling i historien og menneskenes svar til ham. Likevel er det en ufullstendig åpenbaring: en forberedelse (se kapittel 2). Jesus, som er Guds gave, fullfører Guds frelsesverk (Joh 1:1-18; 3:16; Ef 1:1-10; Kol 1:15-20; Hebr 1:1-3), som det er forutsagt i Det gamle testamentet. Dette innebærer at vi forstår at avsnittene i Det gamle testamentet, for

eksempel Jes 53, peker på Kristus og at han gir dem sin fulle mening (se også Hebr 5:5-6; 10:5-7). Jesus forklarte sitt eget oppdrag i lys av Det gamle testamentet (Luk 4:18-19 – se Jes 61:1-2).

Spørsmål til refleksjon

1. Diskuter på hvilke måter Det gamle testamentet peker på Det nye, og hvordan Det nye testamentet er ufullstendig uten Det gamle. Lag en liste med eksempler.
2. Når Bibelen er vår fremste autoritet, hvordan kan vi unngå «bibeldyrkelse» ved at Bibelen blir gjort til «gud»?
3. Diskuter på hvilke måter Gud kan åpenbare seg og hvordan han åpenbarer seg i Bibelen.
4. Beskriv læren om Bibelens inspirasjon på en måte som er meningsfull og til hjelp for deg selv.

B. Historisk sammendrag

1. Hvordan kanon ble fastlagt

I løpet av de første fem århundrene ble det under Den hellige ånds ledelse satt sammen en liste over allment godkjente skrifter, en kanon.

Beskrivelsen av hvordan kanon ble fastlagt, viser hvordan Gud har åpenbart seg gjennom historien og inspirert de bibelske forfatterne med en klar forståelse for hans vesen og hensikt. Grunnlaget for Bibelens autoritet finner vi i Åndens vitnesbyrd til Guds menn og kvinner gjennom tidene.

- a) Det gamle testamentets kanon ble endelig godkjent ved konsilet i Jamnia i år 91 e.Kr. De 39 bøkene i den hebraiske hellige

skrift, består av Loven, Profetene og Skriftene.

- b) Apokryfene finnes også i enkelte bibeloversettelser. Disse bøkene fantes i Septuaginta, oversettelsen av Det gamle testamentet til gresk, men de ble ikke godkjent ved møtet i Jamnia. Apokryfene er godkjent av de fleste protestantiske trossamfunn «til oppbyggelse», men skal ikke brukes alene for å underbygge kristen lære.
- c) Det nye testamentet består av evangeliene, Apostlenes gjerninger, brevene og Åpenbaringen. Brevene til Paulus og andre er de tidligste nedskrevne vitnesbyrd om Jesus Kristus. De ga råd til de unge menighetene og deres ledere om det som angikk tro og praksis – gjerne knyttet til kulturelle spørsmål, utfordringer for utbredelsen av evangeliet og interne kirkelige forhold. Evangeliene ble skrevet fordi en bestemt gruppe mennesker hadde behov for å forstå betydningen av Jesu liv og virke. Historien (Apostlenes gjerninger) viser hvordan Den hellige ånd formet, utrustet og ledet den første kirken i liv og oppdrag.
- d) En del andre skrifter fikk vid spredning i Kirken og ble satt sammen i skriftsamlinger. Ingen av originalmanuskriptene har overlevd, men det finnes kopier som daterer så langt tilbake som 350 e.Kr.
- e) Behovet for å bestemme hvilke skrifter som var pålitelige, ble klart etter at kjetteren Markion (ca 85-160 e.Kr.) rundt 140 utga en kanon som besto av maltrakterte versjoner av Lukas-evangeliet og ti av brevene til Paulus.
- f) Den tidligst kjente nytestamentlige kanon er Muratoris kanon. Det er en latinsk oversettelse av en gresk original, som vanligvis dateres til 170-190 e.Kr. Det inneholder fire evangelier, Apostelgjerningene og 17 av brevene.

- g) Kyrill av Jerusalem (ca 315-386 e.Kr.) presenterte en kanon i 350 e.Kr., og i likhet med konsilet i Laodikeas versjon (363 e.Kr.) har den 26 av våre 27 bøker. Johannes åpenbaring mangler.
- h) De tidligst kjente framstillingene av en nytestamentlig kanon med 27 bøker finnes i: påskebrevet til Athanasius (367 e.Kr.), beslutningene fra den romerske synode (393 e.Kr.), beslutningene fra konsilet i Hippo (393 e.Kr.), og fra det tredje konsilet i Kartago (397 e. Kr.). Senere utfordringer av kanon har vært minimale.
- i) En kirkehistoriker fra første del av det fjerde århundre, Eusebius av Cæsarea (ca 263-339 e.Kr.), klassifiserte omsider alle skriftene som var i sirkulasjon i tre grupper: de universelt anerkjente, de omstridte, og de falske og kjetterske.
- j) Den nåværende inndelingen av Bibelen i kapitler og vers ble innført i det 16. århundre. Kapittelinnndelingene er basert på en metode som ble utviklet av Stephen Langton, erkebiskop av Canterbury, rundt 1227. Inndelingen av det hebraiske gamle testamente i vers tilskrives Rabbi Isaac Nathan (1440). Dette skjemaet ble brukt av Robert Estienne, kjent som Stephanus, som i 1555 også delte Det nye testamentet inn i nummererte vers. De fleste bibelversjoner har siden Genève-bibelen (1560) brukt inndeling i kapitler og vers.

2. Kriterier for inkludering i kanon

Senere kirkemøter stadfestet utvelgelsen til Det nye testamentets kanon etter følgende kriterier:

- Skriftet samsvarte med Kirkens gjeldende trosbekjennelse gjennom historien.
- Skriftet hadde apostoliske opprinnelse – det vil si var skrevet av eller inneholdt undervisning av de tidligste apostlene.

- Skriftet var i alminnelig bruk i menighetene.

Under og etter den apostoliske tidsalder, ble andre skrifter som ikke har Bibelens autoritet, forfattet. Mange ble avvist som uekte, og et eksempel er Thomasevangeliet. Det inneholder noen ganske fantastiske og tvilsomme mirakler som Jesus skal ha utført som barn.

3. Nytestamentlige manuskripter

Ettersom de nytestamentlige skriftene hadde bevist sin åndelige verdi, ble de kopiert og delt mellom menighetene. Forskjeller i manuskriptene begynte å dukke opp. Derfor oppsto det i årene etter nedskrivningen av de originale brevene, historien eller evangeliene, hundrevis av forskjellige varianter.

Det er flere grunner til dette, blant andre:

a. Kopiering

- Utsiktede uhell – for eksempel en bokstav eller et ord som blir skrevet feil.
- Forsøk på å forbedre i originalens eller kopiens grammatikk eller stil.
- Forandringer for å gjøre en setning mer forståelig.
- Skader på det dokumentet det ble kopiert fra.

b. Oversettelse

- Oversettelser hadde stor variasjon når det gjaldt i hvilken grad man ivaretok hensynet til nøyaktighet.
- I det 2. og 3. århundre ble syrisk, latin og flere koptiske dialekter (Egypt) brukt.
- Fra det 4. århundre og videre: armensk, georgisk, etiopisk, arabisk og kussittisk i øst, og gotisk og anglosaksisk i vest.

c. Lokal tekst

Noen samfunn utviklet lokale tekster som inneholdt forskjeller i forhold til originalmanuskriptet. De er klassifisert i grupper og vanligvis henvist til med følgende navn:

- Den aleksandrinske: generelt ansett for å være den beste teksten og den som er mest trofast mot originalen.
- Den vestlige: kan spores til det 2. århundre.
- Den cæsarinske: sannsynligvis en tekst fra Østen datert til det tredje århundre.
- Den bysantinske: også kjent som den syriske, antiokenske, koine eller ekklesiale tekst. Dette er en mer bearbeidet tekst som forsøkte å forbedre språket. Den ble alminnelig ansett som den autoritative teksten fra det 7. til 15. århundre, da trykkpressen ble oppfunnet.

d. Den mest nøyaktige teksten

Prosessen med å avgjøre hvilken tekst som gir den mest pålitelige og nøyaktige lesningen, har blitt en meget nøyaktig vitenskap med klart definerte kriterier:

- De tidligste manuskriptene er ofte mer pålitelige.
- Den geografiske opprinnelsen til et manuskript kan føre til visse eiendommeligheter, men der hvor tekster fra ulike områder samsvarer, gir det som regel den mest nøyaktige lesningen.
- Manuskripter som har vist seg å være mer troverdige, tillegges større vekt når det er avvik i andre tekster.
- Generelt blir en vanskelig tilgjengelig tekst foretrukket, fordi de som har kopiert har hatt en tendens til å «forbedre» gjengivelsen.
- Generelt blir kortere tekster foretrukket, ettersom senere kopier kan ha blitt påvirket av skribentens behov for å utbrodere heller enn å forkorte.
- Der hvor to tekstavsnitt er like og et tredje tilsynelatende avviker, er det mulig at likheten skyldes harmonisering (at kopisten har harmonisert). De to ulike tekstene kan begge være en god gjengivelse av det originale manuskriptet.
- Forfatterens stil, hensikt og lesekrets har innflytelse på ordvalg og uttrykksmåte.

4. Oversettelser og bearbeidelser

- a. Den latinske versjonen av Bibelen var den gjeldende i den vestlige kirke fram til middelalderen. Oversettelser til menneskers hverdagsspråk dukket opp i det 14. og 15. århundre. Den bysantinske teksten dannet grunnlaget for alle oversettelser av Det nye testamentet til moderne språk fram til det 19. århundre.
- b. Oppdagelsen av Dødehavsrullene i 1947 avslørte et vell av materiale for videre studier. Rullene inneholder alle, eller deler av alle bøkene i Det gamle testamentet med unntak av Esters bok, og har vist seg å være en verdifull bekreftelse, samt et forbedringskorrektiv til den tradisjonelle hebraiske teksten til Det gamle testamentet.
- c. I andre halvdel av det 20. århundre kom det en flom av oversettelser. Vi må skille mellom oversettelser som forsøker å være nøyaktige tolkninger av de opprinnelige greske eller hebraiske tekstene, og bearbeidelser som tar seg frihet med teksten for å engasjere leseren. Begge formene har stor verdi, men til ulike formål.

Spørsmål til refleksjon

1. Diskuter de bibeloversettelsene og parafrasene som du er kjent med. Lag ei liste over de versjonene av Bibelen som du anser å være en mer bokstavelig oversettelse, og de du ser på som en parafrase.
2. Hva er styrken og svakheten ved hver av dem?
3. Når er det hensiktsmessig å bruke dem - og hvorfor?

C. Tolkning av Bibelen

Som salvasjonister tror vi på Bibelens autoritet og forrang i spørsmål som omhandler tro og praksis. Det er derfor viktig at vi lærer å bli så trofaste som mulig til betydningen i den teksten vi studerer og at vi lærer oss god fortolkning.

Hermeneutikk er den store disiplinen eller framgangsmåten for bibelsk fortolkning. Hermes var gudenes budbærer i gresk mytologi. Hermeneutikkens fokus er derfor å bringe budskapet til tilhørerne.

Følgende faktorer er viktige å tenke på:

- a) Den bibelske verdens kulturer, tenkesett og forutsetninger må forstås, dersom tekstene skal kunne tolkes riktig.
- b) De forskjellige litteraturformer trenger forskjellige fortolkningsmetoder.
- c) Hver tekst må tolkes i lys av andre tekster og i sammenheng med Bibelens samlede vitnesbyrd.

Eksegese kommer fra det greske «exegesis» som betyr utleggelse. Det beskriver prosessen med å bruke hermeneutiske prinsipper i tolkningen av et bestemt avsnitt.

Jo bedre vi kjenner bibelens verden, språk og budskap, jo mindre trenger vi tenke på den bibelske tolkningen som en bevisst prosess. Men uansett hvor godt vi kjenner Bibelen, eller hvor dyktige vi er innen hermeneutikk, vil budskapet stadig overraske – det er Guds ord og går derfor ut over menneskelig fornuft.

En rekke hermeneutiske prinsipper er nyttige i tolkning av Bibelen. Noen av dem brukes til tolkning av en hvilken som helst tekst, mens andre er særlig til fortolkning av bibelske tekster.

1. Generelle hermeneutiske prinsipper

- a) All litteratur blir tolket i tråd med sin egen sjanger eller form. For eksempel handler poesi om billedspråk, mens historie ofte er mer opptatt av nøyaktig gjengivelse og fortolkning av hendelser.
- b) Ordenes etymologi (det vil si: ordenes opprinnelse, utvikling og nåværende mening) er viktig. Derfor er det viktig å tilegne seg forståelse av ordenes mening på det opprinnelige bibelske språket, og hvordan de er oversatt. På samme måte er ordenes historiske utvikling, deres bruk i språket og deres teologiske utvikling viktig for å forstå meningen. Der det forekommer alternative meninger, kan den sammenhengen teksten står i, gi hint om hva som er den beste oversettelsen. Likeledes kan det å gjøre en sammenligning av hvordan ordet er brukt andre steder i Bibelen, eller av hvordan synonymer eller beslektede ord er brukt, bidra til en rikere forståelse.
- c) Det er viktig å forholde seg til de grammatikalske reglene og respektere at en grammatisk oppbygning utgjør en helhet. For eksempel kan det å ta en mindre del av en setning og overdrive dens betydning, føre til en ubalansert eksegese og fordreie avsnittets mening.

2. Bibelske hermeneutiske prinsipper

- a) Det er et åndelig budskap som skal identifiseres. Bibelen gjør rede for Guds frelsende handlinger i historien og inviterer leseren inn i den samme opplevelsen. Derfor kan ikke den egentlige meningen bedømmes utelukkende med hermeneutiske ferdigheter, men gjennom troen på den Gud vi møter i teksten. På den andre siden rettferdiggjør ikke dette «åndeliggjøring» av teksten. Noen har en tendens til å finne en skjult åndelig mening bak nesten hver eneste tekst. God hermeneutikk erkjenner at åndeliggjøring er legitimt når teksten selv åpner

opp eller oppfordrer til dette, men når det skjer uten belegg i teksten, blir den utsatt for personlige eller fremtvungne tolkninger.

- b) Bibelens budskap har en underliggende hensikt og enhet (Sal 119:160). Derfor må enhver tekst tolkes i sammenheng med hele Skriftens vitnesbyrd, og bør ikke tolkes på noen annen måte. Noen tekster er vanskelige å få til å harmonere med hverandre, men selv når det oppstår dissonans, representerer tekstene vanligvis kontraster av samme sannhet eller motsetninger som må respekteres.
- c) Ved å åpenbare seg for menneskene, gjør Gud seg tilgjengelig for menneskelig forståelse. Premisset som ligger i en gradvis åpenbaring, er at Gud over en tidsperiode vil samhandle med sitt folk, slik at hans vilje og hensikt kommer sterkere i fokus og at hull i forståelsen blir fylt igjen. En gradvis åpenbaring får to viktige betydninger for hermeneutikken. Der hvor det er stor forskjell, må vanligvis den eldste åpenbaringen vike for den nye. Den viser også at alt i Bibelen ikke har like stor viktighet og verdi. Vår tolkning av teksten må gjenspeile begge disse aspektene.
- d) Hvert avsnitt må forstås som en del av helheten. Å se på en hvilken som helst tekst som absolutt uten å sette den i sammenheng med hele Bibelen, er ensbetydende med å åpne seg for fordreining og vranglære.
- e) Det finnes utallige overnaturlige manifestasjoner i Bibelen. Den moderne «vitenskapelige» tendensen til å forklare alle slike hendelser som naturlige årsakssammenhenger, resulterer i at man forkaster en overnaturlig forklaring av hendelser og opplevelser. I nyere tid har det blitt stilt kritiske spørsmål ved denne vitenskapelige metoden, noe som har resultert i en fornyet åpenhet for overnaturlige opplevelser. Det over-

naturlige kan ikke skilles fra Skriften uten å gjøre uopprettelig skade på teksten. Dette er grunnleggende for troen.

- f) En åpenbaring er kontekstuell. Det betyr at Guds ord blir talt i og til en bestemt situasjon. Likevel beholder det sin relevans i andre sammenhenger og omstendigheter. Derfor må fortolkningen fokusere på den varige sannheten teksten inneholder.

Spørsmål til refleksjon

1. På hvilke måter kan ledere sikre at salvasjonister har tilstrekkelig innsikt og ferdighet til å tolke Bibelen som den «guddommelige rettesnoren for kristen tro, lære og liv».
2. Hvordan kan du sikre at din egen bibellesning er tro mot hele Bibelens budskap? Kan det være en fristelse å foreta en upassende «åndeliggjøring»?

D. Viktig for salvasjonister

1. Kunnskap om Bibelen

Guds frelsesoppdrag kommer tydelig fram i Bibelen. Som en del av Den verdensvide kirke, er Frelsesarmeen kalt til å delta i dette oppdraget. Likevel kan Bibelen bare være den «guddommelige rettesnoren for kristen tro, lære og liv» dersom den er kjent, studert og tolket for å forstå Guds ledelse. Derfor må ledere undervise og modellere en egnet bibelsk fortolkning.

2. Gjenopprettelse av Bibelens autoritet

Lydighet mot Guds ord er først og fremst lydighet mot det levende Ordet, Jesus Kristus. Selv om det finnes noen tydelige absolutter, må ikke Bibelen behandles som en rigid lovbok som kontrollerer

kristen tro og gjerning – det vil kvele kreativt disippelskap. Salvasjonister trenger å lære hvordan de skal lese Bibelen på måter som åpner for at den taler både til den personlige opplevelsen og situasjonen i samtiden. Ekte autoritet kommer ved at vi forstår teksten i lys av Den hellige ånds inspirasjon og Kirkens pågående tolkingstradisjon.

3. Andre autoriteter

Helt fra det første århundre har Kirken utviklet trosbekjennelser eller trosuttalelser som oppsummerer den grunnleggende kristne tro slik den er åpenbart i Bibelen. Disse ble bærere av en viss autoritet og ble betraktet som god veiledning for kristen tro (Tillegg 1).

Uten å gi dem Bibelens autoritet, bekrefter salvasjonister den grunnleggende sannheten og verdien i de klassiske kristne trosbekjennelsene. Frelsesarmeens egne trosartikler blir vurdert på en tilsvarende måte - som nyttige, men ikke perfekte.

Bevegelser og ordener innenfor Kirken utviklet også egne retningslinjer og regler for etterfølgelse, men disse var underlagt Skriftens lære om kristenliv. Det kirkelige hierarkiet fikk stadig mer makt. Denne autoriteten ble knyttet til paven, nedtegnet i kirkelige forordninger og sett på som bindende for den katolske kirke. Den protestantiske reformasjonen i det 16. århundre bekreftet Bibelen som den primære autoritet. Det andre Vatikankonsil (1962-1965) bekreftet på nytt Bibelens betydning for liv og lære i Den romersk katolske kirke.

4. Undergraving av autoritet

I noen deler av verden har samtidens kulturelle klima ført til en undergravning av tradisjonelle autoriteters innflytelse – inkludert Bibelen.

Dette får en rekke konsekvenser. Noen vil lete etter en gyldig autoritetskilde, men kan risikere å bli utsatt for ulike former for undertrykkende, og til og med helt umenneskeliggjørende autoriteter. Andre vil benekte muligheten for at det finnes noen annen gyldig

autoritet enn individets personlige valg. Dette kan føre til at det utvikles en pluralistisk holdning der ethvert synspunkt vurderes som like gyldig.

I et slikt kulturelt klima vil enhver påstand om Bibelens autoritet bli utfordret og møte motstand. Samtidig kan den underbygges ved den ekthet og integritet som er synlig i livene til dem som tar påstanden på alvor.

Spørsmål til refleksjon

1. Hvor langt skal vi følge befallingen om å adlyde Bibelen? Finnes det noen situasjoner som kan utfordre denne tanken? I så fall, hva er grunnen?
2. Hvordan kan vi som et korps eller som en gruppe salvasjonister sørge for at ordet er i sentrum for det vi holder på med?
3. Hvordan styrker vårt selvbilde som "Ordets folk" vårt kall til oppdrag? Hva er det med Bibelen og dens budskap som hjelper Guds folk til å forstå seg selv som et folk kalt til oppdrag?
4. Diskuter noen aktuelle etiske problemstillinger som ikke eksisterte i bibelsk tid i samme form, eller som var totalt fraværende. Vis hvordan annen etisk undervisning eller generelle bibelske prinsipper kan brukes som veiledning for å kunne fatte en beslutning i slike saker.

Kapittel 2 – del 1

Himmелens og jordens skaper

Den Gud vi tilber

Vi tror det er bare én Gud, som er absolutt fullkommen, som har skapt, opprettholder og styrer alle ting og er det eneste rette formålet for religiøs tilbedelse.

Vi tror at Gud er verdens skaper og at ved sin nådige hensikt opprettholder den. Verden og alt som er i den, ble skapt grunnleggende godt fordi den ble til ved en hellig, vis, mektig og kjærlig Gud.

A. Kristen monoteisme

Monoteisme er læren om at det bare finnes én Gud. Dette er en tro som ikke er spesiell for kristendommen. Slik tror en stor del av verdens befolkning, inkludert jøder, muslimer og sikher.

Men kristen monoteisme har sitt eget innhold og sin egen betydning. Kristen monoteisme bekrefter at Gud er én (5 Mos 4:39, 6:4, Jes 44:6; Mark 12:29-31). Denne ene Gud er evig, opphøyet og personlig. Han åpenbarer seg og er kjent som Faderen, Sønnen og Den hellige ånd, tre i en evig treenighet. Gud har alltid vært, er og vil alltid forbli Far, Sønn og Hellig ånd (se kapittel 3).

Kristen monoteisme betyr ikke at Gud sitter på sin trone i passiv isolasjon. Han er en Gud som er knyttet til sitt skaperverk. Han er ikke et statisk vesen som ikke forholder seg til noen eller er upåvirkelig.

Den store skaper, opprettholder og styrer av alle ting samhandler med sitt skaperverk. Måten Gud gjør seg kjent på og møter sitt folk, er sentral i Bibelens beretning (2 Mos 3:1-6, 13-14; 34:6-7). Hans ønske om en hellig og kjærlig relasjon til menneskene er sentral i budskapet både i Det gamle og Det nye testamentet. (5 Mos 6:4-5; 2 Kong 13:23; Jona 3:10; Ef 1:4-5; 2 Tim 1:8-12; 1 Pet 1:15)

B. Guds karakter

Gud, slik vi møter ham i Skriften og gjennom våre menneskelige erfaringer, gir seg selv til kjenne for oss som en kjærlig Gud som er hellig, nidkjær, trofast, nådig og sann.

Gud er hellig (Jes 6:3; Åp 4:8; 15:4). Som den som er helt annerledes, den ikke-skapte kilden til alt som er til, vekker han vår ærefrykt (1 Sam 2:2). Å erkjenne at Gud er hellig, betyr å bli bevisst på at han er absolutt god og ren.

Gud er nidkjær (2 Mos 20:2-6; 34:14; 5 Mos 4:24). I hans kjærlighet ligger det et sterkt ønske om at vi skal elske ham tilbake med helhjertet hengivelse. Gud bryr seg så mye om sitt folk at han aldri kan være likeglad med deres troløshet (Jos 24:19-21; Luk 13:34-35).

Gud er trofast (5 Mos 32:4; 1 Kor 1:9; 1 Tess 5:23-24). Hele Den hellige skrift viser at han ikke vakler eller viker fra sin kjærlighet-spakt og omsorg (Sal 89:1-38; 1 Kor 10:13), uansett hvor mye eller hvor ofte vi svikter ham (Jer 3:6-14; 2 Tim 2:13).

Gud er nådig. Han viser nåde til alle og fryder seg over å tilgi alle som vender seg til ham (Luk 15:11-24) og stoler på hans kjærlighet og overbærenhet (Sal 51; Ef 2:4-5).

Gud er sannferdig. Han handler ikke i strid med sin natur, som er kjærlighet og rettferd. Han er kilden, grunnen og opphavet til absolutt sannhet og rett (Sal 19:7-11; 1 Joh 5:20; Åp 3:7; 19:11-16).

1. Fullkommen og hellig

En følelse av ærefrykt i Guds nærvær er vanlig i all religiøs erfaring.

Vi søker etter det som er forskjellig fra oss selv, mot fullkommen renhet og godhet, noe som er fullstendig rent og godt, ikke bare en større kraft. Det er Guds hellighet vi kjenner igjen, og følelsen av ærefrykt blir ofte fulgt av en bevissthet om skyld og uverdighet i nærvær av guddommelig hellighet (Jes 6:1-7; 57:15).

Fra begynnelse til slutt vitner Bibelen om Guds hellighet. Den tidlige forståelsen av Guds annerledeshet ble noen ganger uttrykt på en skremmende måte (3 Mos 10:1-3), men Bibelen beveger seg mot en ærefrykt som viser en dyp forståelse av Guds godhet og rettferdighet (Jes 5:16). Dette er også synlig i paksforholdet mellom Gud og hans folk (Sal 111:9-10). Det er denne helligheten, denne annerledesheten, som gjør Gud forskjellig fra oss. Og det er denne guddommelige egenskapen som trekker oss til ham i tilbedelse (Matt 6:9; Åp 4:1-11).

2. Fullkommen visdom

Mens Guds hellighet minner oss om at han er annerledes og høyt opphøyet over sitt skaperverk, gir visdommen hans et bilde av hvor opptatt han er av oss. Gud bruker sin visdom og styrer alt som skjer mot fullendelsen av sine planer (Rom 11:33-36). Gud er aktivt involvert både i og med alt han har skapt, og hans visdom er alltid i virksomhet for å føre alle mennesker til ham (Ordsp 8:6-21).

Gud kjenner alle ting og er på vår side når framtiden kommer oss i møte. Hans kunnskap er ikke upartisk - Gud ikke bare kjenner oss, men involverer seg med oss.

Forfatterne av Det gamle testamentet så Guds visdom i all hans utrettelige aktivitet. Visdommen var med i skapelsen, ble åpenbart i Guds gjerninger og i verdensordningen (Ordsp 8:22-31; Jer 10:12).

I sin visdom ga Gud loven slik at hans folk kunne leve i et rett forhold til ham. Jesu undervisning uttrykker Guds visdom, og i Jesu person er den fullt ut til stede (1 Kor 1:18-31; Kol 2:2-3). Hans vise og kjærlige forståelse av oss er hele tiden rettet mot det som er til vårt eget beste.

3. Fullkommen makt

Gjennom Bibelen ser vi hvordan Gud utøver sin makt til vårt beste. Den er åpenbart i skapelsen, i de store hendelsene i Israels historie (2 Mos 32:11, 5 Mos 26:5-11) og er levende beskrevet av profetene (Jes 40:10, 26; Jer 10:12). I trosbekjennelsene blir Gud beskrevet som «Den allmektige Far». Ved sin makt styrer Gud verden mot sine egne mål (Job 9:2-12). Gud har gitt sin skapning/skapelse et visst mål av frihet, men til sist er han den suverene som virker i alle ting for å oppfylle sin plan (Jes 40:18-31).

I Det nye testamentet kalles Jesus for Guds kraft (1 Kor 1:24). Korset avslører dybdene i Guds makt i den tilsynelatende svakheten som avvæpner mørkets makter og ondskapens andehær for på den måten å fullføre frelse for oss. Her viser Gud hvilken kraft det er i den lidende kjærligheten (Rom 1:16), og på samme måte blir hans kraft synlig gjennom svakheten hos dem som tar imot denne frelsen (2 Kor 12:9; Ef 6:10).

4. Fullkommen kjærlighet

Vi tror ikke at Guds kjærlighet kan beskrives gjennom uttrykk av flyktige følelser, overbærenhet eller billig og vag velvilje.

I Det gamle testamentet er Guds kjærlighet knyttet til pakten og beskrives først og fremst i hans standhaftige, brennende trofasthet mot folket sitt, Israel (2 Krøn 6:14; Jes 54:4-10; Jer 31:3-5; Joel 2:13).

Selv om han stadig ble sveket, fortsatte Gud å lede folket sitt med kjærlig trofasthet fram mot hellighet (Hos 3:1; 11:1-11).

I Det nye testamentet vises Guds trofasthet gjennom at han gir sin sønn Jesus Kristus, som ved sin lydighet åpenbarte Guds grenseløse kjærlighet (Joh 3:16; Rom 5:8). I denne gaven, som også synliggjør den fullstendige harmonien mellom Faren og Sønnen, ser vi Guds fullkomne kjærlighet (Joh 17:23). Den kjærligheten definerer hva guddommelig hellighet, visdom og makt er.

Det er Guds standhaftige kjærlighet som gir kunnskap og styrer hans hensikt og styrker hans vilje. Kjærligheten hans favner alle, enten de tar imot eller står imot: en paktskjærlighet, stadfestet ved

hans løfte og utholdenhet. Det er en betingelsesløs kjærlighet (Jes 49:15-16).

a. Kjærlighet og makt

Det er to aspekter som kaster lys over hva kjærlighet er: dens selvbekreftelse og selvfornektelse.

De som elsker, vil uttrykke kjærlighet både ved å gi av seg selv og ved å fornekte seg selv, ved å verdsette og prioritere den elskede. Ekte selvpoppofrelse har sine røtter i en bevissthet om egenverdi som deles i kjærlighet.

Hvis vi har erkjent at Gud er kjærlighet, må vi også erkjenne at han på samme tid både må bekrefte og fornekte seg selv. Våre egne livserfaringer gjør oss i stand til å forstå hvordan Guds kjærlighet setter rammer for hans makt. Å forvente en uhemmet bruk av makt, vil være å underslå kjærlighetens kreative kraft. Guds makt tøyles av hans kjærlighet og viser sin kreativitet gjennom hans Sønnns gave.

Jesu død på korset er det største beviset på guddommelig kjærlighet, både i form av fullstendig selvfornektelse (Mark 14:32-42; Joh 17:1-5) og total selvbekreftelse (Joh 18:37; 19:30). Guds lidende kjærlighet (Jes 52:13-53:12; 1 Pet 2:20-24), som har forvandlet utallige liv, er det beste argument for denne forståelsen av hans makt.

b. Kjærlighet, allmakt og lidelse

Enhver bekreftelse av Guds makt og hans kjærlighet åpner uunngåelig for spørsmålet: «Hvorfor tillater han lidelse?». Mye lidelse framstår som så grusom og meningsløs at ingen forsøk på rasjonell forklaring er tilfredsstillende. Noen ganger finnes den eneste virkelige trøsten i forvissningen om nærværet av en kjærlig Gud som i Jesus helt og fullt gikk inn i vår lidelse. Midt i lidelsen er han til stede, slik at ingen trenger å lide alene (Job 36:15; Sal 116:1-6, 130).

Vi kan bli hjulpet ved å tenke at lidelse er en del av livet i en fall-en verden. På samme måte som vekst og innsikt har sin smertelige

pris, er lidelsen livets pris. Å få del i modenhet, visdom og kunnskap vil også innebære et mål av lidelse. Smerte og lidelse er en del av kjærligheten, og kjærlighetens pris er sårbarhet. Kristne er kalt til å virkeliggjøre en slik sårbarhet ved å være hos og dele smerten med dem som lider.

På korset delte Gud i Kristus vår lidelse, og selv om det ikke leng-er er for å forsone, deler han fortsatt vår menneskelige smerte. En slik kjærlighet innebærer å lide (Luk 24:25-27). Denne forståelsen tar ikke bort den bitre smaken av opplevelsen, men gjør noe med den tilsynelatende meningsløsheten som forsterker lidelsen (2 Kor 1:3-7). Selv om det ikke finnes enkle svar på spørsmålene som knyttes til lidelsens problem, formidler korset den mest gjennomgripende innsikt i lidelsens sanne natur og erfaring. Korset viser til en plan som her i tiden er skjult for menneskelig forståelse, og gir et glimt av verdien av lidelse i menneskers liv (Rom 5:3-5, 8:17-19, 31-39).

c. En kjærlighet som skal deles

Vi forstår Guds kjærlighet best i hans åpenbaring i Jesus Kristus:

«For så høyt har Gud elsket verden at han ga sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.»

(Joh 3:16)

«Men Gud viser sin kjærlighet til oss ved at Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere.»

(Rom 5:8)

Dette hjelper oss til å forstå at Guds hellighet, visdom og makt er definert av hans evige kjærlighet. For Guds hellighet er et uttrykk for ren kjærlighet, hans visdom er et uttrykk for kjærlighet i praksis og hans makt er et uttrykk for dyrekjøpt kjærlighet. Denne kjærligheten, legemliggjort i Jesus Kristus, er den kjærligheten Gud ber oss om å dele med verden.

«Hva kjærlighet er, har vi lært av at Jesus ga sitt liv for oss. Så skylder også vi å gi vårt liv for våre søsken.»

(1 Joh 3:16 – se også 4:7-21)

C. Himmелens og jordens skaper

1. Skapelse fra intet

Vi tror at Gud skapte verden. "I begynnelsen skapte Gud himmelen og jorden." (1 Mos 1:1). I denne teksten refererer 'I begynnelsen' ikke til Gud, for han er evig, uten begynnelse og slutt. Henvísningen er til universet som blir til som en følge av hans vilje og hensikt. Ved å forkynne at Gud skapte alle ting, slår vi fast at universet hadde en begynnelse: Materie har ikke alltid eksistert. Ved å uttrykke sin suverene vilje i ord, ble universet til: Gud sa ... og det ble slik. Fra intet og ved sitt ord skapte Gud (Sal 33:6; Joh 1:1-3; Heb 11:3).

Universet med alt det inneholder, har en verdighet og mening, fordi det ikke et resultat av slump eller tilfeldigheter. Det er et uttrykk for guddommelig hensikt og makt og det er til glede for Skaperen. Skapelsesberetningen i første kapittel av Bibelen skildrer en progresjon fra mørke og kaos til lysende harmoni og en ordnet rekke av hendelser som kulminerer i skapelsen av mennesket, som mann og kvinne, skapt i Guds bilde (1 Mos 1:26-27; Sal 8; Jes 45:12).

Guds skapende kraft er ikke begrenset til det synlige og materielle. Alle åndelige krefter, selv de som i dag står i motsetning til Gud, eksisterer på grunn av ham. Den bibelske åpenbaringen aviser (1998 s 43) alle antydninger om at materien har en iboende ondskap/er ond i seg selv og at det fysiske står i motsetning til det åndelige. Alt er skapt av Gud, og kirken har avvist enhver lære som hevder noe annet. Slike dualistiske filosofier har noen ganger ødelagt monoteistiske religioner med en lære om likeverdige motstridende krefter, der Gud og Satan, det gode og det onde, er låst fast en uløselig konflikt uten slutt. Den kristne lære erkjenner ondskapens makt, men hevder at Gud til sist er suveren og at hans skaperverk er godt. "Gud så på alt det han hadde gjort, og se, det var svært godt!" (1 Mos 1:31).

Den kristne skiller mellom Gud og hans skaperverk. Den materielle verden har ikke noe utspring fra eller er en del av et guddommelig vesen. Gud er tilstede i alt, men alt er ikke Gud. Vi tror på en Gud som involverer seg med sitt skaperverk og på samme tid er forskjellig fra det.

2. Det ondes problem

Vi har ingen logisk forklaring på at det finnes ondskap i et univers skapt av en kjærlig Gud. Både menneskelig ondskap og naturkatastrofer presenterer enorme problemer for kristne. Det er en fristelse å tilskrive all ondskap til den onde selv, til Satan, men selv om det å skyldte på Satan og hans engler kan gi litt lys, betyr ikke det at problemet er løst fullt ut (Job 1). Skriften gir ingen løsning på problemet med den irrasjonelle ondskaperen, men lærer at Gud har kontroll. Til slutt vil selv de motstridende maktene, selv om det er mot deres vilje, måtte underkaste seg hans plan. (Jes 45:1-24).

Ondskap som er et resultat av menneskers onde vilje er en av farene ved det at vi er skapt i Guds bilde som frie, personlige individer. (1 Mos 3; Rom 1:18-32). Vi ble skapt for å kunne svare fritt på Guds kjærlighet, som dermed også må gi frihet til å avvise. Guds plan for å frelse oss fra de skremmende konsekvensene av å avvise ham, førte ham til korset (Kol 1:19, 20). Se også Håndbok i troslære kapittel 6.

D. Opprettholder og Styrer

1. Guds vedvarende plan

Gud har ikke avsluttet sin skapende aktivitet. Skaperverket er i endring, og universet utvikler seg. Gud er virksom med sin skaperkraft (Job 34:14-15; Sal 65:9-13, 104:24-30) og fører universet fram til den fullendelsen han har planlagt for det. Det nye testamentet forteller at vi både gradvis og gjennom traumatiske hendelser blir forberedt for en ny himmel og en ny jord (Åp 21:1-4).

På denne måten er Gud både opprettholder og styrer av alt det han har skapt. Opprettholdelse av skaperverket betyr ikke vedlikehold av status quo, men snarere opprettholdelse av hans vedvarende hensikt og utfoldelse av hans plan for skaperverket. Akkurat som alle åndelige krefter, selv de som står i opposisjon til Gud, skylder ham sin eksistens, så er det til slutt Gud som er herskeren over alle makter og myndigheter – selv de som i dag kan

synes å være virksomme utenfor grensene for hans kontroll (Joh 19:11). Forløsningen som skjedde på korset vil til slutt forsone hele skaperverket med Gud (Rom 8:21; Kol 1:17-19). Se også Håndbok i troslære kapittel 11.

All menneskelig aktivitet skal til slutt måles mot Guds hensikt. I vår planlegging, vår forming av framtiden, er vi alle ansvarlige overfor Gud. Dette er en kilde til tillit og håp. Vi kan være trygge i Guds kjærlige omsorg, også i nærvær av alt det som har til hensikt ødelegge oss. I møte med uforklarlig ondskap eller lidelse, vet vi at vi er trygge i hendene til en Skaper som elsker oss.

2. Omsorg for Guds verden

Guds herredømme over verden innebærer ikke en rigid ovenfra og ned kontroll, men snarere et omsorgsfullt, dynamisk og gjensidig forhold mellom ham og skaperverket. Gud samarbeider med sitt skaperverk for å fullføre sin plan for det. Han har kontroll, men inviterer oss med i et delt ansvar for sin verden (1 Mos 1:28-31).

Guds forhold til sitt skaperverk er preget av kjærlig omsorg og omtanke. Ettersom menneskene er skapt i Guds bilde, gjenspeiler vårt forvaltningsansvar for jorden Guds omsorg for den. Skaperen har gitt oss ansvaret for å ta vare på skaperverket (Sal 8).

Vi har frihet til å bruke universets ressurser og bearbeide dem til det beste for nåværende og kommende generasjoner. Denne friheten må ikke misbrukes. I lys av økende befolkning og begrensede ressurser er det vår utfordring å forvalte jorden på en god måte. Verden ble skapt for å ære Gud og åpenbare hans herlighet (Sal 19:1-6). Vår forvaltning av den fremmer en slik hensikt.

3. Guds herlighet

Når vi møter denne Gud, møter vi en som overskrider våre menneskelige begrensninger: Vår forgjengelige menneskenatur og vår tilbøyelighet til å synde, som gjør at vi lett dyrker avguder. Vi møter en Gud som er opphøyet over alle makter og all filosofi, utenfor tid og rom. Likevel kan hans mektige nærvær oppleves av de som elsker ham. I Det gamle testamentet er Guds herlighet synlig i hans

møte med enkeltmennesker og grupper (2 Mos 24:15-18; Es 1:25-28). Aller klarest sees Guds herlighet i Jesus Kristus, og den erfares i den kristne menigheten – i Guds gjenløste folk og deres liv og tilbedelse (Joh 1:14; 17:1-5; 2 Kor 4:6)

E. Menneskets svar: Tilbedelse og gudstjeneste

1. Å svare Gud

Det er denne Gud og bare ham vi tilber. I tilbedelsen erkjenner vi hva som er sentralt og har verdi i livet vårt. Vi gir uttrykk for hvor vår fulle lojalitet ligger. Som kristne bekjenner vi total lojalitet mot den treenige Gud. Denne bekjennelsen er ryggraden i vår tro. Den identifiserer hvilken Gud vi tilber, og den er ikke gjenstand for forandringer (1 Krøn 29:10-13; Sal 96).

Kristen tilbedelse og gudstjeneste er vårt helhjertede svar til den Gud som er evig fellesskap (kapittel 3), som lever og handler, som bryr seg om sin skapning, gjenkjennes ved sine gjerninger og åpenbares ved sitt frelsesverk: Far, Sønn og Hellig Ånd.

Tilbedelsen begynner når Gud gjør seg kjent for oss gjennom sitt nærvær og sitt ord og på den måten gir mulighet for de helliges samfunn. Tilbedelsen fullendes når vi uttrykker vår takk, svarer ham i tro, får del i et åndelig fellesskap, lever livet med Gud og utfører hans oppdrag i verden.

Ved sin egen praksis og lære stadfestet Herren Jesus at gudstjenesten er sentral. Vi ser det ved at han gikk i synagogen, og i hans personlige bønneliv (Mark 1:35; Luk 4:16-21). Han framholdt at Faren ønsker sanne tilbedere (Joh 4:21-24), og han knyttet tilbedelsen sammen med lydighet mot Guds vilje. Apostelen Paulus lærte også at tilbedelsens vesen finner sitt sanne uttrykk når hele vårt liv innvies til Gud (Rom 12:1-2).

I tilbedelsen og gudstjenesten kommer vi til en Gud som er.

- Guds herlighet vekker vår tilbedelse.
- Guds hellighet skaper ærefrykt.

- Guds nidkjærhet gjør at vi tilber ham og ingen annen.
- Guds kjærlighet vekker vår følelse av egenverd.

I gudstjenesten besvarer vi Guds handlinger.

- Guds frelseshandling vekker vår takknemlighet.
- Gud som søker oss, vekker vårt gjensvar i bønn.
- Gud som helliggjør, kaller oss til innvielse.
- Guds nåde kaller oss til anger.
- Gud som skaper samfunn, kaller oss inn i dette fellesskapet.
- Gud som elsker oss, kaller oss til å tjene andre og forkynne evangeliet med kjærlighet.

Tilbedelsen er livsforvandlende. Den hjelper dem som tilber, til å gå fra frykt til kjærlighet, fra skyld til tilgivelse, fra svakhet til styrke, fra uansvarlighet til forvalterskap, fra usikkerhet til tillit, fra åndelig tørst til glede, fra sorg til trøst, fra forvirring til mål og mening.

2. Faren ved avgudsdyrkelse

Avgudsdyrkelse er å tilbe eller gi sin lojalitet til falske guder, demoniske makter eller materielle ting og verdier.

I Bibelen er avgudsdyrkelse forbudt i de ti bud, og avgudsdyrkelsen blir stadig fordømt både i Det gamle og Det nye testamentet (2 Mos 20:4-6; 1 Kor 10:14). Den ble angrepet både av profetene i Det gamle testamentet (Hos 14:8-9) og av kristne forkynnere da de kom i kontakt med Romerriket og hedenskapet der (Kol 3:5; 1 Joh 5:21).

Avgudsdyrkelse er fortsatt en hårdnakket fiende og en trussel mot all sann religion. Noen ganger opptrer fienden i form av tradisjonell tilbedelse av gjenstander og bilder, og av den frykt de framkaller. Men den ikler seg også former som er vanskeligere å avsløre, slik som tilbedelse av staten, av rikdom, status, rase eller andre mennesker.

Avgudsdyrkelse er alltid en fare for kristne, og de må aldri overføre den tilbedelsen som tilhører Gud og ham alene, til religiøse

bevegelser eller ledere.

For å beskytte oss mot avgudsdyrkelse må vi feste blikket på Jesus. Ved å gjøre det blir vi minnet om Farens herlighet som er åpenbart gjennom Sønnen. Den hellige ånd hjelper oss til å stå imot fristelsen til å gi et annet menneske eller noen makt den hele og fulle tilbedelsen som bare Gud har krav på.

F. En Gud som skal gjøres kjent

På samme måte som det er Guds natur å gjøre seg kjent, er det de kristnes kall å videreformidle den åpenbaringen. Gud er kilden til all kjærlighet, og han er grunnvollen som all lengsel etter ekte menneskelig samfunn bygger på. Å bli funnet av ham innebærer å vite seg elsket av den ene sanne, barmhjertige og trofaste Gud. Å finne ham innebærer å bli klar over hans herlighet og bli ledet til lovprisning og tilbedelse. Det er denne Gud som kaller oss til å ta del i oppdraget sitt.

Kapittel 2 – del 2

Et skritt videre

«Det er overveldende å tenke på skjønnheten i Guds mektige skaperverk. Vår verden har en overdreven skjønnhet og fantastisk utforming. Vi lever under en himmel full av blinkende stjerner, blir møtt hver dag av en spektakulær soloppgang, vandrer blant utsøkte blomster, lytter til fuglesang, kjenner havets skiftende strømninger og fjellenes ruvende storhet. Vår Skaper har gjort oss så uendelig rike med disse og andre talløse underverk...»

Henry Gariepy⁴

A. Trosartikkelens fokus

1. Én Gud

Monoteisme betyr tro på den ene og høyeste Gud. Det står i kontrast til polyteisme som er troen på mer enn én gud, og til ateisme som fornektet eksistensen av en gud i en hvilken som helst form.

På forskjellige steder i Det gamle testamentet blir eksistensen til andre guder enten referert til (2 Mos 22:20) eller fornektet (5 Mos 4:35; 2 Sam 7:22; Jes 44:6-8). Dette er et tegn på at det finnes et element av gradvis åpenbaring i den bibelske teksten (se kapittel 1). Likevel er tanken om én Gud som er viktig for Israel, grunnleggende for den bibelske forståelsen (2 Mos 6:6-7; Jes 47:4; Jer 31:31-34).

4 Henry Gariepy, *Wisdom To Live By*, sitert i Henry Gariepy 2000 *A Salvationist Treasury* Alexandria: Crest Books :220

Derfor får Israel påbud om å tilbe bare én Gud (2 Mos 20:3-6; 5 Mos 6:4-9; Jos 24:14-15). Tilbedelse av én gud uten å benekte at det finnes flere, kalles monolatri.

I evangeliene stadfester Jesus den jødiske trosbekjennelsen (shema) om å elske og lyde den ene Gud (Matt 22:37-39; Mark 12:29-30; 5 Mos 6:4). Det nye testamentets historie og brev beskriver utviklingen av den første menighet i et hedensk miljø, inkludert undervisningen som utfordrer tilbedelsen av ikke-eksisterende avguder (1 Kor 8:1-6; 10:14-20).

Den kristne forståelsen av treenigheten bekrefter Guds enhet (se kapittel 3).

2. Absolutt fullkommen

Guds fullkommenhet sees i hans åpenbarte egenskaper. Noen av disse egenskapene blir av og til beskrevet som uforklarlige fordi det ikke finnes noe menneskelig å sammenlikne dem med. Et eksempel er Guds selveksistens.

I motsetning til disse, gjenspeiles de forklarlige egenskapene i menneskelige karaktertrekk. Eksempler på slike er kjærlighet og rettferdighet.

Egenskaper ved Gud som guddommelig

- Gud er Ånd. Han er ikke begrenset av tid og sted (Joh 4:24).
- Gud er evig (Sal 90:2).
- Gud er selveksisterende (1 Mos 1:1; Apg 17:25).
- Gud forandrer seg ikke – dette beskrives som Guds uforanderlighet (Mal 3:6; Jak 1:17).

Egenskaper ved Guds makt

- Gud er allestedsnærværende (Jer 23:23-24; Sal 139:7-12).
- Gud er allvitende (Sal 147:5; Heb 4:13).
- Gud er allmektig (1 Mos 17:1; Luk 1:37).

Egenskaper ved Guds natur

- Gud er hellig – Gud er helt igjennom ren og fullkommen. Relat-

erte begreper inkluderer: Rettferdighet, rettferd, vrede, godhet (3 Mos 11:44; Jos 24:19; Jes 6:3; 57:15-16).

- Gud er kjærlighet. Dette inkluderer Det gamle testamentets forståelse av Gud som viser “hesed” (hebraisk) som er en ufravikelig trofasthet til sin pakt (Hos 3:1), og Det nye testamentets “agape” (gresk) som kjennetegnes ved at Gud i kjærlighet har “sendt sin Sønn til soning for våre synder” (1 Joh 4:10).

3. Skaper, Opprettholder og Styrer

Skaperverket er ikke en konsekvens av en tankeløs tilfeldighet. Det er et resultat av en kjærlig Guds planlagte aktivitet og målet for hans endelige vilje. Gud, som Opprettholder, har også forpliktet seg til å ta vare på og ha omsorg for skaperverket. Dette blir noen ganger beskrevet som at Gud forsørger oss. Menneskene har en rolle i forvaltningen av skaperverket (1 Mos 1:28-30). I egenskap av den som styrer, fortsetter Gud sin skapende strategi mot sitt endelige mål for skaperverket (1 Mos 45:5; 50:19-21; Rom 8:18-25).

Menneskeheten er en særegen del av Guds gode skaperverk. Derfor må vi lære å verne om menneskeverdet som ligger i at mennesker er skapt i Guds bilde (1 Mos 1:26-27; Sal 8:5). Gud vil stille oss til ansvar for hvordan vi lever: i samfunnet, i forhold til alle levende skapninger så vel som til miljøet som omgir oss. En slik kunnskap vil forme våre moralske valg og vår forvaltning av skaperverket.

Gud er garantisten for alt liv og lønner dem som selv midt i lidelsen deltar i hans skaperverk og oppfyller hans livsbejaende hensikt. (Se del C).

4. Eneste rette formål for tilbedelse

Å tilbe er å erkjenne og ære Guds suverene verdi. Han alene er verdig (Sal 96:4,8; Matt 4:10). Tilbedelse «er det tydeligste uttrykket for Kirkens hensikt, å gi Gud all ære».⁵

5 Bruce Milne, 1982 Know the Truth. Leicester: IVP: 221

To viktige begrep gir oss et bilde av tilbedelsen i Det gamle testamentet. Det første beskriver å «bøye seg» (1 Mos 24:52; 2 Krøn 7:3; 29:29), og er en erkjennelse av Guds storhet og menneskets uverdighet. Det andre beskriver at det er et privilegium for Guds tjenere å tjene og lyde Gud med glede (Sal 89:3, 20).

Formell tilbedelse i Det nye testamentet kjennetegnes av bønn (Apg 1:14; 4:23-26; 12:12; 13:1-3; 2 Kor 1:11) og lovprisning (Luk 1:47, 68; Apg 2:47; Hebr 13:15). Paulus understreker at ekte tilbedelse er å gi seg selv helt og fullt som et offer til Gud (Rom 12:1).

Spørsmål til refleksjon:

1. «Det er bare én Gud.» Hvilke anledninger og utfordringer gir denne troen i din kultur og situasjon?
2. Tenk gjennom lista av Guds egenskaper som finnes ovenfor: Hvordan kan vi sikre at vår personlige forståelse av Gud favner alt som vi kan vite og erfare av alt det han er? Er det en fare ved å konsentrere oss for mye om en eller flere av Guds egenskaper og gjennom det forvrengte vår erfaring av ham?
3. Diskuter hvordan din opplevelse av skaperverket kan øke din forståelse av Skaperen.
4. *Forstrøtningsfullt jeg venter morgendagen
Min skjulte sti for Gud er åpenbar
Han trofast våker over vei og skjebne
Ved Herrens trofasthet jeg trygghet har.⁶*

Tenk litt over dette verset – hvordan passer det med din egen opplevelse?

5. Les Job 38:1-42:6. Hvordan kan dette avsnittet hjelpe deg å for-

6 Kai og Thorsten Kjäll: «Min gårdsdag er forbi» - FASB 426 (2010)

stå og verdsette den andre trosartikkelen?

6. «Himmelen kunngjør Guds ære» (Sal 19:1). Det blir av og til beskrevet som «universets fullkomne tilbedelse». Hva er viktig når vi «bærer fram vårt lovprisningsoffer» for Gud (Heb 13:15)?

B. Skapelse og vitenskap

1. Fortolkninger av skapelsen

Kristne tror at Gud skapte alt fra intet (av og til brukes det latinske "creatio ex nihilo") for å forherlige seg selv (1 Mos 1-2; Sal 8; Jes 43:7), og at han fortsetter å gjennomføre sin hensikt med universet. Likevel forekommer det unødvendige konflikter mellom kristne som knytter seg til de forskjellige forklaringene av hvordan skapelsen skjedde.

Richard T. Wright kommer med nyttig veiledning:

«Vår studie av første Mosebok 1 vil trekke fram forskjeller mellom kristne i tilnærminger, tolkninger og konklusjoner. Vi må erkjenne at dette er forskjeller mellom troende, mellom mennesker som oppriktig prøver å forstå Bibelens lære. Selv om vi sterkt støtter et gitt syn, må vi ikke bli fristet til å dømme motpartens synspunkter som ikke-kristne. Disse spørsmålene har blitt debattert i mange århundrer, men forskjellene i syn holder stand. Som et utgangspunkt og en forutsetning må vi akseptere at problemene rundt første Mosebok 1 er så pass tåkelagte at ingen tolkning alene kan betraktes som 'Det kristne syn'».⁷

Med dette i bakhodet, og i erkjennelsen av at Gud er 'skaper, opprettholder og styrer av alle ting', må de følgende tema gjennomtenkes nøye:

2. En teologisk redegjørelse

- a) Å behandle Bibelen som om den var en vitenskapelig lærebok, er til liten nytte både for teologien og vitenskapen. Forfatterne

7 Richard T. Wright, 2003 *Biology Through the Eyes of Faith*, Harper & Son:80-81

av de bibelske skapelsesberetningene forteller en historie om en nådig og mektig Gud som skaper universet av intet. Beretningene deres understøtter den vitenskapelige konklusjonen om at det er en enhet og orden i universet. De forteller om menneskets tilstand, om menneskehetens unike status, om vårt forhold til Gud vår skaper og til verden. Likevel skriver forfatterne ikke noe som antyder at beretningen er en vitenskapelig redegjørelse for universets opprinnelse.

- b) Skapelsesberetningene forteller om Gud som betrakter skaperverket sitt og ser at det er «godt» og til slutt «svært godt» (1 Mos 1:4, 10, 18, 21, 31). Guds verk er «fullført» (1 Mos 2:1), men denne fullførelsen antyder ikke at det ikke kan skje utvikling og forandring innenfor rammene som ble lagt ved skapelsen.
- c) Universet har ikke vært statisk. Godt dokumenterte endringer i flora og fauna er et tegn på at skapelsen er et uavsluttet prosjekt. Noen kristne finner det nyttig å akseptere noen av hovedlinjene i den evolusjonsteoretiske vitenskapen. De mener det er grunn til å hylle en skapende Gud som er i stand til å skape et konsept som fortsetter å formes og utvikle seg, for å nå hans formål med det. Slik blir Guds opprinnelige skaperverk (latin: «creatio originalis») supplert med Guds kontinuerlige skapelse (latin: «creatio continua») i vår verden.
- d) Som teologiske redegjørelser gir ikke skapelsesberetningene oss informasjon i betydningen av vitenskapelige data, men de er viktige for vår dannelse som Guds folk. De hjelper oss til å forstå at vår plass i skaperverket som unike, rasjonelle, selvbevisste vesener, medfører noen betingelser: Uavhengig av hvordan vi definerer «Guds bilde», må vi opptre som ansvarlig for den verden vi lever i. For fra begynnelse til slutt blir den skapt av Gud, opprettholdt av ham, og gjennom Kristus har han også forløst den (latin: «nova creatio»).

3. Jakten på sannheten

Grunnleggende er skapelsens sannhet at Gud er skaper, opprettholder og forløser av det universet hvor vi er skapte vesener. De som ser Skriftens likefremme beretning som tilfredsstillende for alt vi trenger å vite om Guds skapende arbeid, må være forsiktige så de ikke automatisk avviser kontrollerbare fakta om skapelsens historie og forløp. De som er fortrolige med dagens allment aksepterte vitenskapelige teorier om skapelsens «hvordan», må være forsiktige så de ikke glemmer at Gud står bak, opprettholder skaperverket og har som hensikt at det skal åpenbare hans suverenitet og herlighet. Alle trenger å bry seg om at sannheten blir ivaretatt. Vi skal også respektere vår gudgitte evne til refleksjon, debatt og stadig inntak av ideer for å komme til en klarere forståelse av virkeligheten.

Spørsmål til refleksjon:

1. Diskuter argumentene som er framsatt i denne delen. Hvordan vil du forklare forholdet mellom skapelse og vitenskap for en ny kristen?

C. Lidelsens problem

Lidelse er både et intellektuelt problem og erfaringsmessig utfordring for troen. «Hvordan kan en kjærlig Gud tillate ondskap og lidelse?» er teodicéens primære spørsmål. I møte med uskyldige lidelse er teodicé opptatt av hvordan det er mulig å forsvare at Gud er kjærlig og allmektig.

1. Det gamle testamentets tolkning av lidelse

- a) I første Mosebok 1-3 ser vi at verden var ment å være et godt sted. Smerte og lidelse er et resultat av ulydighet, og hele menneskeheten er sårbare som en konsekvens av denne ulydigheten.

- b) I skaperverket er det innebygget et forhold mellom årsak og virkning. Syndens syklus gjentas i generasjon til generasjon (2 Mos 34:6-7; 4 Mos 14:18; 5 Mos 5:9-10).
- c) Profetene som virket før eksilperioden (Amos, Hosea, Jesaja, Mika, Jeremia og Esekial), avslørte urettferdighet og avgudsdyrkelse i sin samtid. De koblet folkets synd, i særdeleshet ledernes synd, med den kommende nasjonale katastrofen. Gud er aktiv i å fremme rettferdighet i verden og går så langt at han bruker fiender til å plage de ulydige (Am 3:11-15). Det er ikke unntak for den fromme og rettferdige. Alle lider.
- d) I femte Mosebok ser vi at konsekvensen av å velge å holde loven vil føre til velstand og et langt liv (5 Mos 30:15-20). Denne forståelsen av Guds rolle i menneskelig lidelse balanserer Guds makt og Guds rettferdighet.
- e) Under og etter eksilet beveger «gjengjeldelseslæren» seg bort fra en utelukkende kollektiv forståelse. Enkeltmennesker tar sine egne avgjørelser og bestemmer sin egen framtid. Dette vektlegger det personlige ansvar som en kontrast til punkt c) ovenfor (Es 18:4; Jes 31:29-30).
- f) Jesaja (kap 40-55) nektet ikke for at folkets lidelser var straff for synd, men tilføyde at det ikke bare måtte defineres som negativt. Lidelse er en del av Guds virke i verden. Folket er Guds vitner (43:8-10), kalt til å være «et lys for folkeslagene» (42:6; 49:6). Gud vil bruke de trofastes lidelse til å gjøre noe godt for andre. Ideen om grupper eller individer som lider for andre, kalles vikarierende lidelse (53:4-6).
- g) Jobs bok tar i detalj for seg de svar som tidligere tradisjoner hadde kommet med for å finne meningen i lidelse. Det er helt klar at det i Jobs tilfelle handlet om uskyldig lidelse. Han fortjener ikke sin skjebne og protester mot at han er blitt offer

for urettferdighet. Gud svarer med et «ikke-svar». Skaperverkets under peker til Guds nærvær og omsorg i verden, selv når vi ikke klart kan se Guds handling verken i vår personlige eller fellesskapets historie (38:1-42:6). Job godtar å leve med mysteriet (42:3), og legger det ukjente i hendene til den Gud som han stoler på. Dette er et forsøk på å unngå å presse teodicéens logikk til et punkt hvor vi enten må klandre mennesker for å beskytte Guds rettferdighet og makt, eller tvile på Guds rettferdighet for å forsvare vår integritet (42:1-2). Denne holdningen kan vi også se i klagesalmene, de uttrykker at selv i tider med lidelse, er det fortsatt viktig med tillit til Gud (Sal 88).

- h) Kun i få tilfeller er det nevnt at demoniske krefter bidrar til lidelse. Det er tre avsnitt som peker på forholdet mellom det ondes problem og lidelsens problem (Job 1-2; 1 Krøn 21; Sak 3).
- i) I de apokalyptiske skriftene, som for eksempel Daniels bok, blir den fjerne framtid sett som tidspunktet der rettferdigheten endelig skal oppnås. Lidelse må forventes i samtiden som er dømt til å være under herredømmet av onde makter.

2. Det nye testamentets tolkning av lidelse

For de tidlige kristne var de store spørsmålene hvordan de skulle forstå Jesu lidelse og den lidelsen de selv opplevde. Det nye testamentet behandler disse dilemmaene.

- a) Disiplene klarte ikke på noe tidspunkt å forstå Jesu kommende lidelse og hans frelsende oppdrag (Matt 15:21-23). Etter oppstandelsen fikk de undervisning om hvorfor hans forsonende lidelse var nødvendig (Luk 24:13-35). Dette ble et viktig fokus i apostlenes forkynnelse (Apg 2:23; 17:3; 26:22-23) og i brevene til Paulus (2 Kor 5:15; Ef 5:2).
- b) Jesu lidelse var til gagn for alle: Frelse for menneskeheten

(Joh 3:16). For at evangeliet skal utbres, må også Jesu etterfølgere være villig til å lide (Joh 15:18-21). Dette kan tolkes som lidelse for andre.

- c) Selv om de kristne deler opplevelsen av lidelse med hele menneskeheten, kan de møte den på en annen måte fordi gudserfaringen deres gir den mening (Hebr 12:5-13). Kristne er ikke frelst fra lidelse, men frelst i lidelse og holdt oppe av det faktum at Kristus lider med dem.
- d) Det nye testamentet forkaster klart og tydelig «gjengjeldelseslæren» som kobler synd med straff av individet eller fellesskapet (Joh 9:1-3). I en ødelagt verden kan det virke som om det er de onde som lykkes og som urettmessig blir belønnet (Luk 6:20-26). Lidelse kan snarere være et tegn på at du tilhører de trofaste, enn et resultat av et syndig liv (Apg 14:22; 1 Pet 4:12-19).
- e) Midt i lidelsen finnes løftet om oppstandelse og dommens dag. Til slutt vil rettferdighet skje. Det er en bekreftelse av at Gud alltid virker for det beste (Rom 8:28-39). Paulus sa at vi kan glede oss over vår lidelse (Kol 1:24). I ettertid kan vi se at selv i dypet av lidelsen har vi lært av den og erfart at Guds nærvær har vært der hos oss.
- f) Evangeliene knytter noe lidelse til det demoniske. I Matteus, Markus og Lukas er utdrivelse av demoner en vesentlig og mektig del av Jesu tjeneste som viser at Guds rike er nær/har kommet. Forståelsen var at de onde åndene kunne forårsake en voldsom sinnsforvirret atferd (Matt 8:28; Mark 5:1-5), stumhet (Matt 9:32), døvhhet (Mark 9:25), blindhet (Mark 12:22), epileptiske symptomer (Luk 9:39) og synlige tendenser til selvskadning (Matt 17:5). Det er ikke slik at all sykdom tilskrives onde ånders nærvær, men alle tre evangeliene beskriver mennesker som får sykdommen forklart demonisk, på en annen måte enn

dem som lider av andre sykdommer (Matt 4:24; Mark 1:32; Luk 7:21). Særlig Markus skiller klart mellom de to og bruker aldri ordene «helbrede» eller «lege» i tilknytning til demoner. Det er ingen beretninger om demonutdrivelse i Johannesevangeliet. I resten av Det nye testamentet er fokuset primært på moralsk og åndelig motstand mot de troende, snarere enn på fysisk lidelse når det refereres til demoner.

3. Lidelse i kristen teologi – Lider Gud?

- a) På grunn av hellenistisk (gresk) innflytelse på det tidlige kristne miljøet, kom den klassiske hedenske tanken om at Gud ikke kan lide (impassibilitet) inn i kristen teologi. Den beskriver hvordan Gud er hevet over all menneskelige smerte og følelse. Det ble hevdet at Gud ikke kan bli påvirket av noe utenfor seg selv. Dette ville åpne for at Gud kan endre seg og at han derfor ikke er fullkommen, eller ikke ville være fullkommen etter at endringen har funnet sted. Anselm av Canterbury (ca 1033-1109 e.Kr.) hevdet at med utgangspunkt i vår erfaring, er Gud medfølende, fordi vi opplever effekten av medfølelse. Mens med utgangspunkt sitt eget vesen, er Gud ikke medfølende fordi han ikke opplever effekten (affectus) av medfølelsen.⁸
- b) Som en kontrast står Martin Luthers (1483–1546) teologi om korset. Han satte to tanker om Gud opp mot hverandre: «herlighetens teologi», som er kunnskapen om Gud gjennom hans handlinger i skapelsen og historien, og «korsets teologi» som er kunnskapen om Gud gjennom hans lidelse og Jesu død på korset⁹. Han brukte uttrykket «den korsfestede Gud» fra middelalderens mystikk for å beskrive hvordan Gud tar del i lidelsen til den korsfestede Kristus.

8 Anselm, Proslogion 8 http://www.ccel.org/ccel/anselm/basic_works.iii.ix.html

9 Martin Luther, Heidelberg Disputation 1518, Clause 21 <http://bookofconcord.org/heidelberg.php>

- c) På 1920-tallet fikk refleksjonene rundt den første verdenskrigs grusomheter sterk innflytelse på kristen teologi, noe som medførte en fornyet interesse for tanken om den lidende Gud. Under andre verdenskrig sammenlignet den tyske teologen Dietrich Bonhoeffer (1906–1945) kristendommen med andre religioner. Han hevdet at mens menneskene leter etter Guds makt i verden, henviser Bibelen oss til Guds maktesløshet og lidelse. «Bare den lidende Gud kan hjelpe».¹⁰
- d) Kazoh Kitamori (1916–1998), som også refererer til den lutherske korsteologien, mente at ekte kjærlighet har sine røtter i smerte. Guds egen smerte og lidelse gjør ham i stand til å gi mening og verdighet til den menneskelige erfaringen, og den helbreder vår smerte.¹¹
- e) Jürgen Moltmann (1926–) hevder at en Gud som ikke kan lide, er en ufullstendig, ufullkommen Gud som ikke er i stand til å elske. Gud kan ikke tvinges til å forandre seg eller gjennomgå lidelse, men hans lidelse er en direkte konsekvens av den guddommelige villigheten til å lide. Korset er fundamentet i kristen teologi. Ved at Sønnen lider døden, og Faren lider ved at Sønnen dør, tilveiebringes frelse for menneskene. Faren lider tapet av Sønnen, som han har overgitt, til smerte og død. Faren og Sønnen er fullstendig atskilt i Sønnens forlatthet, og likevel er de ett i sin vilje til å lide.¹²
- f) Forfattere, inkludert teologer, poeter og romanforfattere, utforsker stadig lidelsens problem i sine verk. Teodicé forblir et av de vanskeligste aspektene av kristen troslære, for selv om den utforskes intellektuelt, er lidelse noe som berører hvert eneste menneske.

10 John de Gruchy, ed. 1987 Dietrich Bonhoeffer: Witness to Jesus Christ. Selected Writings.

11 Kazoh Kitamori, 1965 A Theology of the Pain of God. Richmond VA: John Knox Press

12 Jürgen Moltmann, 1974 The Crucified God. London: SCM: 251

Spørsmål til refleksjon:

1. I boka «Smertens problem» tar C. S. Lewis (1898–1965) opp smerten i lys av Guds kjærlighet. Hans konklusjon er at Gud plasserer smerten i livene våre for å vekke oss: «*Smerten insist-erer på å bli ivaretatt. Gud hvisker til oss i våre gleder, taler i vår samvittighet, men roper i vår smerte: den er hans megafon for å vekke en døv verden*»¹³ På et senere tidspunkt skulle Lewis like-vel oppdage at hans personlige opplevelse av sorg, resulterte i en følelse av forlatthet og fravær av Gud, etterfulgt av en vok-sende erkjennelse av vår begrensede forståelse, men like fullt en visshet om Guds nærvær. Det er smerten som til slutt lærer oss å elske og bli elsket.¹⁴ I hvilken grad gir Lewis' konklusjoner gjenklang i din egen erfaring?
2. Hvordan vil du svare en venn som kjemper med lidelse, og som spør deg om en forklaring på hvorfor Gud tillater at dette skjer?

D. Viktig for salvasjonister

1. Tilbedelse

Den andre trosartikkel minner oss om at vi tilber en Gud som er den absolutt fullkomne skaper og opprettholder av skaperverket. Salvasjonister må forvisse seg om at vår tilbedelse erkjenner og ærer alle Guds egenskaper og ikke bare de som passer best med vår egen erfaring av ham.

2. Ansvarlighet

Det blir av og til hevdet at menneskene har gått for langt i forhold til den hellige tillit som ble gitt i skapelsen (1 Mos 1:29-30), og at de som herskere over jorden, har misbrukt den i stedet for å være gode forvaltere av ressursene. Frelsesarmeen og den enkelte sal-vasjonist har et ansvar for den skapte verden. Dette er ikke alltid

¹³ C. S. Lewis, 1940 *The Problem of Pain* London: Fontana: 81

¹⁴ C. S. Lewis, 1961, *A Grief Observed*. London: Faber and Faber: 7-8, 56-58

like lett i de deler av verden hvor livet er vanskelig og det er knapphet på ressurser. Likevel trenger vi å utvikle en ansvarlighet for livet vårt i verden og atferden vår både overfor vår egen og framtidens generasjoner.

3. Menneskets verdi

Frelsesarmeens internasjonale erklæring stadfester at «oppdraget er å forkynne Jesu Kristi evangelium og i hans navn møte menneskelige behov uten diskriminering». Denne erklæringen bekrefter ethvert menneskes verdi og verdighet som skapt i Guds bilde (1 Mos 1:26-27).

Medfølelsen i Frelsesarmeens sosiale engasjement er avhengig av en forståelse av at Gud er Far til alle, og at han som Far verken har favoritter eller diskriminerer. Vi legger spesielt merke til at Skriften har en guddommelig vektlegging av de fattige og underprivilegertes behov. Et fokus som gir fortrinn til de fattige medfører at det må prioriteres i oppdraget til den kristne kirke, noe Armeen har tatt hensyn til helt siden starten.

Etableringen av Den internasjonale kommisjon for sosial rettferdighet er en drivkraft og gir Frelsesarmeen mulighet for koordinering av saker som angår sosial urettferdighet internasjonalt. Som «Frelsesarméens strategiske stemme for menneskelig verdighet og sosial rettferdighet for verdens fattige og undertrykte», taler kommisjonen på vegne av de som ikke har makt på den internasjonale offentlige arena, særlig i De forente nasjoner (FN). Den gjør det ved å behandle sosial urettferdighet på en måte som er i samsvar med Frelsesarmeens prinsipper og formål. I tillegg oppmuntrer den og gir veiledning til territorier rundt om i verden som tar opp sosial rettferdighet i lokal sammenheng.

Spørsmål til refleksjon:

1. *«Vi kaller salvasjonister over hele verden til å tilbe og forkynne den levende Gud, og i hvert møte søke inn til livets Herre ved hjelp*

KAPITTEL 2 – HIMMELENS OG JORDENS SKAPER

av kulturelt relevante uttrykksformer og språk.»¹⁵

Hvilke faktorer må tas i betraktning? Hvilken innflytelse har din kulturelle sammenheng for svaret ditt?

2. Hvilke praktiske grep kan Frelsesarmeen ta for å sikre en klok forvaltning av jordens ressurser?
3. Les Lukasevangeliet 4:18-19. Hva kan du gjøre for å leve ut Jesu oppdrag? Lag en handlingsplan!

15 Rapporten fra den internasjonale kommisjonen for åndelig livsutvikling (se tillegg 4)

Kapittel 3 – del 1

En Gud som aldri er alene

Vi tror det er tre personer i guddommen: Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd. De er ett i vesen og like i makt og ære.

Vi tror på én Gud, som samtidig er tre.

Kristne tilber denne ene Gud som Far, Sønn og Hellig ånd. Dette er læren om treenigheten som er grunnleggende for kristen tro og avgjørende for å forstå Gud slik han åpenbarer seg i Bibelen.

A. En Gud i fellesskap

Gud er aldri alene. I sitt eget vesen lever han i et fullkomment og helt fellesskap. Selv om han alltid er tre, er han ikke tre enkeltindivider som konkurrerer med hverandre eller er uenige. Han er tre personer som alltid er ett i vesen, holdning og handling – en treenig Gud som elsker.

Gud selv er fellesskap som deler alt, et livssamfunn der de tre personene har nært fellesskap med hverandre. Han er alltid Far, Sønn og Hellig ånd, og hver enkelt har alltid samfunn med de andre.

Far, Sønn og Hellig ånd utgjør en dynamisk strøm av liv mellom likeverdige personer, der ingen har mer makt eller høyere rang enn de andre. Personene er distinkte, men forent; forskjellige, men ikke adskilt fra hverandre. Ethvert forsøk på å bygge et falsk hierarki av makt og herlighet innenfor treenigheten, er ensbetydende med å svekke guddommens integritet og undergrave Guds fullkomne enhet.

Denne tre-i-en forklaringen beskriver Gud slik: Som Far skaper, styrer og opprettholder han; som Sønn forløser han, inngår vennskap og gjør til disipler; som Hellig ånd helliggjør han, veileder og gir kraft. Som personer og i handling er han tre, men i personlighet og kjærlighet er han én.

De tre personene i guddommen åpenbarer hele tiden hverandre for oss. Det nye testamentet forteller at Ånden vitner om Jesus (Joh 15:26), Jesus Kristus åpenbarer Faren (Matt 11:25-27) og vitner om Ånden (Joh 14:16,26), og Faren vitner om Sønnen (Matt 3:17).

Gud skapte menneskeheten, fordi kjærlighet uttrykt gjennom fellesskap er selve kjernen i hans vesen, og ikke på grunn av noen ufullstendighet hos ham selv. Som mennesker er vi skapt i Guds bilde og har en natur som gjør at vi knytter oss til hverandre. Vi blir hele personer bare i samfunn med ham og med hverandre. Uten ham og uten hverandre mangler vi helhet og muligheten til å modnes gjennom fellesskap som vokser og utvikler seg.

Gud har altså bestandig fellesskap i sitt eget selv og med oss (2 Kor 13:14). Bibelen vitner om denne sannheten, og den er grunnleggende både for den kristne læren om frelse og for kristenlivet. En forståelse av treenigheten hjelper oss til å gjenkjenne personene i guddommen og på den måten unngå vranglære.

Når vi omtaler den treenige Gud som én, er det i betydningen av hans helhet og enhet, og når vi omtaler Gud som tre, er det i betydningen av hans trefoldige vesen.

B. Gud som Far

Bildet av Gud som far kan finnes i Det gamle testamentet (5 Mos 32:6; Jes 63:16; Mal 2:10). Men det er først ved Jesu forkynnelse i Det nye testamentet at farssiden ved Gud løftes fram som en hovedsak (Matt 6:5-15). Jesus lærte at Gud er Far, og hans eget forhold til Gud beskrives med fortrolige og nære ord: «Abba, far» (Mark 14:36). Jesus hadde et fritt og uhindret fellesskap med Gud sin Far, som han i kjærlighet ga sin fulle og hele lydighet. Han er den Far

som Jesus stolte på da han ble fristet i Getsemane, og som han overga sin ånd til da han døde på korset (Luk 23:46). Ved Farens herlighet ble Sønnen reist opp fra døden (Rom 6:4), og ved Jesus Kristus er Gud vår Far også.

På samme måte som Jesus har vi et forhold til Gud tilsvarende det et barn har til sin far. Både skriftene til Paulus og andre benytter de samme nære og fortrolige ordene som Jesus brukte: «Dere har fått barnekårets Ånd som gjør at vi roper: Abba, Far!» (Rom 8:15).

For enkelte har denne læren skapt problemer. For eksempel finnes det noen som fokuserer unødig sterkt på at Gud er av hankjønn. Men den bibelske beskrivelsen av Gud som far, betyr ikke at Gud er mann. Det den viser, er at Gud handler mot oss slik en god og kjærlig far handler. Samtidig beskriver Bibelen også at Gud elsker oss med den mildhet og omsorg som vi forbinder med en mor (Jes 49:15; 66:13).

En annen vanskelighet er at menneskelige fedre altfor ofte gir et vrengebilde av det en virkelig far skal være. Og selv når en far er trofast og kjærlig, er han ufullkommen. Det er mye som tyder på at Jesus var klar over dette, men mente det kunne overvinnes. Han sa nemlig at selv om menneskelige fedre var ufullkomne, ga de likevel gode gaver til sine barn, og han pekte på den fullkomne, himmelske far som gir til dem som ber ham om det (Luk 11:5-13).

Jesu eget liv og vesen viser hva han mente, for han forteller oss at den som har sett ham, har sett Faren (Joh 14:9). Ved å tilbe Gud i Jesus Kristus får vi del i det farsforholdet mennesker lengter etter, fylt av omsorg og kjærlighet. Den allmektige skaperen, den evige Gud som åpenbarer seg i Det gamle testamentet, er den samme som vår «Abba, Far» som vi kommer til i Jesus Kristus.

Gud er vår Far, fordi han er vår Herre Jesu Kristi Far. Den farsholdningen som strømmet ut fra Gud til hele skaperverket og hele menneskeheten, er på en spesiell måte arven den kristne eier ved troen.

C. Gud som Sønn

1. En Gud som gjør seg kjent

Gud åpenbarer sin person og sin vilje som Far, Sønn og Hellig ånd gjennom den kontinuerlige åpenbaringen vi møter i Skriften, og ved sitt frelsende møte med oss.

Gud åpenbarer seg på mange måter. I Bibelen gir han seg til kjenne gjennom sitt forhold til oss og avgjørende hendelser. Han åpenbarer seg i sitt forhold til enkeltmennesker (1 Mos 18:1-3; 2 Mos 3:1-6) og til Israel. I Det gamle testamentet viser han seg i avgjørende begivenheter som utgangen fra Egypt (Sal 136; Hos 11:1-4), de jødiske kongerikenes vekst og fall (Luk 1:67-75), eksilet og tilbakekomsten fra Babylon (Sal 126). I Det nye testamentet viser han seg på en unik og enestående måte gjennom Jesu Kristi fødsel, liv, korsfestelse og oppstandelse (Joh 3:16; Gal 4:4-5; Fil 2:5-11).

I samhandling viser mennesker hverandre hvem de virkelig er. Det skjer gjennom å dele viktige opplevelser og i respekt for relasjonen til hverandre. På samme måte viser Gud, som er en personlig Gud som respekterer menneskets personlighet, oss sin natur og sin kjærlighet til oss.

Vi kaller det Guds selvåpenbaring fordi det ligger i Guds natur å gjøre seg selv kjent. Gud er kjærlighet, og det er kjærlighetens kjennetegn å ville bli kjent av den en elsker.

2. En Gud som bryr seg om oss

Når vi møter Gud, møter vi ham i hele hans fylde. Den treenige Gud har et udelt vesen eller væren.

Vi tror at Gud ikke er langt borte fra noen av oss, men at han bryr seg om oss. Vi ser det i Israelsfolkets historie i Det gamle testamentet (2 Mos 34:1-10; Neh 9:9-17; Sal 103:1-14; 137) og sterkest ser vi det i inkarnasjonen, da Gud kom som menneske, som Jesus fra Nasaret (Luk 1:30-33; 46-55; se kapittel 4).

At Gud bryr seg om oss og tar initiativet vises også i Den hellige ånds nådehandlinger som forvandler våre liv gjennom gjenfødelse

og helliggjørelse (Tit 3:4-7). Gud er ikke likeglad, han bryr seg om menneskets opplevelser og er opptatt av å fostre og ta vare på menneskelivet.

3. En Gud som frelser

Gud er en frelsende Gud. Det gamle testamentet beskriver Guds nådige inngripen i menneskenes historie for å frelse sitt folk (5 Mos 7:7-9; Sal 106; 126), og folkets utilstrekkelige respons (Dom 3:7, 12; 4:1; Neh 9:5-37; Jer 7:4-7; Hos 11:1-11). Jesus, som helt fra begynnelsen ble kalt Frelser (Matt 1:21; Luk 2:11), ga gjennom inkarnasjonen et syndoffer 'en gang for alle' (Hebr 10:10) og muligheten for menneskenes forløsning.

«Mens vi ennå var svake, døde Kristus for ugudelige da tiden var inne. Selv for et rettskaffent menneske vil vel neppe noen gå i døden. Eller kanskje ville noen gjøre det for en som er god. Men Gud viser sin kjærlighet til oss ved at Kristus døde for oss mens vi ennå var syndere. Når vi nå er blitt rettferdige ved Kristi blod, hvor mye mer skal vi ikke da gjennom ham bli frelst fra vreden! For mens vi ennå var Guds fiender, ble vi forsonet med ham ved hans Sønns død. Når vi nå er forsonet, hvor mye mer skal vi ikke da bli frelst ved hans liv! Ja, ikke bare det, vi har også vår stolthet i Gud, ved vår Herre Jesus Kristus, han som har gitt oss forsoningen.» (Rom 5:6-11)

I Jesu lydighet til sin Far og i soningen for synd som han muliggjorde ser vi en Gud som krysser grenser for å frelse de fortapte. (Luk 4:18,19; 19:10; 2 Kor 5:19). Det er denne soningen som muliggjør en gjenopprettelse av vårt forhold til Gud. Hele treenigheten virker gjennom dette forløsningsverket (Se kapitlene 6 og 7).

D. Gud som Den hellige ånd

For den kristne er Den hellige ånd både et vart og fortrolig nærvær og et mysterium vi ikke fullt ut kan fatte med vår forstand. Han gjør Gud nærværende for oss og leder vår oppmerksomhet mot Jesus. Selv om den nikenske trosbekjennelsen omtaler han som «Herre

og livgiver», er de klassiske trosbekjennelsene vanligvis kortfattede og tilbakeholdne i sin beskrivelse av hans status og funksjon. Ikke desto mindre krever en sann forståelse av den treenige Gud en beskrivelse av den tredje person i treenigheten og av hans gjerning.

1. Den hellige ånd er Kristi ånd

Den hellige ånd presenterer og herliggjør den levende Kristus for oss. Hans vedvarende nærvær og hans stadige tjeneste vekker oss til bevissthet om at den oppstandne Kristus er en levende virkelighet, og at vi knyttes sammen i fellesskapet med ham. Han er garantien for at Jesus er med oss til tidenes ende. I Ånden står vi sammen med Jesus og roper: «Abba, Far!». På denne måten gir Ånden oss en identitet som brødre og søstre i Kristus, stadfester vårt forhold til Far (Rom 8:15-17; Gal 4:6) og gjør at vi kan gå helt og fullt inn i det nye livet som forløsningen tilbyr oss (Apg1:8).

2. Den hellige ånd er Herre

Når vi studerer Skriften ser vi raskt at Den hellige ånd er Guds ånd. Han har de samme guddommelige egenskaper og oppgaver, og blir gitt den tittelen som med rette sømmer seg for Gud, nemlig: Herren (2 Kor 3:17, 18). Han er ett med Far og Sønn, en egen person, men likevel ett i vesen og innhold.

I århundrer har kristne lett etter måter å beskrive Den hellige ånd som person og hvordan han med sitt nærvær utgår fra guddommens innerste vesen til den kristne kirkes liv og erfaring. De fleste kristne kirker bekrefter at Den hellige ånd utgår fra Faren og Sønnen og understreker dermed det gjensidige forholdet mellom de tre personene i treenigheten (Joh 14:26; 15:26; 20:22, 23). Østlige ortodokse kirker har fastholdt at Ånden bare utgår fra Faren, for å vektlegge betydningen av Far som alle tings årsak, og for å understreke det særegne ved Den hellige ånds person og rolle innenfor guddommen. Uansett hvordan det kommer til uttrykk, opprettholder alle kristne at de tre personene er likeverdige. Ånd, Sønn og Far er sammen som Den treenige Gud.

3. Den hellige ånd er fri og mektig

I Skriften manifesterer Den hellige ånd enkelte ganger sitt nærvær ved vind, ild eller i form av en due (1 Mos 1:1-2; Matt 3:16; Apg 2:1-4).

Skriften bruker et språk som antyder et element av mystikk og av suveren frihet. Den hellige ånds nærvær er både håndgripelig og uhåndgripelig, usynlig og likevel kraftfullt.

Jesus lærte at Den hellige ånd ikke lar seg dirigere eller begrense av enkeltpersoner eller strukturer. Hans illustrasjon var at på samme måte som vinden er fri til å blåse dit den vil uten at vi kjenner opprinnelsen eller bestemmelsesstedet, får Den hellige ånd viljen sin på uventede og uforutsigbare måter (Joh 3:1-8, Apg 8:39). Han er upåvirket av menneskelig manipulasjon eller kontroll.

Selv om Den hellige ånd er aktiv i det kristne fellesskapet, lærer Bibelen at hans virksomhet ikke er begrenset til menighetens liv. Ingen gruppe mennesker, uansett rase, klasse eller gruppe er utenfor hans rekkevidde (Apg 10:34-38; 11:15).

4. Den hellige ånd er Livgiveren

a. I skapelsen

Skaperen handler ved Åndens bevegelse. Med en kraft lik vindens, og likevel i stand til å frambringe orden og form, setter Ånden livsprosessene i gang, holder dem vedlike og fører skaperverket fram mot fullbyrdelsen av Guds plan. (1 Mos 1:1-2; Job 33:4). Ånden er fortsatt aktivt skapende i verden (Sal 104:29, 30; Rom 8:18-25).

b. I gjenskapelsen

Den hellige ånd er også den handlende i gjenskapelsen av Guds folk. Hele Bibelen, som selv er inspirert av Ånden, vitner om det. Det er tydelig i Det gamle testamentet, men kommer enda klarere fram i Det nye testamentets vitnesbyrd om Jesu liv, tjeneste, død og oppstandelse og i beretningen om den første menigheten (se kapittel 7).

Den hellige ånd er alltid vår samtidige. Han er Gud som handler

for oss i dag, gir oss tro på vårt oppdrag som kristne og setter oss i stand til å se framover med håp til den dagen da Guds plan endelig blir oppfylt. Ved å peke tilbake på hva Jesus har gjort for oss, peker han samtidig alltid framover mot Fars endelige mål om å samle alle ting i ham (Ef 1:13,14; Rom 11:36).

E. En Gud som er tre i én

Gud er tre personer: Faren, Sønnen og Den hellige ånd. De er forskjellige fra hverandre, men ikke splittet eller adskilt. Gud er altså én. I treenigheten ser vi et fullkomment fellesskap, gjensidig bekrefte og livgivende, uten hierarkisk deling eller ulik fordeling av makt og ære.

Den bibelske beretningen viser at Gud som Far, Sønn og Ånd, er virksom i skapelsen, forløsningen og gjenskapelsen når han fører alt mot sitt endelige mål: å forsone alt med seg selv.

Kapittel 3 – del 2

Et skritt videre

«Det finnes intet rikere mangfold enn det som er åpenbart i treenigheten, og likevel er det intet mangfold som er mer fullstendig en enhet enn der hvor Far, Sønn og Ånd deler hver tenkende handling, vilje og følelse.»

Frederick Coutts¹⁶

A. Trosartikkelens fokus

1. Dynamisk levende kreativitet

Læren om treenigheten hjelper oss til å forstå noe av Guds dynamiske kreativitet. Innenfor et gjensidig og kjærlig forhold er Gud alltid skapende, samspillende og meddelende. Han er verken statisk eller fjernt fra sitt skaperverk.

2. Tre personer, én Gud

De tre personene i treenigheten er tydelige, men ikke adskilte (*distincti non divisi* – Tertullian). Hele skaperverket og forløsningen kommer fra den ene sanne Gud. Likevel blir hver av personene referert til på en karakteristisk måte.

- Gud som Far omtales som den første person i treenigheten, fordi han særlig knyttes til skapelsen og alle tings opprinnelse.

¹⁶ Frederick Coutts, 1978 *The Salvation Army in Relation to the Church*. London: International Headquarters

- Gud som Sønn omtales som den andre person i treenigheten, fordi han kom i «tidens fylde» for å fullføre Farens frelsesplan.
- Den hellige ånd omtales som den tredje person i treenigheten, fordi han den første pinsedagen ble utøst over alle mennesker på en ny måte.
- Blant de monoteistiske religionene er troen på en treenig Gud karakteristisk for kristendommen. Måten læren forklares på er ikke viktig så lenge enheten og «tre-i-enheten» ikke blir utydeliggjort.

3. Like i makt og ære

Det er ingen over- eller underordning i guddommen. Det er viktig å avvise tanken om treenigheten som et hierarki av personer, med Far som overordnet Sønn og Ånd.

4. Kjærlighetens treenighet

Personene i treenigheten relaterer til hverandre i gjensidig kjærlighet. De deler et felles indre liv og et felles formål, og viser kjærlighetens sanne natur. Vi kan ikke elske på egen hånd. Sann kjærlighet handler om relasjoner og deling.

Skapelse og forløsning er handlinger som viser at en involvert Guds natur er kjærlighet. Den samhandlende relasjonen mellom personene i guddommen blir ofte uttrykt med det greske begrepet perichoresis, som åpner både for individualitet og gjensidig deltagelse i livet til de andre to personene. Treenigheten er et «værens fellesskap». Mennesket er skapt i Guds bilde og derfor skapt for fellesskap. Ved å leve i og dele samfunn med hverandre, gjenspeiles treenighetens kjærlighet.

Spørsmål til refleksjon:

1. Hvordan vil du forklare treenighetslæren for en jødisk eller muslimsk venn? (Hva med å forsøke et rollespill?)
2. Hva kan bildet av treenigheten som et «eksistensielt fellesskap» lære oss om vårt forhold til andre kristne?

B. Historisk sammendrag

Treenighetslæren vokste fram i de første århundrer av kristendommens historie etter hvert som de kristne begynte å forstå og tolke Bibelens vitnesbyrd i lys av sin egen erfaring av Gud. Den kan ikke fullt beskrive Guds natur, likevel danner den et rammeverk som alle som kaller seg kristne kan gjenkjennes ved.

1. Det gamle testamentet

Bibelen er beretningen om Guds selvåpenbaring gjennom sine handlinger i menneskenes historie. Selv om ordet treenighet ikke er brukt i Skriften, er treenighetslæren bygget på et solid bibelsk fundament. Det gamle testamentets beskrivelse av den ene Gud som både er Skaper og Forløser, blir ikke tilstrekkelig dekket innenfor rammene av snever monoteisme. Til tider handler eller taler Gud gjennom Visdommen eller Ordet på en måte som nesten gir dem en personlig identitet (Ordsp 1:20-33; Sal 33:6). Vi finner også hen-tydninger til Guds ånds nærvær i personlig form (Sal 139:7). Slike personifiseringer viser til en trinitarisk åpenbaring og rydder veien for den nye gudsåpenbaringen som ble synlig i Jesus.

2. Det nye testamentet

- a. Etter oppstandelsen begynte de første kristne å tilbe Jesus som Herre uten ut at de dermed oppfattet det som om de var inkonsekvante eller fornektet sin forståelse av Gud som én (Fil 2:6-11). De begynte også å beskrive den iboende Ånd som Herre

(2 Kor 3:17,18). En slik forståelse av Guds natur hadde begynt å vokse fram i takt med disiplenes fortolkning av hendelser i Jesu liv, tjeneste, død og oppstandelse, samt av den nye voksende menighetens erfaringer.

- b. Forfatterne av Det nye testamentet så en ny mening i de gammeltestamentlige skriftene. De identifiserte Jesus Kristus med begrepene Visdommen og Ordet (Joh 1:1-18; 1 Kor 1:23,24). De vektla samspillet mellom Far, Sønn og Hellig ånd i det store frelsesverket (Matt 28:19; Joh 14:26; 15:26; 2 Kor 1:21-22; 13:14; 1 Pet 1:2).

3. Den tidlige kirken

- a. I den tidlige kirken hadde både jødisk og hellenistisk tankegang innflytelse på utviklingen av denne læren. Den hellenistiske forståelsen hevdet at materien har en iboende ondskap og kunne derfor ikke blitt skapt av et suverent vesen som var sann ånd, fjern og ukjennelig, skjermet fra direkte kontakt med verden. Derfor trodde man at underordnede guddommer hadde skapt og fortsatte å opprettholde den materielle verden. Et antall åndelige vesener kontrollerte universet der noen var mer guddommelige enn andre.
- b. Den kristne egyptiske presten Arius (ca 250–333 e.Kr.), tok disse tankene til en logisk, og til slutt uholdbar, konklusjon. Han lærte at Jesus var det første skapte vesen, og at Gud så skapte verden gjennom ham. Dette ledet til en «gradert» forståelse av treenigheten hvor Sønnen stod lavere en Faren og Ånden var underordnet Sønnen. Hans biskop, Aleksander, var sterkt uenig, og det resulterte i kirkemøtet i Nikea i 325 e.Kr.
- c. Arius ble imøtegått av Athanasius som argumenterte med at bare Gud kan frelse, likevel anser både Bibelen og den kirkelege tradisjon Jesus som frelser. Likeledes tilba de kristne Jesus

Kristus, mens deres monoteistiske tro ikke tillot tilbedelse av noe skapt vesen eller en Gud nummer to. Derfor må Jesus være den inkarnerte Gud. Athanasius forsvarte Guds enhet ved å bruke ordet *homoousios* (som betyr av én substans), og med dét beskrev han forholdet mellom Gud som Far og Gud som Sønn. Dette ble en motsats til tanken om en gradert treenighet. Læren til Arius og hans etterfølgere ble til slutt dømt som vranglære.

- d. Saken ble også debattert i de økumeniske kirkemøtene i Konstantinopel (381 e.Kr) og Kalkeidon (451 e.Kr) hvor man tilslutt samlet seg om ordene i den nikenske trosbekjennelsen. Med unntak av «filioque-striden» (se punkt «j» under), har den forblitt uendret til i dag. Den nikenske trosbekjennelsen er fremdeles støttet av kristne fra alle tradisjoner, inkludert salvasjonister, som et klart uttrykk for den rette tro. Bekjennelsen erklærer at Faren, Sønnen og Ånden er verdige vår tilbedelse og beskriver detaljert forholdet mellom de tre personene. (Se tillegg 1).
- e. Allerede i det andre århundret brukte Tertullian (ca 160–225 e.Kr) det latinske ordet «*substantia*» (= substans) for å beskrive enheten mellom Faren, Sønnen og Ånden. Selv om rollene til Far, Sønn og Ånd er forskjellige, er de tre personene av samme substans. Ordet «*persona*» beskriver bokstavelig talt den masken som en skuespiller bærer som uttrykk for en rolle og som beskriver og tydeliggjør den.
- f. På tross av sine forskjellige roller har personene i treenigheten en grunnleggende enhet i liv og hensikt. Det er denne forståelsen av de latinske begrepene som danner grunnlaget for bekjennelsen av treenigheten som tre personer med én substans. På en liknende måte beskriver Frelsesarmeens trosartikkel det som «tre personer... ett i vesen».
- g. Augustins lære om treenigheten vektlegger guddommens en-

het og likverdigheten mellom Far, Sønn og Ånd i et evighetsperspektiv. Han identifiserte Faren med Skaperen, Sønnen med visdommen og Den hellig ånd med kjærligheten og at Gud gjennom disse knytter mennesker til seg selv. Augustin så menneskene som det ypperste i Guds skaperverk, og han brukte deres indre liv som en analogi på forholdet mellom de tre personene i guddommen. Akkurat som menneskene i seg selv kan gjenkjenne en triade av sinn, kunnskap og kjærlighet (eller hukommelse, forståelse og vilje), er Gud Skaperen en-i-tre, en treenighet av Far, Sønn og Ånd.

- h. Augustin var så ivrig i sin vektlegging av guddommens enhet at det ikke er lett å se Sønnen og Ånden som tydelige personer i treenigheten. I særdeleshet blir Den hellige ånd sett nesten som en egenskap som binder mennesker til Gud og treenighetens personer sammen. Augustins bruk av et menneskes indre liv i stedet for å velge tre mennesker som en analogi på guddommen, understreker likevel den dype, indre enheten som han så mellom Far, Sønn og Ånd.
- i. Den østlige ortodokse tradisjon legger størst vekt på at hver og en av de tre personene i treenigheten er Herre og er unike. Fordi det er mindre presist enn latin, åpnet det greske språket for større fleksibilitet når de tidlige filosofene jobbet med den guddommelige relasjonen. Mens de på den ene siden var nøye med å ivareta forståelsen av den guddommelige enheten ved å bruke «homousios», brukte de ikke den greske varianten av persona som er «prosopon». De greske tenkerne valgte heller «hypostasis», et ord som innebærer et vesen av faktisk substans. Begrepet hypostasis, eller hypostatisk union, er særlig viktig i beskrivelsen av Jesu menneskelighet og guddommelighet (for utdypning, se 4C2). De fremste teologer i denne tradisjonen var de kappadokiske fedre, Basilios av Cæsarea (ca 330-379 e.Kr), Gregor av Nazianz (ca 329-389 e.Kr) og Gregor av Nyssa (ca 330-395 e. Kr).

- j. Påvirkningen fra de kappadokiske fedre, som vektla tydeligheten til de tre personene i guddommen, har siden det fjerde århundre hatt sterk innflytelse i Østkirken. Vestkirken har holdt seg i augustinsk tradisjon med sterk fokus på den dype indre enheten i guddommen og det sammensatte forholdet mellom Far, Sønn og Hellig Ånd.
- k. I det niende århundre utviklet det seg påny strid rundt den nikenske trosbekjennelsen. De kristne i vest begynte å bruke frasen at Den hellige ånd er «utgått fra Faren og Sønnen». De brukte den latinske termen filioque som bokstavelig betyr «og fra Sønnen», en tilføyelse som ikke fantes i den opprinnelige bekjennelsen.
- l. Hensikten var å vektlegge den guddommelige enheten, men hos de kristne i øst ga ikke dette tilstrekkelig tyngde til Faren som alene er opphav til alt, inkludert Sønnen og Ånden. Denne forskjellen i forståelse har holdt seg fram til vår tid, og antas å ha bidratt til splittelsen mellom Øst- og Vestkirken i 1054 e.Kr.

4. Reformasjonen

Under reformasjonen vektla John Calvin (1509-1564) læren om treenigheten. Han mente at den var grunnleggende for forløsningslæren, fordi den var et vitnesbyrd om guddommeligheten både i Jesus Kristus og i den frelsen han kom med.

5. Det 20. og 21. århundre

- a. I det 20. århundre ble treenigheten igjen en hovedsak i den kristne teologiske debatten. Dette skyldes i store trekk arbeidet til Karl Barth (1886-1968) som trodde at alt vi vet om Gud kommer til oss gjennom åpenbaring – den frelsende åpenbaring i Jesus. Gud åpenbarer seg som Treenig. Han er Åpenbarer (Faren), formen som åpenbaringen kommer i (Sønnen) og den som gjør oss i stand til å ta imot åpenbaringen (Den hellige

ånd). Denne definisjonen gjør treenigheten til grunnlaget for alt ved Guds frelsende aktivitet. Den vektlegger Guds enhet, som den ene som åpenbarer seg, og følger den vestlige forståelse som går tilbake til Augustin.

- b. Andre tilnærminger til læren har vektlagt betydningen av de tre personene i guddommen. Utviklingen av tanker som framhever treenighetens sosiale karakter og forholdet mellom personene, danner en modell for mellommenneskelige forhold. En erkjennelse av enhet og mangfold danner et godt grunnlag for å leve rett i forhold til Gud og til hverandre.¹⁷

Fraser som «værensfellesskap», «kjærlighetsfellesskap» og «sosial modell» er brukt av teologer som forsøker å forbinde kristen sannhet med vår tids kamp for et rettferdig og godt samfunn.¹⁸ Miroslav Volf argumenterer med at forholdet mellom de tre personene i treenigheten og det fellesskapet de har, gir oss en modell for fellesskapet i menigheten som skal gjenspeile bildet av en treenig Gud.¹⁹

Når vi tenker på Gud som Far, Sønn og Hellig ånd, står vi overfor et mysterium. Men det er et mysterium som taler til oss og utfordrer hjertet til å svare. I vår tilbedelse undres vi over hans barmhjertighet som Skaper, Forløser og Livgiver, evig én og evig tre. I vår tjeneste gjenspeiler vi kjærligheten til ham som skapte oss og elsket oss helt til døden, og som fortsatt elsker oss hver dag. I vårt fellesskap anerkjenner vi vårt mangfold når vi bryr oss om hverandre og samtidig tar vare på den enheten vår tro bygger på.

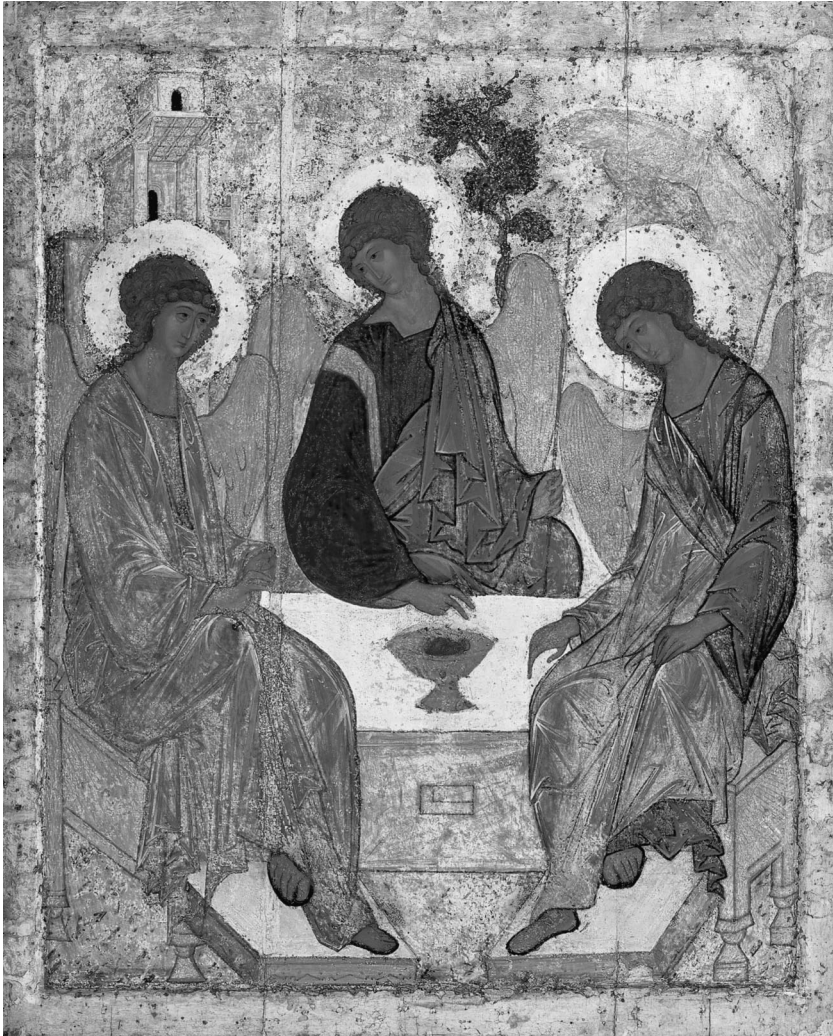
17 Colin Gunton, 1991 *The Promise of Trinitarian Theology*. Edinburgh: T. & T. Clark

18 Jurgen Moltmann, 1981 *The Trinity and the Kingdom of God*. London: SCM
Leonardo Boff 2000 *Holy Trinity: Perfect Community*. Maryknoll NY: Orbis; 2005
Trinity and Society. Eugene Oregon: Wipf & Stock Publishers

19 Miroslav Volf, 1998 *After Our likeness: The Church as the Image of the Trinity*. Grand Rapids, Michigan: Eerdmans

Spørsmål til refleksjon:

1. «Ett i vesen og like i makt og ære». Hvor viktig er denne bekjennelsen for gudstjenestelivet i Frelsesarmeen?

2. Andrei Rublev's (1370-1430) ikon av treenigheten viser den treenige Gud som tre engler rundt et bord med en kalk i midten

(Jfr 1 Mos 18). På ikonet ser personen i midten (Kristus) og han til høyre (Den hellige ånd) med oppmerksomhet mot personen til venstre (Gud Far). Det er en atmosfære av enhet og nærhet, likevel er hver av personene forskjellige. Faren/Skaperen bærer en lysende, overjordisk kappe og holder maktsepteret, Sønnen bærer en jordfarget kappe med en gullstripe som signaliserer kongemakt, og Ånden er kledd i grønt for nytt liv. Bruk litt tid på å se på bildet. Hvordan hjelper det deg til å forstå treenighetens enhet og mangfold?

C. Vranglærer om treenigheten

I historiens løp har forsøk på å klargjøre og forklare treenighetslæren noen ganger ført til vranglære. De fleste vranglærer om treenigheten hører inn under en av de følgende typer:

1. Modalisme

– er troen på at den ene Gud manifesterer seg på tre forskjellige måter. Denne vranglæren er motivert av ønsket om å styre unna tanken om tre guder. Men derved mister den det fellesskapet som eksisterer mellom tre tydelige personer.

2. Triteisme

– er troen på at de tre personene har ulike karaktertrekk, ønsker og mål. Denne vranglæren kommer fra ønsket om å beskytte de tre personenes integritet og egenart. Men resultatet er at enheten og helheten i Guds holdning og handling går tapt.

3. Subordinasjonslæren

– er troen på at Faren fra evighet av er overordnet Sønnen og Ånden. En årsak til denne læren kan være en projeksjon av samfunnets hierarkiske oppbygging, eller et ønske om å sette Faren på linje med andre monoteistiske guddommer.

Andre religiøse systemer:

1. Polyteisme

– er tro på mange guder. Denne læren blir motsagt av Bibelens utvetydige påbud om ikke å ha andre guder.

2. Deisme

– er troen på at Gud er en fjern «første årsak» som forårsaket at universet ble til, men overlot det til å fungere på egen hånd, lik en maskin. Denne læren imøtegås av Skriftens lære om at Gud bryr seg om og forholder seg til sitt skaperverk.

3. Panteisme

– er troen på at Gud og skaperverket er ett og ikke kan skilles fra hverandre. Panteistisk lære er fremherskende i mange nyreligiøse bevegelser, og deres mangfold og spissfindighet er egnet til å skape forvirring.

4. New Age

– er en paraplybetegnelse for mange former for ny-hedenskap som kombinerer den mystisisme og ånd som preger enkelte østlige religioner og urgamle mytologier, med tro på menneskets ubegrensede muligheter til å bestemme sin egen skjebne. Teknikkene som benyttes, tar sikte på å utvide bevisstheten om selvet og lede til guddommeliggjøring. New Age anerkjenner ingen forskjell i egenart mellom Gud og menneske: De tror at dersom den åndelige evnen som finnes i alle mennesker, blir utnyttet til fulle, vil det være tilstrekkelig til å innføre en ny verdensorden fylt av fred og kjærlighet. Deres tilnærmingsmåte er preget av en tendens til å vanne ut kristen sannhet ved å blande den med andre filosofier og religioner.

Spørsmål til refleksjon:

1. I hvor stor grad er disse vranglærene synlige i samfunnet i dag

– enten det er innenfor eller utenfor den kristne menigheten?

D. Gud som Far

1. Det gamle testamentet

- a. Israel forsto Guds farskap i lys av hans paktsforhold til nasjonen. Denne forståelsen utviklet seg gjennom Det gamle testamentet. Den er særlig synlig i undervisningen til profetene som levde i det 8. århundre f.Kr. og i Salmene, og den peker fram mot den åpenbaringen Jesus kom med. Hoseas profeti er spesielt viktig (Hos 11:1-11).
- b. Salmene gir et bilde av en kjærlig far som har personlig omsorg for enkeltpersoner og for dem som er mest sårbare (Sal 68:6). Selv om Gud er opphøyet, allmektig og alltid rettferdig, er det som om hans folks skrøpelighet og menneskelighet framkaller en mild langmodighet og vilje til å tilgi dem som viser ham respekt og vilje til å adlyde. «Som en far er barmhjertig mot sine barn, er Herren barmhjertig mot dem som frykter ham» (Sal 103:13).

2. Det nye testamentet

- c. Forståelsen av Gud som Far i kristen lære, illustreres av forholdet mellom Jesus som Sønn og Gud som Far i Det nye testamentet. Jesus hadde et spesielt fokus på det nære og tillitsfulle forholdet mellom et oppvoksende barn og en aktet og beundret forelder. Evangeliene viser Jesus som i tillit og lydighet lærer av sin Far, Gud. Det fremste eksemplet på hans tillit og lydighet kommer til syne i hans vilje til å godta korset (Mark 14:36; Joh 12:27-28). Det unike med forholdet og måten Sønnen åpenbarer Faren på, er spesielt tydelig i Johannesevangeliet (se 1:18; 10:30; 14:13, 31).

- d. I det de kristne, ved Den hellige ånd, mottar gaven og privilegiet det er å få retten til å bli Guds barn (Rom 8:15; Joh 1:12), erfarer og utvikler de et barn/forelder forhold til Gud. Dette blir avgjørende for den kristne erfaring, karakter og atferd idet vi blir mer lik Jesus som Sønn. Slik Jesus levde i et nært bønnefellesskap med, i en glad lydighet mot, og i en avslappet tillit til Gud som Far – slik kan vi også leve.
- e. Den hellige ånd formidlet dette nye, nære forholdet til dem som satte sin lit til Jesus. Det preget den kristne forståelse av Gud som Skaperen og alles Herre, som Gud og Far for Herren Jesus Kristus, og som kilde, oppholder og fullfører av deres nye liv i Kristus.

Spørsmål refleksjon:

- 1. Jesus lærte oss å se Gud som Far: Hvordan er et slikt bilde nyttig for deg personlig? Skaper bildet vanskeligheter for deg på noen måte? I så fall, hvordan forholder du deg til det?
- 2. Forbered et bibelstudium som viser hvordan Jesu lære og liv forvandler den bibelske forståelsen av Gud som Far.
- 3. Les Markusevangeliet 14:32-42. Er det mulig for et menneske fullt ut å adlyde Fars vilje?

E. Gud som Den hellige ånd

1. Det gamle testamentet

- a. Som substantiv har Den hellige ånd forskjellig kjønn i forskjellige språk. På sett og vis ivaretar det Åndens grenseløse frihet til å være det Ånden selv vil, men det bidrar også til definis-

jonen. På latin er Spiritus hannkjønn slik som på tysk (Geist), russisk (дух) og norsk. Det hebraiske Ruach er hunkjønn, mens det greske Pneuma er intetkjønn.

- b. Ordet «Ånd» betyr egentlig «luft i bevegelse» - som for eksempel vind, bris eller pust. Slike bilder av Ånden beskriver Guds dynamiske energi. Ånden som vind eller storm, kan enten fremkalle bilde av Guds ødeleggende kraft som dommer (Sal 103:15-18; Jer 4:11,12) eller av friskheten som regn og kulde bringer (Hos 6:3). Bildet av pust er forbundet med skapelsen og livets tilblivelse (1 Mos 1:2; 2:7; Sal 33:6; 104:29-30). I beretningen om Esekiels syn av de døde ben i dalen, ser vi at Guds pust kan gi nytt liv til det som er dødt (Es 37:1-10). I skapelsen ser vi at Ånden er Guds aktive kraft som både formgiver og livgiver (Job 33:4).

I tilknytning til Åndens virksomhet benyttes noen ganger verb som indikerer en substans i flytende form (Jes 32:15; 44:3; Es 39:29; Joel 2:28, 29).

- c. Gjennom profetier kunne enkeltmennesker som var fylt av Ånden formidle Guds budskap til sitt folk (Jes 61:1-4; Mi 3:8). Ved Ånden ble ledere utvalgt og utrustet til sterkt og effektivt lederskap (Jes 63:11,12). Andre ble gitt visdom (5 Mos 34:9-12) og dyktighet i all slags håndverk (2 Mos 31:1-11). Ånden underviste folket hvordan de skulle være trofaste, rettferdige og fruktbare, og han kalte dem til tro, omvendelse, lydighet, lovprisning og bønn (Sal 51).
- d. Kombinasjonen «hellig» og «ånd» er ganske sjelden i Det gamle testamentet og dukker bare opp i Jes 63:10-11 og Sal 51:11. Selv om frasen er brukt i stor utstrekning i Det nye testamentet, så forekommer også der «Ånd» oftere alene enn «Den hellige ånd».

2. Det nye testamentet

- a. I Det nye testamentet blir Den hellige ånd oppfattet som identisk med Guds Ånd i Det gamle testamentet: Han er Guds livgivende, dynamiske og kreative kraft (Apg 2:16-21). Den hellige ånds aktive handling er synlig i Jesu fødsel og gjerninger (Matt 1:18; Luk 1:35; 4:18-19; Apg 2:32-33) og i kirkens fødsel (Apg 1:8; 2:1-47).
- b. Lukas blir kalt Den hellige ånds teolog. I evangeliet hans kommer det tydelig fram at Jesu tjeneste er preget av Den hellige ånds kraft (Luk 3:22; 4:1,2,18,19). I Apostelgjerningene er det Ånden som utrunder disiplene og de kristne til å vitne (1:8), til tjeneste (6:1-7) og til misjon (13:2).
- c. I Johannesevangeliet blir Den hellige ånd beskrevet som en tydelig person. Han er Sannhetens ånd og Talsmannen (Parakleten), som betyr «han som står på din side» (Joh 14:15-17; 15:26-27; 16:7-11). Etter Jesu død vil Ånden være rådgiveren og læreren som vitner om Jesus og minner om det han har sagt. Han vil også overbevise verden om synd, rettferdighet og dom. Etter oppstandelsen gir Jesus disiplene Den hellige ånd (Joh 20:19-23). Her blir Åndens gave tydelig koblet til autoriteten til å tilgi synder.
- d. Paulus-brevene vektlegger at Ånden setter de troende i stand til å leve i samsvar med Guds vilje (Rom 8:1-11), og at bare de som har Ånden, tilhører Kristus (Rom 8:9). Ånden ber både i, og for, de troende, og muliggjør et nært og intimt fellesskap med Gud (Rom 8:1-17). Den hellige ånd blir kalt "hellighets Ånd" (Rom 1:4) og Den hellige ånds gave forbindes med helliggjørelsens mål (1 Tess 4:7-8 – se kapittel 10).
- e. Den hellige ånds forhold til Faren og Sønnen understrekes i Matteusevangeliet 28:19 og i 2 Korinterbrev 13:14.

3. Den tidlige kirken

- a. Irenaeus (ca 130 – ca 200 e.Kr) beskrev Guds Ord og Visdom (Kristus og Den hellige ånd) som Guds to hender. Likevel fikk Den hellige ånd lite teologisk oppmerksomhet i kristendommens første 300 år. Årsaken var at teologene i hovedsak kjempet med utfordringene om hvordan de skulle forklare Kristi mysterium og hvordan det kristne evangeliet skulle formidles til en hedensk verden. Gregor av Nazianz ga følgende forklaring:

«Det gamle testamentet forkynte Faren åpent og Sønnen mer tilsørt. Det nye testamentet åpenbarte Sønnen og antydte Den hellige ånds guddommelighet. Nå bor Ånden i oss, og er blitt tydeligere åpenbart for oss. Det var ikke riktig å forkynne Sønnen åpent, så lenge Farens guddommelighet enda ikke var innrømmet. Likeledes var det heller ikke riktig å akseptere Den hellige ånds guddommelighet før Sønnens guddommelighet hadde blitt anerkjent ... I stedet, etter gradvise skritt fram... og opp, bør vi nå bevege oss videre og øke vår innsikt, slik at lyset av treenigheten kan skinne.²⁰»

- b. Som en følge av dette, ble en lære om Den hellige ånd et viktig spørsmål på den teologiske agenda. Gregor av Nazianz understreket at Skriften også brukte alle Guds titler på Ånden. Han hevdet at guddommelig hellighet ikke kom fra en kilde utenfor Ånden, men var en konsekvens av Åndens natur. Ånden er den som helliggjør, snarere enn den som krever helliggjørelse. På tilsvarende måte slo Basilios av Cæsarea fast at Den hellige ånd utførte funksjoner som var spesifikke for Gud og at han derfor delte Farens guddommelige natur. Han er den som helliggjør og fornyer de troende og setter dem i stand til å følge den sanne hensikten med livet.

- c. Med bakgrunn i 1 Johannes 4, beskriver Augustin Ånden som

20 Sitert i: Alister E. McGrath, 2007 The Christian Theology Reader 3rd edn. Oxford: Blackwell: 192

både Farens og Sønnens Ånd og knytter dem sammen med et bånd av kjærlighet. Den hellige ånd er den Gud som er kjærlighet, som også er enhetsbåndet mellom Gud og den troende – og mellom de troende. Den samme Ånd som forener Faren og Sønnen i guddommen, forener også de troende i kirkens enhet.

- d. Cyril av Alexandria (ca 378-444 e.Kr.) så Ånden som en garanti for enhet mellom de troende:

«Alle vi som har fått den ene og samme Ånd, som er Den hellige ånd, er på en måte føyet sammen med hverandre og med Gud ... hver enkelts ånd binder Han sammen ... og gjør at vi alle framstår som én i ham.²¹»

- e. De klassiske trosbekjennelsene erkjenner Kirkens avhengighet av Den hellige ånd. Dette har noen ganger blitt mistolket enten som at kirken og Ånden er identiske, eller som at Ånden er bundet til Kirken og dermed ikke finnes noe annet sted. Slik er det ikke, men Kirken kan aldri bli en sann Kirke uten Den hellige ånds nærvær og kraft. Når Kirken har gått seg vill, har Den hellige ånd vekket og fornyet den.

4. Det 20. og 21. århundre

- a. Med noen få unntak har det ned gjennom kirkehistorien vært lite fokus på teologien om Den hellige ånd, unntatt i de personlige erfaringene til mystikere, seere og noen dissentergrupper. Men etter framveksten av pinsebevegelsen og de karismatiske bevegelsene på begynnelsen av 1900-tallet, har det i alle deler av Kirken vært en ny interesse for treenighetsteologien og Den hellige ånds rolle i den personlige erfaring.
- b. Det kan hevdes at kirkehistorien handler mer om splittelse

21 Sitert i: Alister E. McGrath, 2007 The Christian Theology Reader 3rd edn. Oxford: Blackwell: 205

enn om enhet. En voksende bevissthet om at manglende enhet var synd, førte til etableringen av den økumeniske bevegelse i det 20. århundre. Dette har holdt liv i en dynamisk dialog mellom ulike kirkesamfunn over hele verden, noe som fører til en økende forståelse og aksept mellom kristne tradisjoner som har forskjellig teologi og praksis. Tilstedeværelsen av Den hellige ånd i Kirken skaper den ekte enheten som Jesus ba om (Joh 17:20-21). Ettersom ulike bevegelser har arbeidet bevisst for å bygge bro mellom kristne med ulik forståelse, og gjennom det skapt et dypere fellesskap på tvers kirkegrensene, kunne man kalt det 20. århundre for Den hellige ånds århundre. Arbeidet for enhet fortsetter inn i det 21. århundre. Når enheten blir realisert, gir det et glimt av det kommende riket. Når Jesus i sin bønn utfordrer oss til å forenes i full enhet, framstår enhet som et eskatologisk begrep som tilhører Guds rike. Denne enheten er integrert i vårt kristne håp. Det vil bare virkeliggjøres når Guds rike bryter gjennom i all sin fylde.

Spørsmål til refleksjon:

1. Lytt til lydspor av storm, vind og mild bris, av dryppende regn, av en brennende ild og reflekter over hvordan Den hellige ånd åpenbarer seg i Skriften. Hva lærer du av dette?
2. Er det bilder fra vår samtid som kan hjelpe oss til å beskrive læren om Den hellige ånd for en som ikke er kristen?
3. Gregor av Nazianz ga en begrunnelse for hvorfor læren om Ånden ikke ble så ofte omtalt under de første århundrene i kirkeens historie. Les den en gang til (del E, 3a). Hva sier dette om hvordan åndelig innsikt og åpenbaring arter seg?

F. Viktig for salvasjonister

1. Guds storhet

Treenighetslæren utfordrer oss til å se Guds storhet, hans majestet og fullkommenhet og til å finne måter å tilbe ham på som ærer hans storhet. Ved å framheve guddommeligheten til Far, Sønn og Hellig ånd, lærer trosartikkelen oss å ære Gud i hans trefoldige natur: Faren som gir oss liv og åpenbarer seg selv for oss; Sønnen som forløser oss ved å ofre seg selv; Den hellige ånd som med opprettholdende nåde står ved vår side. I sitt gudstjenesteliv bør salvasjonister alltid etterstrebe å gjenspeile en slik forståelse fullt ut.

2. Et inkluderende fellesskap

Trosartikkelen beskriver en «Gud-i-fellesskap» som når ut for å skape fellesskap. Det er selve grunnlaget i det inkluderende evangeliet. Helt fra starten har Frelsesarmeen forkynt dette evangeliet uavbrutt med et kall til alle folkeslag om å ta imot Guds kjærlighet. Vi ønsker velkommen og søker å inkludere i Guds familie alle dem som føler seg ekskludert fra fellesskapet i denne verden. Ved å gjøre det, har vi skapt fellesskap som gjenspeiler treenighetens inkluderende, aksepterende og gjensidig elskende Gud. Vår utfordring i dag er å ivareta denne inkluderende holdningen og motstå enhver utvikling som kan føre til at mennesker føler seg fremmedgjorte i våre korps og institusjoner.

3. Den kjærlige Far

Det nære forholdet vi har til Gud som Far er sterkt og gir mening i en verden der «far» som begrep og rolle ofte er nedvurdert eller helt fraværende. Men det kan også bli en kilde til forvirring når en persons individuelle opplevelse av menneskelig farskap er smertefullt eller fraværende. Farsbildet må alltid brukes med forsiktighet og følsomhet, og det kan i noen tilfeller være nødvendig å gi det en ny tolkning.

4. Ånden og oppdraget

Frelsesarmeens sterke fokus på oppdraget gjør at forbindelsen mellom Den hellige ånd og utrustingen Ånden gir for dette oppdraget alltid må erkjennes og leves ut. Den hellige ånd må også lede, bestemme tempoet og identifisere sammenhengen for oppdraget. Salvasjonister må være åpne for hans ledelse. Vissheten om at vi ikke er overlatt til oss selv i oppdraget, gjør det lettere å forplikte seg til oppdrag og tjeneste.

5. Enhet i Kristus

Salvasjonister må kjenne til Jesu bønn i Johannesevangeliet 17:20-21. En riktig forståelse av treenigheten bidrar til å definere og beskrive erfaringen av at kristen enhet skal være et eksempel for verden. Salvasjonister skal aktivt søke enhet i sine korps, i Armeen og med det kristne fellesskapet i videste forstand.

Spørsmål til refleksjon:

1. Hvordan ser du for deg Gud når du ber til ham? Tiltaler du ham som Far, Sønn eller Ånd? Hvor viktig tror du dette er?
2. Hvordan legger du til rette for en gudstjeneste som ærer den treenige Gud og som lykkes med at alle føler seg velkommen inn i et kjærlig fellesskap med ham?
3. Lag en liste over tiltak som gjør det mulig å skape gode felleskap i en kristen sammenheng. Velg to eller tre som kan passe for det fellesskapet du tilhører, og lag en plan for hvordan det kan gjøres i praksis. Om mulig, gjennomfør det.
4. Les Johannesevangeliet 17:20-21. Kjernen i det kristne fellesskapet lider under strid og splittelse fordi vi ikke strekker til i forhold til denne bønnen og derfor har den også vært en konstant utfordring for det kristne fellesskapet. Hva er de største

utfordringene for kristen enhet i din situasjon?

5. Hvordan kan vi sikre at det er Den hellige ånd som leder vårt oppdrag? Hva er det som hindrer en slik prosess?

Kapittel 4 – del 1

Guds Sønn fra evighet

Læren om Jesus Kristus

Vi tror at i Jesu Kristi person er guddommelig og menneskelig natur forent, så han er virkelig og sann Gud og virkelig og sant menneske.

Tro på Jesus Kristus som Herre og Frelser, er sentral i kristen erfaring og kristent vitnesbyrd. (Rom 10:9-13). Vi tror på Jesus Kristus som regjerer med Gud Far og Gud Den hellige ånd. Gud sendte Jesus for å redde vår falne verden. I Jesu fødsel, liv, død og oppstandelse, hans himmelfart og hans andre komme gjenkjenner vi Guds fullkomne vilje. I ham hører vi Guds levende ord og ser Gud herlighet (Joh 17:1-5; 1 Tim 3:16).

A. Mennesket Jesus

Våre læresetninger omtaler Jesus som «virkelig og sann Gud og virkelig og sant menneske». Når vi skal prøve å trenge inn i dette mysteriet, skal vi først se på Jesus fra Nasaret, som var sant menneske, og livshistorien hans, slik den er fortalt i evangeliene.

1. En historisk person

Jesus levde for to tusen år siden, og både evangeliene og andre kilder forteller om ham. Han var jøde og bodde i Palestina, som den

gangen var en av provinsene i Romerriket. I Lukasevangeliet blir beretningen om hans fødsel knyttet til begivenheter under keiser Augustus (Luk 2:1-7). Det henvises til hans liv og hans død på korset også i andre antikke skrifter. Hele hans liv og tjeneste må ses i sammenheng med jødernes religiøse liv og historie. Selv om hans budskap var universelt og sprenge grensene for jødedommen, tilhørte han den romersk-jødiske verden i det første århundre e. Kr.

Vi tror at Jesus var en historisk person. I ham har Gud åpenbart seg og grepet inn i menneskenes historie for vår skyld. Dersom Jesus ikke har levd, så døde han heller ikke for vår frelse, og ble heller ikke oppreist fra de døde av Gud. Uten en historisk Jesus finnes det altså ingen Kristus å tro på.

2. Et virkelig menneske

Vi tror at Bibelen klart åpenbarer Jesus som sant og virkelig menneske. Evangeliene beskriver hvordan Jesus hadde normale, menneskelige egenskaper. Han ble sulten, tørst og sliten (Mark 11:12; Joh 4:6); han opplevde glede, sinne og sorg (Joh 4:6), kjærlighet og medlidenhet (Mark 1:41). Han vokste og utviklet seg fra barn til voksen (Luk 2:52). Han lærte gjennom erfaring, og han kunne bli overrasket og forferdet. Han blødde og døde. I tillegg vitner evangeliene om betydningen av hans bønneliv, at fristelsene hans var virkelige (Matt 4:1-11; Luk 4:1-13), hvordan han verdsatte de hellige skrifterne, og den rollen samfunnet og de religiøse tradisjonene spilte i hans vekst og utvikling. Han var et menneske helt og fullt.

Hans kjærlighet til Gud, medynk med alle mennesker, personlige frihet og moralske integritet åpenbarer for oss hva slags liv Gud ønsker for alle mennesker. Han er et ekte menneske.

3. Et enestående menneske

I Jesu liv, som fullt ut er et menneskeliv, blir vi konfrontert med Bibelens vitnesbyrd om hans fullkommenhet. Han er det sanne bilde av Gud, for som det eneste av alle mennesker, levde Jesus uten synd (Heb 4:15). Dette må forstås i sammenheng med Guds verk i ham og hans enestående forhold til Gud sin Far (Joh 10:30; 14:6-

14,31). Dette nære forholdet gjorde at han ble utsatt for reelle og intense fristelser, for konflikt med mørkets makter, for lidelse, isolasjon og død (Mark 14:32-42). I dette kjærlighetsfylte forholdet var han i stand til å stå imot fristelsen og forbli uten synd, selv til døden på korset (1 Pet 2:21-25)

B. Jesus, Guds Sønn

1. Inkarnasjonen

Jesus var ikke bare et sant menneske, men «virkelig og sann Gud». «Han var i begynnelsen hos Gud. Alt er blitt til ved ham...» (Joh 1:2,3). Guds karakter og vesen var fullt ut til stede i livet til mennesket Jesus, for «Den som har sett meg, har sett Faderen» (Joh 1:9). De første kristne tok i bruk ordet «inkarnasjonen» for å beskrive denne sannheten. Ordet er ikke noe bibelsk begrep i snever betydning, men bokstavelig talt betyr det «å bli kledd i kjøtt» eller «bli menneske» (Joh 1:14). Læren om inkarnasjonen hevder at Gud ble en av oss, men uten synd.

Denne sannheten blir uttrykt på forskjellige måter av de nytestamentlige forfatterne. I Johannesevangeliet leser vi at «Ordet ble menneske og tok bolig iblant oss» (Joh 1:14). I Filipperbrevet uttrykker Paulus den samme sannheten når han beskriver at Kristus «var i Guds skikkelse» og likevel «tok på seg en tjeners skikkelse» (Fil 2:6,7). I Kolosserbrevet er Jesus «den usynlige Guds bilde» og «i ham blir alt holdt sammen», og ved ham har Gud gitt forsoning «ved hans blod på korset» (Kol 1:15-20). I Hebreerbrevet omtales Jesus som «en utstråling av Guds herlighet og bildet av hans vesen» (Hebr 1:3). Et antall navn og titler hentet fra Det gamle testamentet og fra det første århundrets verden, hjelper dem som leter etter relevante begreper for å kunne uttrykke det mysteriet som ikke lar seg formulere i ord: Guds fylde i Jesus Kristus. (Se Et skritt videre 4B).

Læren om inkarnasjonen ble formulert tidlig i Oldkirken. Det skjedde ettersom de kristne fordypet seg i beretningene i Det nye testamentet og opplevde Kristi nærvær i gudstjenesten, og samtidig

så behovet for å imøtegå vranglære. På kirkemøtet i Kalkedon i 451 e.Kr. ble det formulert en uttalelse som favnet den dobbelte sannheten at Jesus Kristus er én integrert person med en guddommelig og en menneskelig natur, «uten sammenblanding og uforvandlet, uoppdelt og uten atskillelse ... fullkommen i guddom, fullkommen i manndom, sann Gud og sant menneske» (se Et skritt videre 4C2c). I Jesu Kristi person ser vi mennesket fullt og helt åpent for guddommelig nåde, og vi ser Gud åpenbart for oss.

2. Jomfrufødselen

I Matteus- og Lukasevangeliet leser vi at Jesus ble unnfanget ved Den hellige ånd. Lik alle andre mennesker ble han født av en kvinne, Maria. Hennes lydighet mot Gud åpnet veien, slik at han utøste sin nåde i Jesu person. Men Jesu person, liv og karakter kan ikke forklares bare innenfor rammen av menneskelig arv. Gud var i virksomhet i Jesus helt fra unnfangelsen av. Denne overbevisningen knytter seg til at han ble unnfanget ved Den hellige ånd og født av Maria, en lære som vanligvis benevnes som jomfrufødselen.

Læren om jomfrufødselen kaster lys over vår forståelse av Jesu Kristi natur. Den fastholder både hans guddom og hans komme inn i tiden som menneske skapt i Guds bilde. Den minner oss om at Jesus både er lik oss og annerledes.

C. Jesus Kristus, vår Herre

«Jesus er Herre» er det tidligste uttrykket for en trosbekjennelse vi finner i Det nye testamentet. Det vitner om Jesu Kristi guddom, at han er ett med Faren, har del i Farens eget vesen og utfører Farens oppdrag. Disiplene så Guds sanne bilde, hans nærvær og makt, i sin oppstandne Herre som hadde fart opp til himmelen. Av egen erfaring lærte de at å tilbe ham, var det samme som å tilbe Gud. Bekjennelsen om at Jesus er Herre, er kjennetegnet på en sann, troende kristen, for «hver den som påkaller Herrens navn, skal bli frelst» (Rom 10:13, jfr Joel 2:32).

D. Frelse i Jesus

Kristendommen er en tro som er forankret i historien. Det nye testamente, og spesielt de fire evangeliene, forteller Jesu livshistorie. De klassiske trosbekjennelsene gir også en oppsummering av hans liv. Å fortelle historien om Jesus er det samme som å forkynne evangeliet, for kristen tro bygger på det som faktisk hendte ved Jesu Kristi liv, død og oppstandelse.

Jesu offentlige virke fant sted etter hans dåp i Jordanelva. Fylt av Den hellige ånd begynte Jesus å forkynne det gode budskapet om Guds rike. Han lærte at tiden var kommet da Guds rike skulle etableres. Det faktum at han selv kom, hadde brakt Guds rike nær. Alle mennesker, og særlig de fattige og utstøtte, ble innbudt til å være med og feire (Luk 4:16-21). Med stor autoritet kalte han disipler til å følge ham (Mark 1:16-20; 2:13-17). Han helbredet syke og undertrykte (Matt 4:23-25, Mark 1:29-34). Som et tegn på det kommende gudsriket, utfordret og overmannet han ondskapens makt (Mark 1:21-28; Luk 11:14-23). Men ved sine handlinger utfordret Jesus også datidens religiøse autoriteter, og de lette etter en mulighet til å drepe ham (Mark 2:23-3:6). Jesus var overbevist om at hans lidelse og død hørte med til Guds vilje og plan. Han ga ikke etter for fristelsen til å unnslippe en bitter lidelse og død (Mark 14:32-42; Joh 12:27-28).

Jesu død var derfor ikke noe tilfældighet eller tragisk feilgrep. Jesus døde ikke som et offer for en god sak. Han døde på korset i full tillit til at ved hans død og hans lydighet mot Gud, skulle Guds plan og vilje bli oppfylt (Matt 16:21-23; Mark 8:31-33; Luk 9:22). Arrestasjonen og rettergangen til de jødiske myndighetene, dødsdommen som ble iverksatt av de romerske herskerne, den grusomme korsfestelsen han utholdt, døden og begravelsen i en lånt grav, var ikke meningsløse begivenheter slik det så ut for hans etterfølgere mens det skjedde (Matt 26:47-27:56; Mark 14:43-15:41; Luk 22:47-23:49; Joh 18:1-19:37). Selv om handlingene ble utført av syndige mennesker, ble det tydelig at Gud handlet gjennom Jesus i alt som skjedde, og da han ofret sitt liv, var dette Guds gave til ver-

den (Joh 10:17, 18; 11:49-52; Apg 2:22,23; Rom 5:15-19).

Jesu død var ikke slutten. Gjennom hele Det nye testamentet lyder budskapet om at Gud reiste Jesus opp fra de døde (Matt 28:5-6; Mark 16:1-7; Luk 24:1-9; Joh 20:1-18; Apg 2:32; 1 Kor 15:3-4). Jesu Kristi legemlige oppstandelse vendte et tilsynelatende nederlag til triumf og bekreftet at ved å gi seg selv i kjærlighet, beseiret han ondskap og død. Guds forvandlende nærvær er i sannhet hos oss: Jesus er opphøyd som Herre og Frelser (Apg 2:36).

Det nye testamentet framstiller oppstandelsen som oppfyllelse av profetier (Luk 24:46). Den tomme graven og møtene Jesus hadde med de troende etter oppstandelsen vitner om dette. I oppstandelsen bryter Guds rike gjennom ved Den hellige ånds kraft. Dette er også vår forvisning om et liv som skal komme med hele Guds fylde.

Ingen tilfredsstillende forklaring kan gis på kristendommens tilblivelse uten å ta på alvor den overbevisningen som ble født hos disiplene om at deres Herre var oppstått fra døden. Den kristne kirke, Kristi legeme på jorda, er en bekreftelse på hans oppstandelse.

Jesu himmelfart markerte slutten på hans fysiske åpenbaringer etter oppstandelsen, slik de beskrives i evangeliene. Sønnen vendte nå tilbake til sin evige herlighet sammen med Faren og Den hellige ånd (Luk 24:50-52; Apg 1:9-11). Himmelfarten bidro også til menighetens forståelse av Jesu fortsatte tjeneste som forbeder i himmelen.

Løftet om Jesu gjenkomst er en sentral del i Det nye testamentet, slik dette forkynnes i evangeliene (Matt 25:31-46; 26:64). Jesus advarte mot spekulasjon om dato og tid, men vi ser med forventning fram mot hans endelige triumf; vi ber om at han må komme og forbereder oss til dagen da Guds plan skal fullføres ved at hans Sønn kommer tilbake (Matt 6:10; 1 Kor 15:23,24; Kol 3:4; 1 Tess 4:13-18; 2 Tess 2:1-4; Åp 22:7-20, se også kapittel 11).

E. Vår frelse, vårt oppdrag

Jesu liv, død og oppstandelse proklamerer virkeligheten av vår gjennløsning.

Forholdet til Gud som Far var sentrum for hele Jesu liv. Han levde i glede over Guds nærvær og stolte så fullt og fast på ham at han levde med åpenhet overfor dem som omga ham. Han elsket Gud av hele sitt hjerte og var absolutt lydig mot hans vilje, også når det førte til lidelse og død. Ved å glemme seg selv på denne måten, viser Jesus til fulle hva det betyr å være et helt menneske. I Jesu eksempel finner vi forbildet for vårt liv (Joh 13:12-17).

Jesu kjærlighet og lydighet var middelet Gud brukte til å forsone verden med seg selv (Rom 5:10-11; 2 Kor 5:18-19; Kol 1:20), en verden vi er en del av. Frelse er å motta forsoningens gave, slik at våre liv forvandles ved at vi forenes med hans død og oppstandelse, og vi får del i frukten av hans offer (Joh 3:16).

Vårt oppdrag er å ta del i Guds oppdrag: å dele beretningen om Jesus og forsoningen han tilbyr, med overbevisende inderlighet, slik at mennesker oppdager at akkurat det er grunnlaget for deres frelse også.

Vi tror på Jesus Kristus, Guds evige Sønn, unnfanget ved Den hellige ånd, født av Maria. I ham er menneske og guddom forenet. Han levde et fullkomment liv, døde en forsoningsdød, ble oppreist fra de døde og lever ved Farens høyre hånd. Han går i forbønn for sitt folk og skal komme igjen i makt og herlighet.

Kapittel 4 – del 2

Et skritt videre

«Jesus tydeliggjorde meningen med 'Gud' i et menneskelig liv, slik at vi ser 'Guds herlighet i Jesu ansikt'» (2 Kor 4:6).

Harry Dean²²

Den delen av troslæren som dreier seg om personen Jesu Kristi natur både som menneske og den andre personen i treenigheten, blir generelt beskrevet som kristologi.

A. Trosartikkelens fokus

1. Guddommelig og menneskelig natur

De to naturene er uatskillelige og helt forent i Jesu Kristi person. Jesus er i sin guddommelige natur ett med Gud, og i sin menneskelige natur er han ett med oss. Jesus åpenbarer Gud for oss (Joh 14:9)

2. Gud og vår frelse

I Jesus, har Gud selv kommet til oss med et tilbud om forsoning og nytt liv. Jesu død på korset kan bare ha forsonende verdi ved at vi innser at Gud, i Jesus, ofret seg for vår frelse. Bare han som skapte oss, har makt til å gjenskape oss gjennom en grunnleggende forsoning og renselse fra synd (2 Kor 5:19).

3. Jesus – vårt forbilde

Jesus er det sanne forbilde for den troendes gudfryktige liv. I ham

22 Harry Dean, 2009 What and Why We Believe. London: Salvation Books: 11

ser vi åpenbart at sann menneskelighet er å være Gud lik (Hebr 2:11). Og gjennom forsoningen har han gjort det mulig for oss å leve et sant menneskelig liv i oppriktig lydighet til Gud (2 Kor 5:21; 1 Joh 3:24).

4. Jesus – vår frelser

Jesus levde helt og fullt som menneske i en bestemt historisk periode. Han døde en virkelig død på et kors og ble reist opp til liv igjen. Hans liv, død og oppstandelse krever en respons – og den responsen er utgangspunktet for den kristne tro. En vedvarende refleksjon over disse spørsmålene er grunnleggende for kristelig lære, liv og oppdrag.

5. Tilbedelse – vårt gjensvar

De første disiplene opplevde at de ble trukket mot tilbedelse og lovprisning av sin oppstandne Herre, og gjennom det begynte de å forstå hans guddommelige natur. Tilbedelse i Jesu navn gjør våre hjerter og hjerner fokuserte på Gud og utvider vår forståelse av hans nåde mot oss (Matt 28:16-20; Luk 24:50-53).

Spørsmål til refleksjon

1. Med utgangspunkt i Hebreerbrevet 4:14-16, tenk på Kristus som øverstepresten vi med tillit kan nærme oss fordi han var menneske på samme måte som vi. På hvilken måte er dette viktig for dine egne opplevelser av Gud?
2. Lag en liste over de av Guds egenskaper vi ser tydeligst hos Jesus. Begrunn svaret ditt.

B. Jesu navn og titler

Det nye testamentet omtaler Jesus Kristus med et språk preget av

ærefrykt og undring over Gud som i sin storhet og ydmykhet, gjorde seg selv kjent gjennom ham. Forfatterne hadde oppdaget at Jesus sto helt sentralt i deres nye forståelse av Gud og livet, og de lette etter eksempler fra Skriften og fra sin egen begrepsverden for å beskrive ham. Det følgende er noen eksempler på titler gitt til Jesus.

1. Herre

Tittelen tilsier at Jesus deler autoritet med Gud sin Far. Han utøver suveren makt og fortjener absolutt lydighet. Han er alles Herre og gir frelse til dem som tror at han er den oppstandne Frelser (Sal 110:1; jfr Apg 2:36; Luk 2:11; Rom 10:9).

2. Kristus

Dette er den greske oversettelsen av det hebraiske «Messias» som betyr «den salvede». Begrepet knytter evangeliet til de jødiske røttene: Messias skulle innstifte Guds rike på jorden. Ved å oppfylle løftet, forvandlet Jesus også forståelsen av begrepet. Etter oppstandelsen, identifiserte Jesu tilhengere ham som Messias – Kristus, og brukte det i en slik grad at tittelen etter hvert ble betraktet som en del av Jesu egennavn (Mark 1:1; 8:29; Luk 2:11; Joh 20:31).

3. Guds sønn

Jesus er fra evighet Sønn av Gud sin Far, og har i fullkommen enhet med Faren og Den hellige ånd et fellesskap preget av kjærlighet, lydighet og tillit (Mark 1:1; Rom 8:32).

4. Menneskesønnen

Jesus bruker dette navnet på seg selv. Det kan ganske enkelt være en beskrivelse av Jesus som menneske, men kan også referere til «Menneskesønnens» komme ved historiens ende (Dan 7:13, 14). Noen knytter det til Jesu tanker om Messias og den lidende tjener. Gjennom Menneskesønnens lidelse, død og triumf vil Herrens herlighet åpenbares til frelse (Mark 10:33-34, 45; 14:61-62).

5. Frelser

Gud har gitt oss Jesus for at vi skal bli frelst ved ham. Navnet «Jesus» betyr «en som frelser». På vegne av alle oppnådde han en frigjøring fra ondskapens og dødens herredømme, som er virksom til frelse for alle dem som tror (Matt 1:21; Luk 2:11).

6. Tjener

Jesus er Guds tjener som er fullkomment lydig, og vår tjener som villig lider med og for oss. Han beskrev seg selv som en tjener, og kirken så ham som oppfyllelsen av Jesaja-profetien om den lidende tjener (Jes 52:13-53:12; Mark 10:45; Fil 2:7).

7. Ordet

Jesus er det fullstendige bildet av Gud i skapelse og gjenskapelse. Jesus er «Logos» som betyr Ordet. Han er Ordet som ble menneske, og legemliggjør slik Guds virkelighet i menneskenes historie (Joh 1:1-5, 14).

8. Konge

Jesu budskap var en erklæring om Gudsrikets komme. Jesus regjerer sammen med Faren over Guds rike. Hans styre er en radikal kontrast til de verdier verdslige riker styrer etter (Mark 1:14; Luk 4:18-21; Joh 18:36-37).

9. Dommer

Jesus skal komme tilbake for å dømme levende og døde, men hans dyrekjøpte kjærlighet er også en vedvarende dom over oss og den sterkeste utfordringen til lydighet i tro (Joh 9:39; 2 Kor 5:10).

10. Øversteprest

Jesus er den som har medlidenhet med oss i vår svakhet, og som stadig går i forbønn for oss hos sin Far. Han kan gjøre det som et resultat av forsoningen der han gav sitt liv for oss (Hebr 4:14-16; 7:23-28).

11. Den siste Adam

Jesus er den som ved sin lydighet har opphevet konsekvensene av den første Adams ulydighet, slik at Skaperens vilje for menneskeheden både stadfestes og oppfylles (Rom 5:12-21; 1 Kor 15:45).

12. Hodet for kroppen

Jesus Kristus er overhode for den kirken som han både er opphav til og fullender av (Ef 1:22-23; 4:15; Kol 1:18).

Spørsmål til refleksjon

1. Hvilken av Jesu titler er viktigst for deg? Hvorfor?
2. Hvordan er det mulig å sikre at kristne fullt ut forstår hva Jesu titler innebærer? Tenk ut kreative måter å gjøre dette på (drama, kunst, musikk osv).

C. Historisk sammendrag

Selv om troen på både Jesu menneskelighet og hans guddommelighet er sentral i kristen tro, har den vært gjenstand for betydelig debatt ned gjennom århundrene.

Det er to nøkkelspørsmål:

- Hvis Jesus var Gud som kom til jorden, kan han da være helt og sant menneske?
- Alternativt, hvis Jesus var virkelig menneske, i hvilken forstand kan han da være Gud?

1. Bibelsk bakgrunn

- a. Det nye testamentet gir et tydelig vitnesbyrd om Jesus som sant menneske og om hans plass i historien. Samtidig er nedtegnelsene om Jesu av Nasarets liv, lære, død og oppstandelse gjort på en måte som «*setter disse hendelsene i evighetens lys ved å forkynne at Herren Jesus Kristus er den inkarnerte Guds Sønn*»²³. I refleksjonen over Jesu oppdrag som menneske, preges hver av evangeliefortellingene av at hendelsene er sett og nedfelt av en som tror på Jesus som den oppstandne Herre. Et eksempel er Markusevangeliet som samtidig vektlegger Jesus som sant menneske, og så begynner slik: «*Her begynner evangeliet om Jesus Kristus, Guds Sønn*» (Mark 1:1).
- b. I tillegg til å forkynne Jesu oppdrag, har evangelieforfatterne også oppmerksomheten rettet mot Jesu opphav. Rabbidere på Jesu tid refererte ofte til andre, men Jesus følte ikke behov for det. Han snakket med en egen, uovertruffen autoritet (Mark 1:21-28, Matt 5:21-22). Han kalte mennesker til å følge seg, og ventet ikke på at disipler skulle oppsøke ham (Mark 1:16-20). Han utførte mirakler som skapte spekulasjoner om ham (Mark 4:35-41). Han tilga synder, noe bare Gud kan gjøre (Mark 2:1-12).
- c. Evangeliene peker på det spesielle forholdet Jesus hadde til Gud, som han kalte Abba Far (Mark 14:36; Luk 2:48-50). Han var fullstendig avhengig av Faren (Joh 5:19, 30). Han identifiserte seg fullstendig med Guds karakter og hensikt (Joh 10:30). Han var helt og fullt lydig mot sin Far (Joh 8:28). Den endelige og avgjørende prøven på Jesu lydighet overfor Gud er hans totale selvoppofrelse på korset (Mark 14:36; Joh 10:17-18). I tillegg til Sønnens lydighet, ser vi Guds kjærlighet i Jesu korsfestelse (1 Joh 4:10), en kjærlighet som stadfestes ved Jesu oppstandelse.
- d. De første kristne forkynnte at Jesus var mennesket som Gud

23 The Salvation Army Handbook of Doctrine, 1969: 49

reiste opp til liv, og som ble «opphøyd til Guds høyre hånd» (Apg 2:33). En ny forståelse av Jesu person begynte å vokse fram. Paulus skriver at Jesus «ved hellighets Ånd stadfestet som Guds mektige Sønn» (Rom 1:4).

2. De tidlige kirkefedrene

- a. Oldkirken fant det ikke vanskelig å akseptere Jesu guddom og at det guddommelig kom i menneskelig form, men dette gikk ofte på bekostning av å akseptere ham som sant menneske. Til slutt ble det erkjent at å godta Jesu sanne menneskelighet er avgjørende for vår frelse. Frelsen er bare mulig på grunn av at Gud tok på seg vår menneskelighet fordi han ville forløse oss. Derfor avhenger vår fullstendige forløsning av at Jesus er helt og fullt menneske.
- b. Det utviklet seg to teologiske hovedsentra, et i Antiokia og et i Aleksandria, hver av dem med en egen forståelse av inkarnasjonen:
 - Skolen i Antiokia forsvarte Kristus som helt og fullt menneske og vektla særlig hans moralske eksempel.
 - Skolen i Aleksandria var særlig opptatt av Jesu guddommelighet som fortolket i begrepene i Johannesevangeliet 1:14 «Ordet ble kjøtt». Jesus ikledde seg menneskelig natur og kom inn i verden for å forløse den.
- c. Etter århundrer med debatt, som ofte førte til vranglære, kom kirkemøtet i Kalkedon (451 e.Kr) med en definisjon som har vært avgjørende for forståelsen av Jesu Kristi person helt fram til moderne tid.

«I tråd med de hellige fedre bekjenner vi oss samstemmig til: den ene og samme Sønn (av Gud), vår Herre Jesus Kristus, fullkommen

i guddom, fullkommen i menneskelighet, sann Gud og sant menneske med en fornuftig sjel og ett legeme, etter sin guddom ett i vesen med Faren, etter sin menneskelighet ett i vesen med oss, lik oss i alt unntatt i synd. Denne ene og samme Jesus Kristus, den enbårne Sønn (av Gud) må erkjennes i to naturer, uten sammenblanding og uforanderlig, uoppdelt og uten atskillelse. Naturenes forskjell blir ikke opphevet ved foreningen, men hver natur bevares i sin egenart, og begge forenes til én person og livsenhet, ikke adskilt eller delt i to personer, men den ene og samme enbårne Sønn, Gud Ordet, vår Herre Jesus Kristus, slik de gamle tiders profeter har talt om ham, slik Herren Jesus Kristus har lært oss, og slik fedrenes trosbekjennelse er blitt overlevert oss.²⁴»

Med teologiske begreper blir dette beskrevet som en hypostatisk enhet – fra det greske hypostasis som betyr person. Det er altså en enhet av personer. De to naturene er tydelig forskjellige, men kan ikke skilles, fordi de er i en fullkommen enhet. Dette gir oss en måte å forklare dette på som hjelper kristne å holde fast på Jesu Kristi mysterium og dermed unngå å spore av fra det grunnleggende: Jesus er både menneskelig og guddommelig.

3. Reformasjonen

Under den protestantiske reformasjonen (det 16. århundre), studerte reformatorene Jesu menneskelige liv, spesielt hans lidelse på korset, og på den måten ble kristologiske spørsmål knyttet tett til frelseslæren. Luther utviklet en «korsets teologi» som la vekt på ydmykelsen av mennesket Jesus idet han aksepterte sin Fars vilje. Men Jesus led ikke bare som menneske, men som Gud. Luther brukte uttrykket «den korsfestede Gud» (Se kap. 2 del 2 Et skritt videre C3), en oppsiktsvekkende setning i et samfunn som fortsatt trodde på det guddommelige som hevet over all lidelse. I Luthers

24 Khalkedonkonsilets definisjon av tro.<http://www.ccel.org/ccel/schaff/npnf214.xi.xiii.html>

forståelse, ble Kristi guddom og menneskelighet så sammenføyd at det er mulig å snakke om en lidende Gud og en opphøyet Frelser.

4. Den moderne verden

Fra det 18. århundre har forståelsen av personen Jesus i den vestlige verden blitt sterkt påvirket av opplysningstiden. Denne filosofiske strømmingen vektla viktigheten av fornuften, oppmuntret til å finne vitenskapelige svar på alle spørsmål, trodde på fremgang på alle områder og avviste den tradisjonelle religionens autoritet. Religiøs tro ble gjenstand for vitenskapelig etterprøving, og det var en utbredt skepsis til det overnaturlige. I denne kulturelle atmosfæren, ble det stilt spørsmål ved troen på Jesu guddom. Utfordringen er ikke så mye hvordan Gud kan bli menneske, men hvorvidt et menneske kan betraktes som Gud. Dette har ført til stor interesse for Jesu menneskelige liv og en lang rekke forsøk på å forstå hans liv i et guddommelig perspektiv.

- a. Blant de mange forsøk på å belyse dette spørsmålet, er de som har fokusert på Jesu personlighet. På den ene siden har han blitt presentert som et fullkomment forbilde og den fremste morallærer, og på den andre siden som en mystisk, apokalyptisk profet. I dette synet er det kraften i Jesu personlighet som utgjør grunnlaget for tilbedelse.
- b. En mer ortodoks tilnærming finner vi i den kenotiske teorien (fra det greske «kenosis» = «uttømming»). Den hevder at Jesus var virkelig Gud som ble menneske for oss, og som villig overga, eller ga avkall på (uttømte) sine guddommelige egenskaper for å bli ett med menneskeheten (Fil 2:5-11 – særlig vers 7). Den logiske konsekvens er i praksis at han ikke lenger var Gud. Det er en benektelse av at Gud bor helt og fullt i Jesu person, og dermed trues hele troen. Hvis Gud ikke er Gud, så har han ikke lenger de egenskaper som gjør ham verdig tilbedelse og som opprettholder av skaperverket. Andre teologer mener at den «uttømming» som Paulus beskriver (Fil 2:7), ikke gjelder

de guddommelige egenskapene, men de guddommelige privilegiene – ære, posisjon og andre fordeler – heller enn de guddommelige egenskaper.

- c. Andre igjen, har argumentert for at vi i Jesus ser et menneske så fullkomment viet til Gud og fylt av hans nåde at hele Guds fylde kan sees i ham (Kol 1:19).

Spørsmål til refleksjon

1. Hvordan vil du svare på påstanden: «Hvis Jesus var virkelig sant menneske, kunne han ikke vært guddommelig?»
2. «Han ga avkall på *alt unntatt kjærlighet*» skriver Charles Wesley i en av sine sanger²⁵. Det har en tydelig referanse til Fil 2:7. Hvordan forstår du et slikt utsagn i lys av denne studien?

D. Samtidsdebatten

1. Historiens Jesus

Til tross for antakelsen om at mange av dagens samfunn er sterkt sekulariserte, er det ingen mangel på faglig interesse i Jesus Kristus. For tiden er det flere store spørsmål om Jesus som reises. Her følger noen av dem:

- Hvor sikre er bevisene for at Jesus virkelig har eksistert?
- Gir Det nye testamentet et pålitelig bilde av hans liv og virke?
- Hvilke bevis er det i eksterne oldtidskilder som kan underbygge Det nye testamentets fortellinger?

25 Charles Wesley, The Song Book of the Salvation Army 283:2

Det har vært grundige granskinger av historiske kilder gjennom mange år, og det har kommet fram mye som bekrefter evangeliefortellingene.

- a. Nesten alt vi vet om Jesus kommer fra Det nye testamentet. Andre gamle skrifter refererer også til ham, men de har begrenset pålitelighet og historisk verdi.
 - i. Plinius den yngre (ca 61 – ca 112 e.Kr) skrev til keiser Trajan om hvordan man skulle håndtere kristne som nektet å tilbe keiseren, og i stedet tilba Kristus.²⁶
 - ii. Den romerske historikeren, Tacitus (ca 56 – ca 117 e.Kr), skrev i 115 e.Kr om de kristne: *«Kristus, som de har fått navnet sitt fra, ble dømt til døden under regimet til Tiberius og henrettet ved hjelp av en av våre prokuratorer, Pontius Pilatus ...»*²⁷
 - iii. Selv om det er indirekte, refererer Suetonius (ca 69 – ca 130 e.Kr) til Jesus og bevegelsen han grunnla: *«Fra Roma forviste han alle jøder, som stadig forårsaket uro på oppfordring fra en Chrestus»*.²⁸
 - iv. Det mest bemerkelsesverdige oldtidshistorikeren som omtalte Jesus, var Flavius Josephus (ca 37 – ca 100 e. Kr). Han var jøde, og historien om hans eget folk inkluderer tidsepoken til døperen Johannes og Jesus og de første kristne. Han skriver dette om Jesus:

«Nå fantes Jesus på denne tiden, en vis mann, om det er lovlig å kalle ham en mann, for han var en fantastisk mirakelmann –

26 Pliny Bok 10 Brev 96: <http://www.vroma.org/~hwalker/Pliny/PlinyNumbers.html>

27 Tacitus Annaler 15: <http://classics.mit.edu/Tacitus/annals.11.xv.html>

28 Suetonius: The Lives of the Twelve Caesars Tiberius Claudius 25: <http://www.globus.com/ebooks/TwelveCaesars/00000016.htm>

den typen lærer som mennesker med glede mottar sannheten fra. Han trakk til seg mange både av jødene og de vantro. Han var Kristus, og da Pilatus, etter forslag fra de viktigste menn blant oss, hadde dømt ham til korset, forlot de ham ikke, de som fra begynnelsen av hadde elsket ham, for han viste seg for dem i live igjen den tredje dagen, slik de guddommelige profetene hadde forutsagt om dette og ti tusen andre fantastiske ting om ham; og stammen av kristne, slik de ble oppkalt etter ham, er ikke utryddet til denne dag».²⁹

- e. Det er gode grunner for å akseptere Det nye testamentet som en pålitelig kilde til kunnskap om Jesus. Mye av teksten er fra det 1. århundre e.Kr., i bevarte manuskripter som daterer seg fra 350 e.Kr. Det nye testamentet er det mest pålitelige oldtidsdokument som eksisterer.
- f. I løpet av de siste 200 årene, har noen forskere satt spørsmålstegn ved Det nye testamentets historiske pålitelighet, og hevdet at Det nye testamentet er mer et uttrykk for oldkirkens tro enn et historisk dokument. De hevder at det bare var av underordnet betydning for forfatterne å gi pålitelig informasjon om det virkelige mennesket som levde og døde i Palestina. Beretningene om Jesu jordiske liv har vært så preget av den ufattelige påstanden om oppstandelsen at den virkelige personen er gått tapt for oss.
- g. Det nye testamentet ble skrevet av oldkirken, og formålet var å kalle folk til tro, men dette betyr ikke at det ikke også er en gyldig kilde med historisk informasjon. Historien om Jesus ble fra begynnelsen av bevart i eldre muntlige kilder. Evangeliene er satt sammen med stoff fra disse kildene, og kan dermed levende skildre de virkelige hendelsene og utsagnene som mennesket Jesus kom med. Fortellinger, utsagn og stil likner på det

29 William Whiston, 1998 Josephus, Flavius: Antiquities Book 18 Chapter 3.3 Nashville: Thomas Nelson: 576

vi finner hos andre jødiske lærere på samme tid.

- h. Det er tilnærmet sikkert at Dødehavsrullene er gamle rester fra biblioteket i det Qumran-samfunnet som blomstret ved Dødehavet i det 1. århundre. Selv om det ikke er direkte henvisning til Jesus i biblioteket, avdekker skriftene noe av tankesettet i det gamle Palestina og bekrefter den generelle konteksten Det nye testamentets skrifter står i.
- i. Det nye testamentet gir et bilde av identiteten til en sammensatt person og har forskjellige tolkninger av hvordan han selv forsto oppdraget sitt. I Markusevangeliet ser vi for eksempel at Jesus flere ganger er nølende til å avsløre sin sanne identitet, mens han i Johannesevangeliet snakker åpent om den.
- j. Mange forskjellige tilnærminger til å forstå Jesu historiske identitet har derfor oppstått i forsøket på å plassere Jesus fra Nasaret inn i en virkelig historisk sammenheng, som samtidig ivaretar Det nye testamentes vitnesbyrd om Jesu enestående forhold til Gud. Dette er blitt kjent som «Jakten på den historiske Jesus» etter tittelen på ei bok av Albert Schweitzer utgitt i 1906. Målet var å skille den enkle religiøse læreren fra «troens Kristus» for så å komme frem til en mer troverdig versjon av kristendommen. Denne jakten har tatt en rekke ulike former og har resultert i betydelige strømninger innenfor teologisk forskning. Blant disse finner vi:
 - i. Jesus blir tolket som en apokalyptisk endetidsprofet som forkynnte Guds rike, men som ikke så sine forventninger bli oppfylt.³⁰
 - ii. William Wrede (1859-1906) hevdet at det er umulig å fjerne

30 Johannes Weiss, (1863-1914) *Jesus' Proclamation of the Kingdom of God 1892*; Albert Schweitzer, t (1875-1965) *The Quest of the Historical Jesus*. German 1906, English 1910.

de nytestamentlige forfatternes teologiske tolkninger for på historisk grunnlag finne den virkelige historiske Jesus.³¹

- iii. Rudolf Bultmann (1884-1976) hevdet at det historiske ikke er av avgjørende betydning. Det er evangeliets forkynnelse av Jesu død og oppstandelse (= kerygma) som er avgjørende for tro.³²
- iv. I sin innsettelsesforelesning som professor i Göttingen, argumenterte Ernst Käsemann (1953) mot Bultmann. Han holdt fast ved at det er nødvendig å vurdere både den historiske fortellingen og evangelieforkynnelsen og vektlegge sammenhengen mellom dem. (Dette blir av og til beskrevet som den nye jakten på den historiske Jesus.)
- v. Den siste utviklingen – også kalt «den tredje jakten» – fokuser på at det er Jesu jødiske sammenheng som danner grunnlaget for den forståelsen han har av oppdraget sitt. Blant disse forskerne er E. P. Sanders (1937–) og N T Wright (1948–)

«Jesus fra Nasaret var kallsbevisst, og kallet var gitt ham av den han kjente som «Far». Det betød at han skulle fullføre i seg selv det som Israels Gud, i Israels skrifter, hadde gitt løfte om. Han skulle være skystøtten for folket i den nye utgangen – det nye Exodus. Ved sin kropp skulle han føre folket tilbake ved en forløsende handling av paktens Gud.»³³

Den moderne forskningen stadfester at evangeliene åpenbarer en virkelig person, som levde, underviste, utførte mirakler og døde på et kors. Hans budskap om Gudsrikets snarlige komme ble virkelig-

31 William Wrede, 1971 The Messianic Secret

32 Rudolf Bultmann, 1953 Kerygma and Myth London: SPCK

33 N. T. Wright, The Historical Jesus and Christian Theology www.ntwrightpage.com/Wright_Historical_Jesus.htm see also Sanders, E. P., 1985 Jesus and Judaism 1985 SCM Press

gjort gjennom hans død og oppstandelse. Resultatet var en kirke som forkynte Jesus Kristus, og troen på ham som veien inn i dette riket. Det er en sammenheng mellom mannen som levde og den Kristus som regjerer.

2. Jesu guddommelighet

Bibelens fortelling om Jesu liv på jorda, vitner om hans unike personlighet, om hans uvanlige åndelige autoritet, om at han tilga synd, om hans undergjerninger og hans enestående relasjon med Gud, sin Far. Den gir et klart vitnesbyrd om korsfestelsen og oppstandelsen og ser at de er av evighetsbetydning for hele menneskeheten. Hvordan har nåtidens forskere av Det nye testamentet forstått Jesu guddommelighet i lys av den bibelske beretning?

- a. Bultmann besvarte utfordringen med Jesu guddommelighet ved å bryte forbindelsen mellom mennesket Jesus og Kristus som troens objekt. For ham var spørsmål knyttet til mennesket Jesus meningsløse. Vi kan simpelthen ikke vite noe om ham, fordi beretningene i Det nye testamentet hovedsakelig er fremstillingen til menighetene som vokste fram som resultat av evangeliebudskapet. Det er den Kristus som er nærværende i kerygmaet (forkynnelsen) som bringer oss frelse.
- b. Som en kontrast legger Karl Barth (1886–1968) sterk vekt på den historiske Jesus og på evangelienes nedtegninger om hans liv og lære. Han er den tydelige, gudgitte åpenbaringen, og bare han gir frelse. Evangeliet, rotfestet i historien, er ikke åpent for historisk etterprøving eller nåtidige spekulasjoner: Det er Gud som taler sitt ord, som enten kan aksepteres eller forkastes. Denne kompromissløse tilnærmingen forsterket ortodoks lære: *«Ved siden av påstanden om at Jesus Kristus er den evige Sønn av den evige Far, han er den evige Farens evige Ord som taler fra evighet av»*.³⁴

34 G. W. Bromiley, 1975 Karl Barth, Church Dogmatics Volume 1.1. 2nd Edn. Edinburgh: T. & T. Clark: 436

- c. Donald M. Baillie (1887-1954) hevdet at Jesu inkarnasjon ikke dreier seg om to «naturer» som står i et spenningsforhold til hverandre. Jesu guddom kan best forstås gjennom den usedvanlige ydmykhet som avsløres i evangelienes beskrivelse av forholdet Jesus har med Faren. I stedet for å fremme sine egne krav, var Jesus fullstendig «Gudsbevisst», og så åpen for Gud at Guds ånd fylte ham fullstendig: Som et «nådens paradoks» ble Jesu herlighet sett i hans ydmykhet idet han lot Guds oppdrag bli oppfylt gjennom seg.³⁵
- d. J. I. Packer (1926 –) skriver: «*Den virkelig forbløffende kristne påstanden er at Jesus fra Nasaret er Gud som ble menneske – at den andre personen i guddommen ble 'det andre mennesket' (1 Kor 15:47), som bestemmer menneskets skjebne, er menneskera-sens andre overhode, og som tok på seg menneskelighet uten tap av guddommelighet, slik at Jesus fra Nasaret var like virkelig og sann Gud som han var menneske*».³⁶
- e. Hvis vi forstår inkarnasjonen rett, kan vi verdsette betydningen av Jesu død og muligheten for oppstandelsen ved ham.

3. Hva er bevisene fra hans oppstandelse?

Jesu oppstandelse, slik den fortelles i evangeliene, er den aller største utfordringen for skepsisen til Jesu guddom.

- f. I følge Bultmann var oppstandelsen ikke en historisk hendelse, men en erfart opplevelse i livene til de disiplene som ble forvandlet gjennom sitt møte med Kristus. Med andre ord var det noe som skjedde med disiplene og ikke noe som skjedde med Jesus selv.
- g. Samtidig som Karl Barth hadde sans for Bultmanns fokus på

35 D. M. Baillie, 1961 *God Was in Christ*. Faber and Faber

36 J. I. Packer 1975 red. *Knowing God* London: Hodder and Stoughton: 53

kallet til tro, var han grunnleggende uenig med ham i forhold til oppstandelsen som en historisk hendelse. Barth argumenterte med at den tomme graven vitnet om det. Vi har ikke rett til å stille spørsmål ved hendelsen av historiske grunner, men vi må med tro akseptere den som Guds plan.

- h. Wolfhart Pannenberg (1928–) baserer sin tenkning om Jesu guddommelighet på en historisk oppstandelse. Jesu oppstandelse er et forvarsel om Guds hensikt med historien – som er de dødes oppstandelse og skapelse av en ny himmel og en ny jord. Jesus sto opp fra døden for å vise hva som er Guds hensikt. Derfor må Jesus, slik Bibelen slår fast, ha et enestående forhold til Gud, guddommelig så vel som menneskelig.
- i. N. T. Wright hevder både historisk og teologisk at den eneste måten oppstandelsen gir mening på, er ved å stadfeste disiplenes tro på at Jesus ble fysisk oppreist fra de døde.³⁷

Frelsesarmeens troslære stadfester troen på en historisk oppstandelse som grunnleggende for tro og gjerning.

4. Hvem er så Jesus?

Mange i den vestlige verden i dag vil si at perioden med opplysningstidens tenkning erstattes av en ny, postmoderne tid, hvor spiritualitet igjen blir verdsatt, og det overnaturlige blir lettere akseptert. Denne strømmingen har ikke så langt ført til at mange har vendt tilbake til tro på Jesus Kristus, snarere til nye former for hedenskap (se Et skritt videre 3C7). Jesu person, Fars eneste Sønn og veien til frelse, utgjør fremdeles en enorm utfordring i en verden under sterk innflytelse av panteistisk tenkning. Å komme med kristne svar til dette kulturelle skiftet, er helt nødvendig.

Når det kommer til stykket er ikke vår personlige frelse avhen-

37 N. T. Wright, *The Historical Jesus and Christian Theology* www.ntwrightpage.com/Wright_Historical_Jesus.htm see also N. T. Wright, 2003 *The Resurrection of the Son of God*. London: SPCK

gig av hvordan vi forstår Det nye testamentet eller forholdet mellom Jesu menneskelighet og hans guddom. Det vi er kalt til å gjøre er å overgi oss i troen til den oppstandne Kristus og motta forsoningen han brakte gjennom korset. Dette kan den postmoderne kristne teologien enes om.

Denne overgivelsen skjer gjennom et møte med Kristus, som er fundamentet i vår frelsesopplevelse. Tradisjonelt holder kristen lære fast ved at vi i denne opplevelsen møter Jesus fra Nasaret som levde, døde og sto opp igjen for oss. Dersom Jesus ikke var et virkelig menneske som døde en virkelig død, ville hans soning være uten betydning og vår frelse dermed ikke sikker.

I Kristus møter vi ham som står sammen med oss i vår menneskelighet og regjerer over oss i sin guddommelighet.

Spørsmål til refleksjon

1. Beskriv de viktigste kvaliteter ved Jesus og hans tjeneste slik det blir fortalt i hvert av de fire evangeliene. Hvordan hjelper den enkelte beretning deg til å forstå hans liv og oppdrag?
2. Er det viktig at vi ikke kjenner de nøyaktige historiske fakta om Jesu liv? Hvorfor?

E. Den kristologiske debatten og vranglærerne

Helt fra første stund har det innenfor den kristne kirke oppstått fordreide bilder av Jesu Kristi person. Enkelte ganger la bildet for stor vekt på Kristi guddom og andre ganger på hans menneskelighet. Resultatet har alltid vært å undergrave eller ødelegge den Jesus som Bibelen åpenbarer. Mange av dagens vranglærere har sin opprinnelse i oldtidens debatter – debatter som fant en endelig løsning ved kirkemøtet i Kalkedon.

1. Ebjonitisme

Ordet «ebjonitt» kommer fra hebraisk og betyr «fattig». Det var opprinnelig en æresbetegnelse for de første kristne menighetene i Palestina. Det brukes også om en tidlig kristen vranglære. Denne hovedsakelig jødiske sekten så på Jesus helt og holdent som en menneskelig skikkelse, selv om de erkjente at han var utrustet med spesielle, åndelige gaver som utmerket ham framfor andre mennesker.

2. Doketisme

Generelt kan det sies at oldkirken ikke fant det vanskelig å akseptere Jesu guddom og at det guddommelig kom i menneskelig form, men dette gikk ofte på bekostning av en aksept av ham som sant menneske.

Det ble ofte hevdet at Jesu menneskelige kropp ikke var virkelig, men Gud som kom til verden og så ut som et menneske. Dette er den doketiske vranglære (fra det greske 'dokeo' som betyr 'tilsynelatende'). Den nekter å erkjenne at Jesus virkelig var sant menneske. Hvis Jesus bare tilsynelatende var menneske, da var hans død på korset heller ikke virkelig, og et offer for synd fant aldri sted. Doketisme har dukket opp i forskjellige varianter gjennom kirkehistorien.

3. Gnostisisme

Doketisme er en form for gnostisisme, en av de mest standhaftige vranglærene som kom til uttrykk i det første og andre århundre. De fleste gnostikere hadde et dualistisk syn hvor virkeligheten deles i det materielle og det åndelige - der materien rommer det onde og ånd det gode. De skilte mellom den ukjennelige sanne Gud og en mindre guddom som skapte verden.

De trodde at menneskene, som var skapt av materie, likevel eide en gnist av det guddommelige, sperret inne bak kroppens ytre skall. For å bli fri, må mennesket flykte fra det jordiske fengsel og bli gjenforent med Gud. Dette ble oppnådd gjennom kunnskap (gresk: gnosis). Når kunnskapen først var vekket, gjerne av en himmelsk

forløser, var det mulig for den guddommelige gnisten, eller sjelen, å stige opp mot det himmelske målet gjennom ulike nivåer. Noen av disse ideene gjenspeiler tenkningen i den hellenistiske verden, andre var forvrengninger av de første kristnes lære.

Såkalte «kristne gnostikere» fornektet Jesu sanne menneskelighet og faktiske død, fordi en slik menneskelighet og død ikke var forenlig med guddom og udødelighet. Den gnostiske kjetteren, Cerinthus (ca 100 e.Kr) sa for eksempel at Kristus ikke var «i» kjøtt fullt ut, men bare trådte midlertidig «inn i» kjøttet. Han dukket midlertidig opp i form av et menneske, men i hovedsak var han hele tiden et himmelsk vesen, og ikke en av kjøtt og blod. Det første brevet til Johannes går klart i rette med denne kjetterske tendensen (1 Joh 1:1, 4:2).

4. Arianisme

I det fjerde århundre lærte Arius at Jesus var det første skapte vesen, selv om han på enkelte måter var guddommelig. Arius argumenterte med at de titlene som ble anvendt på Jesus som tilsynelatende pekte på hans guddommelighet, var høflighetstitler brukt som metaforer. Han var ikke «ett med Faderen», slik Det nye testamente forkynner (Se for eksempel Joh 10:30; 14:9; 17:20-21). Denne vranglæren konkluderer med at bare Gud kan frelse, og derfor kan ikke Jesus, som et skapt vesen, tilveiebringe frelse.

5. Apollinarisme

Apollinarius, som også virket i det fjerde århundre, lærte at Jesus hadde en menneskelig kropp, men at sinnet, eller hans rasjonelle vesen, var av Gud. Han var «en mirakuløs blanding».

Apollinarisme var doketisk i sitt forsøk på å skille Jesu sjel eller ånd fra hans menneskelige kropp, ved å antyde at Ordet (Logos) erstattet den menneskelige sjel i Jesus Kristus, og at han i inkarnasjonen tok bolig i kroppen til et «sjelløst vesen». Siden et slikt vesen ikke kan ha en full menneskelig natur, er konsekvensen av en slik lære at Jesus Kristus ikke ble fullt ut menneske.

6. Adopsjonalisme

Dette synet fastholdt at Jesus på et gitt tidspunkt i sitt menneskeliv ble «adoptert» som Guds Sønn. Læren oppsto som en misforståelse av Jesu dåpsopplevelse, og er en fornektelse av hans preeksistens slik den presenteres i Det nye testamentet.

7. Nestorianisme

Nestorius (ca 386-ca 451 e.Kr.) var en sterk forsvarer av Jesu sanne menneskelighet så vel som hans guddommelighet. I sitt forsøk på å skille den guddommelige og menneskelige natur, stilte nestorianismen dermed spørsmål ved enheten mellom Gud og menneske i én person.

8. Eutykianisme

Eutykus (ca 380 – ca 456 e.Kr.) som var motstander av Nestorius, blandet sammen guddommelig og menneskelig natur så fullstendig at Jesus verken ble Gud eller menneske, men en tredje type, et sammensatt vesen.

En nyttig påminnelse

Alle disse vranglærene hjelper oss til å se at det ikke finnes noen teori om inkarnasjonen som fullt ut kan forklare mysteriet om at «Det var Gud som i Kristus forsonte verden med seg selv» (2 Kor 5:19). Guds fylde var til stede i mennesket Jesus, og derfor ble det åpnet en vei som sikrer alle mennesker en mulighet til enhet med Gud.

Spørsmål til refleksjon

1. Velg to av disse vranglærene og beskriv hvordan vi kan møte dem i vår samtid. Hvilke argumenter vil du bruke for å imøtegå dem?
2. Uttrykker presentasjonen av inkarnasjonen og korsfestelsen i kunst og musikk både Jesu menneskelighet og guddom?

F. Viktig for salvasjonister

1. Et grunnlag for åndelig liv, tilbedelse og oppdrag

Det er viktig at salvasjonister har en grunnfestet og helhetlig forståelse av Jesu natur. Det vil gi den personlige, åndelige erfaringen dybde og innhold og utgjøre en sterk grunnvoll for tilbedelse og lovsang.

En forståelse av personen Jesus Kristus er nødvendig for en riktig forståelse av oppdraget. Det står helt sentralt i Frelsesarmeens oppdrag å kalle folk til nytt liv i Jesus Kristus. Det er nødvendig at vi kjenner ham vi forkynner.

2. Et eksempel for våre liv; kallet til lydighet

Når vi erkjenner at Jesus var sant menneske kan vi som salvasjonister lære av hans eksempel. Vi utfordres til å utvikle våre egne liv av ham som motstod fristelse og var den fremste morallærer. Trostikkelen inspirerer til radikalt disippelskap i lydighet til Kristus. På samme måte som Jesu nære relasjon til sin himmelske Far var merket av ubetinget lydighet, ønsker den sanne disippel å følge Jesus uten reservasjon, å bli mer og mer lik ham og å ta del i hans oppdrag.

3. En modell for medfølelse

Å påkalle Kristus er å påkalle en som kjenner menneskenes situasjon – som ser med medfølelse på synderen og lidelsen, og som bryr seg om urettferdighet og ondskap. Når vi vandrer sammen med andre for Jesu skyld, bringer vi Jesu sterke og kjærlige nærvær til kjernen av menneskelig nød.

Spørsmål til refleksjon

1. Fordi vi er skapt i Guds bilde, får Jesu menneskelighet betydning for oss som mennesker. Han viser at vi som mennesker har muligheter for å la Guds nåde fylle våre liv. I lys av en slik for-

ståelse, hvordan forstår du Jesu løfte: «Den som tror på meg, skal også gjøre de gjerningene jeg gjør, ja, enda større gjerninger, for jeg går til Far.» (Joh 14:12)?

2. På hvilke måter kan kristne både hylle Jesus og formidle ham som Guds gave i et multireligiøst samfunn eller i et samfunn hvor mennesker er sterkt preget av nyreligiøse tanker?
3. På hvilke måter kan mitt personlige liv og min tjeneste for andre, gjenspeile Jesu sanne natur?
4. Hvordan kan vi dele de kristne høytidsfeiringene (som påske, jul og pinse) med våre venner og naboer slik at betydningen av Jesu liv, død og oppstandelse blir klarere for dem?

Kapittel 5

Et forvrengt bilde

Læren om mennesket

Vi tror de første foreldrene våre ble skapt i en uskyldstilstand, men at de ved ulydigheten sin tapte renheten og lykken. Som en følge av fallet deres, er alle mennesker blitt helt igjennom fordervede syndere og derfor gjenstand for Guds vrede.

Kristne tror at menneskene ikke kom til denne verden ved en tilfældighet, men at det skjedde etter Guds plan og vilje. Menneskelivet er hellig fordi vi er skapt, det vil si blitt til, som kronen på Guds skaperverk, for å elske, tilbe og tjene Gud og glede oss i fellesskapet med ham i all evighet.

Men når vi sier at vi er det ypperste som er skapt, er vi samtidig oppmerksom på syndens realitet i våre liv. I Bibelen lærer vi at mennesket ble skapt av Gud i hans eget bilde (1 Mos 1:26-27). Guds plan var at vi skulle leve i en tilstand av kjærlighet og harmoni med ham, med hverandre og med resten av skaperverket. Han har også skapt oss som frie vesener, fordi han ville at vi skulle elske ham av egen fri vilje, og ikke som marionetter. Den friheten ble misbrukt og blir det fortsatt. Det er grunnen til smerten og paradokset ved vår tilstand (1 Mos 2-3). Den altomfattende følgen av menneskets synd betyr at vi er blitt fremmede for Gud (Jes 59:2) og i disharmoni med den verden Gud har skapt. Derfor lever vi i en tilstand av forvirring og lidelse, og vi er ute av stand til selv å oppfylle det som var Guds høye mål med å skape oss. Dette er en tilstand Bibelen

beskriver som å være «slaver under synden», og det fører til åndelig død (Rom 3:23; 6:16-23; Ef 2:1).

A. Skapelse og syndefall: Bibelens vitnesbyrd

Åpenbaringen av at vi både er skapt på en helt spesiell måte, og at vi av egen vilje har falt i synd, er et tema vi kan følge gjennom hele Den hellige skrift. Men de første fire kapitlene i 1 Mosebok gir oss en nøkkel som både hjelper oss til å forstå vår situasjon som mennesker og den frelseshistorien som gradvis folder seg ut. Mye av det følgende er en kommentar til disse kapitlene.

I disse kapitlene finner vi følgende sannheter:

- Hele menneskeheten er skapt i Guds bilde (1 Mos 1:26-27).
- Guds vilje er at det skal være harmoni mellom menneskene, ham selv og skaperverket (1 Mos 1-2).
- På grunn av menneskets ulydighet, er vi merket av synden på en gruffull måte (1 Mos 3-4; Jer 2:20-21; Joh 3:19-21).
- Konsekvensen av synd er atskillelse fra Gud (1 Mos 3:23; Jes 43:27-28; Matt 15:8; jfr. Jes 29:13).
- Dette er en tilstand som rammer alle mennesker (Rom 5:12-14; 1 Joh 1:8).

B. Skapt i Guds bilde

Dette uttrykket favner alt som kristne tror om hvordan menneskene ble skapt og hvordan de bærer en tydelig likhet med Skaperen og står i et spesielt forhold til ham. Som mann og kvinne er vi skapt i Guds bilde, slik at vi fullt ut kan ha fellesskap med ham og med

hverandre. Gud er fri og personlig ånd, og dette avspeiles i den personligheten mennesket er gitt. Vi er levende vesener med våre individuelle særpreg, selvbestemmelse og fornuft. Samtidig lengter vi etter det dype, åndelige fellesskapet med Gud (Sal 42:1; Joh 4:24).

Vår evne til fellesskap med andre mennesker er en gjenspeiling av Guds treenige og trofaste kjærlighet. Viktige områder der vi ser dette, er innenfor familien og i den kristne menigheten, der forholdet menneskene imellom bygger på en pakt som kommer til uttrykk gjennom gjensidig kjærlighet og ansvar.

Gud, vår skaper, har også satt sitt merke på oss ved å gi oss evne til å skape og til å verdsette skjønnhet. Guds bilde gjenspeiles ved at samvittigheten arbeider i oss (Rom 2:14-15), og uttrykkes i muligheten til en helliggjort personlighet når Gud får gjøre sitt helliggjørende verk i oss (Matt 5:48; 1 Tess 5:23).

Guds vilje med alle oss som er skapt i hans bilde, er oppfylt i Jesus Kristus. I ham ser vi et helt og fullkomment uttrykk for Guds hellighet og kjærlighet. Han er det ene, sanne bilde av Gud, og den eneste som gir oss håp om at Guds vilje skal bli oppfylt (2 Kor 3:18; Kol 1:15; Hebr 1:3).

Vi er skapt til å leve i harmoni med Gud og med resten av skaperverket, og «i begynnelsen» levde vi i uskyld og renhet. Vi er skapt til å elske og tjene Gud og glede oss i ham, og til å innta en særstilling i skaperverket i forhold til Gud, som forvaltere på hans vegne med ansvar overfor ham. Vi er skapt til å forme, utvikle og ha omsorg for alt som Gud har skapt på denne jorda (1 Mos 1:26-31).

C. Mennesket falt i synd

Mennesket har havnet langt borte fra det som var Guds hensikt. Selv om vi er skapt i Guds bilde, er vi merket og skadet av synden (Sal 14:1-3). Dette har ført til disharmoni i hele den skapte verden. Ikke bare er vi plaget av uro og ufred i vårt eget, personlige liv, men vi er også i disharmoni med resten av skaperverket. Vi er i konflikt med oss selv og med hverandre, og det er strid mellom raser og

kulturer. Fordi vi kjenner denne indre konflikten og er redde for å bli dømt, vender vi oss bort fra Gud. Det onde som plager oss, finnes ikke bare hos det enkelte menneske, men er innebygd i hele samfunnsstrukturen (Rom 1:18-32). Vi er fanget i en felle.

D. Syndens opprinnelse

Synden er en inntrenger i menneskelivet. Den var ikke en opprinnelig del av menneskets natur. Vårt slaveri under synd har sin opprinnelse i ulydighet mot Guds bud (1 Mos 2:17; 3:1-7). Da synd ble begått, fulgte det som en konsekvens at vi lærte det onde å kjenne. Og i og med at det gode gikk tapt, erkjente vi hvor godt det var og lengtet etter det.

Adam og Eva ble fristet til å rane til seg Guds herredømme. Synden deres var et resultat av at de ga etter for fristelse, men det var deres eget bevisste valg å være ulydige mot Gud. Satans rolle viser ondskapens gjennomtrengende makt i vår verden, men den fritar oss ikke fra vårt ansvar for synd.

E. Syndens vesen

Synd er å unnlate å tro på og ha tillit til Gud og dermed ville være uavhengig av ham. Gud gir sine bud og morallover til vårt beste. I beretningen i Første Mosebok undergravde slangen først av alt troen på Guds påbud og forberedte Adam og Evas ulydighet (1 Mos 3:4-5). Det er synd å handle slik de gjorde, i ulydighet og uten tillit til Guds godhet. Å gjøre det er å bygge livet på en løgn.

Synd er avgudsdyrkelse. Slangen forsikret Adam og Eva om at opprøret deres ville løfte dem opp til en stilling der de ble lik Gud selv. Et slikt opprør er et overmodig forsøk på å sette oss selv og vår egen vilje i Guds sted. Det er et forsøk på å oppnå et rikt liv ved å følge egenviljen. Resultatet blir at i stedet for å løftes opp til en gudlik uavhengighet, synker vi ned i en tilstand av åndelig slaveri

og moralsk forfall (1 Mos 6:5; 5 Mos 4:25-31).

Synd er å mislykkes med å leve etter den målestokken for kjærlighet til Gud og andre som kreves av et sant menneske. Fordi våre ønsker er ødelagt av selvishet, bommer vi på målet. Vi bedrøver Gud, en sannhet som blir meget tydelig i Kristi kors. Vi svikter hverandre, ikke bare ved å bryte regler, men også ved å krenke både enkeltmenneskers og fellesskapets integritet og helhet (Mark 7:21-23; Jes 59:2-15).

En vanlig definisjon sier at synd er alt som står i motsetning til Guds kjente vilje. Denne definisjonen kan tjene som en praktisk rettesnor. Synd svekker vår forståelse av hva som er rett og vår evne til å skjelne hva som er Guds vilje, men ødelegger den ikke helt (Rom 8:15-25). Gjentatt ulydighet, innflytelsen fra et gudløst samfunn og blind akseptering av normene som gjelder i våre omgivelser, kan resultere i en drastisk tilstand der samvittigheten slutter å fungere. Det kan igjen føre til en moralsk og etisk ufølsomhet som Det nye testamentet beskriver som å være «døde på grunn av misgjerningene og syndene deres » (Ef 2:1, se også Jak 1:13-15). Bare ved evangeliets fornyende kraft kan vi ha håp om å gjenvinne bevisstheten om Guds vilje og ønsket om å utføre den (Rom 8:13).

Vi blir klar over at vi har syndet ved at vi føler skyld. Enkelte ganger er denne skyldfølelsen overdreven, skapt av press fra andre eller fra problemer som skriver seg fra vår fortid eller vårt temperament. Ekte skyld er et resultat av bevisst overtredelse og den anklagen som følger fordi vi har handlet som vi gjorde (Sal 32:5; 38:1-4).

Men synd henger ikke bare sammen med hva vi gjør. Den springer ut fra det vi er. Læren om arvesynd og fordervelse tar tak i denne sannheten.

1. Arvesynd

Begrepet «arvesynd» understreker syndefallets opprinnelse og radikale konsekvenser. Det minner oss om at selv om synden opprinnelig trengte seg inn utenfra, er den medfødt. Det er vår natur å synde. I denne betydningen er «vi født i synd» (Sal 51:5) – et begrep som ikke viser til forplantningens fysiske side. Menneskets instink-

ter er moralsk nøytrale og kan brukes enten til å bygge opp eller til å ødelegge. Uttrykket «født i synd» viser til vår tilstand under syndens herredømme.

2. «Fordervede syndere»

Uttrykkene «arvesynd» og «fordervelse» blir ofte brukt i samme betydning. Men det siste uttrykket dreier seg mer om det falne menneskets moralske tilstand enn om syndens opprinnelse.

I læresetninger blir denne tilstanden ofte betegnet som «helt igjennom fordervet». Dette betyr ikke at alle mennesker er så dårlige som det er mulig å bli, men at synden har fordervet mennesket på en slik måte at det omfatter hele personligheten. Begrepet dreier seg ikke om syndens dybde, men snarere hvor bred innflytelse den har på menneskelivet. Ikke noe område av menneskets natur er uberørt.

Vi er syndere av natur, slik at også forsøk på å leve rett, er besmittet av synd. Menneskets frihet til å besvare Guds kall og ta moralske valg er derfor svekket (Rom 7:14-25).

F. Syndens følger

1. Atskillelse fra Gud

Atskillelse fra Gud er en altomfattende konsekvens av synden (1 Mos 3:23-24; Jes 59:2). I beretningen om syndefallet er Adam og Eva ulydige mot Guds bud og gir etter for fristelsen til å synde. De prøver så å unngå Herrens nærvær og gjemmer seg for ham blant trærne i hagen. Han roper på dem, men deres respons når han søker dem, er frykt (1 Mos 3:8-13).

Selv om Gud søker oss, og vi enkelte ganger er oss bevisst hans nærvær, er det fortsatt et skille som skyldes vår ulydighet. Resultatet er skyld og frykt. Skilt fra Gud som er kilden til alt fellesskap, blir våre mellommenneskelige forhold truet. Isolasjon og fragmentering ødelegger den sårbare nærheten vi har til hverandre og til den skapte verden. En slik dyp opplevelse av isolasjon kan stimulere til

å søke etter sannheten om meningen med livet. Men bare en beslutning om å vende seg til ham, resulterer i et møte med den levende Gud (5 Mos 4:29-31; Jer 29:13-14; Hebr 11:6).

Fra Guds side er konsekvensen av synd den at de ulydige pådrar seg straff. I beretningen i Første Mosebok blir Adam og Eva utestengt fra hagen der de hadde levd i nærhet og samfunn med Gud. De opplever at Guds vrede er en realitet (1 Mos 3:14-24).

2. Guds vrede

Guddommelig vrede er et bevis på at Gud er trofast. Han er rettferdig og sann mot seg selv. Vreden er et kraftfullt uttrykk for Guds kjærlighet og hellighet. I sin vrede dømmer og fordømmer Gud synden, og i sin kjærlighet søker han å få oss til å angre og vende om (Jes 48:9-11; Joh 3:36). I Åpenbaringsboka, for eksempel, er det Lammet, legemliggjøringen av Guds frelsende kjærlighet i Kristus, som også gir uttrykk for Guds vedvarende vrede overfor dem som ikke vender om (Åp 5:6-10; 6:15-17). Det er vår egen synd som nedkaller Guds vrede over oss (Rom 2:5-11).

Guds vrede er målrettet og kontrollert, og beregnet på å lede oss til omvendelse. Men selv om han er tilbakeholden nå, vil den endelige oppfyllelsen av Guds vrede være absolutt når Guds rettferdige dom blir åpenbart for dem som helt til siste slutt ikke vil omvende seg (Joh 5:28-29).

Bibelen knytter både vår syndige tilstand, vår atskillelse fra Gud og Guds vrede sammen med dødens brodd eller smerte. Den advarer også mot den forferdelige muligheten som er åndelig død, og som resulterer i en endelig atskillelse fra Gud. Å stå imot Guds nåde er å risikere å bli ute av stand til å besvare guddommelig kjærlighet. Konsekvensen av det blir at vi dør i vår synd (Joh 8:24; Ef 2:1-3).

G. Frelse ved Guds nåde

Både Bibelens åpenbaring og vår egen erfaring bekrefter at menneskenaturen er maktesløs når det gjelder å gjenopprette guds-

forholdet. Vårt eneste håp er Guds nåde, som strømmer ut fra Guds vilje til å overvinne den atskillelsen som synden har forårsaket (Jer 29:12-13; 31:31-33; 1 Tess 5:9)

Fordi Guds bilde i oss er skadet av synd, fordi mennesket nå lever under syndens tvang, og fordi synden har forårsaket atskillelse fra Gud, er menneskenaturen i seg selv maktesløs og kan ikke oppnå rettferdighet ved egen hjelp. En kan ikke gjøre seg fortjent til frelse og samfunn med Gud på grunn av gode gjerninger. Men det vi ikke kan oppnå ved egen kraft, har Gud gjort for oss ved sin guddommelige nåde (Mark 10:45; 2 Kor 5:18-19; Ef 2:1-10).

«Mens vi ennå var svake, døde Kristus for ugudelige da tiden var inne» (Rom 5:6).

«For av nåde er dere frelst, ved tro. Det er ikke deres eget verk, men Guds gave» (Ef 2:8).

Menneskeheten er ikke bare skadet av synd, men også innstilt på håp. Evangeliet er gjennomsyret av håp. Det kjenner til synden og fortvilelsen, og det bretter ut et drama der vi ser at nåden triumferer. I vårt oppdrag er vi kalt til å innby mennesker til å oppleve håp, motta nåde og glede seg i et nytt forhold med Gud.

Vi tror at vi ble skapt i Guds bilde for å leve i harmoni med Gud og skaperverket. Dette er en tilstand som ble ødelagt av ulydighet og synd. Resultatet er at vi lever under syndens tvang, atskilt fra Gud og ute av stand til å frelse oss selv.

Kapittel 5 – del 2

Et skritt videre 5

«Herre, du har preget ditt bilde på dine skapninger – Og, selv om de ødelegger det bildet, elsker du dem fremdeles»

Albert Frederick Bayly³⁸

A. Trosartikkelens hovedsaker

1. Guds bilde

Menneskeheten ble skapt i Guds bilde og likhet (1 Mos 1:26-27). Det latinske begrepet «imago dei», som betyr «Guds bilde», blir ofte brukt for å beskrive den opprinnelige verdighet som dette antyder, men det finnes en rekke forskjellige tilnærminger som viser hvordan bildet og likheten er synlig i menneskets natur (Se del B).

2. Skaperverkets forvaltere

Det var Guds mening for oss at vi skulle være forvaltere av jorden (1 Mos 1:28-29; 2:15). Noen ganger blir befalingen om å «råde over» (1 Mos 1:28) i praksis blitt forstått som «dominans». Menneskene har da misbrukt ansvaret de har fått for skapelsens ressurser, i stedet for å bruke dem klokt og ansvarlig og beskytte og ta vare på dem.

3. Menneskets ulydighet

Menneskets ulydighet førte til et fall fra en ideell tilstand og til atskillelse fra Gud (1 Mos 3:23). Trosartikkelen fokuserer på ondskapens virkelighet, og behovet for at Gud griper inn og gjør noe med

38 Fritt etter Baylys sang i: The Song Book of The Salvation Army 1986 38:4

både de individuelle og kulturelle konsekvensene. Vi bør unngå å spekulere over ondskapens opphav eller å skyldte på andre menneskelige eller demoniske faktorer. Unnskyldninger, fornektelser og flytting av ansvaret for synd er både uærlig og til slutt meningsløst. Alle mennesker er påvirket av denne ulydighet og synd, som skiller oss fra Gud og som påvirker hele den menneskelige natur.

4. Guds vrede

Guds reaksjon kommer til syne i hans vrede, hans rettferdige sinne. Det er en egenskap ved Gud som viser hans motstand mot alt som står i konflikt med hans hellige natur. Uten Guds vrede, ville hans kjærlighet vært sentimentalitet. Hans vrede er ikke tilfeldig eller styrt av følelser, men en naturlig konsekvens av synden som vi ser virkningene av i samfunnet så vel som i hvert enkelt menneske (Hos 5:10; Joh 3:36; Rom 1:18-32; Ef 2:3).

5. Guds forløsende plan

Målet med Guds forløsende plan er å gjenopprette oss til en tilstand av harmoni og fullkomment fellesskap med ham. Skaperen er også Forløseren som kommer med håp til en opprørsk verden, individuelt, relasjonelt og samfunnsmessig.

Spørsmål til refleksjon:

1. Bruk et kunstnerisk uttrykk, i hvilken som helst sjanger, til å illustrere din forståelse av denne trosartikkelen.
2. Guds kjærlighet er ufullstendig uten Guds vrede. Diskuter dette utsagnet i lys Frelsesarmeens gudstjenesteliv i ditt territorium.
3. Reflekter over en gang da du enten fant på unnskyldninger for din oppførsel eller forsøkte å legge skylden for ditt opprør mot Gud på andre. Hva var konsekvensene? Hvordan kan du unngå å gjøre noe liknende i framtiden?

B. Historisk sammendrag

1. Guds bilde og likhet

- a. I den bibelske skapelsesberetningen, kommer det fram at det bare er menneskene som er skapt i Guds bilde og til hans likhet. Dette har blitt tolket på forskjellige måter, inkludert menneskenes evne til å innhente kunnskap, moralsk bevissthet, opprinnelig moralsk fullkommenhet, u dødelighet og evnen til å ha fellesskap med Gud.
- b. På kirkefedrenes tid ble det ofte gjort et skille mellom «Guds bilde» (gudbilledlighet) og «likhet» (vår moralske evne til å leve i følge Guds bilde). Det gjaldt særlig i forhold til hvordan dette ble berørt av fallet. Tertullian hevdet for eksempel at etter fallet ble gudbilledligheten beholdt, mens likheten bare kunne gjenopprettes gjennom fornyelse ved Den hellige ånd³⁹. For Origenes gjaldt gudbilledligheten for menneskeheten både fra skapelsen og etter fallet, mens likheten bare kunne oppnås ved den endelige fullendelsen av Guds rike (1 Joh 3:2)⁴⁰.
- c. Luther, som så første Mosebok 1:26 som et uttrykk for hebraisk parallellisme der de to linjene i teksten er direkte beslektet, konkluderte med at «bilde» og «likhet» er synonyme, og at begge derfor gikk tapt under fallet og bare kunne gjenopprettes ved Den hellige ånd.
- d. Likevel beskriver ikke Bibelen et fullstendig tap av gudbilledligheten (1 Mos 9:6; 1 Kor 11:7; Jak 3:9). Calvin antyder at enkeltmennesket ved Guds nåde har bevart noe av godheten, gavene og kreativiteten på tross av de altoverskyggende konse-

39 Tertullian sitert i Alister E. McGrath, red., *The Christian Theology Reader* 3rd Edition. Oxford Blackwell: 407

40 Origen sitert i Alister E. McGrath, red., *The Christian Theology Reader* 3rd Edition. Oxford Blackwell: 408

kvensene av fallet.⁴¹

- e. Bibelen konkluderer med at gjennom Guds nåde i Jesus Kristus, som er Guds bilde (2 Kor 4:4; Kol 1:15), blir gjenopprettelsen av «imago dei» en virkelighet i de troendes liv (Kol 3:10).

Spørsmål til refleksjon:

1. «Han (Jesus) er den usynlige Guds bilde» (Kol 1:15). Rom 8:29 taler om å bli «formet etter hans Sønns bilde». I lys av disse uttalelsene, hvilke av gudsbildets kvaliteter mangler i livet ditt?

2. Syndens universelle virkelighet

Vi er skapt i Guds bilde og er ment å skulle reflektere hans herlighet både i vår egne personlige liv, i våre relasjoner og i samfunnet. Likevel feiler vi på dette området. Bibelen beskriver og tolker den store forskjellen mellom det vi var ment å være og slik vår natur virkelig er.

Første Mosebok 1-3 beskriver opprinnelsen til atskillelsen fra Gud, men ved å slå fast at fremmedgjøringen mellom Skaperen, hans skaperverk og hans skapning ikke er total, ser den også framover mot en løsning (1 Mos 3:21).

- a. I pakten mellom Gud og Abraham (1 Mos 12:1-3) ga Skaperen løfte om velsignelse. Videre la han til rette og sørget for det forløsende offer (1 Mos 22:13). Pakten med Israelsfolket som ble innstiftet ved den første påske («forbigangen»: 2 Mos 12-13:6), inkluderte gudgitte ritualer som gjorde det mulig for forholdet mellom Gud og hans paktsfolk å bli fornyet igjen og igjen. På tross av folkets stadige opprør, «renset» ofrene nasjonens synder og gjenopprettet folkets velvære.

41 John Calvin, Institutes of the Christian Religion Chapter 2. <http://www.ccel.org/ccel/calvin/institutes.iv.iii.html>

- b. Senere, innså Israels profeter at lidelse, særlig uskyldig lidelse, på mange måter dreier seg om fremmedgjøringen mellom Gud og hans folk (Jes 53). Samtidig ble katastrofer i natur eller politikk sterkt knyttet til nasjonens manglende evne til å leve opp til Guds vilje og lover (Jes 9:8-21; Jer 6:1-8). Moralsk forfall begynner alltid med en avvisning av Guds suverenitet og ender med undertrykkelse fra et korrupt, selvopptatt hierarki eller en maktelite. Likevel er det ikke slik at Herren bare dømmer og straffer denne synden, han er også forløseren som på nytt vil gjøre det mulig å leve rett (Sef 3:1-13).
- c. I Det nye testamentet er Jesus frelseren: «For det var Gud som i Kristus forsonet verden med seg selv» (2 Kor 5:19). Jesus ikke bare lærte og levde et fullkomment menneskelig liv, men da han i kjærlighet ga seg selv på korset, tentes på nytt et ønske om fornyelse av gudsbildet i menneskeheten.
- d. Paulus så at hele skaperverket ville få nytt liv (Rom 8:18-25). Selve skaperverket blir gjort nytt i visjonen av gudsrikets komme (Åp 21:1-4). På den måten fullføres Guds formål og svarer på det dype behovet vi har for frelse.

3. Arvesynd og fullstendig fordervelse

Dette behovet for frelse skriver seg fra en kombinasjon av flere faktorer. En undervisning om synd må ta høyde for:

- Vår opplevelse av personlig moralsk svikt.
- Vår oppfatning av at moralsk svikt medfører gale konsekvenser.
- Antakelsen at det er «korrekt» atferd som fremmer trivsel. Korrekt atferd kan være bestemt av vår gudgitte samvittighet, eller av ytre kilder som familie, stamme eller nasjon og særlig av de «profesjonelle» moralske vokterne eller religiøse lederne – og i

noen samfunn av en mediastyrt kultur.

Sannsynligvis er den viktigste historiske debatten den som fant sted mellom Pelagius og Augustin:

- a. Pelagius (ca 354 – ca 420 e.Kr.) lærte at Gud har gitt oss en fri vilje som gave og at vi derfor står moralsk ansvarlige overfor Gud for de valg vi gjør.

«Da Gud skapte verden, handlet han fritt; det var ingen andre krefter som tvang Gud til å skape verden. Da han skapte menneskene i sitt bilde, måtte han derfor gi dem frihet. En person som bare kan gjøre godt og aldri noe ondt ville være i lenker; en person som kan velge godt eller ondt deler Guds frihet.»⁴²

- b. Som en kontrast hevdet Augustin at vi ikke lenger er i stand til å velge det gode (Rom 7:12-24) og skrev om arvesyndens «bånd» som gjør at vi alle «dør på grunn av Adam» (1 Kor 15:22).⁴³
- c. Uenigheten mellom Pelagius og Augustin dreide seg om deres fortolkning av syndefallsberetningen i 1 Mosebok. Pelagius vektla frihet og ansvar.

«Da Adam og Eva spiste fra kunnskapens tre, brukte de sin valgfrihet; og som en konsekvens av valget de gjorde, kunne de ikke lenger bo i Edens hage... Før de hadde spist frukten, visste de ikke forskjell på godt og ondt; derfor hadde de heller ikke kunnskapen som gjør mennesker i stand til å bruke valgfriheten. Ved å spise frukten, tilegnet de seg denne kunnskapen, og fra det øyeblikket var de frie. Derfor er beretningen om bortvisningen fra Eden i virkeligheten beretningen om hvordan menneskeheten fikk sin frihet ved å spise frukten fra kunnskapens tre. Adam og Eva ble

42 Pelagius: Pelagius' brev til Demetrias. www.pelagius.net/demetrias.htm

43 Augustin: Bekjennelser bok 5 kapittel 9. <http://www.ccel.org/ccel/augustine/confess.vi.ix.html>

*modne mennesker, ansvarlige overfor Gud for sine handlinger».*⁴⁴

- d. Men Augustin mente at valgfriheten hadde mange forskjellige begrensninger, inkludert påvirkning fra menneskenes historie, press fra vennegjengen og vår ubesluttomme vilje. Augustin brukte eksempelet da han for moroskyld stjal pærer som ung, men, hevder han, «det hadde jeg aldri gjort alene»⁴⁵. Han var bevisst på at han av naturen var knyttet til Adam, som «en nedarvet tilbøyelighet»⁴⁶.
- e. Begge bidro med verdifull innsikt, men argumentene deres hadde også svakheter. Pelagius anerkjente ikke at feilaktige strategier for moralsk liv kunne overføres kulturelt (inkludert familie, rase, venner) eller genetisk. Augustin tok ikke tilstrekkelig høyde for personlig selvbestemmelse eller den frie vilje, og forutsatte dermed individets uunngåelige maktesløshet.
- f. Generelt valgte kirken å følge Augustins standpunkt med hensyn til den offisielle lære, men i praksis har den til en viss grad gitt rom for pelagiansk syn – som for eksempel i wesleyansk teologi.
- g. John Wesley (1703-1791) har blitt kritisert for ikke å være tilstrekkelig realistisk når det gjelder menneskenaturens tendens til å feile. Men i hans lære om arvesynden og dens konsekvens, som i den 5. trosartikkel blir beskrevet som «helt igjennom fordervet», er Wesley tydelig på at mennesket uten Guds hjelp er *«elendig, fattig, mistrøstig, blind og avkledd... Det har en dyp forståelse av syndens avskyelige spedalskhet som det brakte med seg fra sin mors liv, og som dekker hele sjelen og*

44 Pelagius: Pelagius' brev til Demetrias. www.pelagius.net/demetrias.htm

45 Augustin: Bekjennelser bok 2 kapittel 9. <http://www.ccel.org/ccel/augustine/confess.iii.ix.html>

46 Augustin: Bekjennelser bok 8 kapittel 9. <http://www.ccel.org/ccel/augustine/confess.ix.ix.html>

fullstendig ødelegger all dens styrke og evner...»⁴⁷

- h. Menneskenes felles erfaring er at synd er i sentrum av vårt vesen, og at den har innflytelse på hele vår personlighet – kropp, sinn og ånd. Dette betyr ikke at menneskeheten er fullstendig ond og ute av stand til å gjenkjenne det gode. Synderens fordervelse er likevel «total» i den forstand at hele vårt vesen er påvirket av syndens ødeleggelse. Wesley beskrev dette som «en tretvunnet tråd som holder oss borte himmelen, som vanskelig lar seg bryte: et blindt sinn, en utsvevende vilje og uregjerlige følelser.»⁴⁸
- i. I tillegg til dette inneholdt Wesleys teologi en klart optimistisk forståelse av hvordan Guds nåde virker før vi blir født på ny. Dette kaller teologene for «forutgående nåde» (prevenient grace). Wesley var ikke enig i det pessimistiske synet som vi finner hos Augustin og Calvin: At det falne mennesket ikke har annet enn onde lyster, at bare de utvalgte kan bli frelst, at de blir frelst av Guds uimotståelige nåde, og at den frelsende nåde utelukkende er tilgjengelig for dem. Han kunne heller ikke være enig med det motsatte, urealistisk optimistiske menneskesynet til Pelagius som innebærer at mennesket er født med en naturlig evne til å velge godt eller ondt.
- j. Wesley mente at mennesket på grunn av sin falne natur var maktesløst i forhold til å velge godt eller ondt på egen hånd. Likevel har alle mennesker nytte av Guds forutgående nåde. Begrepet «prevenient» kommer fra latin og «pre» betyr «før», mens «venient» betyr «komme til». Slik blir nåden tilgjengelig for oss før vi kommer til Kristus. Gjennom denne nåden er mennesker i stand til å velge det gode og til slutt ta i mot Guds

47 John Wesley, 1986 The Works of John Wesley. Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publishing House: bind 5:253

48 John Wesley, 1986 The Works of John Wesley. Peabody, Massachusetts: Hendrickson Publishing House: bind 9:45

frelsende nåde ved tro. Frelse av nåde ved tro begynner altså med den forutgående, istandsettende nåden – en nåde som kan motstås av den frie viljen, men som når den mottas, blir starten på veien til frelse.

- k. Spørsmålet om arvesynden er fortsatt aktuelt i vår samtid. Det er ikke bare et tema i den teologiske debatten men er også sentralt for hvert enkelt menneske. Dagens debatt dreier seg om uviljen mot å godta arvesyndslæren, en uvilje som finnes både innenfor og utenfor kirken. Det betyr ikke nødvendigvis at en fornekte de påvirkningene som leder til synd, men en antyder at synd ikke er en medfødt tilbøyelighet. Denne oppfatningen er dermed (nødvendigvis) en utfordring for både det kristne disippelskapet og vitnesbyrdet.

Likevel støtter bibelen oppfatningen om arvesynd og total fordervelse (Rom 5:12-19). I Det nye testamentets språk er vi alltid syndere som trenger tilgivelse og nåde.

Spørsmål til refleksjon

1. Les argumentene til Pelagius og Augustin en gang til. Hvilket tror du virker mest overbevisende i dagens samfunn? Hvordan begrunner du valget ditt?
2. Er din forståelse av deg selv i samsvar med eller forskjellig fra læren om «arvesynd» og «total fordervelse» (Rom 7:14-8:2)?
3. Er du enig i at arvesyndslæren må ta høyde for at både arv og miljø påvirker vår evne til å leve i respekt for andre og til Guds ære? Hvorfor eller hvorfor ikke?
4. Skriv en moderne liknelse som illustrerer læren om total fordervelse til en venn som ikke er kristen.

C. Viktig for salvasjonister

1. Menneskeverdet

Mennesket er skapt i Guds bilde og til hans likhet. Det gir verdighet og verdi til hvert individ uavhengig av personlige, kulturelle, religiøse eller sosio-økonomiske omstendigheter. Frelsesarmeens grunnsyn, historie og nåværende praksis stadfester dette faktum. Både den enkelte salvasjonist og en samlet Arme må være på vakt mot enhver lære, plan eller praksis som ikke er i samsvar med en slik lære.

2. Synd i menneskets liv

Det er viktig at vi innser vår tilbøyelighet til å gjøre opprør mot Gud og vår tendens til å synde. En sunn lære som erkjenner tilbøyeligheten til synd, dens natur og virkning, er livsviktig. Læren utfordrer enhver tanke som antyder at synd kan avgrenses til en del av livet eller personligheten. Den bygger opp under en holistisk forståelse av menneskets situasjon. På samme måte som hele livet er påvirket av synd, kan hele livet også bli forløst og helliggjort.

3. Synd i samfunnet

Synd er ikke bare personlig, men, som en konsekvens av fallet, er den også innvevd i samfunnsstrukturene. Salvasjonister må være villige til å utfordre enhver praksis i deres kultur som ikke er i samsvar med Guds pågående formål med skaperverket.

4. Integritet og ansvar

Den enkelte salvasjonist må være klar over at alle mennesker er ansvarlige for sine livs etiske integritet, og at de står ansvarlige overfor Gud, overfor skaperverket generelt og overfor sine medmennesker.

Spørsmål til refleksjon

1. Se på arbeidet til Frelsesarmeens internasjonale kommisjon for sosial rettferdighet og beskriv hvordan den prøver å utfordre de strukturelle og kulturelle virkningene av menneskenes ulydighet mot det Gud har skapt.
2. Hvordan kan du være sikker på at dine relasjoner med individer og grupper reflekterer sannheten om at alle mennesker er skapt i Guds bilde?
3. Tenk over visdomsordene i Jak 1:13-15. Hva sier dette deg om personlig ansvar for synd og tendensene i vår syndige natur?

Kapittel 6 – del 1

Forsoning gjennom Kristus

Guds løsning for vår frelse

Vi tror Herren Jesus Kristus, ved sin lidelse og død, har tilveiebrakt forsoning for hele verden, så alle som vil kan bli frelst.

Jesu Kristi kors er selve hjertet i den kristne tro. Det er den høyeste åpenbaring av Guds kjærlighet. På korset overvant Gud den atskillelsen som synden hadde forårsaket. En gang for alle åpnet Jesu død og oppstandelse veien for mennesket til å bli forsonet med en Gud som elsker. Det er dette vi mener med begrepet «forsoning» – der de som er atskilt, føres sammen igjen. (Det engelske ordet for forsoning, «atonement», betyr bokstavelig «det som gjør til ett» – «at-one-ment».)

Gud har tatt initiativet ved å skape en åpen vei. Det gjenstår for oss å gi vårt svar på den guddommelige gaven gjennom omvendelse og tro, slik at vi personlig får del i de godene forsoning med Gud og samfunn med ham gir.

A. Formålet med forsoningen

1. Forsoningen forberedes

Skriftene i Det gamle testamentet er det første mektige vitnesbyrdet om at Gud er opphavet til vår frelse. Han er en Gud som frelser. Dette temaet er flettet sammen med fortellingen om hans forhold til sitt folk helt fra begynnelsen av. Selv om fortellingen om synde-

fallet beskriver den atskillelsen fra Gud som synden forårsaket, så er Det gamle testamentet raskt ute med å gi håp ved å vise hvordan Gud i sin nåde griper inn (1 Mos 3:21; 2 Mos 6:6-8).

I første Mosebok får vi et eksempel på Guds frelsesgjerning når Noa reddes fra flommen (1 Mos 6:5 - 9:17). Abrahams kall signaliserer at det skal dannes et folk som er overgitt til Gud ved pakt og løfte (1 Mos 12:1-3). Annen Mosebok er boken om utfrielsen, for den beskriver hvordan Guds folk ble befridd fra slaveriet i Egypt ved Guds mektige gjerning. Ved sin pakt ga den hellige Gud sitt syndige folk et middel til soning. Til tross for sin synd, kunne de nærme seg ham. Ved hjelp av den offerordning som Gud selv hadde fastsatt, ble paktsforholdet opprettholdt.

Åpenbaringen i Det gamle testamentet når sitt høydepunkt i profetenes budskap. Mange av dem talte klart og tydelig om at det ville komme en dag da Gud på en endelig og avgjørende måte skulle gjøre opp med synden og gi sitt folk fred (Jes 35:3-4; Jer 33:14-16). De talte om hvordan hjertet skulle forvandles ved et nytt og åndelig forhold til Gud, og om et nytt og gjenløst folk (Jer 31:31-34). Enkelte begynte å se fram til dagen da Guds Messias skulle komme og innføre en ny tidsalder med fred og rettferd.

Det nye testamentet beskriver at Jesus fullendte sitt oppdrag som frelser og Messias, slik det både var varslet og beskrevet i Det gamle testamentets skrifter (Jes 9:6-7; 53:4-6). Han lærte sine disipler å finne nøkkelen til betydningen av hans død i de jødiske profetiene (Luk 24:25-27). Derfor brukte de første kristne tekster fra Det gamle testamentet til å stadfeste holdbarheten i budskapet om den oppstandne Jesus som i sannhet var både Herre og Kristus (Apg 8:32-35).

2. Forsoningen fullbyrdes

Den forsoningen som Det gamle testamentet profeterte om, ble fullbyrdet i Kristus. Gud tok et initiativ som førte til vår frelse. En frelser ble født som var Kristus, Herren.

Dette guddommelige initiativet viste seg i hele sin fylde da Jesus ofret seg selv på korset på Golgata. Han som hadde vært helt åpen

overfor Gud mens han levde, var lydig til døden og ga sitt liv for andres skyld (Matt 26:42; Joh 10:17-18). Ved å dø på korset, skapte Jesus forsoning. Farens gave og Sønnens lydighet og kjærighet virket sammen og bygde bro over skillet mellom oss og Gud. I Kristus er vi forsonet med Gud, og våre synder er tilgitt.

B. Å tolke forsoningen

Det finnes ingen enkel og altomfattende fortolkning av forsoningen ved Kristi offerdød. Men i Det nye testamentet finnes det bilder som sett i sammenheng, gir oss innsikt i hva den betyr.

1. Løsepenge

Jesus selv sa at han var kommet som forløser for å gi sitt liv som løsepenge (Mark 10:45; 1 Tim 2:6). Begrepet «løsepenge» ble brukt på slavemarkedene i antikkens verden. Der kunne en slave settes fri ved at en annen betalte prisen for frigivelsen. Dette bildet illustrerer vårt fangenskap under synden. Det viser at det er en pris som må betales dersom syndens fanger skal få sin frihet. Vår forløsning har en høy pris.

2. Rettssalen

En annen tanke ble hentet fra rettssalen: Alle som bryter lover som er gitt til vårt beste, fortjener straff. Synden får følger i en verden der Gud har skapt den moralske orden. Jesus betalte boten og tok på seg følgene av synden i vårt sted.: «han ble såret for våre lovbrudd, knust for våre synder» (Jes 53,5). Kristus tok frivillig på seg straffen som vår stedfortreder (Joh 10:11-18;15:13).

3. Et forløsende offer

Andre bilder som er brukt i Det nye testamentet, legger vekt på at Kristus kom én gang for alle i vårt sted og forløste oss ved sitt offer (Heb 10:10-14). Han ga seg selv for våre synder, og på den måten oppfylte han hensikten med det omfattende offersystemet i jøde-

dommen, som var å gjenopprette fellesskapet (Matt 26:28). Kristi blod som ble utøst for vår skyld, åpner en vei som gjør at alle folk kan bli forsonet med Gud (Ef 1:7). Hans offer var stedfortredende, gitt på vegne av andre. Det ble ikke gitt for hans egen synd, for han hadde ingen: det var for vår skyld (Rom 3:25-26; 2 Kor 5:21).

4. Seier over synd

Det nye testamentet beskriver Kristi offer som en seier over synden og over de onde makter som holder menneskene fanget. Ved å tro på det han har gjort for oss, får vi del i det som Kristi offer har tilveiebrakt. Korset, som er et nederlagets sted, er selve seierens sentrum. Kristi seier på korset blir vår seier (Kol 2:13-15).

5. Selvoppofrende kjærlighet

Jesu kors er selve kjernen i Guds forsoningsverk. Det er også det sterkeste bildet på en kjærlighet som ofrer seg selv. Vi kan tiltrekkes eller frastøtes av det, men når vi erkjenner hva det betyr, er det få som kan forbli likegyldige til den Gud som åpenbarer seg. Denne kjærligheten er et kall til å bli forsonet med korsets Gud og til å elske slik han elsket oss (2 Kor 5:18-19).

Vår forsoning er gjort mulig og den er dyrt kjøpt på grunn av Kristi offer.

«For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.» (Joh 3,16)

Kristus gjorde det for oss som vi ikke var i stand til å gjøre selv. Han tok på seg vår synd for at vi skulle ta imot hans rettferdighet (Se Rom 5:18-19).

C. Vår korsfestede og oppstandne Herre

Det er ved Jesu død at våre synder blir tilgitt, og vi blir forsonet med Gud. Jesu Kristi oppstandelse fra de døde er den endelige bekrefteisen på Guds frelsesverk i Jesus (1 Kor 15:3-4). Oppstandelsen

er Guds mektige og livgivende handling som overskrider grensen mellom liv og død. Her ser vi Guds skaperkraft i virksomhet, og den åpenbarer hans herlighet og velde. Ved sin oppstandelse gikk Jesus gjennom døden til et nytt liv der han hersker i himmelen sammen med Gud sin Far (Ef 1:19b-21). På grunn av oppstandelsen, tilber hans folk ham som Herre og følger ham til det evige livet (Apg 2:32-36).

Dette er grunnen til at budskapet om oppstandelsen ble det triumferende høydepunktet i de første kristnes forkynnelse av evangeliet. Fordi Jesus var lydig og ga sitt eget liv, ble veien åpnet til hans herlighet og til vår frelse (Fil 2:6-11).

D. Død og liv for alle som tror

Ved Jesu død og oppstandelse kommer de kristne inn i et nytt forhold til Gud, og dette blir beskrevet som «den nye skapning» (2 Kor 5:17). Nytt liv begynner når vi på åndelig måte får del i Guds store gjerning. Når vi vender oss bort fra vårt syndefulle liv og kommer til Kristus i omvendelse og tro, er det ensbetydende med å oppleve en slags død (Rom 6:1-11). Vi er kalt til den samme lydighet mot Gud og vilje til å gi slipp på vårt eget liv som Jesus viste, og som førte ham til korset (Luk 14:27).

Når vi setter vår lit til Kristus, får vi del i det nye livet ved å ta imot Den hellige ånd (Apg 2:38). Oppstandelsen er ikke noe som bare skjedde med Jesus Kristus. Det er også, på en mektig måte, noe som skjer med hans etterfølgere (Ef 2:4-7). I Kristus kan vi alle oppleve makt over de to fiendene, synd og død. Vi skal alle dø i fysisk forstand, men den endelige død, som er en følge av synd, har ikke lenger makten over oss (Hebr 2:14-16). Når vi vender oss til Kristus, begynner vi umiddelbart å høre til i den nye menneskehet som er skapt ved hans død og oppstandelse (1 Kor 15:14-22). Fordi vi lever under fallets betingelser, kan det nye livet ikke oppleves i sin fulle kraft nå, men den oppstandne Kristus er vårt håp for framtiden, og garantien for dette er Den hellige ånds levende nærvær i oss (1 Joh 3:2).

E. Nåden og den frie vilje

Forsoningsverket er Guds handling der han viser sin ubetingede kjærlighet til alle mennesker (Joh 12:32; Rom 10:9-13). Alle som i tro tar imot Kristus og bekjenner at Jesus Kristus er Herre, går over fra død til liv og får et nytt forhold til Gud ved hans nåde (2 Kor 5:14-15). Læren om forsoningen åpenbarer klart og tydelig at Guds nåde er grunnvollen for vår frelse (Luk 15:11-31).

Gud er hele tiden virksom for å dra alle mennesker til seg ved sin nåde. Å svare på Guds nåde er likevel et valg, vi har en fri vilje og kan enten ta imot eller avvise det nye livet som tilbys oss.

Det er ikke enkelt å forene nåden og den frie vilje. Dette har ført til at noen kristne vektlegger Guds nåde og suverenitet i en slik grad at de hevder en predestinasjonslære som utelukker en fri vilje. Denne læren innebærer at Gud alene beslutter hvem som skal bli frelst, uten at det krever samarbeid eller respons fra oss. På den andre siden er det også mulig å glemme at vår gudgitte frie vilje i seg selv er skadet av synd. Den kan ikke virke sant og fritt uten Guds nåde.

Vi tror at Gud forutbestemmer til frelse alle som tror på Jesus Kristus (Joh 3:14-16; 5:24; Rom 10:9; 1 Tim 2:3-6; 2 Pet 3:9). Uten Guds nåde og barmhjertighet har vi ikke noe håp. Men det er mulig å motsette seg nåden og kaste vrak på den. Guds nåde gjør ikke vold på den friheten Gud selv har gitt oss.

Guds kjærlighet er slik at han med dyp sorg tillater at vi avviser ham (Mark 10:17-27).

F. Et evangelium å forkynne

Guds kjærlighet og nåde er mysterier som ligger utenfor menneskets fatteevne. Jesus Kristus led og døde for å frelse hele verden og ble oppreist av Faren. I historien om vår forsoning, ser vi den enorme rausheten Gud viser mot alle mennesker. Vi innser dybden og alvorret i vår synd og oppdager gleden over frelsen i Kristus.

Kirkens oppdrag er å dele dette budskapet om Guds raushet, erklære kraften i det, proklamere at det gjelder alle og leve ut sannheten i det. Slik blir korsets forsonende kraft en virkelighet i livet til alle dem som tar det i mot.

Kapittel 6 – del 2

Et skritt videre 6

«Vi gjennom ditt forsoningsblod

Fikk fred på ny på grunn av tro»

Albert Orsborn⁴⁹

A. Trosartikkelens fokus

1. Forsoningen er kjernen i kristelig liv og tjeneste

Korset er grunnleggende for Kirkens forståelse av Kristus som Frelser (1Kor 1:23-24; Fil 2:6-11). Uten Jesu forsonende verk kunne ikke kristendommen eksistert.

Selv om de forskjellige teoriene om forsoningen (Del B3) har sin verdi, belyser ingen av dem sannheten fullt ut; det er et grunnleggende guddommelig mysterium og en guddommelig gave.

2. En unik og enestående hendelse

At Jesu forsoningsdød var en «en gang for alltid» hendelse, betyr at det ikke lenger er behov for gjentatte soningsoffer (Hebr 9:26; 10:10-12). Virkningene av Jesu offer kan erfares av alle mennesker til alle tider.

3. En virkelig og kostbar død

Jesu død var en virkelig død på et virkelig kors (se: Et skritt videre 4 C2). Forsoningen var en kostbar gave fra en kjærlig Gud, og formålet var å gi forløsning til menneskene (Joh 3:16; se Et skritt

49 The Song Book of The Salvation Army 1986, 135:1

videre 2 C3).

4. En oppstanden Herre

Oppstandelsen gjør forsonings- og forløsningsverket fullstendig (Apg 2:32, Rom 6:4).

5. En universell invitasjon til en personlig opplevelse

Selv om de forskjellige kirkelige tradisjonene vektlegger verdien av den personlige opplevelsen i varierende grad, kan det hevdes at kirken til å begynne med kom fram til en forståelse av forsoningen sett gjennom opplevelsen av å være forløst. Frelsesarmeen tror at denne opplevelsen er åpen for alle mennesker som fritt velger å ta imot denne gaven (Rom 5:6-11; 10:9-13).

Spørsmål til refleksjon

1. At forsoningen er viktig for den kristne tro, kommer tydelig fram i den arkitektoniske og kunstneriske symbolbruken i kristne kirker. Korset er stilt opp som et tegn på Guds forsonende nåde ved Jesu død for verdens synder. På hvilke måter er slik bruk av symboler synlig i Frelsesarmeens liv og kultur? Hvordan kan vi symbolisere forsoningen i undervisning, forkynnelse og tilbedelse?
2. «Guds kjærlighet er slik at han, med dyp sorg, tillater oss å av-vise ham» (kap 4 E). Diskuter forholdet mellom oppdrag, nåde og fri vilje i frelsesprosessen.
3. Les første Korinterbrev 2:2. I hvor stor grad står korset sentralt i ditt liv og din tro?

B. Historisk sammendrag

På de fleste språk er det flere ord som brukes om forsoningen, og som i innhold beskriver samme sak. Slik er det også på norsk. Soningen har for eksempel ført til en gjenopprettelse mellom Gud og mennesket, og beskrives både som en forsoning og et forlik. Selv om de siste utgavene av Bibelselskapets oversettelse holder på «forsoning», er det flere norske oversettelser som skriver at Gud forlikte oss med seg selv og ga oss forlikelsens tjeneste. Uansett ord, handler det om læren om frelsen, eller soterologi (fra gresk soter som betyr frelser).

1. Det gamle testamentet

- a. De hebraiske ordene som blir oversatt med forsoning i Det gamle testamentet betyr et «dekke», «overtrekk» eller «å dekke». Offerordningene som blir presentert i de fem mosebøkene (Pentateuken), foreskriver et behov for daglige offer som soning for synd (2 Mos 29:36). Guds folk innså sin syndighet, sin mangel på rettferdighet, sin manglende evne til å holde Guds lov og sitt behov for å få «dekket» over sine synder. Offeret ga et dekke for synd, en skjerm som skjulte den for Gud, en lettelse av byrden og kraften til å legge det bak seg.
- b. Røyken fra offeret blir beskrevet som «en velduft for Herren», en indikasjon på en gjenopprettelse av synderens forhold til Gud (3 Mos 1:17). Når synden ble slettet ut, kunne synderen komme fram for en hellig Gud.
- c. Den store forsoningsdagen for alle israelittenes synder var en spesiell årlig markering (3 Mos 16:34). Forsoningsofferet foregikk på Guds initiativ, som også selv sørget for offeret (3 Mos 17:11). Det at tilgivelsen dekket over synden, handlet mer om at Gud kom folket i møte med sin nåde enn om menneskenes handlinger.

- d. Offerordningene og forsoningsdagen fikk en ny mening slik de ble gjenfortolket i de profetiske skriftene. For eksempel snakker Jesaja om tjenerens offer for de manges synder (Jes 53:4-5). Dette avsnittet forespeiler Kristi offer på korset for verdens synder.

2. Nytestamentlig lære

- a. Døperen Johannes refererte til Jesus som «Guds lam, som bærer bort verdens synd!» (Joh 1:29), og antyder med det et offer for synd som er parallelt med en gammeltestamentlig forståelse av forsoningen.
- b. Gjennom sin død på korset, ble Kristus vårt «påskelam» (1 Kor 5:7; 1 Pet 1:18-19), «han ved sitt blod skulle være soningsstedet for dem som tror» (Rom 3:25). Hans død var for hele menneskeheden (2 Kor 5:14); han var tjeneren som ble en løsepenge, mellommannen mellom Gud og verden (Mark 10:45; 1 Tim 2:5-6).
- c. Jesus snakket om sitt «blod, paktens blod, som blir utøst for mange» (Mark 14:24) og om at hans lidelse, død og oppstandelse var nødvendig (Mark 8:31; 9:31; 10:33-34).
- d. Det var Gud som i Kristus tok initiativet til forsoningen (Joh 3:16; 10:17-18; Rom 5:6-8; 2 Kor 5:18-19).
- e. Kristi død på korset finner sitt mønster, eller forhåndsrepresentasjon, i offerordningene i Det gamle testamentet. Men i kontrast til det tilbakevendende behovet for soningsoffer var Jesu offer «en gang for alle» (Hebr 9:25-28).

Spørsmål til refleksjon

- 1. Det nye testamentets forfattere brukte kjente begreper fra Det

gamle testamentet for å forklare sin forståelse av Jesu gjerning. Hvilke utfordringer står vi overfor når vi skal formidle disse sannhetene i dagens kultur og samfunn?

2. Hvorfor måtte Jesus dø?

3. Kirkens lære og teoriene om forsoningen

Meningen med forsoningen har blitt gjenolket fortløpende gjennom epokene i kirkehistorien. Når Jesu etterfølgere har reflektert over sin erfaring av forsoningen, har de oppdaget at den er relevant i deres kulturelle og historiske sammenheng og har brukt forskjellige metaforer for å forklare dens betydning. Begrepene som brukes for å beskrive dem, blir belyst under:

- a. Origenes vektla det selvoppofrende aspektet ved Jesu død og så det som en løsepenge betalt til ondskapens makter. Men selv om det virket som om ondskapen hadde vunnet, var det Jesus som i sin død seiret over Satan og ondskapens makter. Langt fra å være en nederlagets dag, ble langfredag en seiersdag (1 Kor 15:57 – beskrevet på latin som "Christus Victor").
- b. Athanasius hevdet at Jesu offer var overordnet de gammeltestamentlige ofre, fordi det var fullstendig og endelig, uten behov for gjentakelse. Han la også vekt på Jesu selvoppofrelse for menneskenes skyld.
- c. Augustin understrekte behovet for frigjøring fra den menneskelige situasjon og vektla betydningen av Jesu ydmyke liv som formidler av forsoningen. Hans død ble derfor et eksempel og et moralsk forbilde slik at menneskene skulle lære av det og vise den samme ydmykhet i sine liv. For Augustin var Jesus både offeret og presten, «både ofreren og offeret» som gjorde opp mellomværendet mellom menneskeheten og Gud.⁵⁰

50 Augustine, Doctrinal Treatises Chapter 14 <http://www.ccel.org/ccel/schaff/npnf103.iv.i.vi.xv.html>

- d. Anselm forkastet tanken om at Kristi offer kunne være en løsepenge betalt til djevelen. Ved å bruke språk og begrep fra sin samtid, fortolket han forsoningen med termer som ære og godtgjørelse, som var grunnleggende verdier for samhandlingen i føydalsamfunnet. Ved å bruke metaforer som ledet tanken hen på balansering av kontoer, lette han etter uttrykksformer som beskrev godtgjørelsen (satisfaksjonen) av differansen mellom Guds standard og menneskets utilstrekkelighet i forhold til den. Synd vanæret Gud, og Guds natur krevde godtgjørelse, noe menneskene i seg selv ikke hadde mulighet til å gi. Uten denne godtgjørelsen kunne heller ikke fellesskapet mellom Gud og mennesker gjenopprettes. Jesus var både Gud og menneske, og hadde derfor både menneskelig plikt og guddommelig evne til å gi den nødvendige godtgjørelsen. Slik gjenopprettet Jesu død ære, og fornyet fellesskapet mellom menneskene og Gud. Tilgivelse og gjenopprettelse er derfor rotfestet i Guds guddommelige rettferdighet, som både krever og gir godtgjørelse.
- e. Peter Abelard (1079-1142) gjentolket teorien om den moralske innflytelse, slik at Kristi inkarnasjon og død blir sett som det høyeste uttrykk for Guds kjærlighet til menneskeheten. Virkningen av dette er at kjærligheten blir vekket i oss og motiverer oss til fritt å velge å leve i lydighet til Gud. *«På den måten er vi ved hans nåde knyttet sammen med ham og vår neste med et uslitelig kjærlighetsbånd»*⁵¹.
- f. Thomas Aquinas (1225-1274) utviklet og kombinerte synene til Anselm og Abelard. Han hevdet at forsoningsverket betyr *«en overdådig godtgjørelse for menneskerasens synder»*⁵² som får menneskene til å svare med kjærlighet. Gud kunne ha tilgitt synder og sørget for nåde uten Kristi offer, men hans verk på

51 Peter Abelard, sitert i Alister E. McGrath, red., The Christian Theology Reader 3rd Edition. Oxford Blackwell: 358

52 Thomas Aquinas, sitert i Alister E. McGrath, red., The Christian Theology Reader 3rd Edition. Oxford Blackwell: 363

korset er den viseste og mest effektive metode som Gud, universets Herre, kunne velge for å virkeliggjøre forsoning.

- g. Erasmus av Rotterdam (1466-1536) holdt fast ved at Gud, mennesker, nåde og fri vilje alle er nødvendige for frelsesverket. Guds nåde er den viktigste faktor i vår frelse, vår frie vilje er en underordnet, men nødvendig, faktor for å kunne ta imot.
- h. Som et svar på dette, lærte Luther at frelse innebærer et nytt forhold til Gud som ikke baserer seg på noe vi har gjort oss fortjent til, men på tillit og tro på Kristus. Kristus har båret våre synder, og av nåde, ved tro, blir vi så gjort rettferdige i Guds øyne. Vår rettferdighet er derfor Guds gave. For Luther er den frie vilje uten nåden ikke fri, men slave av det onde.⁵³
- i. I likhet med Luther lærte Calvin at menneskenes tilstand er helt fordervet og at de derfor fortjener fordømmelse. Noen blir ufortjent reddet gjennom Kristi forsoningsverk, gjennom han som tok på seg staffen for deres synder da han døde for dem. Menneskeheten må eie dette personlig, men er ikke i stand til verken å ta initiativet til eller avvise den stedfortredende soningen. Derfor blir frelse for Calvin et spørsmål om guddommelig utvelgelse; at noen blir frelst, mens andre går fortapt, er begge deler guddommelig utvelgelse.

«Med predestinasjon (forutbestemmelse) forstår vi Guds evige forsett, der han bestemte seg for hva han ønsket skulle skje med hvert enkelt menneske. Alle er ikke skapt med de samme forutsetninger, men noen er forutbestemt til evig liv, andre til evig fortapelse. Som en konsekvens, og siden hvert menneske er skapt til den ene eller andre av disse utgangene, sier vi at han er forutbestemt enten til liv eller død.»⁵⁴

53 Thomas Aquinas, sitert i Alister E. McGrath, red., The Christian Theology Reader 3rd Edition. Oxford Blackwell: 363

54 John Calvin, The Institutes of the Christian Religion. Bok 3 Kap 21

NB – Forsoningens stedfortrederteori behøver ikke nødvendigvis føre til en lære om utvelgelse og predestinasjon.

- j. Den kalvinske læren om utvelgelse og predestinasjon, og som en konsekvens en begrenset forsoning, forårsaket en sterk motreaksjon særlig blant anabaptistene, den mest radikale gruppen av 1500-tallets reformanter. Det mest omfattende uttrykk for anabaptistenes reaksjon finnes i arbeidene til Jakob Arminius (1560-1609). Han trodde at Kristus døde for alle mennesker og ikke bare for de utvalgte. «Det kan ikke sies at 'troen blir gitt til de utvalgte, eller til de som kommer til å bli frelst' men at 'de troende er utvalgt og frelst'». ⁵⁵ Disse synspunktene, som ble utviklet av teologer fra den nederlandske reformerte kirke, ble kjent som arminianisme og ble i store trekk adoptert i wesleyansk lære. Frelsesarmeens troslære har sine røtter der. For arminianerne er alle som tror på Jesus Kristus, forutbestemt til frelse.
- k. John Wesley godtok og utviklet det arminianske synet og fokuserte alltid på Kristus som den korsfestede forløser som også er Christus Victor. Et tydelig trekk ved wesleyansk teologi er bekreftelsen av at Kristus døde for alle. Derfor er ikke frelsen og velsignelsene som følger av forsoningen, begrenset til de utvalgte. Alle mennesker er i stand til å ta imot Guds nåde.

«Gud erklærer, fra evighet til evighet, at alle som tror på hans elskede Sønn, skal bli formet etter hans bilde; skal bli frelst fra all indre og ytre synd til full indre og ytre hellighet. Som en følge, er det et enkelt og uomtvistelig faktum at alle som virkelig tror, i Guds Sønns navn 'nå mottar troens mål: frelse for sine sjeler'». ⁵⁶

55 The Apology or Defense of James Arminius: Nine Questions. <http://wesley.nnu.edu/arminianism/arminius/Arminius.htm>

56 John Wesley, Sermon 58 On Predestination <http://www.godrules.net/library/wsermons/wsermons58.htm>

Dette er i harmoni med vår 6. trosartikkel som slår fast at Kristi verk var for hele verden og at frelse er mulig for alle som velger det.

- l. Siden 1700-tallet har det vært en endring i forståelsen av begrepet «offer». Den vanlige oppfatningen er ikke lenger assosiert med en religiøs rituell slakting av et offerdyr, men med et individs heltedådige og kostbare handling, gjerne med livet som innsats, men ikke nødvendigvis i en religiøs sammenheng.
- m. Mot slutten av forrige og i begynnelsen av dette århundre utviklet det seg i vestlig tankegang en mistenksomhetskultur som stiller spørsmål ved makthavernes motiver. Det er om å gjøre å avdekke den underliggende dominerende makten. Dette har ført til tap av tillit til samfunnsinstitusjonene, inkludert kirken, og et visst tap av håp.

Teologen Anthony Thiselton fremmer en tolkning av Kristi verk som svarer på disse anklagene og gjenoppretter håpet. Han beskriver nåden Gud viser på korset som «kjærlighet uten baktanke» og argumenterer med at en kjærlighet som gir seg selv for en annen, i den andres interesse, ikke kan være et forsøk på manipulasjon eller på å skaffe seg makt⁵⁷. Jesu selvoppofrelse kommer derfor med nytt håp fordi enkeltmennesket er elsket, akseptert og forlikt med Gud uten manipulasjon eller betingelser. Det gir ny mening til et liv hvor gudsbildet er gjenopprettet.

Spørsmål til refleksjon

1. Hvilken av teoriene om forsoningen opplever du som mest nyttig når det gjelder å forstå hva Jesus har gjort? Hvordan bidrar det til å forme troen din?

57 Anthony Thiselton, 1995 *Interpreting God and the Postmodern Self*. Edinburgh: T&T Clark

2. Forstår dagens kristne virkelig meningen med Kristi offer?
3. Se enda en gang på teoriene om forsoningen. Hva ser du som deres styrker og svakheter i forhold til å hjelpe troende til å forstå læren om Jesu frelsesverk?
4. Lag materiell som vil hjelpe en cellegruppe til å forstå og reflektere over meningen med forsoningen i det 21. århundre.

C. Viktig for salvasjonister

1. Det sentrale ved Jesu frelsesverk

Da William Booth ble spurt hva som var Frelsesarmeens viktigste trosartikkel, skal han ha svart: «Det blødende lam». Kristendommen har ingen mening uten læren om Jesu frelsesverk på korset. Dette må ses som grunnleggende for personlig tro og oppdrag.

2. Et budskap for alle mennesker

Virkningene av Jesu død er ikke begrenset til noen få utvalgte, for ved nåde er det mulig for alle å ta imot frelsen gjennom Jesu død på korset (kapittel 8). At alle som vil kan bli frelst, er grunnleggende for Frelsesarmeens tro, historie og det pågående oppdraget. Det må ses som den viktigste motiveringsfaktor i Armeens prinsipper, programmer og i det pastorale fokuset.

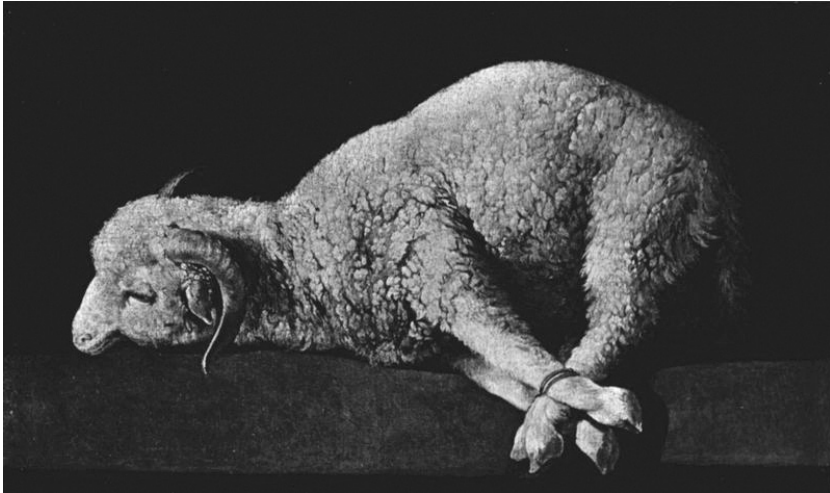
3. Frihet til å velge

Likevel har hvert individ friheten til svare positivt eller negativt på invitasjonen som blir gitt. Frelsesarmeens ansvar er å formidle budskapet og meningen med Jesu forsonende verk med overbevisning og på en klar måte som er relevant i den kulturelle sammenheng vi står i.

4. Vår plass i Guds oppdrag

«Frelsesarmeen er kalt til å legemliggjøre Guds grenseløse frelse i en

såret verden»⁵⁸. Utfordringen for hver generasjon salvasjonister er å tolke forsoningsbudskapet med begreper som er forståelige, og leve ut det budskapet de er kalt til å dele, på en ekte og innbydende måte.

Agnus dei (ca 1635) Francisco de Zurbaran

Spørsmål til fordypning

1. Les Jes 53:1-12 og reflekter over illustrasjonen over i lys av Johannes 1:29. Noter ned dine tanker og følelser.
2. Hvem er «alle som vil» i ditt nærmiljø? Hva kjennetegner dem, deres håp og behov? Hvilken innflytelse får det på hvordan du vil presentere forsoningen for dem?
3. «Vi lever ut oppdraget når vi viser Guds omsorg for de fortapte

58 Ray Harris, The Salvation Army: Its Name and Mission in The Officer May-June 2003: 11

*i handling, i ord og i hele vårt liv»*⁵⁹ – Hvilke strategier er relevante i din kultur og sammenheng?

4. Hvordan vil du utfordre en venn som bevisst velger bort frelsen, fordi han ser den som irrelevant for ham?
5. Når du skal formidle din forståelse av frelsesopplevelsen, hva ser du som det riktige forholdet mellom vektleggingen av Guds nåde og vår frie vilje til å velge å ta imot?

59 Robert Street. 2008 *Called to be God's people*. London: Salvaton Books: 7

Kapittel 7 – del 1

Frelsesprosessen

Anger, tro og gjenfødelse

Vi tror anger for Gud, tro på vår Herre Jesus Kristus og gjenfødelse ved Den hellige ånd er nødvendig for å bli frelst.

A. Omvendelse

1. I Jesu liv og gjerning

Da Døperen Johannes begynte sin tjeneste ved Jordanelven, kalte han folket til omvendelse og dåp til syndenes forlatelse i forventning til det kommende Gudsriket (Matt 3:1; Luk 3:3). Budskapet hans handlet om å forberede veien for ham som ikke dømte med vann, men med Den hellige ånd (Matt 3:11; Mark 1:8; Luk 3:16; Joh 1:26-27).

Da Jesus ble døpt av Johannes, ble det tydelig at hans dåp ikke var et omvendelsestegn, men en vedkjennelse og stadfestelse av Guds Ånd (Matt 3:16-17; Mark 1:9-11; Luk 3:21-22; Joh 1:33-34). Døperens oppdrag var å forberede folket for Jesus – han var «Guds lam, som bærer bort verdens synd» (Joh 1:29).

Da Jesus begynte sin tjeneste, forkynnte han også anger og omvendelse og erklærte Gudsrikets komme (Matt 4:17; Mark 1:15; Luk 5:32). I hans liv og gjerning ble Riket en virkelighet (Matt 11:4-6; Jes 35:5-7). Gjennom sin død, sørget han for tilgivelse for synd, slik at hver den som tror, kan bli borger av Riket. Dette Riket vil bli

åpenbart i hele sin fylde når Jesus kommer igjen som dommer og konge (Matt 24:25; Åp 21-22).

2. Som et svar på Jesu gjerning

Dersom vi personlig skal erfare den frelsen som forsoningsverket gir, må vi besvare Guds nåde som er åpenbart i Kristi offerhandling (Luk 24:47; Apg 2:38; 3:19). Dette svaret består av omvendelse og tro – to elementer så tett knyttet sammen at de utgjør én enhet. De er inngangspartiet og døra som fører inn til livet i Kristus. De kan oppfattes som to markante elementer, eller være vevd sammen til én erfaring, men begge er nødvendige og ingen er mulig uten at Guds nåde er virksom.

Vår omvendelse gis oss av Guds nåde ved Den hellige ånd. Omvendelsen følges ofte av sorg. Men den er likevel dypest sett gledesfylt og ikke en usunn nedtrykthet, fordi den er vår respons på frelsens gode budskap (2 Kor 7:10). Ånden vekker et ønske i oss om å forandre retning. Vi blir oss mer bevisst vår egen syndighet, og det fører oss ikke ned i fortvilelse, men opp mot Gud. Vi lengter etter å vende oss bort fra vår selviskhet og synd og mot Guds selvoppofrende kjærlighet. Vi blir drevet til å bekjenne våre synder, gi avkall på en egoistisk livsstil og ta et oppgjør med fortidens synder.

B. Tro

En sann omvendelse må alltid virke sammen med tro på Kristus (Apg 20:21). Vi kan være lei for det gale vi har gjort og ønske å legge det bak oss. Vi kan bære på en dyp skyld for fortidens synder og ønske at vår samvittighet må bli rensset (Sal 51:1-12; Jer 31:18-19). Vi kan til og med foreta en omfattende omlegging og vende oss i en ny retning. Alt dette kan kalles for omvendelse, men det er ikke en omvendelse som fører til liv i Kristus. Frelsen kommer til oss bare når omvendelsen virker sammen med tro på Kristus som vår frelser.

Troen fokuserer på Jesus Kristus, som er den fullkomne avspeiling av Guds nåde og barmhjertighet (Rom 3:23-26). Troen ser den

korsfestede Jesus og får visshet om nåde og tilgivelse. Troen ser den oppstandne Jesus og får visshet om livsforvandlende nåde. Sorgen over synden får et dypere perspektiv når vi ser Jesus med troens øye. Forandringen som gir nye mål og ny retning, får et holdepunkt når vi i tro ser Kristus som i lydighet ofret seg selv, og vi velger å kalle ham Herre (Apg 16:31; Rom 4:16; 10:9-13). Troen forvandler lengselen etter forandring til sann omvendelse, slik at vi ser Kristus, erfarer hans tilgivelse og følger ham betingelsesløst.

Resultatet er rettferdiggjørelse. Vi blir rettferdiggjort av nåde ved tro alene. Denne troen betyr ikke bare at vi gir vår tilslutning til Skriftens sannhet, men også at vi tillitsfullt tar imot Guds nåde i Kristus og stoler på Guds tilgivelse. Ved tro vet vi at Gud i Kristus elsker oss og har gitt seg selv for vår skyld, og at vi er forsonet med Gud gjennom Jesu blod (Rom 3:24; Tit 3:5-7). Dette er lykken de frelste får erfare (kapittel 8).

C. Gjenfødelse

Kjernen i rettferdiggjørelse ved tro er at vi blir godtatt av Gud akkurat slik som vi er. Selv om vi er syndere, fører vår tro på Kristi forsoningsverk til tilgivelse og håp. Vi vet at i Jesus er Gud på vår side. Denne enorme forandringen i vårt forhold til Gud vekker til live et nytt begjær etter indre renhet og kjærlighet til andre. Disse ønskene er tegn på en opplevelse av nytt liv – den åndelige forvandlingen vi betegner som gjenfødelse.

Det nye testamentet beskriver gjenfødselsens velsignelse på flere forskjellige måter. I Johannesevangeliet taler Jesus om at de som ønsker å se Guds rike, trenger å bli født på ny (Joh 3:3-8). Han beskriver den nye fødsel i Ånden som skjer ved tro. Paulus bruker bildet av en ny skapning for å illustrere at det gamle livet dør, og det nye begynner (2 Kor 5:17). Språket antyder en indre omveltning så vel som en forandring av vår stilling overfor Gud. Den hellige ånds gave er nytt liv.

Gjenfødselen er annerledes enn rettferdiggjørelsen (kapittel 8),

men i nær slekt med den, og i vår egen erfaring lar de seg ikke skille. Rettferdigjørelsen er Guds verk for oss, syndenes forlatelse og vår nye stilling i forhold til ham. Den avhenger ikke av at vårt levesett forandres. Gjenfødselen er Guds verk i oss, Den hellige ånds gave ved at han tar bolig i oss, og er begynnelsen til et liv i helliggjørelse. Dette er et kall til å leve et Kristuslikt liv, og det betyr at vårt levesett fornyes.

Gjenfødselse betyr at vi dør bort fra vårt gamle liv og blir levende i Kristus (Rom 6:2-4; Kol 3:3). Vi lever i bevisstheten om Kristi nærvær hos oss, vi hører hans kall til å følge ham, og vi erfarer hans fred og glede i vårt indre. Vi er vare for synd og raske til å be om tilgivelse. Åndens frukt blir synlig i oss som et tydelig tegn på gjenfødselen (Gal 5:16-26). Ånden veileder oss når vi vender oss mot andre mennesker for å dele Guds kjærighet med dem. Vi retter blikket mot framtiden i stedet for å se oss tilbake, og vi er fylt av håp. Vi lærer å vokse i kunnskap og kjærighet til Jesus Kristus. Denne gjenfødselen er det første skrittet til et helligetsliv i Kristus.

D. Den hellige ånds gjerning

1. Løftet om Ånden

I gammeltestamentlig tid talte Ånden gjennom utvalgte budbærere som ble utrustet til sin spesielle oppgave (Dom 6:34; 1 Sam 10:10-11; 2 Pet 1:20-21). De senere profeter, og spesielt Joel (Joel 3:1-4), forutsa at Guds Ånd skulle bli utøst over alle folkeslag; en profeti som ble oppfylt på pinsedagen (Apg 2:14-36). Profeten Jesaja forutsa at det ville komme én som Herrens Ånd skulle bo i – helt og fullt (Jes 11:1-5).

2. Ånden i Jesus

Den hellige ånd var virksom ved inkarnasjonen: Ved Åndens kraft ble Guds Sønn født av en kvinne (Luk 1:35). Ånden virket i Jesu liv og tjeneste (Luk 3:21-22; 4:16-21), og i Guds mektige gjerning som var begynnelsen på det nyskapte livet, ved at han reiste Jesus

Kristus opp fra de døde.

3. Den hellige ånds virke i den troendes liv

Den hellige ånd overbeviser oss om vår syndighet og vårt behov for frelse (Joh 16:7-11), og fører oss til anger og tro. I gjenfødselen gir han oss nytt liv i Kristus og setter oss i stand til å leve et hellig liv i oppstandelsens virkelighet (Rom 8:1-11). Han helliger oss som Guds folk og gjør det mulig for oss å bære Åndens frukt (1 Kor 6:11; Gal 5:22-25). Han kaller oss til stadig omvendelse. Han vekker oss på nytt til å minnes Jesus og fortsetter å minne oss om at vi i den nåværende tid er syndere frelst av nåde for å leve i seier (Gal 5:16-18).

Ånden opplyser og gir oss kraft til den åndelige kampen som hører til denne tidsalder (Ef 6:10-18). Vi er engasjert i konflikt med ondskapens makter og myndigheter. De prøver å ødelegge Guds rike, forderve den kristne menighet og legge hindringer i veien for dens oppdrag (1 Joh 4:1-6).

Det er ikke nødvendig at demoniske og mørke makter skal trykke oss ned (1 Joh 4:4; Ef 6:11). Vi kan fryde oss i håpet om at kampen mot mørkets makter til slutt vil ende med full seier (1 Joh 5:4-5).

Den hellige ånd ber for oss og setter ord på våre bønner. For nådens trone, der Jesus Kristus kommer til Far på våre vegne, tolker han våre uuttalte behov (Rom 8:26-27).

Talsmannen, som Jesus ga løfte om, kommer til oss for å hjelpe, vitne om Jesus og minne hans etterfølgere om hvor dyrebart hans eksempel, hans lære og hans kjærlighet er (Joh 14:26). Han gir oss innsikt i våre oppgaver, utrustning til tjenesten og kraft til å utføre vårt oppdrag.

Den hellige ånd har tatt bolig i den som tror. Han gir indre styrke, fred, glede og mot til å vitne, og setter oss i stand til å leve et hellig liv (Joh 16; Ef 3:14-19; se kapittel 9 & 10), og er vår pant på det kommende livet (2 Kor 5:5; Ef 1:13-14).

4. Ånden i Kirken

På pinsedagen var det Den hellige ånd som skapte den kristne menigheten. Menigheten var innledningen til Kristi herredømme og utgangspunktet for det oppdraget han ga sitt folk (Joh 17:20; Apg 1:8; 2:1-41). I menighetens videre liv er det Ånden som tar initiativet og søker å lede og opprettholde sann religiøs vekkelser og åndelig fornyelse. (Se kapittel 12)

- Han frigjør nytt liv i menigheten og leder og styrer det nye livet (Apg 8:26-40; 10:44; 13:2).
- Han skaper fellesskap (2 Kor 13:14).
- Han inspirerer til en kjærlighet som gir av seg selv (1 Kor 13:1-14).
- Han skaper ydmykhet (Fil 2:1-3).
- Han utrunder de troende med åndelige gaver (1 Kor 12-14; Ef 4:7-13).

Omvendelsen et menneske gjør av sin frie vilje som er gjort mulig ved Guds nåde, og Den hellige ånds fornyende, gjenopprettende og gjenskapende kraft og det at mennesket selv fritt velger å omvende seg og tro, er begge nødvendige for at Guds frelsende handling skal bli virkelighet i den troendes liv.

Kapittel 7 – del 2

Et skritt videre 7

«I det øyeblikket du angrer så mye at du oppgir din synd, er omvendelsen din oppriktig, og du kan ta tak om Jesus med et fast grep. Så: 'tro på Herren Jesus Kristus og du skal bli frelst'.»

Catherine Booth⁶⁰

A. Trosartikkelens fokus

1. Jesu frelsesverk på korset kaller mennesker til omvendelse og tro.

Omvendelse og tro er menneskets rette svar på det Jesus gjorde på korset. De utgjør til sammen det mennesket må gjøre for å bli frelst (Apg 20:21). Omvendelse og tro kommer ikke utelukkende fra mennesket selv, men fra en opplevelse av Guds nåde som istandsetter mennesket til å verdsette og ta imot Guds gave i Kristus. Likevel er det mulig for menneskene å ignorere, motstå eller bevisst vende seg bort fra denne gaven. Omvendelse og tro er alltid et fritt valg.

2. Omvendelse og tro fører til gjenfødelse

I og med at menneskene gjennom Jesu død ble forsonet med Gud «en gang for alle», innebærer det at det ikke lenger er behov for gjentatte forsoningsofre (Hebr 9:26; 10:10-12). Frelsens velsignelser kan erfares av alle mennesker i alle generasjoner.

60 Catherine Booth, udatert. The Highway of our God: Selections from the Army Mother's Writings. London SP&S: 13

3. Resultatet er frelse

Frelse betyr at vi er betingelsesløst akseptert av Gud og er lovet en ny måte å leve våre liv på gjennom ham. Vår frelse avhenger både av Guds nåde og vårt svar i tro. Frelseslæren er helt sentral i vår forståelse av Guds natur. Den viser oss at vi tilber en frelsende Gud, en som forstår vår virkelighet som mennesker og kommer for å redde oss.

4. Frelse i samfunnet

Å bli frelst innebærer mye mer enn at hver enkelt får et nytt liv: Vi blir del av Guds nye samfunn, hans folk som er kalt til å bringe de gode nyhetene til verden. Menigheten er familien til dem som er født på ny ved Guds nåde og Den hellige ånds kraft, og sammen er de Guds folk i verden (Se tillegg 5: Frelsesarmeen – en del av Kristi kropp).

Videre er frelse i bibelsk betydning ikke bare begrenset til individer og samfunn, men berører hele verdensordenen. Vi er blitt lovet en «ny himmel og en ny jord». Hele historien er i bevegelse mot oppfyllelsen av Guds formål med hele universet: «å sammenfatte alt i Kristus, alt i himmel og på jord i ham» (Ef 1:10).

Spørsmål til refleksjon

1. Er du enig i at frelse betyr frihet og nytt liv? Hvordan vil du forklare dette for en som har en annen tro?
2. Hvordan vil du beskrive omvendelse, tro og gjenfødelse til en gruppe unge voksne med liten kunnskap om Bibelen?
3. I punkt 2 over er «offeret» brukt til å forklare gjenfødelse. Vil slike bilder bli forstått i din sammenheng og kultur? Hvilke andre bilder kan brukes for å beskrive erfaringen?

B. Historisk sammendrag

1. Det gamle testamentet

- a. Gjennom Det gamle testamentet ser vi at Gud hele tiden arbeider for å føre sitt folk inn i en ny relasjon med seg selv og med hverandre. Hans frelsende karakter åpenbares gjennom hendelsene i Israelsfolkets historie. Utgangen (Exodus), da de hebraiske slavene ble frigjort fra undertrykkelsen i Egypt og ført til det lovede land, gir oss et tydelig bilde på hvordan Gud griper inn for å redde sitt folk (2 Mos 3:7-8).
- b. Utgangen hadde overbevist de hebraiske slavene om at Gud var på deres side. Han befrikk sitt folk fra undertrykkelse og gjenopprettet deres tapte identitet. Han gjenopprettet dem til fellesskap med seg selv ved å gi dem pakten, loven og et regelverk for offerhandlinger, som hjelp i deres vandring med ham. Gud er den som forsvarer sitt folk, handler på vegne av de undertrykte, enten det dreier seg om fangenskap, fattigdom, urettferdighet eller synd.
- c. Guds frelsende vesen ble åpenbart og feiret gjennom ritualenes stadige gjentakelser av og påminnelser om utgangen. Dette var også en erkjennelse av folkets ansvar for å være trofaste mot Gud, deres frelser (5 Mos 29 og 30). Da Israels historie igjen ledet til eksil og tap av hjem, utviklet jødene et håp at han som hadde frelst før ville forsette å utøve sin frelsende nåde i samtiden (Neh 1:1-11).
- d. De yngste gammeltestamentlige profetene trodde at de uopphørlige politiske katastrofene for Nord- og Sør-riket var forårsaket av folkets stadige ulydighet mot Gud (Jes 1:2-9). Kalt til et bestemt forhold til Gud som de ikke var i stand til å opprettholde og med ledere som hele tiden sviattet dem (Esek 34), var folket på vei mot åndelig og politisk oppløsning (Hos 4). Likevel innholdt profetenes budskap ord om håp og kjærlighet. Guds

folk ville til slutt bli rettferdiggjort og en ny verdensorden bli innført (Joel 2:12 – 3:3; Jes 65:17-66:24). Jeremia talte om håpet om en indre fornyelse. Gud ville tilgi Israel og forme en ny pakt der hvert enkelt menneske ville kjenne ham personlig (Jer 31:31-34).

- e. Gud kunne skape de ordningene hans folk trengte for å fortsette vandringsen med ham i tillitsfull lydighet. Offerordningene og løftet om en indre gjenfødelse i Det gamle testaments siste del var gaver som ville gjøre hans folk i stand til å komme fram for ham og videreføre sitt paktsforhold med ham.

2. Det nye testamentet

- a. I Det nye testamentet blir Gud på nytt åpenbart som den som frelser. Hans frelsende nåde blir åpenbart i Jesu liv, død og oppstandelse. Jesu selvoppofrelse og død er Guds nye inngripen i historien, den nye utgangen (Luk 9:31 omtaler Jesu lidelse som hans «avgang» eller «utgang»). Jesu død og oppstandelse har gitt det middelet som alle mennesker, ikke bare det jødiske folk, kan bli frelst ved. Menneskenes opprør mot Gud kan bli tilgitt og deres forhold til ham gjenopprettet gjennom Den hellige ånds gave (Apg 2:38).
- b. Forfatterne av Det nye testamentet viser at gjennom Jesu liv og lære har Guds nåde blitt frigitt i verden på en ny måte. Lukas gjengir Jesu gjerning som en oppfyllelse av Jesajas løfte om frihet og fornyelse (Luk 4:16-21, jfr Jes 61:1-2). Ved sine gjerninger åpenbarte Jesus hva Guds frelse er. Han ga mat til de sultne, helbredet de syke, tilga synder og forkynte Guds rike. Hans lære viste at Gud kom nær og gjenopprettet dem som innså sitt behov for ham (Matt 5:3; 18:21-35; Luk 18:13).
- c. Omstendighetene som førte til Guds frelsergjerning på korset var at de religiøse autoritetene forkastet Jesus og den sammen-

svergelsen de hadde med romerne. For de nytestamentlige forfatterne, er det Jesu selvoppofrende kjærlighet på korset og gjenopprettelsen i oppstandelsen som gir frelse for hele menneskeheten (Joh 12:31-33; Apg 2:22-39; Rom 3:21-26; 5:18-21; 6:3-4). Dette var en ny åpenbaring av Guds frelsende karakter, som åpnet muligheten for en nytt forhold til ham, en ny trygghet i hans nærvær, en ny familie, en ny menneskehet og en ny skapning.

- d. For Paulus brakte Kristi offer en dobbel velsignelse med frigjøring og adgang inn i Guds nye liv (Rom 8:2; 2 Kor 5:17). Sammen er dette frelse. Tro på Kristus bringer frigjøring fra synd, fra maktene og myndighetene, fra den jødiske lovens strenge kontroll og fra svakhetene i vår menneskelige natur.
- e. Frelse handler ikke bare om personlig frihet fra synd, men merkes også på relasjonene i det kristne samfunnet (Rom 12:4; 1 Kor 12:13). Forholdet mellom de tre personene i guddommen gir oss både inspirasjon og en modell for menneskelige relasjoner for dem som tilhører Kristi kropp (2 Kor 13:14).
- f. Guds endelige mål er «å sammenfatte alt i Kristus, alt i himmel og på jord i ham» (Ef 1:10). Frelse vil til slutt påvirke hele skaperverket.
- g. Det nye livet begynner med Kristus og vil fortsette videre i den nye verden Gud forbereder for sitt folk når Kristus kommer igjen (1 Tess 4:13-17).

Spørsmål til refleksjon

1. Les femte Mosebok 26:6-9. Hva forteller dette avsnittet deg om Guds vesen og om frelse?

2. Hvordan kan den gammeltestamentlige forståelsen av frelse hjelpe oss å forstå Jesu død og oppstandelse? Hvilken betydning får det for vår forkynnelse og undervisning?

3. Kirkens lære

Gjennom kirkehistorien har frelseslæren blitt utforsket og utviklet på forskjellige måter:

- Origenes utforsket den bibelske sannheten om frihet i Kristus på bakgrunn av en kultur drevet av frykt både for fiender i denne verden og i åndeverdenen. Frelse var å bli satt fri fra slik frykt av Jesus Kristus.
- I middelalderen var helvetesfrykten utbredt og den personlige frihet var sterkt begrenset av strenge sosiale strukturer. Den romersk katolske kirke forkynte frelse av nåde, men deler av kirkens praksis økte i stedet får å minske frykten (et eksempel er kjøp og salg av pavelige avlatsbrev til syndenes forlatelse).
- Reformasjonen forkynte muligheten for frelse ved tro. Luthers leting etter en nådig Gud fant gjenklang i nøden hos dem som trodde at syndere ikke ville bli akseptert av en rettferdig Gud. Han konkluderte med at Gud ikke bare forlanger rettferdighet, men også sørger for at vi kan motta den.

*«Tro er Gud som virker i oss, og som forandrer oss og gir oss en ny fødsel av Gud (Joh 1:13) ... Den forandrer våre hjerter, vår ånd, våre tanker og alle våre krefter. Den kommer til oss sammen med Den hellige ånd. Ja, den er levende, kreativ, aktiv og mektig, denne troen ... Tro er en levende, frimodig tillit til Guds nåde».*⁶¹

Frihet fra fordømmelse er en gave fra Gud, som setter mennesker i

61 Martin Luther, Introduction to St Paul's Letter to the Romans <http://www.iclnet.org/pub/resources/text/wittenberg/luther/luther-faith.txt>

stand til å gå inn i Guds nærhet (se kapittel 8). Tro er, i følge Luther, å ha et riktig forhold til Gud. Tro er ikke bare å akseptere evangelienes historiske troverdighet, men det er en personlig tillit til frelsesverket som Kristus ga, og en vilje til å handle i denne troen. Likevel kan ikke troen måles i intensitet, men på troverdigheten til han vi tror på. Troen må være en konstant og vedvarende del av livet. Tro fører til gjensidig forpliktelse mellom Kristus og den troende. Når et menneske overgir seg fullstendig til Gud, vil det føre til at Den hellige ånd tar bolig i hans eller hennes liv.

- Pietismen, som i særlig grad preget europeisk kristendom på 1600-tallet, var en utfordring for en ufruktbar, rettroende religion og riktig, men livløs lære. Pietismens kall til en tro som er rotfestet i personlig erfaring, stemte godt med gjenfødelselæren. Den pietistiske tradisjon hadde innflytelse på John Wesley, og han fokuserte sin undervisning på at et forandret liv er privilegiet for dem som er født av Gud. Tro på Kristus fører til frelse. Det er frihet fra synd og også fra dens makt: «Han som slik er rettfærdiggjort, eller frelst av tro, er virkelig født på ny. Han er gjenfødt av Ånden til et nytt liv...»⁶²
- Den metodistiske teologen Richard Watson (1781-1833) beskrev gjenfødselen som «den fornyelsen av vår natur som gir herredømme over synden og setter oss i stand til å tjene Gud av kjærlighet, og ikke utelukkende av frykt».⁶³
- Det 18. og 19. århundres vekkelser bygde på disse læresetningene – frelse fra synd ved Guds nåde, virkeligheten av rettfærdiggjørelse og nytt liv i Kristus og muligheten for helliggjørelse. De utgjør grunnvollen i salvasjonistenes tro, liv og oppdrag.

62 John Wesley, 1851 Sermons on Several Occasions.<http://www.ccel.org/ccel/wesley/sermons.v.i.html>

63 Richard Watson, sitert i Alister E. McGrath, ed., The Christian Theology Reader 3rd Edition. Oxford Blackwell: 465

Spørsmål til refleksjon

1. Hvilke bilder fra det moderne samfunn kan bli brukt til å fortolke det bibelske bildet av frihet for vår samtid?

C. Nyere teologiske vinklinger

- a. Eksistensialismens framvekst i det 19. århundre førte til et skille mellom «ekte» og «uekte» menneskelig eksistens (Heidegger 1888-1976). Bultmann tolket disse som merket av tro på Gud (ekte eksistens) eller å være bundet av den flyktige materielle verden (uekte eksistens). Han hevdet at ekte eksistens blir muliggjort gjennom evangelieforkynnelsen – det såkalte kerygma (= det greske ordet for forkynnelse).

En liknende tilnærming ble utviklet av Paul Tillich (1886-1965). For ham virker det som om frelse utelukkende forholder seg til det å leve et ekte personlig liv. Selv om dette gir oss en del innsikt i ektheten og integriteten i det forløste livet, vier ikke en slik tolkning tilstrekkelig oppmerksomhet til Guds rolle i frelsen. Videre ignorerer den de kollektive, sosiale og politiske aspektene ved det kristne evangeliet.

- b. Frigjøringsteologien står i klar kontrast til ovennevnte perspektiv. Mange mennesker i vår samtid er ikke så opptatte av individuell og åndelig frelse som av den mer konkrete og reelle frihet fra fysisk og materiell undertrykkelse. I det 20. århundre kjempet kvinner for å bli fri fra menns fysiske, psykologiske og økonomiske dominans, etniske minoriteter fra den historiske og økonomiske dominans og de fattige fra de rikes dominans. Begrepet «frigjøringsteologi» er vanligvis forbundet med den romerskkatolske bevegelse i Latin-Amerika fra 1960-tallet. Mange innenfor kirken erklærte at Gud var på de fattiges side og involverte seg i kampen for frihet og rettferdighet. Frigjøringsteologene mener at teologien i lys av Guds ord må være rot-

festet i kritisk refleksjon over praksis, og ha fokus på å forvandle verden, framfor å forklare den. Derfor må Guds folk følge Kristus i sin tjeneste for de fattige og dele deres kår, selv om det innebærer at de må lide for det. Noen teologer satte likhetstegn mellom frelse og politisk frigjøring, mens andre holdt fast ved at frelsen har konsekvenser både for den åndelige og materielle verden. Når Gustavo Gutiérrez (1928-) skriver om frelse som ny skapelse, sier han at de paulinske skriftene (Rom 8; 2 Kor 5:17) presenterer Kristi frelsesverk som «på samme tid frigjøring fra synd og fra alle dens konsekvenser: *frarøvelse, urettferdighet og hat*». ⁶⁴

- c. Feministteologien som utforsker teologiske spørsmål i lys av kvinners erfaringer, tar opp saker som også er relevante i forhold til forståelse av synd og derfor behovet for omvendelse. Mange feminister har antydnet at de kategoriene som vanligvis brukes for å beskrive synd orienterer seg mot menn. Dette gjelder for eksempel upassende stolthet, ambisjon og selvtakelse. De hevder at disse utgjør en motsetning til kvinnes erfaring - for dem er synd ofte fravær av de samme kvalitetene. En presentasjon av frelse hvor synd defineres som det som skiller oss fra Gud, og som skader, ødelegger og begrenser utviklingen av vårt sanne menneskelige potensial, kan fjerne en slik bekymring. ⁶⁵

Frelse favner vidt for å imøtekomme bredden og dybden av menneskelig behov. For Paulus betød frelse, frigjøring fra synd så vel som fra den jødiske lovens krav; for Augustin betød den frihet fra den menneskelige viljes ødeleggelse; for Luther, fra smerten fra en plaget samvittighet; og for Wesley, fra det gamle livets mørke. Lengselen etter «ekte» eksistens finner gjenklang i enkeltmenneskers

64 Gustavo Gutiérrez, 1974 A Theology of Liberation. London: SCM Press :90

65 Se for eksempel: Judith Plaskow, 1908 Sex, Sin and Grace. University Press of America; Daphne Hampson, sitert i Alister E. McGrath, ed., The Christian Theology Reader 3rd Edition. Oxford Blackwell: 479-482

behov, og i at kritikken av de sosiale strukturer som frigjørings-teologene vektlegger har relevans for virkeligheten. Disse sidene av menneskets situasjon er relevante i alle perioder av historien. Frelse er en individuell virkelighet, men står også i en sosial sammenheng. Den forholder seg til helheten av liv og trivsel. Den omhandler materiell frihet så vel som åndelig. Den relaterer til helbredelse av samfunn så vel som individer. Jesus kom for å sette oss fri fra alt som binder oss.

Spørsmål til refleksjon

1. Frigjøringsteologien hevder at teologi ikke må skilles fra sosialt engasjement eller politisk handling. Hva er fordelene og ulemper med en slik tilnærming?

D. Viktig for salvasjonister

1. Et helt fritt valg

Frelse krever at et menneske er personlig involvert i en tros- og omvendelsesprosess. Det innebærer et fritt og bestemt valg av ny retning i livet – mot Gud. Alder, erfaring og evner gjør at de troende kan forstå frelsen forskjellig, men en fullkommen forståelse er ikke nødvendig verken for omvendelse eller tro.

2. Gjenfødelse er Åndens verk

Til slutt er det Den hellige ånds virke som gir frelsesopplevelsen. Frelsesarmeen har et ansvar for å illustrere, forkynne og undervise frelse på en måte som gjør den troverdig og forståelig, men Frelsesarmeen kan aldri få frelse til å skje. Det er Den hellig ånds verk i et menneskes liv, og avhenger av svaret til den som velger å tro og omvende seg.

3. Frelsesarmeen

Frelseslæren er helt sentral i salvasjonistenes undervisning og praksis. Vi er en Frelsesarmé som forkynner de gode nyhetene om frelse ved tro på Kristus. Ved Guds nåde er denne frelsen gjort mulig og tilgjengelig for alle mennesker uavhengig av alder, kjønn, status og kulturell bakgrunn.

4. Frelse er en holistisk erfaring

Alle våre aktiviteter, enten de er praktiske, sosiale eller åndelige, springer ut fra vår grunnleggende overbevisning om at Guds kjærlighet er virkelig, og vårt ønske om at alle mennesker skal føres inn i et forhold til ham. Ingen sider ved vår praksis eller aktiviteter kan skilles fra kjensgjerningen at frelse er både et løfte og en mulighet for alle mennesker. Vår lære minner oss om at frelsen er holistisk: det vil si at Den hellige ånds virke berører alle områder av vårt liv og personlighet. Det inkluderer vår fysiske, følelsesmessige og åndelige trivsel, våre relasjoner med våre familier og til verden rundt oss. Det er Jesu Kristi evangelium vi deler når vi viser praktisk omsorg eller søker å bringe helbredelse i familier og i samfunn.

Spørsmål til fordypning

1. *«Slik løp han til han kom til et sted som lå litt høyere, og der sto det et kors, og litt lenger nede mot bunnen lå en grav. Da så jeg i drømmen at akkurat i det Kristen kom opp til korset, løsnet byrden fra skuldrene hans. Den falt fra ryggen, begynte å rulle og fortsatte til den kom til gravmunningen. Der falt den inn, og jeg så den aldri mer.»⁶⁶* Hvordan stemmer din frelseserfaring med Bunyans bilde? Tenk over likheter og forskjeller.
2. *«Forvandlingen av et enkeltmenneske fører til forvandling i relasjoner, familier, samfunn og nasjoner. Vi lengter etter og forventer med glede en nyskapning av alle ting i Kristus. Vårt*

66 John Bunyan, 1965 Pilgrims Progress. London: Penguin: 69-70

*oppdrag er Guds oppdrag».*⁶⁷ Hvordan kan vi sikre at vårt oppdrag er holistisk og inkluderende?

3. Er det å utfordre urettferdige og korruperte institusjoner eller politiske regimer, en integrert del av arbeidet med å formidle frelse til verden?
4. Hvilken rolle spiller Frelsesarmeens botsbenk i prosessen med å føre folk til frelse? I hvor stor grad er en offentlig handling til hjelp eller nødvendig?
5. Skriv en sang, et dikt eller brev til en venn som hyller frelsesopplevelsen (se Lukas 1:47-55).

67 Robert Street, 2008 *Called to Be God's People*. London: Salvation Books: 7

Kapittel 8 – del 1

Frelsens egenart

Rettferdiggjørelse, nåde og tro

Vi tror vi blir rettferdiggjort av nåde, ved tro på vår Herre Jesus Kristus; og at den som tror, bærer i seg vitnesbyrdet om dette.

Dersom den forvandlende nåde som er gitt ved forsoning, skal frelse oss, må vi personlig oppleve kraften av Kristi universelle frelsesverk på korset. Dette skjer ikke ved at vi forstår læren, men ved at vi stoler på den Gud som frelser.

De som kommer til Gud i ekte omvendelse og tro, oppdager hvor virkelig og overveldende hans frie tilbud om tilgivelse er. Resultatet blir livsforvandlende, en revolusjon som bare kan beskrives som en ny skapning (2 Kor 5:17)

A. Rettferdiggjørelse

Ordet rettferdiggjørelse beskriver Guds handling som forandrer forholdet mellom ham selv og oss. På tross av at vi er syndere, kjenner Gud oss rettferdige på grunn av vår tro på Jesus Kristus (Rom 3:22). Vi blir godtatt av Gud akkurat slik vi er. Vi fortjener ikke å bli akseptert på denne måten, og vi kan ikke gjøre oss fortjent til det eller betale for det. Vi kan bare erfare gleden ved å være tilgitt og ha åpen kontakt med Gud. Akkurat som den fortapte sønn som i Jesu lignelse vendte tilbake til hjemmet, blir vi behandlet som om vi har rett til Fars selskap og respekt (Luk 15:17-24). Vi vet at vi er Guds

barn, og det fellesskapet vi har med ham og hverandre, blir stadfestet. Vi er helt og fullt adoptert inn i Guds familie og eier håpet om evig liv (Gal 4:3-7; Tit 3:4-7).

Vår rettferdiggjørelse avhenger av Guds vesen, av Jesu frelsesverk og av vår tro på ham. Gud, som er rettferdig, barmhjertig og sann, har i Jesu Kristi person strukket seg ut mot oss for å frelse de skyldige og hjelpeløse. Vi blir frikjent for vår synd, akseptert av Gud, og vår synd blir tilgitt, alt fordi Gud er nådig og barmhjertig. Dette er Guds gave.

Jesus lærte oss at Gud er den gode far, og at vi trenger en ydmyk tro på hans godhet. Mye av det Paulus lærte, dreide seg om rettferdiggjørelse. Troen på Kristus er Guds middel for å føre alle mennesker tilbake i rett forhold til ham selv (Rom 1:17; Gal 2:16; 3:24). Rettferdiggjørelsen er sentral i evangeliets gode budskap.

Det kan være nyttig å innse at det i vårt forhold til Gud er et paradoks som møtes gjennom den dobbelte velsignelsen av rettferdiggjørelse og gjenfødelse. Rettferdiggjørelsen taler om en avgjørende forandring i vårt forhold til Gud gjennom troen på Kristus, fra å være fremmedgjort til å bli tatt imot. Gjenfødelse taler om å leve i Ånden som bor i oss – om et stadig og vedvarende verk av nåde som forutsetter at vi samarbeider. Vi kjenner både gleden og smerten ved å vokse på den måten som virkelig rettferdighet kaller oss til.

Både rettferdiggjørelsen og gjenfønelsen taler sant: Samtidig som Gud kaller oss til et hellig liv, tar han alltid imot oss som sine barn og forsikrer oss ved Ånden om at vi har vår plass hos ham.

B. Rettferdiggjort av nåde

Gud søker oss før vi i det hele tatt har noe ønske om å søke ham. Hans nåde er helt ufortjent (Hos 11:3-4, 8-9). Det har alltid vært et kjennetegn ved hans måte å behandle oss på. Vi ser dette tydeligst i Jesu Kristi kjærlighet og medfølelse (1 Kor 1:4). Den vekker oss, overbeviser om synd, gir oss visshet om håp, setter oss i stand til å gi et gjensvar og fører til nytt liv.

Men vi kan ikke behandle Guds tilgivelse som en selvfølge. Han gir ikke noe generelt amnesti til syndere som ikke omvender seg. Det er bare ved hans nåde at vi vekkes til bevissthet om at vi trenger frelse.

Begrepet «forutgående nåde», den nåden som kommer før omvendelsen, beskriver den gjerning Den hellige ånd gjør for å forberede oss. Selv om vår moralske sans eller samvittighet er ufullkommen på grunn av uvitenhet og synd, kan den likevel påvirke oss og føre til en åndelig oppvåkning. Gud gir et mål av moralsk opplysning til oss alle, og Jesu lære forsikrer oss om at de som hungrer og tørster etter rettferdigheten, skal mettes (Matt 5:6). Alt dette er et verk av Ånden, og han kan omskape vår naturlige følelse av dårlig samvittighet eller vår menneskelige moralfilosofi til en sann bevissthet av Gud.

Det er ved Guds nåde at Den hellige ånd overbeviser om synd. I motsetning til den følelsen av skyld som er skapt av kulturelle eller religiøse faktorer eller overdreven selvransakelse, åpenbarer Ånden vår virkelige skyld. Nåde som gir en slik overbevisning, fører til positive resultater – anger, tilgivelse og nytt liv.

Vår rettferdiggjørelse er et verk av Guds nåde. Det er Guds nåde som frelser oss, helt fra det første øyeblikket når vi tror oss rettferdiggjort (Rom 3:24; Ef 2:4-10). Livet i Kristus krever at vi fortsatt setter vår lit til Guds nåde og ikke tror at vår egen prektighet gjør oss fortjent til Guds anerkjennelse. Vi står alltid i gjeld til Gud, for vi fortjener ikke noe, og vi blir alltid godtatt av bare nåde. Guds frelsende nåde blir fullendt først når våre liv på jorden tar slutt og vi er sammen med Kristus for alltid. (Ef 1:13-14).

C. Rettferdiggjørelse ved tro

1. Troens egenart

Tro er vår personlige respons på Guds nåde. Det skjer ved at vi tar imot evangeliets gode budskap om at Gud godtar oss på grunn av Jesus Kristus. Det betyr at vi overgir oss til ham i lydighet mot hans

godhet, og at vi ønsker å følge ham og være hans disipler (Rom 5:1-2).

Troen er altså mye mer enn bare en intellektuell tro. For selv om tro på Kristus krever at vi bruker tanken, er det mulig å gi sin tilslutning til en trosbekjennelse uten å ha personlig tillit til frelseren. Tro som rettferdiggjør, omfatter hjerte, tanke og vilje, og den er mulig, fordi Gud selv gir troen til dem som søker.

2. Tro og gjerninger

Troen er ikke en menneskelig bragd som fortjener belønning. Den er en gudgitt kanal som nåden strømmes gjennom. Tro er en holdning mer enn en handling.

De som prøver å bli akseptert av Gud ved hjelp av sine egne gjerninger, er dømt til stadig frustrasjon og uro. For selv ikke de mest intense menneskelige anstrengelser kan oppfylle alt som virkelig rettferdighet krever. Selv om våre liv utad ser ut til å være uten feil og lyte, vet vi at våre tanker og motiver mangler mye på å tilfredsstille Gud. Jo mer vi strever selv, jo mer risikerer vi å bli egoistiske, dømmende, selvopptatte og mindre åpne for Guds ledelse. Og en mengde gode gjerninger kan ikke skape overskudd i Guds regnskap, eller oppveie synden (Joh 6:28-29).

Likevel vil resultatet av en ekte kristen tro bli gode gjerninger, fordi den troende lever lydige og trofast (Jak 2:14-26).

Men når vi gir opp våre menneskelige anstrengelser, omvender oss og overgir oss til Guds nåde og barmhjertighet, gir han sin nåde fritt og for intet (Sal 37:3-6). Vi blir satt fri fra skylden og blir tatt imot som rettferdige i og ved Jesus Kristus. Når vi hviler i Guds barmhjertighet, oppdager vi en ny vei til rettferdighet, og den bygger ikke på menneskelige anstrengelser, men på Guds livgivende nåde (Rom 3:21-26).

D. Visshet

Vi tror at Gud som har tatt imot oss, frelst oss og gitt oss evig liv, også har gitt oss visshet om vår stilling overfor ham. Den hellige

ånd er seglet og garantien for vår frelse og bekrefter evangeliets sannhet og den kraft det gir. Vårt nye liv, vår beslutning om å adlyde Gud, vårt brudd med fortiden og den nye retningen for vårt åndelige liv, er bekreftelse på at vi er gitt barnekår i Guds familie (Rom 8:14-17). Vi kan ha visshet, fordi Den hellige ånd taler til oss, og fordi våre liv er forandret (1 Joh 5:1-12).

Denne vissheten bygger ikke på skiftende stemninger og følelser, men på Guds ord. Når vi tar imot de løfter Gud gir i Bibelen om rettferdiggjørelse og gjenfødelse og at vi er tatt imot i Guds familie, baserer vi vår tillit på Guds trofasthet. Han har gitt løftene, og han er til å stole på (Sal 138:7-8; Hebr 10:19-23).

Visshet betyr ikke at vi aldri blir plaget av tvil etter omvendelsen, eller at vi alltid er oss bevisst at Ånden er virksom i oss. Når vi til tider ikke føler noen bevisst bekreftelse på vår frelse, husker vi likevel at et vedvarende samfunn med Kristus avhenger av hans verk, og ikke av våre følelser (1 Joh 3:19-24).

Enkelte mennesker får denne frelsesvissheten som en intens øyeblikksopplevelse, mens den for andre kommer stille, som når morgenen langsomt gryr. Denne vissheten må tas imot og bekreftes hver dag ved lydighet, og den må aldri brukes som en unnskyldning for likegyldighet eller sløvhets. Det er livsforvandlingen som viser at nådeverket skjer i det indre (2 Kor 13:5-7; Fil 1:4-6).

Det er Guds vilje at hans barn skal vite at de tilhører hans familie og derfor fortsette på livsveien i gledesfylt tillit, og ikke i frykt-som uvisshet (Rom 8:35-39). Evangeliets kall til Guds frelse er et kall til tro og ikke til frykt.

E. En frelse å ta imot

Vi er rettferdiggjort av nåde ved tro på vår Herre Jesus Kristus, og er født på ny ved Den hellige ånd. Ånden vitner i våre hjerter om at vi er frelst, idet vi stadig lever i et samfunn med Kristus preget av lydighet og tro.

Den kristne menighets oppdrag er å innby verden til å ta imot

denne frelsen. En menighet som har tatt imot det gode budskapet om nåde, har som sin forrett å forkynne det for en fortvilt verden. En menighet som har lært å stole på Jesus, har gleden av å innby dem som ikke lenger eier tillit, til å tro. En menighet som har visshet om syndenes forlatelse, kan trygt bære fram budskapet om Guds omsorg som aldri svikter.

Kapittel 8 – del 2

Et skritt videre 8

*«Hva Kristi forsoning for meg har fullbrakt
og hva han for verden har gjort,
ble sannhet i meg ved den Helligånds makt
og jager min håpløshet bort.»*

Knut Røhr Staff⁶⁸

A. Trosartikkelens fokus

1. Regnet som rettferdig for Gud

Det greske ordet som oversettes «rettferdighet» (dikaïosune) har samme rot og mening som ordet som vanligvis oversettes «å rettferdiggjøre» (dikaio), som er «å kjenne rettferdig». Når Bibelen derfor slår fast at vi er rettferdiggjort, betyr det at Gud behandler oss som om vi er rettferdige.

2. Guds handling og menneskets svar

Rettferdiggjørelse er Guds handling. Det er hans gave til oss at han behandler oss som om vi er rettferdige, selv om vi ikke kan gjøre oss fortjent til det ved å følge loven eller ved å føre en spesiell livsstil. Det rette menneskelige svaret til Guds rettferdiggjørende handling er tro. Den gjør oss i stand til å ta imot denne gaven (Fil 3:7-11).

3. Jesus muliggjør rettferdiggjørelse

Jesu frelsesgjerning på korset tilfredsstiller betingelsene for men-

68 Frelsesarmeens sangbok 2010 nr. 123

neskenes rettferdiggjørelse (Rom 4:24-25; 5:18 – se kapittel 6).

4. Læren om visshet (1 Joh 5:10)

Dette sørger for fred i samvittigheten, både i den objektive sannhet at Jesus Kristus har tilveiebrakt forsoning for synd og gjort rettferdiggjørelse mulig, men også i subjektiv forstand når en troende opplever rettferdiggjørelsen som en personlig erfaring.

5. For alle mennesker

Læren om rettferdiggjørelse ved tro og om visshet kan bli virkelighet i livet til alle mennesker som velger å tro på Jesu Kristi forsoningsverk.

Spørsmål til refleksjon

1. Bruk litt tid på å lese og reflektere over Efeserbrevet 2:4-10. Hva sier avsnittet om hva Gud har gjort for oss? Hva sier det om hvorfor han gjorde det? Hvordan kan disse versene hjelpe oss å forstå begrepet «Guds nåde»?
2. Finn sanger som beskriver gleden over den kristnes åndelige hjemkomst og hvordan Gud mottar ham. Lag en liste som du kan bruke som ressurs i møteforberedelse og i personlig andaktsliv.

B. Historisk sammendrag

1. Det gamle testamentet

Det er samsvar mellom Det gamle testamentet og rettferdiggjørelseslæren.

- a. Den viser at synden er universell (Sal 14:3), men at Gud sørger for tilgivelse (Sal 130:3-4).

- b. Abrahams tro på Guds løfte om å gi ham en arving, gjorde at han ble «regnet som rettferdig» (1 Mos 15:6).
- c. Rettsalsmotivet som et middel Gud bruker for å tilveiebringe frelse for menneskene, er tydelig i Det gamle testamentet (Sal 43:1).

2. Det nye testamentet

- a. Menneskenes frelse skjer gjennom rettferdiggjørelse ved tro på Kristus (Rom 3:21-26). Denne forståelsen er utviklet i Romerbrevet og Galaterbrevet, hvor Paulus er opptatt av å belyse de kravene i jødernes lov som de hedningekristne må oppfylle. Må de adlyde loven for å bli regnet som rettferdige? Paulus hevder at dette ikke er en betingelse for kristen tro eller liv. Vi er rettferdiggjort, og forholdet til Gud er gjenopprettet utelukkende ved tro på Jesus, den korsfestede og oppstandne Messias (Rom 3 – 5; Gal 3:23-4:7).
- b. I jødisk sammenheng dreide rettferdighet seg om loven. Et rettferdig menneske er en som er frikjent, som har fått kjennelsen «ikke skyldig» innfor Gud. Dette er bare oppnåelig gjennom forsoning (for videre utdypning, se 6B3). Rettferdighet handler ikke om hva mennesker gjør eller om deres egenverdi, men om deres stilling innfor Gud.
- c. Den troende er derfor «rettferdiggjort». Dette er både en stilling som kjennetegnes ved en forandret status, idet forholdet mellom Gud og mennesker er gjenopprettet, og det er en prosess, idet forholdet fortsetter. Vår rettferdiggjørelse virkeliggjøres ved tro idet vi erkjenner at denne endringen i status er mulig på grunn av Jesu frelsesverk på korset.
- d. Alt dette skjer på grunn av nåde. Det er Guds gave til en menneskehet som ikke fortjener den (1 Kor 15:10; Ef 2:8).

- e. Ut over troen på Kristus, er det ikke behov for å tilføye noe. Mennesker fra alle raser og sosiale lag kan komme til ham og bli nye skapninger ved hans nåde (Gal 3:28). Guds frihet er for alle.
- f. Noen bibelkommentarer setter Jakobs brev opp mot det Paulus skriver, og mener at Jakob 2:24 hevder en mulighet for rettferdiggjørelse ved gjerninger. En grundig lesning av Jakob 2:14-26 viser at gjerningen er et resultat av rettferdiggjørelse ved tro. Vi handler i samsvar med det vi virkelig tror. Derfor blir en tro som ikke viser seg i måten vi lever på, både livløs og verdiløs.
- g. Den troende kan ha visshet om frelse (1 Joh 3:24; Rom 8:16). Dette er Åndens verk i den troendes liv. På liknende vis beskriver Paulus Den hellige ånd som et «segl» (2 Kor 1:22; Ef 1:13; 4:30). Dette kan innbefatte eierskap, men gir også trygghet og løfte for framtiden.

3. Kirkens lære

- a. Den paulinske læren om rettferdiggjørelsen ble i tidlig kristendom videreført av Augustin. Hans lære dreide seg om Guds nådes overlegenhet.

Augustin trodde at menneskene av naturen er moralsk skrøpelige og lett mottakelige for ondskap (Se Et skritt videre 5B3). Derfor kommer Guds frelse til oss utelukkende ved Guds nåde.

*«Men denne Kristi nåde, som verken spedbarn eller voksne kan bli frelst uten, gis ikke som en fortjent belønning, men gis gratis, som er grunnen til at nåde på latin heter 'gratia'».*⁶⁹

- b. For Augustin ble den logiske konklusjonen på dette at vi verken kan velge å bli rettferdiggjort eller forkaste frelsen som tilbys. Guds nåde leder oss til tro på Kristus. Det er da vi blir frie til

69 Augustin sitert i Alistair E. McGrath, ed., *The Christian Theology Reader* 3rd Edition. Oxford Blackwell: 416

å elske og velge det gode og vårt forhold til Gud blir gjenopprettet. Vi blir kjent rettferdige og er rettferdiggjorte av nåde. Deretter lever vi i denne nye relasjonen helt og fullt ved Guds nåde.

- c. Frelsesarmeens lære stadfester at Guds nåde er nødvendig for menneskers rettferdiggjørelse, og vi hevder at frelse også er betinget av menneskets svar. Dette står i kontrast til augustinsk teologi, men er i tråd med et arminiansk syn (se Et skritt videre 9B3b). Vi må velge å ta imot gaven vi blir tilbudt.
- d. Humanismens framvekst i det 16. århundre førte til et fornyet fokus på individets viktighet og til nye spørsmål om hvordan den enkelte kristne kunne ha en personlig relasjon med Gud. Luther kom fram til en forståelse av rettferdiggjørelsen gjennom personlig opplevelse og ny innsikt i Bibelens tekst. På tross av hans innsats for å leve et lyteløst liv som en munk, ble Luther plaget i sin samvittighet og trodde fremdeles at han var en synder overfor Gud. Til slutt, mens hans leste romerbrevets 1. kapittel, innså han at begrepet «Guds rettferdighet» (1:17) ikke henviste til Guds ønske om å straffe, men hans ønske om å frelse.

«Jeg begynte å forstå at i dette verset er Guds rettferdighet den Guds gave som det rettferdige mennesket ved tro lever ved».⁷⁰

Av sin nåde gir Gud den rettferdigheten som mennesker ikke selv kan oppnå. Den eneste betingelsen er en tillitsfull tro. For Luther førte denne oppdagelsen til personlig frigjøring. Hans påfølgende undervisning om frelse ved tro alene brakte ham i konflikt med den Romersk-katolske kirke og førte til den protestantiske reformasjonen.

- e. Augustin hadde beskrevet rettferdiggjørelsen som å få et rett forhold til Gud. Dette er noen ganger beskrevet som «inngytt

70 Martin Luther, Preface to the Complete Edition of Luther's Latin Works (1545)
<http://www.iclnet.org/pub/resources/text/wittenberg/luther/tower.txt>

rettferdighet» fordi Guds rettferdighetsgave faktisk blir en del av hvem vi er – vi er rettferdige. Rettferdiggjørelsen var for Luther ikke så mye det å bli gjort rettferdig som det å bli regnet rettferdig. Dette er «tilregnet rettferdighet». Vår frelse innebærer å ta på oss Kristi rettferdighet som aldri er vår egen, men hans. Derfor behandler Gud oss som om vi er rettferdige.

- f. Luther snakket om en «fremmed» rettferdighet. Ved tro blir vi «ikledd» rettferdighet (se Esek 16:8). Både Luther og Calvin brukte bildet med å ta på nye klær: vår synd er som et sett med skitne klær som vi bytter ut med Kristi klær. «Klærne» tilhører Kristus, slik at den syndige naturen forblir under «dekket» av Kristus.

*«Et menneske vil bli rettferdiggjort ved tro når ... (det) ved tro tar tak i Kristi rettferdighet. Kledd i den framstår det i Guds øyne, ikke som en synder, men som rettferdig».*⁷¹

Vi kan være syndere i våre egne øyne, men rettferdige for Gud. På den måten innser vi at vi alltid er avhengige av Guds nåde.

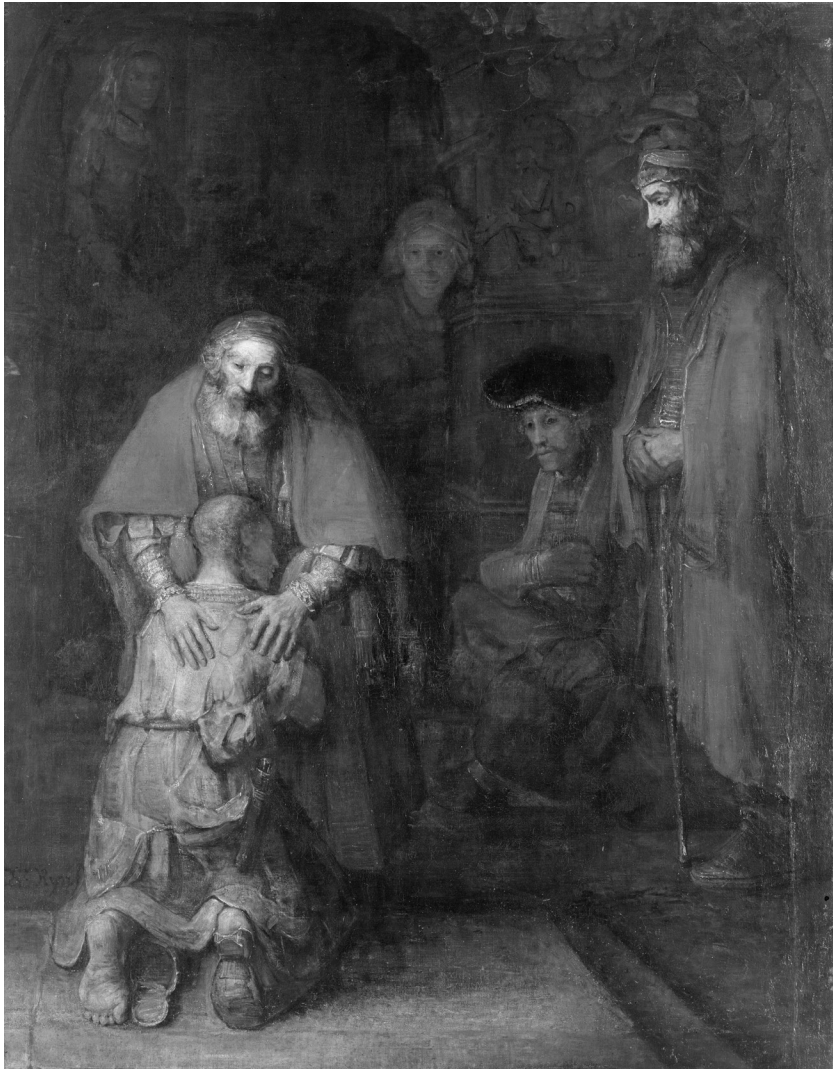
- g. Troens egenskaper er viktig. Den er alltid personlig og ikke bare en historisk forståelse av evangeliefortellingen. Tro fordrer en levende overbevisning om at Jesus Kristus er død og oppstått for oss. Den må alltid forstås som tillit: Den kristne gir ikke bare en mental tilslutning til en sannhet, men er villig til å stole på og handle på sin tro. Troen forener også den troende med Kristus. Den er det hele menneskets fullstendige svar til Gud. Det betyr ikke at troen fører til rettferdiggjørelse, men at det er ved tro at rettferdiggjørelsen tas imot. Det er Gud som har tatt initiativet og gjort det mulig, for selv tro er en Guds gave.
- h. Rettferdiggjørelseslæren har hatt en dyp innflytelse på protestantismen, for den leder direkte til spørsmålet om hvordan

71 John Calvin, Institutes of the Christian religion Book 1 <http://www.ccel.org/ccel/calvin/institutes.v.xii.html>

den rettferdiggjorte kristne blir satt fri til å bli det han allerede virkelig er i Kristus. Det kan se ut som om noen troende har antydnet at atferd og livsstil ikke er viktig, og muligens til og med at å fortsette med å synde ville gjøre nåden enda større (Rom 6:1). Dette var et av ankepunktene hos dem som utfordret Luthers rettferdiggjørelseslære i de etterfølgende århundrer: En frykt for moralsk slapphet – antinomianisme (moralisk løshet med begrunnelse i nåden). Dette spørsmålet blir behandlet i artiklene og kapitlene om gjenfødselen og helliggjørelsen.

- i. John Wesley trakk et tydelig skille mellom rettferdiggjørelse, som han ser som en «tilregnet rettferdighet», og det å bli gjort rettferdig, som for ham er ensbetydende med helliggjørelse (kapittel 10). Han hevder at helliggjørelse er en frukt av rettferdiggjørelsen. Begrunnelsen er at Gud ved å rettferdiggjøre oss, gjør noe for oss gjennom Sønnen, mens når vi blir helliggjorte er det Ånden som virker i oss.⁷²
- j. En annen av frelsens viktige velsignelser er at Den hellige ånd gir visshet som gave. (1 Joh 5:10). På grunn av Guds store barmhjertighet kan vi ha tillit til at frelsen vår er trygg. Dette er kjennetegnende for protestantisk evangelisk lære. I den romersk-katolske lære, er menneskelig overbevisning betraktet som feilbarlig: Å være sikker på at Gud er for oss, blir sett som ganske dristig. Som en kontrast understreker protestantene Guds troverdighet. Han som ga løftet, er trofast (Hebr 10:22-23).

72 John Wesley, Sermons on Several Occasions <http://www.ccel.org/ccel/wesley/sermons.v.v.html>

Den fortapte sønn vender tilbake av Rembrandt, ca 1669

Spørsmål til refleksjon

1. Les historien «Sønnen som kom hjem» i Lukasevangeliet 15:11-32 og tenk deg at du opplever det fra farens ståsted, og deretter fra hver av sønnenes. Tenk på omfanget av farens kjærlighet og sønnenes reaksjon. Dersom du er i en gruppe, kan dere bruke historien som et rollespill. Hvordan forholder historien seg til artikkel 8?

2. John Wesley søkte og fant visshet i sin «Aldersgate opplevelse» den 24. mai 1738:

«Omtrent kvart på ni, mens han (= han som leste fra Luthers forord til Efeserbrevet) beskrev den forandringen Gud gjør i hjertet ved tro på Kristus, følte jeg en merkelig varme i hjertet. Jeg følte at jeg stolte på Kristus, og Kristus alene, når det gjaldt min frelse, og det ble gitt meg en visshet om at han hadde tatt bort mine synder, til og med mine, og frelst meg fra syndens og dødens lov.»⁷³

Hvordan vil du beskrive din opplevelse av rettferdiggjørelse og visshet?

3. *Ren og rettferdig, himmelen verdig
er jeg i verdens Frelser alt nu.
Ordet forkynner at mine synder
kommer han aldri mere i hu.
Å, jeg er frelst og salig fordi
Sønnen har gjort meg virkelig fri -
fri ifra nøden, dommen og døden,
amen, halleluja!*⁷⁴

Planlegg et bibelstudium eller en samtalegruppe som utdyper de læremessige sidene ved dette verset.

73 John Wesley, The Journal of John Wesley <http://www.ccel.org/ccel/wesley/journal.vi.ii.xvi.html>

74 Frelsesarmeens samgbok nr 489

C. Viktig for salvasjonister

1. Av nåde

Det er Guds gave at han fører oss inn i et rett forhold til seg selv ved å gjøre oss rettferdige. Vi kan aldri gjøre oss fortjent til frelse. Frelsesarmeens sosiale aktivitet og engasjement for sosial rettferdighet kan bare forstås riktig med dette som premiss. Våre handlinger er en konsekvens av vår frelse, og ikke en måte å vise oss verdige til den.

2. Ved tro

Den 8. trosartikkelen slår fast at personlig tro er middelet som gir oss visshet om at vi er i et rett forhold til Gud. Denne dype tilliten og viljen til å bygge våre liv på Guds gjerning i Jesus Kristus, er fundamentet for en fortsettende og personlig relasjon med Gud. Tro er handling som går lenger enn mental eller intellektuell forståelse. Den er tilgjengelig for alle som tror, og en nødvendighet for alle som vil bekjenne seg som salvasjonister.

3. Vi kan vite at vi er frelst

For dem som velger å motta Guds nåde og stole på ham, er det mulig å vite at vi er frelst. Våre liv kan hvile på denne tilliten, og vår måte å leve på må gjenspeile at det er sant. Vår frelse avhenger ikke av hva vi føler, men av Guds løfte og handling. I et klima av religiøs, politisk og kulturell usikkerhet, som er mange salvasjonisters virkelighet, er frellesvissheten en viktig del av vår lære og gir en mulighet for trygghet og stabilitet i møte med tvetydigheten i samfunnet.

Spørsmål til refleksjon

1. Les Romerbrevet 3–5 og Galaterbrevet 3:23-4:7 i tilknytning til det som er skrevet ovenfor. Hvilke utfordringer har vi når vi skal formidle betydningen av rettferdiggjørelse ved tro i det 21. århundre?

2. Tenk over din trosreise så langt. I hvilken grad har din frelsesvisshet gjort deg i stand til å leve uten å være styrt av følelser?
3. Diskuter Frelsesarmeens aktivitetsorienterte arv. Hvordan er det mulig å verne seg mot en holdning som innebærer at frelse kan oppnås eller vedlikeholdes gjennom våre gode gjerninger?

Kapittel 9 – del 1

Å forbli frelst

En stadig lydige tro

Vi tror en stadig må lyde og tro på Kristus for å forbli frelst.

A. Frelsens velsignelser

Det ordet som oftest brukes for å beskrive det å bli en kristen, er omvendelse. Det antyder en forandring av retning, en helomvendning, en hjerteforandring. Det betyr at vi får et nytt forhold til Gud, der vantro erstattes av tillit, og resultatet er nytt liv.

Dette nye forholdet fører med seg stor glede og mange velsignelser. Det er en åpen linje mellom oss og Gud, og smerten ved atskillelsen er borte. Vi merker ny lyst til det gode og en kraft til å sette det ut i livet. Vi er oss bevisst en tillit til Guds nærvær, og erfarer at vi er medlemmer i en ny familie. Vi lengter etter mer av Gud og det som har med ham å gjøre, både i det livet vi nå lever og i framtiden. Velsignelser som disse, blir i kristen troslære beskrevet med ord som for eksempel rettferdiggjørelse, gjenfødelse, visshet, barnekår og helliggjørelse. Disse begrepene er viktige, fordi de hjelper oss å identifisere vår egen personlige erfaring og viser at den har sin rot i det som er troende kristnes universelle erfaring.

Guds hensikt med frelsen er å skape oss i sin Sønns, Jesu Kristi bilde, han som er Guds sanne bilde, slik at vi kan «få del i guddommelig natur» (2 Pet 1:4). Det er for å gjøre det mulig for oss å ære Gud som Kristi sanne disipler. Det er for å gjøre oss hellige (Ef 4:22-24).

B. Frafall

Visshet (kapittel 8) betyr ikke at vår frelse er garantert oss mot vår egen, frie vilje. Det er mulig å slutte å lyde Kristus og derved gå glipp av håpet om evig liv. Dette er i samsvar med vår forståelse av Guds nåde. Han lar oss alltid være frie i vår respons til ham. Frihet til å leve i nåden, omfatter også frihet til å vende oss bort.

Denne læresetningen minner oss om at kristenlivet innebærer overgivelse både til tro og lydighet (Jud 1:20-21) og vilje til å bli ledet av Guds ånd (Rom 8:14). Johannesevangeliet bruker bildet av vintreet og grenene for å beskrive den dype og vedvarende forbindelsen som er nødvendig mellom Jesus og disiplene hans.

«Bli i meg, så blir jeg i dere. Slik som greinen ikke kan bære frukt av seg selv, men bare hvis den blir på vintreet, slik kan heller ikke dere bære frukt hvis dere ikke blir i meg» (Joh 15:4).

Om denne forbindelsen blir brutt, er frafall mulig også for personer som virkelig er kristne. Det kan beskrives som et uttrykk for motstand mot Guds vilje eller manglende menneskelig respons. Det kan skje ved bevisst å avvise Kristus, eller på en langt mer lumsk måte, når vi glir bort fra disippelskapet eller neglisjerer vårt åndelige liv (Hebr 2:1-3). Det kan skje når vi ikke gjør det vi vet er rett, eller når vi bevisst og med overlegg velger det vi vet er galt (Hebr 10:19-39). Det betyr likevel ikke at vi faller ut av Guds nåde hver gang vi synder. En feil handling er ikke frafall. Det viktige er holdningen som følger handlingen. Selv ikke våre mange nederlag fjerner oss fra Den hellige ånds nærvær dersom vi vender oss til ham og søker tilgivelse og gjenopprettelse. Det betyr likevel ikke at vi kan være likegyldige eller naive med hensyn til synd (Rom 6:1-4).

Vedvarende frafall vil til slutt føre til at forbindelsen med Kristus går tapt. Det får varige konsekvenser (Matt 5:13; Joh 15:6; Hebr 10:26-31; Åp 2:4; 3:1-6; 14-22).

Vi trenger ikke la oss skremme av muligheten av å bli fristet over evne når det vi ønsker, er at livene våre skal finne sin næring i en fullstendig tillit til Guds nåde (1 Kor 10:6-13). Vår lydige tro, som har satt oss i stand til å lære Kristus å kjenne som vår frelser, holdes

ikke oppe av bekymringer for hvordan vi kan ta vare på frelsen, eller ved å begrense vår livsutfoldelse av frykt for frafall. Vår tro blir bekreftet når vi er lydige mot Kristi kall til tjeneste og holder oss nær til ham: å risikere [satse] livet der det er menneskelig nød, konfrontere synd og våge å leve vårt kristne liv fullt ut.

C. En stadig lydig tro

Når vi lever vårt liv i stadig lydig tro på Kristus, kommer vi ikke til å falle ut av nåden og gå evig bortapt. Et slikt liv omfatter de åndelige disiplinene bønn, bibelstudium og selvfornektelse så vel som åpenhet overfor livet i Kristi kropp: gjennom gudstjenesteliv, undervisning, omsorg og tjeneste. Selv om lydig tro avhenger av menneskelig overgivelse og handling, er det nødvendig at Den hellige ånd fortsetter sitt virke i den troendes liv (Fil 2:13; Hebr 13:20-21).

Vi kan være trygge på at vi blir bevart i frelsen så lenge vi fortsetter å tro på Jesus Kristus. Denne troen viser seg i lydighet mot hans ledelse, vilje og bud. Lydighet som vi velger av egen, fri vilje, er en følge av troen, og uten den, dør troen.

Vår omvendelse er starten på en reise som forvandler oss til Kristuslikhet. Frelsen er altså ikke en tilstand som skal bevares eller en livsforsikring som ikke krever at en fortsetter å satse. Den er begynnelsen på en pilegrimsferd sammen med Kristus. Denne vandringen forutsetter vilje til å avstå fra synd og innvielse til å gjøre det Gud vil (Kol 2:6-7; 1 Tess 5:12-22). Derfor er «lydig tro» så viktig. Det er den som gjør pilegrimsvandringen mulig ved at vi samarbeider med Gud og lar ham gjøre sitt verk i oss. Det fullføres ved Guds helliggjørende handling i oss (se kapittel 10).

Vår kristne pilegrimsvandring er en vandring i tro, og den innbyr oss til et liv som disippel som vil bli synlig i vår hverdag (Rom 12). Gjennom bønn og ved å studere Guds ord, vokser vi i fellesskapet med ham. Ved å følge Kristus, lærer vi å omsette i praksis det vi hører Ånden si til oss. Vi vokser i lydighet og trofasthet mot Gud (2 Pet 3:18; 1 Joh 5:1-5). Vi begynner å oppdage at lydig tro er noe

KAPITTEL 9 – Å FORBLI FRELST

som gis oss ved Guds nåde, og ikke noe vi oppnår ved våre egne anstrengelser. Vi blir oss bevisst at Den hellige ånd utfører sin helliggjørende gjerning.

Kapittel 9 – del 2

Et skritt videre 9

«Dersom tro er å overlate sitt syndige liv i tillit til Guds frelse, er det også tillitsfull innvielse av det frigjorte livet i lydig tjeneste til ham».

Frederick Coutts⁷⁵

A. Trosartikkelens fokus

1. Stadig tro

Denne trosartikkelen understreker det faktum at kristent disiplskap krever stadig samarbeid med Gud. Tro er ikke en enkeltstående hendelse knyttet til frelsesøyeblikket, men et pågående engasjement og en måte å leve på.

Den niende trosartikkelen blir komplett sammen med den tiende som omhandler helliggjørelsen, det at Gud vil virke i den lydige troendes liv.

2. Lydig tro

Tro krever lydighet. Vår forpliktelse overfor Gud krever at vi velger å gjøre hans vilje (Matt 6:9;10). Samtidig sørger Gud for det vi trenger for å leve i lydighet til Ånden (Rom 8:3-4).

3. Tegn på lydig tro

Lydig tro kjennetegnes ved et ønske om å kjenne Guds vilje, en

⁷⁵ Frederick Coutts, 1969 *Essentials of Christian Experience*. London: The Salvation Army: 44-45

stadig bønn om avhengighet av ham (2 Kor 12:9-10) og en innvielse til å leve et liv som samsvarer med hans vilje slik vi kjenner den (Rom 12:1-2).

4. Muligheten for å feile

Gjennom hele livet beholder vi evnen til å gjøre våre egne valg. Gud ga oss en fri vilje, og den blir aldri tatt fra oss. Dersom vi er ulydige mot Guds åpenbarte vilje, mislykkes vi (Luk 6:46-49). Vedvarende og uoppgjort ulydighet kan føre til tap av tro, og tap av vår stilling i Kristus. Det er det vi kjenner som frafall.

Spørsmål til refleksjon

1. Tenk over din egen opplevelse av «stadig lydig tro». Hva har vært de største gledene og de vanskeligste utfordringene?

B. Historisk sammendrag

1. Det gamle testamentet

- a. Helt siden starten har paktsforholdet mellom Gud og israelsfolket krevd en stadig lydighet til Loven og Guds vilje (2 Mos 20:1-17; 5 Mos 6:1-25).
- b. Guds folks bevisste beslutninger om å vende seg bort fra Gud var ensbetydende med mislighold av pakten. Dette blir beskrevet som frafall. «For mitt folk holder fast ved sitt frafall fra meg. Selv om de roper til Den høyeste, er det likevel ingen som opphøyer ham» (Hos 11:7 – NB Bibelen Guds Ord 1997).
- c. Guds kjærlighet og trofasthet var konstant, til tross for at folket stadig sviktet (Jer 31:3; Hos 11:1-11; Esek 37:23).

2. Det nye testamentet

- a. Kristent disippelskap blir beskrevet på forskjellige måter. De viser at det dreier seg om en varig relasjon. Det handler om: å bli i Kristus (Joh 15:4), leve i Herren Jesus Kristus (Kol 2:6), vandre i Ånden (Gal 5:25) og å vokse i nåden og i kjennskap til Kristus (2 Pet 3:18).
- b. Stadig lydig tro er avhengig av at Gud setter oss i stand til og utrunder oss til det (Fil 2:13; Hebr 13:20-21).
- c. Dersom en «stadig og lydig tro» er nødvendig, må det innebære at det er mulig for en ekte troende kristen å velge å vende seg bort fra troen og falle fra (Matt 5:13; Luk 8:13; 9:62; Joh 15:6). Hebreerne 6:4-6 beskriver de eventuelle konsekvensene av et slikt valg.
- d. Mulige årsaker til frafall inkluderer innflytelse fra andre mennesker (1 Kong 11:4), kjærlighet til denne verden (2 Tim 4:10) og forsømmelse av Guds ord og det åndelige livet (Luk 8:13).
- e. Endelig frelse er lovet dem som fortsetter i troen (Matt 10:22; 24:13; Kol 1:22-23; Hebr 3:14; Åp 2:10).

Spørsmål til refleksjon

1. «Demas forlot meg fordi han fikk den nåværende verden kjær» (2 Tim 4:10). Samtal om innflytelser i din «verden» som kan få troende til å forlate sin tro. Hva kan vi gjøre for å forhindre at det skjer?
2. Skriv en liknelse som gir et bilde av sannheten i den niende trosartikkelen.

3. Den kalvinsk-arminianske debatt

I kapitlene 5-8 er det henvist til ulike, og noen ganger sprikende, syn med hensyn til menneskenes situasjon og frelseslæren. Arbeidene som teologene John Calvin og Jacob Arminius etterlot seg, er karakteristiske for det som i vesentlig grad er to motstridende syn. De har gitt navn til det som kalles den kalvinsk-arminianske debatt, og den er særlig relevant for Frelsesarmeens teologi. Debatten kan oppsummeres i fem punkter:

	Kalvinistisk syn	Arminiansk syn
a	Fullstendig fordervelse	Fullstendig fordervelse
b	Ubetinget utvelgelse	Betinget utvelgelse
c	Begrenset forsoning	Ubegrenset forsoning
d	Uimotståelig nåde	Forutgående nåde
e	De helliges utholdenhet	Betinget utholdenhet

Denne oppsummeringen av likheter og forskjeller forholder seg til Frelsesarmeens trosartikler på følgende måte:

a. Fullstendig fordervelse

Som en konsekvens av syndefallet, har alle mennesker en tilbøyelighet til synd. Ingen områder av menneskenaturen er upåvirket av fallet. Mennesker er tilbøyelige til heller å følge og arbeide for sine egne interesser enn å tjene Gud (se Et skritt videre 5B3). Menneskets frihet til å svare Gud er svekket. Selv om ikke alle teologer er tilhengere av læren om fullstendig fordervelse, er dette et av de viktige punktene hvor kalvinister og arminianere er enige, og som Frelsesarmeen slutter seg til i den femte trosartikkel.

b. Ubetinget utvelgelse

Denne kalvinistiske læren hevder at Gud velger dem han vil føre til seg selv. Dette skjer ikke på grunn av noen form for dyd, fortjeneste eller god gjerning, men bare av hans barmhjertighet og nåde. Forutbestemmelse (predestinasjon) forholder seg derfor til den enkelte troende som valgt av Gud (se Et skritt videre 6B3i). Som for hver av de fem kalvinistiske lærepunktene, finnes spiren til forståelsen i Augustins lære. Hans vektlegging av Guds nådes overlegenhet førte ham til en forståelse av frelsen som noe Gud utelukkende gir etter eget skjønn (se Et skritt videre 8B3b). Guds nåde er en gave som noen kan motta og andre ikke. Så selv om synden er universell, er nåden spesiell. Augustin kalte dette «utvelgelse». Dette fører uunngåelig til konklusjonen at noen ved Guds nåde vil bli frelst - og noen ikke. Noen er «utvalgt» til å bli frelst. I sitt hovedverk: «Institutio Christianae Religionis» kom John Calvin til den logiske konklusjon at noen derfor måtte være utvalgt til fortapelse: «Alle er ikke skapt med like betingelser. Noen er forutbestemt til evig liv, andre til evig fortapelse».⁷⁶

Som en kontrast, hevder arminianerne at utvelgelsen avhenger av troen på Kristus. Gud frelser derfor alle dem som frivillig velger å oppfylle frelsens forutbestemte betingelser. Forutbestemmelse blir derfor en sak som omhandler alle heller enn enkeltmennesket: «Det kan ikke sies: 'Tro blir gitt til de utvalgte, eller til dem som skal bli frelst', men at '*troende blir utvalgt og frelst*'»⁷⁷

Alle mennesker som har valgt tro på Kristus, er forutbestemt til frelse. Frelsesarmeens syvende trosartikkel innebærer en arminiansk tro på betinget utvelgelse: de som velger frelse, er Guds utvalgte.

c. Begrenset forsoning

En logisk konsekvens av ubetinget utvelgelse er overbevisning om at kun bestemte individer kommer til å bli frelst. Augustin bruker

76 John Calvin, Institutes of the Christian Religion <http://www.ccel.org/ccel/calvin/institutes.v.xxii.html>

77 Jacobus Arminius, <http://wesley.nnu.edu/arminianism/arminius/Arminius.htm>

pottemakeren som bilde, og hevder: «Pottemakeren bestemmer over leiren. Av den samme klumpen lager han et kar til ære, og et annet til forakt».⁷⁸ Dette, sammen med en forståelse av at alle de som er utvalgt, nødvendigvis kommer til å bli frelst, oppsummerer den kalvinistiske læren om begrenset forsoning. Arminiansk teologi opprettholder forsoningens universelle karakter og omfang. Frelsesarmeens arminianske røtter kommer tydelig til uttrykk i den sjette trosartikkelen, som slår fast at alle som vil, kan bli frelst.

d. Uimotståelig nåde

Læren om uimotståelig nåde hevder at Guds frelsende nåde alltid vil virke for dem han har utvalgt til frelse. I Guds egen tid vil enhver motstand bli overvunnet og de utvalgte brakt til tro. Den hellige ånd er i stand til å overvinne enhver motstand mot frelse.

Den arminianske teologien bekrefter læren om forutgående nåde, det vil si den nåden som kommer i forkant av og forbereder mennesket for frelse. Videre anerkjenner den rollen Guds nåde har i alle aspekter av frelsesopplevelsen. Dermed benekter den oppfatningen om en uimotståelig nåde og bekrefter menneskets mulighet til å fatte en beslutning og ta et valg. For Frelsesarmeen viser setningene «alle som vil kan bli frelst» og «anger for Gud, tro på vår Herre Jesus Kristus ... er nødvendig for å bli frelst» (artikkel 6 og 7), hvor viktig menneskelige valg og medvirkning er i frelsesprosessen.

e. Uforbeholden opprettholdelse av frelsen

Denne læren innebærer at vår frelse er så «sikker» at den ikke på noen måte kan påvirkes av vår personlige atferd eller vårt gjensvar til Gud. Den finner støtte i bibelsk fortolkning av tekster som Johannesevangeliet 10:28 (se også 6:37, 40), Filipperbrevet 1:6 og 1 Johannes brev 2:19. I lys av Guds utvelgelse trodde Calvin at det er umulig for dem som har blitt virkelig frelst å falle fra, for det ville være å fornekte Guds nåde. De som åpenlyst faller fra, vil enten komme tilbake, eller de har aldri virkelig vært frelst.

78 Augustine sitert i Alister E. McGrath, ed., *The Christian Theology Reader* 3rd Edition. Oxford Blackwell: 414

I motsetning til dette, opprettholder arminianerne at frafall er mulig. Vi må «stadig lyde og tro på Kristus for å forbli frelst» (trosartikkel 9). I sin raushet gir Gud oss fri vilje, slik at vi kan gi vårt gjensvar til hans nåde, men vi kan også vende oss bort fra den, om vi ønsker det.

Oppsummert er det tydelig at Frelsesarmeens trosartikler reflekterer arminiansk teologi. Dette skyldes i stor grad Frelsesarmeens metodistiske røtter og den sterke innflytelsen wesleyansk teologi hadde på William og Catherine Booth og andre av de første salvasjonistiske tenkerne.

Uansett er det viktig å huske at både kalvinisme og arminianisme er teologiske systemer som ble utviklet av gudfryktige, lærde og bibelfokuserte kristne. Begge retningene finner sine røtter i Bibelen og inneholder elementer av sannheten. Den kalvinistiske vektleggingen av Guds absolutte suverenitet, finner vi igjen i Skriften. Det samme gjelder hvordan det arminianske holder fast på menneskets frie vilje. Selv om teologiske systemer er viktige for utviklingen både av forståelse og åndelig liv, blir de neppe noen gang fullt ut forent på et intellektuelt plan. Det er fordi Gud, hans samhandling med menneskene og forsoningens mysterium, ikke fullt ut kan forstås med fornuften, men må oppleves ved tro.

Spørsmål til refleksjon

1. Se igjennom avsnittet «Den kalvinsk-arminianske debatt». For-sikre deg om at du kan klare å forklare hovedargumentene for en ny kristen som ønsker å forstå dette.

C. Viktig for salvasjonister

1. Ivaretagelse av gudsforholdet

Den forpliktelsen til tro som ble gjort i frelsesøyeblikket, må følges av en stadig utvikling av tillit og lydighet i vårt gudsforhold.

Frelsesøyeblikket må føre til en måte å leve på som gjenspeiler vår forståelse av Guds vilje med våre liv. Frelsesarmeens undervisning må legge til rette for utvikling av denne lydigheten. Det skjer ved å veilede og følge opp alle som innvier seg til etterfølgelse, og ved å gjøre dem ansvarlige for sin personlige trosreise.

2. Personlige åndelige disipliner

Det er enhver salvasjonists ansvar å sørge for at deres åndelige liv får tilstrekkelig næring både gjennom felles gudstjenesteliv og fellesskap og ved å benytte seg av de individuelle åndelige disipliner. Dette kan være personlig bønn og bibellesning, deltakelse på konferanser og retreatar, åndelig veiledning, mentorskap og andre nyttige hjelpemidler til utvikling av det åndelige livet.

3. Muligheten for å vende seg bort fra Gud

Frelse må aldri føre til selvtilfredshet. Muligheten for å vende seg bort fra Gud er relevant for alle kristne. Hvem som helst kan, gradvis eller plutselig, velge å forkaste frelsen de har tatt imot og bryte forholdet de har med Gud. Alle medlemmer av et Frelsesarméfellesskap har et ansvar for å være på vakt mot tegn på ulydighet, tap av interesse eller skuffelse i eget liv eller hos andre, og utfordre alle holdninger eller handlinger som er i motsetning til denne trosartikkelen.

Spørsmål til refleksjon

1. «Jeg tror at dersom jeg bevisst vender Gud ryggen og fortsetter å vandre bort fra ham, vil det komme et punkt hvor forholdet brytes og jeg ikke lenger er 'i Kristus'»⁷⁹ Hvordan gjenkjenner vi tegnene på frafall hos oss selv og hos andre?
2. Hvordan vil du legge opp en serie bibelstudier for unge mennesker i alderen 15 – 18 år med fokus på hvilke virkninger

79 Grant Sandercock-Brown, *Blessed Assurance* i The Officer May/June 2009: 48

«stadig lydig tro» vil få for måten vi lever livet vårt?

3. Tenk på folk du kjenner som en gang var kristne, men som ikke lenger kommer til gudstjeneste eller bekjenner troen. Forplikt deg til å be for dem, og, om det passer, arbeid aktivt for at de skal vende tilbake til troen og fellesskapet.

Kapittel 10 – del 1

Full frelse

Hellighetslæren

Vi tror alle troende har rett til å bli helliget «helt igjennom», og at «ånd, sjel og kropp» kan bli «bevart uskadet så dere ikke kan klandres for noe når vår Herre Jesus Kristus kommer» (1. Tess 5,23).

A. Åndens helliggjørende virksomhet

1. Helliggjørelse

Ved frelsesopplevelsen blir Den hellige ånds gjenfødende kraft en virkelighet i den troendes liv. Han setter oss i stand til å bevege oss fra omvendelse og opplevelse av nytt liv til en moden opplevelse som en kristen. Opplevelsen av rettferdiggjørelse er ikke et endelig mål, men en begynnelse på en reise som kjennetegnes av vekst og utvikling.

Dette er ikke noe som skjer automatisk, men det krever at vi er åpne for at forandring er nødvendig. Vi må være villige til å la Den hellige ånd arbeide i oss mot målet om å leve i samsvar med Guds vilje og hensikt i stedet for å leve etter vår egen vilje. Som svar på Guds bud: «Dere skal være hellige, for jeg er hellig» (1 Pet 1:16), er vi kalt til å leve hellig som en følge av vår frelse.

Helliggjørelse av nåde ved tro gjør det å leve et hellig liv mulig. Begrepene «helliggjørelse», «helliggjøre» og «bli helliggjort» er

oversettelser av de hebraiske og greske ord Skriften bruker for å beskrive Guds hellighet og den handlingen som fører til at Guds barn blir gjort hellige og skilt ut til tjeneste for Gud. Ordene i første Tessalonikerbrev 5:23 som Frelsesarmeens tiende trosartikkel viser til, understreker spesielt at dette er Guds handling: Vi tror alle troende har rett til å bli helliget «helt igjennom», og at «ånd, sjel og kropp» kan bli «bevart uskadet så dere ikke kan klandres for noe når vår Herre Jesus Kristus kommer».

Det å oppdage og ta i mot Den hellige ånds helliggjørende kraft er ikke noe nytt, men henger sammen med erfaringen av frelsende tro og gjenfødelse. Den samme nåden er virksom i våre liv både til frelse og helliggjørelse. Hellighetserfaringen gjør at vi kan møte utfordringene som opplevelsen av maktesløshet, skuffelse og skyld gir oss når vi innser at frelsesopplevelsen vår ikke beskytter oss mot fristelser, men snarere gjør oss mer bevisste på syndens makt og vår menneskelige svakhet. Ved Den hellige ånds kraft kan vi likevel overvinne disse utfordringene og bevege oss mot oppfyllelsen av det som omvendelsen gir løfte om: seier over synd og et modent kristent liv i hellighet.

2. Guds nådige omsorg

Ved Guds nådige omsorg virker Den hellige ånd i oss og kaller oss til den hellighet som er alle troendes rettighet.

Vi er kalt til å gjenspeile Guds hellighet. Gud er hellig, veldig i sin majestet og i skjønnhet. Hans barn er kalt til å gjenspeile hans hellighet, være innvidd til hans tjeneste og til å bli lik ham (1 Tess 4:1-8).

Dette er ikke et kall bare for noen få, utvalgte eller en elite med spesielle åndelige kvaliteter. Uttrykket «alle troende har rett til» betyr heller ikke at valget er fritt. Det er Guds plan for alt hans folk. Kallet retter seg til oss alle: «Dere skal være hellige, for jeg er hellig» (1 Pet 1;16).

Å leve i helliggjørelse er ikke noe mystisk, overveldende eller altfor vanskelig for oss å forstå. Det er å bli lik Kristus, han som er Guds sanne bilde. Han er den ene som er virkelig hellig, og han åpenbarte Guds hellighet gjennom sitt liv, ved å leve som helt og

fullt menneske, og ved at han ofret seg selv til Guds vilje (Joh 17:15-17). Ved å se på ham, kan vi forstå hellighetens vesen, og ved å følge Jesus, blir vi preget av ham. Hellighet er Kristuslikhet.

Helliggjørelse er virkeliggjøringen av Kristuslivet i oss. Det er hensikten med og frukten av frelsen her i tiden. Helliggjørelse er fornyelsen av vår menneskelighet, slik at vi formes etter Gud, vår skapers bilde. Syndens makt, som ble overvunnet på korset, er nå brutt. Ved Den hellige ånds kraft blir den kristne satt i stand til å leve som en disippel (Rom 8:1-17).

Dette er Guds verk, og det gjør det mulig for oss å leve det livet vi opprinnelig ble skapt til: å nyte Guds gode gaver, tjene og tilbe ham med våre liv og dele menneskelig fellesskap i kjærlighet og tjeneste. Gud helliggjør oss slik at vi kan ha et fellesskap med ham som behager ham, leve som fullverdige mennesker og utføre det oppdraget han har gitt oss i verden.

3. Av nåde ved tro

Det er Ånden som helliggjør, og som gjør denne erfaringen mulig. I gjenfødselen mottar vi Den hellige ånd som skaper det nye livet i Kristus og fyller oss med glede og frelsesvisshet. Ånden forblir så i oss. Hans helliggjørende verk blir en virkelighet for oss ved et liv i tro som innebærer både tillit til Gud og fortsatt lydighet mot ham. Vi blir mer og mer forvandlet til det folk Gud ønsker at vi skal være (2 Kor 3:17-18).

Selv om Den hellige ånd er virksom i våre liv, trenger han seg ikke på eller undergraver vår egen frihet til å velge. Ønsket om hellighet vokser fram i oss ved Den hellige ånd, og vi bekrefter at dette ønsket er oppriktig ved å innvie våre liv til Kristus (Rom 8:1-11). Det er når vi handler i tro, at vi erfarer helliggjørelsen. Hellighetens mulighet virkeliggjøres bare ved tro, ved å stole på den nåden som gis av den Gud som helliggjør, og ved lydighet mot hans ord.

4. En radikal livsforvandling

Korset er det sentrale i hellighetsopplevelsen. Det viser veien til et helt nytt liv. Skriften gir en dramatisk beskrivelse av hvordan vi dør

bort fra vårt gamle jeg og fra synden, ved at vi blir ett med Kristus i hans død for oss, og erkjenner at vi i en dyp og grunnleggende betydning døde med ham (Rom 6:1-14).

Guds helliggjørende verk er en livsforvandlende opplevelse som utrunder oss til radikalt å forandre retningen for livet vårt (2 Kor 5:14-15), slik at Kristi ånd kommer og tar bolig i oss (Gal 2:20; Ef 3:14-19). Noen ganger får vi et sterkt og overbevisende glimt av Guds hellighet, og det åpner øynene våre for at vi selv trenger renhet. Vi blir kanskje tilskyndet til å søke hellighetslivet, fordi vi lengter etter et mer tilfredsstillende fellesskap med Gud. Kallet til tjeneste kan føre til en dypere lengsel etter helliggjørende nåde. Vi kan oppleve smerte og angst i møte med ondskap og synd som skjuler seg i vårt indre. Vi kan bli klar over vår tendens til å være slappe og gi etter for fristelse. Den hellige ånds ledelse og vårt eget ønske om mer av Gud kan i slike tilfeller føre til en åndelig krise.

I slike øyeblikk er Den hellige ånd mektig til stede og gir kraft til et hellig liv. Vi erfarer et øyeblikk av nåde som resulterer i et åndelig gjennombrudd. Vi beveger oss til et nytt nivå av fellesskap med den hellige Gud, med andre og med oss selv (Fil 1:9-11).

Slike livsforvandlende øyeblikk er ikke ualminnelige, men vekst i helliggjørelse kjennetegnes slett ikke alltid av dramatiske opplevelser. Den hellige ånd behandler oss individuelt og fører oss til hellighet slik han selv ser det gagnlig.

Vi bør ikke bedømme veksten i vårt åndelige liv på grunnlag av dybden og intensiteten i våre åndelige opplevelser, men på grunnlag av kvaliteten i vår lydighet og en stadig forvandlende og dypere kjærlighet til Gud, andre mennesker og oss selv (Rom 12:1-2; Kol 3:5-14).

5. En livslang prosess

Hellighetslivet er et dynamisk samspill mellom krise og prosess. Hellighetserfaringen kan oppleves som en krise, samtidig som den er en livslang prosess. Vi er i ferd med å bli det vi allerede er i Kristus i rettfærdiggjørelsen. Det hellige livet vil likevel alltid bære preg av et «allerede nå, men ikke ennå». Vi er allerede hellige i Kristus,

men er ennå ikke fullkomment syndfrie.

Helliggjørelsen, som skjer ved Den hellige ånd, omfatter hele personligheten, slik at ikke noe område av livet er uberørt, på samme måte som følgene av synden har satt sitt preg på alle sider av livet. Men læren om helliggjørelse betyr likevel ikke at vi i dette livet noensinne kommer til et punkt der åndelig vekst og utvikling ikke lenger er nødvendig – akkurat som læren om «helt igjennom fordervede syndere» ikke antyder at det falne menneske er så dårlig som det er mulig å bli.

Et sant hellighetsliv er preget av Kristus selv. Det er han «som har salvet oss. Han har også satt sitt segl på oss og gitt oss Ånden som pant i våre hjerter» (2 Kor 1:21-22). Vårt svar på dette er først og fremst å søke et nært fellesskap med Gud, et fellesskap preget av åpenhet og lydighet mot ham (Joh 15:1-7). Som et resultat av dette fellesskapet, blir vi mer og mer lik Kristus (Rom 8:29; Ef 4:13-15; 2 Pet 3:18; 1 Joh 3:1-3), og hans hellighet blir merkbar i måten vi lever på. Dette stadig dypere fellesskapet er et tegn på vår forpliktelse til, og lengsel etter, hellighet. Paulus beskriver det som at «Kristus lever i meg» (Gal 2:20). Vi erfarer at den korsfestede og oppstandne Kristus er nærværende i våre egne liv.

Kristi nærvær forandrer oss når vi lever i ham og gjennom ham. Vårt selv bilde blir annerledes. Vi hviler i vissheten om Guds kjærlighet, nåde og aksept, og det gir oss fred og hjelp til å akseptere oss selv. Våre relasjoner kjennetegnes av de livskvalitetene som Paulus beskriver som «Åndens frukt» (Gal 5:22-26).

Når vi følger Jesus, som kom for å søke og å frelse det som var fortapt, møter vi også et kall til å tjene andre i Kristi navn. Vi bygger fellesskap med de fortapte, de mishandlede, de glemte og maktesløse. I dem ser vi Kristus. Vi dras mot en søken etter sannhet og rettferd og til i Kristi navn å rette opp det som er galt.

Hellighetslivet er sakramentalt. Det gjenspeiler Jesus og er et åpent og synlig tegn på Guds nåde. Det er et meningsfullt liv i nært samfunn med Gud og uselvisk tjeneste for andre. Det er et liv som peker fram mot fullendelsen av vår helliggjørelse i herligheten, når evigheten bryter igjennom og Gud blir alt i alle (1 Kor 15:28).

B. Hellighetslivet

1. Gjenopprettelse av paktens med Gud

På samme måten som syndefallet førte til at alt fellesskap ble splittet og revet i stykker, så kommer det gjenopprettede bilde av Gud i oss til uttrykk gjennom fornyelsen av våre fellesskap. Denne gjenopprettelsen er avgjørende for et hellig liv. Gud er en Gud som slutter pakt og holder sin pakt, og på samme måten skulle våre fellesskap preges av paktens karakter. Det betyr at våre fellesskap med Gud og med andre mennesker må bygges på kjærlighet og trofasthet. I Bibelen ligger paktstanken bak alt fellesskap.

Rettferdighet er noe som praktiseres i et kjærlighetens fellesskap innenfor rammen av en lydighetspakt med Gud, kjennetegnet av omsorg for andre og troskap mot moralverdier. Et rettferdig liv søker å ære Gud og verdsette mennesker, og streber derfor etter kjærlighet innenfor fellesskap som er etter Guds vilje.

Vår pakt er først og fremst med Gud, som er trofast og holder sin kjærlighetspakt med oss. Når vi besvarer denne kjærligheten, utdypes fellesskapet, og vi dras nærmere ham. Når kjærligheten får vokse og utvikle seg, kommer den til uttrykk gjennom et liv i disiplenskap. En helliggjort troende opplever at kjærligheten gir kraft og lydigheten motivasjon til å holde paktens.

Etter hvert som forholdet til Gud utvikler seg, vil Guds kjærlighet trekke oss mot andre mennesker, og disiplenskapet motivere oss til å omsette kjærligheten i handling. Når vi er en del av et slikt omsorgsfellesskap overvinnes vår selvishet og vår egenrettferdighet utfordres. Vi ledes til kjærlighet, ydmykhet og helhet og et ønske om å se andre komme inn i et paktforhold med Gud.

Forholdet til den verden Gud har skapt, forandres også. Vi ser en avspeiling av Gud og hans skjønnhet i den, og erkjenner at dette er hans verden og frukten av hans skapergjerning. Fiendskapet mot det skapte blir borte, og vi lærer å forstå vår rolle som forvaltere. Dermed kommer helligheten til uttrykk i samfunnet og våre fellesskap gjennom paktens med Gud. Den viser oss det ansvaret vi har for samfunnet og samtidig forvandler den våre relasjoner.

2. Hellighet og etikk

Etikk handler primært om viktige mellommenneskelige forhold. Hellighet er ekte kjærlighet som næres og uttrykker seg gjennom relasjoner. Derfor er kristen etikk en svært viktig dimensjon ved hellighetslivet. Den gir prinsipper og retningslinjer for helhjertet kjærlighet i alle våre relasjoner.

Jesus Kristus oppfyller alt det den gammeltestamentlige loven hadde lovt og så fram mot. Han lærte at kjærligheten oppfylte loven (Mark 12:28-31). For å virkeliggjøre Jesu radikale etikk som bygger på kjærlighet, må vi betrakte enhver relasjon som en hellig pakt (Matt 5:43-48; Luk 10:25-37; 1 Joh 4:7-21). Gud kan elske gjennom oss. Denne forvandlingen gjør sosial hellighet mulig og setter oss i stand til å leve etter denne radikale kjærlighetsetikken.

3. Helhet, helse og helbredelse

Den Gud som helliggjør, er den samme Gud som helbreder og gjør oss hele (Sal 30:3; 103:3). Begrepet «helhet» viser til Guds frelsesverk i Kristus og Åndens helliggjørende gjerning som omfatter alt.

Evangeliene åpenbarer at Jesus hadde omsorg for alle sider ved menneskelivet, uansett hvordan synden hadde forvrengt det, og at hans helbredende gjerning var et svar på alle former for menneskelig lidelse og sykdom (Matt 20:34; Mark 1:32-34, 40-45; Luk 7:11-17). Igjen og igjen beretter Det nye testamentet om Den hellige ånds helbredende gjerning. Gjenopprettelsen av pakten måtte føre til gjenopprettelse av sunnhet og helse i alle menneskelige forhold, både de åndelige, følelsesmessige, sosiale og fysiske (Mark 2:1-12; Luk 4:18; 7:22; Ef 2:11-22).

Det betyr at det ikke er noen hellighet uten helhet. Hellighet kan bare betraktes som en frigjørende berøring av alle sider ved livet. Det betyr imidlertid ikke at de som er fysisk sunne, følelsesmessig stabile, sosialt veltilpasset eller velstående, derved er hellige. Det betyr heller ikke at de som lider under fysiske plager, er følelsesmessig ustabile, sosialt mistilpasset eller fattige, er syndige. Men det betyr at ved å ta imot helliggjørelse, tar vi imot løftet om helhet på alle områder av livet. Et hellig liv er en vandring på veien mot

helhet i Kristus, ledet av Den hellige ånd.

I og med at Jesus nektet å knytte sykdom til bestemte synder (Joh 9:3), så ser vi også på sykdom og svakhet som uttrykk for menneskehetens totale tilstand. Kristne kan ikke vise til fullstendig helbredelse på alle områder i livet. Det finnes likevel en helhet midt i det ufullkomne. Den helbredelsen vi med full rett tar imot, er dyptgripende, men virkningen viser seg kanskje først i evigheten.

Som Guds hellige folk er vi ikke bare opptatt av vår egen helhet og helse, men også av andres. Ved selv å ha opplevd helbredelse, blir vi et helbredende fellesskap opptatt i en helbredende tjeneste i forventning om opplevelsen av den endelige helbredelsen i det nye Jerusalem (Jak 5:13-16; Åp 22:1-2).

4. Hellighet leves ut i tjeneste

Et hellig liv kommer til uttrykk i en helbredende, livgivende og kjærlighetsfylt tjeneste i verden. Det er Kristus-livet som leves ut gjennom denne tjenesten. Gud helliggjør ikke sitt folk ene og alene for at de skal være preget av hans karakter, men også for at verden skal bli preget av de samme karaktertrekkene. Gud bruker mange metoder for å forandre samfunnets struktur, også den tjenesten hans hellige folk utfører, styrket og utrustet av Den hellige ånd.

Tjenesten Guds hellige folk utfører, omfatter evangelisering, hjelpetjenester og sosialpolitisk engasjement. Den synliggjør Guds hellige kjærlighet som viser seg i hjerte og liv hos hans folk, slik at de viser verden til Kristus, innbyr verden til hans frelsende nåde, tjener verden med Kristi hjertelag og kjemper mot onder i samfunnet. Hellighet fører til tjeneste.

Helliggjørelse av nåde ved tro er et privilegium og et kall til alle som bekjenner Jesus Kristus som sin Herre og Frelser, og som tar imot Den hellige ånds kraft til å leve et liv i hellighet.

Kapittel 10 – del 2

Et skritt videre 10

«Dersom da hellighet er å formes av Guds vesen, vil det si likhet med Gud slik han er åpenbart i Jesus».

Samuel Logan Brengle⁸⁰

Evig liv, på jorden himmel,

Han sin bolig tar i meg.

Gud og mennesket forenet,

Hvilken nåde er det ei!

Herlig frelse, I Guds samfunn vandrer jeg

Francis Bottome⁸¹

A. Trosartikkelens fokus

1. For alle troende

Frelse begynner med anger, tro og gjenfødelse (kapittel 7) og må opprettholdes ved lydig tro (kapittel 9). Utviklingen av livet «i Kristus» (2 Kor 5:17) blir utdypet i trosartikkel 10. Hellighet er ikke et valgfritt tillegg for noen troende, men er tilgjengelig for alle som har tatt imot Jesus som Herre. At det beskrives som en rettighet eller et privilegium, betyr ikke at dette bare gjelder for noen kristne.

80 Samuel Logan Brengle, 1902 2. utg. The Way of Holiness. Salvation Army Book Department:2

81 Frelsesarmeens sangbok 2010 nr 214

2. Guds vilje og verk

Guds vilje er at alle mennesker skal være hellige (1 Pet 1:16). Det er også hans verk i de troendes liv som gjør dem i stand til å være hellige (1 Tess 5:23-24). Helliggjørelse – å bli gjort hellige – er en logisk og naturlig fortsettelse av frelsesprosessen.

3. Menneskets valg

Selv om hellighet oppnås ved Guds verk i den troendes liv, er det også et resultat menneskets valg. Gud kommer ikke til å gjøre mennesker hellige mot deres vilje. På samme måten som frelse, er hellighet et fritt valg. Dette blir noen ganger beskrevet som «å hellige seg» (Jos 3:5), men det er ikke alltid et klart skille mellom begrepene som brukes om Guds handling for å gjøre den troende hellig og den menneskelige jakten på hellighet.

4. Gjenopprettelse av gudsbildet

Hellighet dreier seg om gjenopprettelse av helhet og fullkommen menneskelighet. En vekst i hellighet fører oss i retning av å finne igjen Guds sanne bilde i oss, ved at vi lar ham få leve sitt liv i og gjennom oss. Jesus Kristus gjorde sann menneskelighet synlig gjennom sitt liv. Når vi beveger oss mot helhet, påvirker det alle deler av vårt vesen, innbefattet vårt forhold til Gud og andre mennesker, vårt selvbilde, vår holdning til skapelsesordenen og vår plass i samfunnet.

5. Satt til side for Guds formål

Grunnbetydningen av de ordene Bibelen bruker til å beskrive hellighet leder tankene hen på atskillelse. Det ble brukt både om mennesker og ting som ble satt til side fra den vanlige, verdslige verden og innviet til tjeneste for, og tilbedelse av, Gud. De ble hellige ved å bli forbundet med Guds formål. Hellighet kjennetegnes derfor av innvielse til Gud for å oppfylle hans ønsker.

6. Etiske og sosiale konsekvenser

For menneskene dreier likevel ikke hellighet seg bare om atskil-

lelse, men den har også en moralsk dimensjon når den troende begynner å avspeile Guds karakter. Hellighet vektlegger frelsens etiske og sosiale konsekvenser. Den fokuserer på Guds nåde som en dyrebar nåde som kaller oss til å endre våre holdninger, motivasjon og livstil når vi begynner å avspeile Guds egenskaper i vår hverdag.

7. Hellighet og syndfrihet

Helliggjørelse betyr ikke at enhver mulighet til å synde, er fjernet. Ved Den hellige ånd er det mulig å la være å synde, men selv om vi opplever en fylde av Guds helliggjørende kraft, er muligheten til synd fremdeles til stede. Det finnes fremdeles rester av atferdsmønstre som kan gjøre seg gjeldende på nytt. Og den menneskelige tendensen til å gi etter for fristelser, er der fremdeles.

Videre kan vi heller ikke gjøre krav på syndfri fullkommenhet i dette livet. Fristelser vil alltid være en del av livet, men ved Den hellige ånds kraft til å forme oss etter Kristi bilde, kan vi stå imot fristelsene og ikke falle i synd. Men vi kan ikke hevde at det ikke er mulig å synde for en som lever i helliggjørelse.

Vi kan heller ikke si at de som opplever fylde av Guds helliggjørende kraft ikke kan unngå å synde. De som insisterer på alle troendes syndige ufullkommenhet, anerkjenner ikke den fulle virkningen av forsoningsverket. Når vi er gjenfødt av Ånden, er ikke synd lenger noe uunngåelig: Frelse fører til frihet fra syndens makt i den troendes liv.

Å påstå at alle troende uunngåelig synder, eller at de fortsetter å være tilbøyelige til personlig synd, er å begrense den kraften forsoningen har til gjennomgripende karakterforandring og fullstendig seier over synd. Synd er mulig, men når vi synder forstår vi at det er i motsetning til, og et fremmedelement for, den vi er i Kristus. Når vi bekjenner vår synd for Gud og de vi har syndet mot fornyer nåden oss.

Spørsmål til refleksjon

1. Når vi vokser i hellighet, blir gudsbildet gjenopprettet i våre liv (kapittel 5). På hvilken måte vil dette bli synlig i praksis i våre handlinger og holdninger?
2. Hva innebærer det for deg å bli «satt til side for Guds formål»?
3. Hvorfor er det noen kristne som mener at bare «spesielle» mennesker kan bli hellige? Hva kan vi gjøre for at de kan forstå at helliggjørelse er en naturlig følge av frelse?
4. Hvilket betydningsfullt etisk spørsmål står sentralt i din sammenheng akkurat nå? Hvordan kan hellighetslæren bidra til å forme en kristen respons?

B. Tolkninger av hellighetserfaringen

Hellighetserfaringen er blitt beskrevet på flere forskjellige måter, og ingen av dem viser hele sannheten. Noen går for kort mens andre går for langt. Vi bør passe på så vi unngår dyster oppgitthet på den ene siden, og pretensiøs perfeksjonisme på den andre. Blant de mest kjente fortolkningene finner vi følgende:

1. Full helliggjørelse

Uttrykket «full helliggjørelse» har sin opprinnelse i første Tessalonikerbrev 5:23. Det målbærer troen på at helliggjørelsen omfatter hele personligheten og berører sjelslivets dybder. Uttrykket må imidlertid ikke tillegges en betydning som antyder syndfri fullkommenhet. Men det betyr at vi er hele og fullstendige som mennesker og bevisst på at synd er et fremmedelement i vårt nye liv i Kristus. Dersom vi synder, erkjenner vi det ærlig og oppriktig, bekjenner synden for Gud, gjør opp og går videre. Full helliggjørelse betyr at når vi blir i Kristus, er vi fri fra syndens makt til å undergrave,

ødelegge og splitte oss. Vi er fri til å bli det vi er kalt til å være (2 Tess 2:13-17).

2. Full frelse

«Full frelse» viser at Kristi frelsende verk i våre hjerter er et fullstendig verk. Ved omvendelsen fatter vi kan hende ikke denne fylde eller tar imot alle de godene forsoningen har gjort tilgjengelige for oss. Våre anstrengelser for å leve kristenlivet kan mislykkes. Et slikt nederlag kan føre til at vi oppdager at frelsende nåde også er helliggjørende nåde: at vi kan bli rensset fra all synd, og at vi kan leve i seier og tilfredshet som Jesu disipler. Vi tar imot – og ved Den hellige ånds kraft erfarer vi – full frelse.

Men begrepet full frelse må ikke tolkes som en tilstand av «åndelig metning» som innebærer at vi ikke kan ta imot mer nåde. Det viser ganske enkelt til vår tro på og åpenhet for alt Gud i sin nåde gir. Et liv som er tuftet på hele Guds gave, og blir forvandlet ved kraften som er i denne gaven, er et hellig liv. Full frelse må heller ikke forveksles med den endelige frelse som vil bli virkeliggjort etter vårt jordiske liv.

3. En fylde av Den hellige ånd

En fylde av Den hellige ånd er et uttrykk som brukes for å beskrive den fylden som istandsetter oss til å leve Kristus-livet og være vitner for ham. Resultatet blir at gleden i Herren flytter inn i stedet for nederlagsstemningen, og driver den ut. Hellighet er en fylde av Ånden. Men når vi bruker ord som «fylde», må vi være påpasselig med ikke å sammenligne Gud med en strøm som kan helles inn i oss som om vi var tomme kar, og på den måten svekke forståelsen av ham som en person. Videre må denne og andre fortolkninger av Den hellige ånds gjerning ikke oppfattes slik at det stenger de andre personene i treenigheten ute. Begrepet «en fylde av Den hellige ånd» betyr at Gud selv kommer i hele sin fylde, og det skjer ved personen Den hellige ånd.

4. Den hellige ånds dåp

Den hellige ånds dåp er et begrep enkelte benytter for å beskrive en hellighetserfaring. Dåp er et symbol på å dø bort fra oss selv og stå opp som nye mennesker i Kristus. Begrepet ble brukt i oldkirken om å ta imot Den hellige ånd ved gjenfødelsen: «For med én Ånd ble vi alle døpt til å være én kropp» (1 Kor 12:13). Derfor må vi se på «dåpen i Den hellige ånd» som noe annet enn å være «fylt av Ånden». Dåpen er en engangshendelse ved begynnelsen av livet som kristen, mens «å bli fylt av Ånden» er noe som skjer gjentatte ganger.

Men i en viss språkbruk settes det likhetstegn mellom dåp og fylde, og uttrykket «Den hellige ånds dåp» forstås slik at en har beveget seg videre fra syndsforlatelse til et åndsfylt, nytt liv.

Vi må være varsomme så vi ikke splitter opp erfaringene i kristenlivet og plasserer dem i forskjellige båser. Guds helliggjørende kraft er en gave og et verk ved den samme frelsende nåden, uansett om den tas imot og erfares ved omvendelsen eller på et senere tidspunkt.

Det har også hendt at «dåp i Den hellige ånd» har vært omtalt i flertall for å beskrive gjentatte erfaringer av å bli fylt med åndelig kraft. En slik måte å bruke begrepet på, har ført til atskillig forvirring.

5. Den andre velsignelse

Uttrykket «nådens andre verk» eller «den andre velsignelse» («second blessing») har vært benyttet av hellighetsbevegelser, inkludert Frelsesarmeen. I samsvar med John Wesleys lære brukes begrepet for å skille helliggjørelses-erfaringen fra rettferdiggjørelsen og gjenfødelsen. Men vi må være varsomme med å forutsette at erfaringen av «nådens andre verk» i tid skal komme etter «nådens første verk» for alle kristne. Guds helliggjørende nåde er ikke begrenset av menneskelige timeplaner. Enkelte erfarer full frelse ved omvendelsen, og for andre kommer denne erfaringen senere. En «andre velsignelse» innebærer ikke at det bare finnes to velsignelser, eller at «den andre velsignelse» er den endelige avslutningen

på kristen modning og utvikling. Wesley's lære om «den andre velsignelse» handler om erfaringer av betydelige åndelige utfordringer, avgjørelser og vekst etter omvendelsen. Som en visjon av hva som er mulig i Kristus for alle som tror, er denne ideen en sterk tilskyndelse til alle kristne om å få del i hele fyllden av Guds nåde.

6. Velsignelsen av et rent hjerte

«Hjertets renselse», eller «velsignelsen av et rent hjerte» er begreper som er brukt for å understreke at indre synd og uverdige, selvopptatte holdninger i sjel og sinn er tatt bort. «Et rensset hjerte» kan antyde at våre motiver er rensset og at alle våre handlinger nå drives av kjærlighet. Men ideen om rene motiver må benyttes med stor forsiktighet. Dersom vi tar «rensedede motiver» som vårt utgangspunkt, kan vi komme til å nekte å innrømme og bekjenne konkret, personlig synd; bare «feiltagelser» kan innrømmes. Renhet er en kjærlighetsgave som vi åpner oss for å ta imot, og som vi lar beherske oss, men som aldri må brukes til egen fordel.

7. Fullkommen kjærlighet

«Fullkommenkjærlighet» er muligens den mest omfattende beskrivelsen av hellighet, til tross for at beskrivelsen er svært enkel. Ved sin helliggjørende kraft fyller Den hellige ånd oss med Guds fullkomne kjærlighet, slik at vi begynner å elske med Guds uselviske kjærlighet og ikke med vår egen, som er svært ufullkommen. Da blir vi utrustet til å vandre veien der Kristi bud blir oppfylt: «Du skal elske Herren din Gud av hele ditt hjerte og av hele din sjel og av all din kraft og av all din forstand, og din neste som deg selv» (Luk 10:27).

Spørsmål til refleksjon

1. Fortell om din personlige erfaring av hellighet skriftlig, i musikk, gjennom kunst eller dans. Hvilken, om noen, av beskrivelsene over gir mest gjenklang i ditt liv?

2. Hvordan vil du beskrive hva det vil si å være hellig overfor en nyomvendt som ikke har en kristen bakgrunn? Ville du bruke en av disse beskrivelsene, eller er det nødvendig med en forklaring der du bruker et mer moderne og kulturelt relevant språk?
3. Let i Frelsesarmeens sangbok og finn sanger som bruker disse uttrykkene. Hvordan vil du forklare dem i gudstjenesten?

C. Historisk sammendrag

1. Det gamle testamentet

- a. I Det gamle testamentet er hellighet en av Guds egenskaper, men den er ikke i menneskene. Helliggjørelse er en handling eller prosess der mennesker eller ting blir rensset og innviet til Gud rituelt og moralsk. I rituell forstand er helliggjørelse, eller helligelse, en renselse som forbereder for et møte med Gud (2 Mos 13:2; Jos 3:5).
- b. Den hebraiske ordstammen «qodesh» som betegner hellighet, blir brukt som verb, substantiv eller adjektiv mer enn 850 ganger i Det gamle testamentet. Det sier noe om viktigheten. Det betyr å bli avskåret eller atskilt. Noe eller noen er hellig dersom de er satt til side for, og innviet til, tjeneste for Gud. Dette kan sees i paktsforholdet med Israel. Det at Gud har satt folket til side, gjør dem til «et kongelig presteskap og et hellig folk» (2 Mos 19:4-5; 5 Mos 7:6).
- c. Israels hellighet skal innbefatte en moralsk dimensjon. Folket må hellige seg selv til Gud og gjennom det bli hellige slik Gud er hellig (3 Mos 20:7).
- d. Utformingen av paktsforholdet blir sett i et hellighetsperspektiv (3 Mos 19 – 20) der det å holde den gudgitte loven oppfattes

som en betingelse for hellighet.

- e. I loven og profetene er personlig rettferdighet en del av hellighetsbegrepet. Det kommer til uttrykk i paktene sluttet og holdt med Gud og i de mellommenneskelige forhold. I paktforholdet blir å være rettferdig forstått som trofasthet og denne trofastheten kjennetegner en hellig person. Å være innviet til Gud er å leve slik Gud ønsker (Jer 31:31-34).

2. Det nye testamentet

- a. Nytestamentlig gresk inneholder to ord som bli oversatt med «hellig». Hagiasmos, ofte oversatt med «helliggjørelse», betegner forestillingen om å bli satt til side for Gud. Det andre ordet er hosiotēs (hosios). Dette handler om livskvaliteter. Det betyr å være rettferdige og rene for Gud, både i det indre og i våre gjerninger. Til sammen utgjør begrepene et nytestamentlig bilde av hellighet som innbefatter moralsk og åndelig renhet så vel som innvielse til Gud og det å bli satt til side til tjeneste for ham.
- b. Jesus er eksemplet. Demonene kaller ham «Guds hellige» (Mark 1:24). Jesu hellighet blir åpenbart i relasjoner og i et hellig leve-sett og blir fullkomment tydelig i kjærlighet. Han aksepterer og anerkjenner Farens autoritet (Joh 17:11); er viet til oppfyllelsen av Farens vilje (Joh 8:29); i liv og død er han fri for egeninteresse (Mark 10:45; Joh 17:17-19); og han viser fullstendig integritet i sin livsstil og i sin samhandling med mennesker. Paulus beskriver Jesus som eksemplet for vår hellighet og kilden til vårt liv i Gud (1 Kor 1:30).
- c. I Det nye testamentet er hellighet en egenskap ved Gud som Guds folk oppfordres til å gjenspeile i sine liv. Det er en gjenopprettelse av gudsbildet i den troende gjennom foreningen med Kristus (Kol 3:9-10). Hellighet betyr å stå til Guds disposisjon for hans oppdrag i verden og å bli lik Kristus i karakter og holdninger.

- d. Det nye testamentets forståelse av hellighet redefinerer Det gamle testamentets vektlegging av renselse (Hebr 9:13-14); innvielse (Rom 6:19; 15:16); og paktstroskap (Hebr 8:6-13).
- e. For Paulus er helliggjørelse det moralske tilsvaret til ofringene i Det gamle testamentet, der mennesker og ting ble atskilt eller satt til side for Gud (Rom 12:1-2). Det er viktig å merke seg at troende har blitt utvalgt til, og innvidd til, hellighet. Det er Guds vilje for dem, og uten hellighet kan ingen se Herren (Hebr 12:14).
- f. Helliggjørelse blir sett som et verk av Gud Far, av Kristus og i særdeleshet av Den hellige ånd. Kristne blir helliggjorte ved å være «i Kristus» gjennom gjenfødselen. Derfor kaller Paulus alle kristne for «de hellige». Dette henviser ikke til dem som er spesielle, og derfor nesten eller helt moralsk fullkomne, men ganske enkelt til de troende på et bestemt sted (Rom 1:7; 1 Kor 1:2; Ef 1:1; Fil 1:1, 4:21; Kol 1:1). Ordet blir nesten utelukkende brukt i flertall. De hellige er folket som tilhører Gud. Det er et inkluderende begrep som sier noe om det relasjonelle aspektet ved helliget. Det har ingenting å gjøre med å være fullkommen, men med å bli fullkommen og ført til modenhet i Kristus. Å være blant de hellige er ikke å være et ferdig produkt, men å være i et pågående arbeid. De hellige i Det nye testamentet er ufullkomne mennesker (Rom 1:7; jfr 2:1; 1 Kor 1:2, jfr 10), men en gang vil de nå fullendelsen (Fil 1:6; 1 Joh 3:2-3).
- g. Paulusbrevene antyder at rett tro naturlig vil føre til rette moralske handlinger. Brevene hans følger ofte et mønster som blir beskrevet som en «indikativ-imperativ» struktur. Det vil si at en beskrivelse av læren blir etterfulgt av hvilke praktiske konsekvenser denne får for kristenlivet. De to avsnittene blir ofte bundet sammen med ordet «derfor» eller «så» (Rom 12:1, Ef 4:1, Kol 3:12). Frelse fører til hellighet, og hellighet viser seg i rett levesett og på en særlig måte i relasjoner og samfunn med

andre mennesker (1 Kor 5-8; Ef 4:1-6:9; Kol 3:12-4:1).

- h. Kirken er kalt til å modellere hva et sant gudssamfunn skal være. Det er fordi verden bare kjenner Gud gjennom virkelig-gjørelsen av Guds folks helliggjørelse (Joh 17:17-18).
- i. De troende er gjort hellige og fortsetter å leve i hellighet. Derfor er de troende både passive og aktive i sin helliggjørelse.

3. Kirkens første tid

- a. I kirkens første tid møter vi radikalt disippelskap og kall til hellig liv. Det er to grunner til dette. For det første ble evangeliet tolket som et kall til de troende om å leve på en måte som var grunnleggende annerledes enn de ikke-troendes liv. For det andre handlet det om oppdragets hast: De første kristne forventet at Jesu gjenkomst var nær forestående, og med den ville gudsriket etableres.
- b. Hellighetslæren er veldig tydelig i tidlige kristne skrifter. Kristne levde i et hedensk miljø, og de ble kalt til hellighet midt i denne verden. Her måtte de vitne om Gud og ære ham ved måten de levde på. For forfatteren av Didache, er vanlig hellighet, det å leve «Livets vei», en nødvendighet i særskilt vanskelige tider⁸². På samme vis er Klements brev til korinterne et kall til kristne om å gjøre «de tingene som angår hellighet»⁸³, slik at deres gode gjerninger blir et vitnesbyrd for andre.
- c. Likevel, etter hvert som kirken ble mer etablert og fikk støtte fra makthaverne i samfunnet, ble det presserende kallet til hellighet nesten glemt i hovedretningene i kristendommen. Som en følge av denne utviklingen, kom hellighet til å bli sett på som

82 <http://www.earlychristianwritings.com/text/didache-roberts.html>

83 Letter of Clement to the Corinthians <http://www.ccel.org/ccel/schaff/anf09.xii.iv.xxx.html>

et privilegium for noen få utvalgte. Kallet til hellighet berørte i ubetydelig grad lekfolket. Hellig liv ble kun forventet av dem som ble utvalgt til å være hellige på vegne av folket. Rundt 270 e.Kr. flyttet Sankt Antonius ut i ødemarken til et liv i ensomhet og faste. Snart ble det et antall eremitter som ble æret som hellige menn. Noen av dem utviklet en merkelig tro og atferd.

- d. Ved det 3. og 4. århundret begynte grupper av asketer å leve sammen i egne samfunn. Dette utviklet seg etter hvert til en monastisk livsstil. Disse religiøse samfunnene besto av grupper av mennesker som søkte etter fellesskap med Gud gjennom åndelig reise og kamp. De var også talsmenn for å følge korsets vei, med fornektelse av selvet eller eiendeler og livet i storsamfunnet. Men de utgjorde en minoritet, og hellighet var ikke lenger noe som angikk den store gruppen troende. Ved det 6. århundre hadde klosterlivet blitt organisert; bygget rundt bønn og arbeid slik som i benedikterordenen.
- e. Tidlig keltisk kristendom – som vokste fram i Irland og ble den mest betydningsfulle bevegelsen i gjenplantningen av kristendommen i England, Skottland og Vest-Europa etter Romerrikets fall i det femte århundre – sto for en lære om radikal hellighet. Dette var en måte å leve på som oppmuntret til renhet, tett fulgt av omsorg for andre og med forbindelse til alle sider ved menneskelivet.

4. Middelalderen

- a. I middelalderen ble hellighet igjen betraktet som den normale og naturlige følge av kristenlivet. Både Bernard av Clairvaux (1090-1153 e.Kr.) og Thomas Aquinas (1225-1274 e.Kr.) fokuserte på den paulinske meningen med hellighet som en moralsk og etisk verdi. Frans av Assisi (1181-1226 e.Kr.) gjenoppdaget hellighet som en enkel, men radikal livsstil preget av omsorg, glede og maktesløshet.

- b. Valdenserne ble grunnlagt av Peter Waldo (ca 1140-ca 1218 e.Kr.), en rik forretningsmann fra Lyon som i 1173 adlød Jesu påbud om å selge alt han eide og gi det til de fattige (Matt 19:21). Han begynte et omflakkende liv som forkynner, og kalte mennesker til disippelskap. Det utviklet seg til en vekkelsesbevegelse av lekfolk. Den ble kjennetegnet av ekstrem fattigdom og en vektlegging av forkynnelse, både av menn og kvinner. Etter reformasjonen slo valdenserne seg sammen med den reformerte kirke.
- c. Skriftene til Joachim av Fiore (1132-1202 e.Kr.) har gitt inspirasjon til enkeltmennesker og grupper, innbefattet det 18. og 19. århundrets hellighetsbevegelse. Joachims forståelse av det evige evangelium har grepet manges fantasi. Det evige evangelium er den uforgjengelige frukten av tro som er igjen etter at den har blitt rensket av Den hellige ånds ild. Denne tanken har blitt fylt med forskjellig mening, og blitt farget av synet og troen til personene eller gruppene som fortolker det. Knyttet til tanken er også hans inndeling av historien i tre stadier: Farens tidsalder (den gammeltestamentlige tid), Sønnens tidsalder (den nytestamentlige tid), og Den hellig ånds tidsalder, som vil kjennetegnes av det evige evangelium og av en overveldende utøsing av Ånden. Dette, sammen med hans profetier og fortolkninger av Åpenbaringen, gjorde inntrykk på mennesker i de påfølgende århundrer. Til tider virket det som om hans innflytelse hadde forsvunnet, for så plutselig å dukke opp til overflaten igjen.

5. Reformasjonen

- a. En viktig følge av reformasjonen var utviklingen av tanken om det allmenne presteskap. Luther skrev: *«Det står i 1 Pet 2: 'dere er en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk'. På denne*

måten er vi alle prester, alle vi som er kristne»⁸⁴. Derfor er det ikke nødvendig for en prest å fungere som mellommann mellom den enkelte kristne og Gud. Den eneste mellommann mellom Gud og mennesker er Jesus Kristus (1 Tim 2:5). Kirken som en helhet, er i fellesskap et «kongelig presteskap», og derfor har den enkelte troende et kall og en tjeneste å oppfylle. Likevel betyr ikke dette at alle kan oppfylle de «prestelige» funksjonene, men heller at hver enkelt kristen må oppfylle sin egen funksjon i menigheten. Hellighet er derfor relevant for alle kristne, som hver for seg må være villig til å bidra til arbeidet og tjenesten i Kristi kropp.

- b. Som med rettferdiggjørelseslæren, trodde reformatorene at hellighet ikke er noe vi kan oppnå selv. Det er utelukkende Guds verk. Calvin skrev at vi mottar en dobbel nåde, forlikelse med Gud og helliggjørelse, som ikke kan skilles fra hverandre. «Det er helt sikkert at intet menneske noen gang vil kunne kjenne ham rett uten samtidig å motta Åndens helliggjørelse; eller, for å uttrykke det enda tydeligere, tro består i å kjenne Kristus; Kristus kan ikke kjennes uten helliggjørelse ved hans Ånd; derfor kan tro umulig skilles fra from hengivenhet»⁸⁵.

6. Pietisme og puritanisme

- a. De puritanske og pietistiske tradisjonene i det 17. og 18. århundre fokuserte på hellighetslivet og ble den grunnvullen den wesleyanske bevegelse i det 18. århundre og hellighetsbevegelsen i det 19. århundre, bygde videre på.
- b. Publiseringen av Philip Jacob Speners bok «Pia Desideria» (Fromme ønsker, 1675) ga starten til pietistbevegelsen. Speners forslag til revitalisering av kirken, der personlig bibelstudi-

84 Martin Luther, 1520 Babylonian Captivity of the Church- Ordination http://www.ccel.org/ccel/luther/first_prin.v.iii.vii.html

85 John Calvin, <http://www.ccel.org/ccel/calvin/institutes.v.iii.html>

um ble det viktigste, fikk stor innflytelse. Pietismen reagerte mot forrangene til dogmatisk rettroenhet og balanserte det med en tro som møter og forholder seg til livets realiteter. Boken «Pilegrims vandring» av John Bunyan (1628-1688) hadde også en vidstrakt innflytelse på forfattere, skribenter, forkynnere, menigheter og enkeltpersoner med sine bilder og eksempler. Den utvidede analogien om kristenlivet som en reise som innbefatter personlig innvielse og kamp, fanger pietismens tendenser og hovedbudskap.

- c. Det 16. og 17. århundrets puritanere i England var talsmenn for personlig fromhet og renhet i gudstjenesteliv og lære. Deres kritikk både av Den anglikanske kirke og monarkiet førte til at de ble arrestert og fengslet. Derfor valgte mange å emigrere til koloniene i Amerika, hvor de kom til å spille en hovedrolle i utviklingen av amerikansk kristendom. Den mest betydningsfulle amerikanske puritanske teologen, var Jonathan Edwards (1703-1758). Han var en sentral skikkelse i de store vekkelserne på 1730- og 1740-tallet. Bøkene hans fikk en stor leserskare og banet veien for en forståelse av hellighet som en selvstendig erfaring⁸⁶. I 1740 ble George Whitefield (1714-1770) invitert med i den vekkelserne som senere ble kalt «Den første store oppvåkningen».
- d. Omtrent samtidig hadde pietistene i Halle i Tyskland, særlig Nikolaus Ludwig Graf von Zinzendorf (1700-1760), grunnlegger av herrnhuterne, stor innflytelse på utviklingen av hellighetsbevegelsen i Europa. John Wesleys hellighetslære var påvirket av Zinzendorf, som understreket at helliggjørelse på samme måte som rettferdiggjørelse, skjer ved «ved tro».

86 Jonathan Edwards, *The Life and Diary of David Brainerd 1745 and Charity and its Fruits* 1746

7. Metodisme

- a. John Wesley var sterkt påvirket av samfunnet i Halle. Særlig spilte Peter Böhler (1712-1775) en viktig rolle i Wesleys åndelige utvikling og ledet opp til hans Aldersgate-erfaring (se Et skritt videre 8B3). Der ble hans tvil og frykt erstattet med fred, tillit og seier mens han leste forordet til Martin Luthers kommentar til romerbrevet.
- b. Wesleys forståelse vokste ut av erfaring. Det er ikke en systematisk teologi. Han hevdet at det ikke finnes en middelvei. «Vi kan ikke være hellige kun i deler av vårt liv, hver del av oss må være innvidd til Gud. Alle delene av livet mitt (ikke bare noen) må enten være et offer til Gud, eller meg selv, som i *praksis betyr, til djevelen*»⁸⁷.
- c. Wesley så hellighet som én del av en hel frelsens vei som begynner med gjenfødselen, den nye fødselen som kommer samtidig med rettferdiggjørelsen. Fra dette umiddelbare verket øker den gradvis inntil det skjer enda et verk hvor renselse fra synd resulterer i et hjerte fylt av «fullkommen kjærlighet». Med dette forsto Wesley et rent motiv eller forsett, en kjærlighetens oppriktighet. Helliggjørelsesprosessen fortsetter så til sin fullendelse ved den troendes død eller herliggjørelse.
- d. Wesley hentet fullkommenhetsbegrepet (eng: perfection) fra sin lesning av bøkene «Kristen fullkommenhet» og «Et alvorlig kall» av William Law. Hans definisjon av fullkommenhet var ikke at en person kunne bli så god at det ikke var rom for vekst eller forbedring, men i den bibelske betydningen av å oppnå et ønsket mål, fullføre oppgaven vi er skapt til, en opplevelse av helhet og av modenhet (det gjenspeiler slik det greske ordet «teleios» som oversettes fullkommen, men bokstavelig talt betyr formål, hensikt eller mål). Derfor definerte Wesley full-

87 John Wesley, A Plain Account of Christian Perfection: www.ccel.org/w/wesley/perfection/perfection.html:1

kommenhet som «den kjærlighet til Gud og vår neste som *innebærer befrielse fra all synd*»⁸⁸.

- e. Wesley bemerket: «Akkurat som vi blir rettferdiggjort ved tro, blir vi helliggjort ved tro. Tro er betingelsen, og den eneste betingelsen for helliggjørelse, akkurat som den er det for rettferdiggjørelse. Den troende vet at han er helliggjort 'ved *den Ånd som han har gitt oss*'»⁸⁹.
- f. For Wesley uttrykte helligjørelsen seg i praksis. Det var en klar etisk impuls i hans hellighetslære ved at den «fullkomne kjærlighet» som kjennetegnet hans forståelse av hellighet, omfattet å bære andres byrder. «Kristendom», sa han, «er en sosial religion; ... å gjøre den til en individuell øvelse, er å ødelegge den»⁹⁰. Selv om dette spesifikt henviser til den kristnes kontakt med samfunnet i sin helhet, innså han også at det var nødvendig for et kristent felleskap å opprettholde det åndelige livet. Med det for øyet etablerte han tre støttegrupper for de nyomvendte hvor Klassemøtet sto sentralt. Wesley skrev: «(Dersom) *dere kommer sammen for å oppmuntre og hjelpe hverandre og slik arbeider på deres frelse, og med det formål å passe på hverandre i kjærlighet, da er dere de som jeg mener er metodister*»⁹¹.
- g. Årene før Frelsesarmeens fødsel, var preget av en stor hellighetsvekkelse. Den begynte som en bønnemøtevekkelse i USA i 1858, spredde seg til Canada og så til Storbritannia (1859). Charles Finney og James Caughey var innflytelsesrike forkynnere. Vekkelsen berørte de fleste kirkene, inkludert de evangeliske kristne innen Den anglikanske/episkopalske kirke,

88 John Wesley, A Plain Account of Christian Perfection: www.ccel.org/w/wesley/perfection/perfection.html: 17

89 John Wesley, The Works of John Wesley, 14 vols. Grand Rapids, Michigan.: Baker Book House, 1978, 11:420.

90 John Wesley, <http://www.godrules.net/library/wsermons/wsermons24.htm>

91 John Wesley, Advice to the People Called Methodists http://www.godrules.net/library/wesley/274wesley_h14.htm

Metodistkirken, Kongregasjonalistene og Presbyterianerne.

- h. Walter C. Palmer og hans kone Phoebe Palmer var amerikanere som ledet møtekampanjer i Storbritannia fra 1859-1863. Begges undervisning og vekkelsemøter, og hellighetsbøkene til Phoebe Palmer, var en stor inspirasjonskilde for William og Catherine Booth.
- i. Denne store vekkelseren påvirket misjonsframstøt til forskjellige deler av verden. Den evangeliske allianse, som akkurat var blitt grunnlagt (1846), ble nært knyttet til hellighetsvekkelsen.

8. Frelsesarmeen

- a. Troen på muligheten til å leve et hellig liv og på et møte med Guds helliggjørende ånd er en integrert del av Frelsesarmeens tro og lære. Den er sterkt påvirket av John Wesleys lære. Forkynnerne fra «Den store oppvåkningen» så vel som Hellighetsbevegelsen i tiden før Frelsesarmeens fødsel, hadde også stor betydning. De første salvasjonistlederne, inkludert William og Catherine Booth, Bramwell Booth og George Scott Railton, prioriterte hellighetslæren. Viktigheten understrekes av det William Booth skrev i 1902: *«Jeg anser gleden over, og publiseringen av 'Hjertets renhet' som avgjørende for min egen fred, styrke og nytte, og som nødvendig for den framgang og vekst Armeen opplevde den gang»*⁹².
- b. Så tidlig som i 1881 hevdet Railton at helliggjørelsens velsignelse er avgjørende for en frelsesoffiser:
«Det er umulig å være en effektiv offiser uten gleden over å ha denne velsignelsen. Nesten alle offiserer har, på et eller annet tidspunkt, hatt den også; slik at de som ikke har den må være i en

92 William Booth, 1902 Purity of Heart. London SP & S :15

fallen tilstand, og mer eller mindre ynkelige og falske»⁹³.

- c. Samuel Logan Brengle skrev omfattende om hellighet. Ved å beskrive hellighet som «fullkommen kjærlighet», «ren kjærlighet» og «Kristus i deg» (1896) tok Brengle et utryddelsesstandpunkt. Det innebar en tro på renselse fra all synd, slik at totalt fravær av ond lyst eller tilbøyelighet er en mulighet. Hellighet er et fullkomment hjerte, og kristen fullkommenhet er å være og å gjøre det Gud krever. Dette oppnås ved «nådens andre verk, som følger en helhjertet innvielse og en avgjørende troshandling lik den som kom før omvendelsen»⁹⁴.
- d. På 1960-tallet ga Frederick Coutts fornyet driv til vår hellighetslære gjennom sin tenkning, undervisning og sine bøker. I «Kallet til hellighet» vektlegger han «Kristuslikhet» som sin definisjon på hellighet: «Der hvor Kristus troner, er det sann hellighet»⁹⁵. Han mente at hvert avgjørende øyeblikk eller krise måtte følges av en prosess med økende mottakelighet for Åndens frukt i den troendes liv.

«Krisen må etterfølges av en prosess. I den opprinnelige overgivelseshandlingen mottar jeg Åndens fylde i samsvar med min evne til å motta. Men den evnen vokser gjennom å ta imot ... En full overgivelse er begynnelsen på det å leve hellighetslivet; slutten på den erfaringen verken kan jeg, eller klarer jeg, se»⁹⁶
- e. I 1970- og 80-årene kom det flere bøker som belyser Frelsesarmeens hellighetslære. Disse innbefatter: Edward Read: «Studies in Sanctification» 1975; Clarence Wiseman: «Living the Holy Life» 1978; Arthur Pitcher: «Holiness in the Traffic» 1987; John

93 Sitert i John Larsson, 1983 Spiritual Breakthrough. London: The Salvation Army: 53

94 Samuel Logan Brengle, 1896 Helps to Holiness Salvationist Publishing and Supplies Ltd:8

95 Frederick Coutts, 1957 The Call to Holiness London: Salvationist Publishing & Supplies Ltd :25

96 Op.cit. s 36-37

Larsson: «Spiritual Breakthrough» 1983; Chick Yuill: «We Need Saints» 1988.

- f. John Larsson oppsummerer siste del av det 20. århundre som følger:

«Det vil være riktig å si at den dominerende tanken i dag ikke er en prosess som leder til en kulminerende krise, men heller det motsatte: Det er krisen som utløser helliggjørelsesprosessen. Et sted ved foten av bakken opplever pilegrimen en åndelig krise som får ham til å klatre hellighetsbakken. Krisen har blitt inngangsporten – ikke målet. Og krisen er derfor ikke forbeholdt de få åndelige atletene som nesten har nådd toppen. Den er veien inn til åndelig framgang og er derfor ment for alle»⁹⁷.

- g. Åndelig framgang er en naturlig konsekvens av å følge opp vår frelse og å lære å leve mer Kristuslike liv. Men for de fleste mennesker tar dette tid og krever tålmodighet. Shaw Clifton sammenlikner dette med erfaringen til de «hellige» (C2f) i Det nye testamentet som ble «satt til side» - kalt ut fra verden for å tjene Guds hensikt – men fremdeles var skrøpelige mennesker. Statusen deres var «hellig», men de var ikke alltid hellige i sin livsførsel.

«Det var en ting å være hellig i navnet eller i status, men noe annet når resultatene av helligheten skulle vise seg i deres hellige liv. Dette er like sant for moderne kristne. I det øyeblikket du ble frelst, tilhørte du Kristus. Du fikk en hellig status i samme forstand som Paulus sier at de langt-fra-fullkomne mottakerne av brevene hans, var hellige. For de fleste kristne er gapet mellom hellig status og hellig livsførsel veldig stort i begynnelsen. Å vokse i nåde og åndelig modenhet er å lukke det gapet, sakte men sikkert»⁹⁸.

Gud krever av oss at vi lar statusen gitt oss i frelsen, produsere hellige resultater i oss. For mange mennesker vil dette

97 John Larsson, 1983 Spiritual Breakthrough. London: The Salvation Army: 46

98 Shaw Clifton 1997 Never The Same Again Alexandria: Crest Books:114

kreve enda en (eller mer enn én) bestemmelse når de beveger seg mot en dypere forpliktelse og forståelse av hva Gud ønsker at de skal være. Men for alle er det en læringsprosess idet vi blir «hellige» i virkeligheten, så vel som av status.

- h. Den internasjonale kommisjonen for åndelig livsutvikling (1996-1998) stadfestet og forsterket Frelsesarmeens forpliktelse til hellighet:

«Vi kaller salvasjonister over hele verden til å stadfeste og leve etter vår lære om hellighet slik at den preger personlige, relasjonelle, sosiale og politiske holdninger. Innenfor rammen av våre forskjellige kulturer og hverdagslige krav skal vi gi rom for, og verdsette, at helligheten merkes av det mangfold av opplevelser og uttrykksformer som Skriften åpner for»⁹⁹.

Bekreftelsen som fulgte, lød: «Vi beslutter å gjøre alt for at våre liv skal favne hellighet, vel vitende om at det er mulig utelukkende ved at Den hellige ånds kraft får skape sin frukt i våre liv».

- i. Ved begynnelsen av det 21. århundre, har Frelsesarmeen fortsatt å utdype hva dette betyr for enkeltpersoner og salvasjonistenes fellesskap. Moderne teologisk forskning som fokuserer på treenigheten som et fellesskap i relasjon (kapittel 3) er derfor et eksempel for kristne mellommenneskelige relasjoner. Sammenkoblingen av denne tanken med et fornyet fokus på det kristne fellesskapet som et svar til dagens samfunn, har ført til en diskusjon av saker knyttet til sosial og relasjonell hellighet. Philip Needham skriver:

«Dersom hellighet er fullkommen kjærlighet, slik salvasjonister har hevdet, blir den meningsløs utenfor et fellesskap hvor Guds kjærlighet kan oppleves, uttrykkes og læres. 'Dersom vi elsker hverandre, blir Gud i oss, og hans kjærlighet er fullendt i oss' (1 Joh 4:12). Vi må være den slags fellesskap, ellers blir vår hellighet innholdsløs ... hellighet må sees som en personlig reise bare

99 Se tillegg 4

når den er en del av en reise sammen med andre troende. Vi er 'de helliges medborgere og Guds familie' (Ef 2:19). Det nye testamente gir meg en hellighet som er både entall og flertall»¹⁰⁰.

At hellighet er nødvendig forblir sentrum av Frelsesarmeens liv og tanke. Ved å hente stoff fra vår tidlige arv og hele kirken, fortsetter forkynnere, lærere og skribenter i Frelsesarmeen å gjøre hellighetens betydning tilgjengelig, relevant og tiltrekkende for livene til alle salvasjonister. Hellig livsførsel, der Ånden lever sitt liv i og gjennom de troende, slik at deres innflytelse bidrar til at Gudsrikets forvandlende innflytelse skjer i andre mennesker og i verden, er en stadig prioritet for Frelsesarmeen.

Spørsmål til refleksjon

1. Hellighet er Guds verk og ikke vår egen prestasjon. Er dette sant? Hvorfor?
2. Finn et kunstverk som for deg gjenspeiler Den helliggjørende ånd i aktivitet.
3. I hvilken grad har tanken om at den «normale» kristne ikke bryr seg om hellighet, overlevd i det 21. århundre? (C3cd)
4. Hvilket råd vil du gi en ungdom som sliter med å leve hellig på et spesielt område av livet sitt? (C7b)

D. Viktig for salvasjonister

1. Alle troendes rett

På samme måte som frelse må bli sett som en mulighet for ethvert

¹⁰⁰ Philip Needham, 2000 Integrating Holiness and Community: The Task of an Evolving Salvation Army. Word and Deed Fall 2000: 11,14

menneske som velger å tro på Jesu forsoningsverk, må hellighet bli sett som en mulighet for alle troende. I tillegg, kan den ikke bli sett som en frivillig åndelig erfaring for dem som er mer åndelige eller mer entusiastiske, men må favnes som en naturlig følge av frelsen. Den er Guds vilje for hele hans folk. Salvasjonistisk lære og livet i korpset må gjenspeile denne sannheten.

2. Hellighetserfaringen

Det finnes ingen bestemte veier til hellighet. Utviklingen av det indre åndelige livet er avgjørende for at vi kan opprettholde vårt liv i verden, men vi kan ikke systematisere en erfaring som kjennetegnes av sin frukt, heller enn av måten den mottas på, eller navnet vi gir den. Salvasjonister gjenkjennes som et hellig folk bare når de lever hellige liv, og ikke fordi de har hatt bestemte religiøse eller åndelige erfaringer.

3. Hellig livsførsel

I hellighetslæren finner vi selve kjernen i salvasjonismen: det nære forholdet mellom åndelighet og tjeneste, hellig liv og oppdrag. En salvasjonistisk forståelse av hellighet kommer til uttrykk i praktisk og sosial hellighet så vel som i personlig åndelig erfaring og utvikling. Salvasjonistenes hellighet må bli synlig i deres samhandling med andre mennesker, i deres moralske standard og i deres bidrag i samfunnet.

4. Et hellig samfunn

Hellighetslæren vektlegger behovet for å utvikle et indre åndelig liv som vi kan trekke næring fra når vi lever et hellig liv, et liv i samfunn med andre, og et liv med gjenopprettede relasjoner. I ethvert samfunn må salvasjonistene lære å være eksempler på hva dette betyr. De «hellige» i Det nye testamentet er alltid flertall. En kan ikke være hellig som enkeltmenneske uten å være hellig i samhandling med andre. Det betyr ikke at et Frelsesarmékorps eller senter vil være uten feil, men det betyr at våre relasjoner bør kjennetegnes av vår hellighet.

5. Hellighet og samfunnet rundt oss

Følgene av denne forståelsen av hellighet er vidtrekkende. Den fører til et engasjement i samfunnet på mange nivå: direkte engasjement med mennesker i deres behov, både åndelige og praktiske; engasjement i arbeid for sosial rettferdighet og menneskerettigheter; bevissthet om betydningen av en økologisk balanse i våre omgivelser, en global deling av ressurser og vilje til å arbeide mot dette målet; og ansvar for de svake og fattige, sårbare og marginaliserte. På den måten vises et kristent verdensbilde i alle sider av livet.

6. Hellighet og gjerninger

Hellighetserfaringen er en følge av at Den hellige ånd bor og virker i de kristnes liv når de er åpne for ham. Den fører til vekst i disippelskap og forandring av livsmønstre når Kristi liv fyller og forvandler deres menneskelige liv. Når troende vokser i hellighet, både individuelt og i fellesskap med andre kristne, vil deres livsstil gjenspeile denne veksten. Forpliktelse til gudstjenesteliv og personlig andaktsliv vil bli fulgt av forpliktelse til Guds oppdrag i verden gjennom evangelisering, tjeneste for andre og sosial handling. Likevel kan ikke fromme gjerninger eller omsorg for andre oppnå, eller fortjene, hellighet – de er et resultat av hellighet.

Spørsmål til refleksjon

1. Hellighet er ikke en spesiell tilstand for noen få «hellige», men det livet som Gud kaller mennesker til. *«Det er en karakteregenskap Gud kaller sitt folk til, og dersom han kaller oss til det, må det være mulig»*¹⁰¹. Hvorfor har så mange salvasjonister ment at hellighet er uoppnåelig? Hvordan kan vi motvirke denne misforståelsen?
2. *«Hellighet krever at vi blir skitne på hendene mens vi ber Gud*

101 Eva Burrows, i Shaw Clifton, 2004 *New Love*: Wellington, New Zealand: The Salvation Army 125.

bevare hjertene våre rene»¹⁰². Hva betyr dette i ditt liv? Trenger du å forandre noe?

3. Hvilken innflytelse har din forståelse og/eller erfaring av hellighet på dine hverdagslige bestemmelser og handlinger?
4. Hvordan bør hellighetslæren få innflytelse på Frelsesarmeens svar på samtidens etiske spørsmål?
5. Hvordan vil du forklare Armeens vektlegging av hellighet for en kristen venn fra en annen tradisjon som ikke vektlegger kallet til hellighet eller som ikke ser hellighetslivet som en reell mulighet for den kristne i dette livet?
6. Er det noen fare for at salvasjonister kan oppføre seg som om de kunne gjøre seg fortjent til hellighet gjennom «gode gjerninger»? Hvordan kan vi verne oss mot en slik mulighet?
7. Er språket i hellighetslæren i samklang med dagens samfunn? Hvordan kan vi omformulere det, slik at det kan bli mer forståelig for mennesker som ikke kjenner det tradisjonelle religiøse vokabularet?

102 Robert Street, 2008 *Called To Be God's People* London: Salvation Books: 84

Kapittel 11 – del 1

Vår oppstandne Herres rike

Læren om de siste ting

Vi tror på sjelens udødelighet, kroppens oppstandelse, den alminnelige dom ved verdens ende, de rettferdiges evige lykke og de gudløses evige straff.

A. Frelsens velsignelser

Det kristne håpet om et liv etter døden avhenger av troen på Jesu Kristi oppstandelse. Tro på oppstandelsen hevder at døden ikke har det siste ordet om menneskets skjebne; det har Gud. Jesus beseiret døden, og døden kan derfor i siste instans ikke skille oss fra Gud. Jesus ble reist opp fra de døde til et helt nytt liv, et evig liv gitt av Gud. Det kristne håpet sier at slik Gud reiste opp Jesus Kristus fra de døde, slik skal Gud reise oss opp fra døden til et evig liv hos seg.

For den kristne er troen på oppstandelsen radikal tillit til den ene, evige Gud. Gud som var i begynnelsen, er også der ved historiens slutt. I begynnelsen var Gud, han kalte den verden som eksisterer, fram fra intet, han skapte oss i sitt eget bilde. Til slutt er det bare Gud. Ikke et tomt intet – men en Gud som kaller oss til et nytt oppstandelsesliv med seg. Gud, som er vår skaper og fullender, skal fullt og helt oppfylle sin plan med oss.

Slik Jesus ikke døde til et intet, slik gjør ikke vi det heller. Vi dør inn til livet i Gud.

1. Gudsrikets triumf

Fullendelsen av Guds vilje med hele universet lar seg illustrere med det bibelske begrepet Guds rike. Dette begrepet brukes til å beskrive Guds herrevelde over menneskets liv og handlinger, og det synliggjøres når livet blir forvandlet av Kristus. Bibelen ser fram til at denne forvandlingen skal bli fullstendig og synlig i en ny verdensorden som er underlagt Gud. Dette håpet framstilles i livlige bilder i et forsøk å beskrive det som i virkeligheten ikke lar seg beskrive, nemlig hele kosmos i gjensidig fred og i harmoni med sin skaper (Jes 11:6-9; 65:17-25). Det finnes beskrivelser av en nyskapt verden der alle lever i kjærlighet, deler en overflod av gode ting og opplever dyp glede. Bilder av banketter og bryllupsfester, av vann som aldri tørker ut, av livgivende trær og en evig by som alltid er åpen, og der alle er velkommen, uttrykker dette håpet på en konkret måte (Åp 21:1-7; 22:1-5). Disse bildene minner oss om at Guds plan for oss er et helt, personlig og evig liv sammen i fellesskap. Jesus kom og forkynnte at Guds rike var kommet nær, og ved sitt liv, sin lære, forkynnelse og helbredelsesgjerning åpenbarte han på forhånd glimt av den gleden som er i vente (Luk 4:18-19; 7:22; 11:14-20). Ved Kristi oppstandelse fra de døde og Den hellige ånd som ble utøst, ble livet i Guds rike frigjort i vår verden (Apg 2:32-36). Derfor ble de gode nyhetene om Riket det sentrale budskapet i den tidlige Kirken (Apg 8:12; 19:8; 28:23-31). Alle som i tro tar imot Kristus, kan leve i denne virkeligheten og se fram mot fullendelsen ved tidens slutt, når Kristus kommer tilbake (1 Pet 1:3-5).

2. Evig liv

Det livet som venter den kristne etter døden, er evig liv. Dette er den kvaliteten livet har i Guds nærhet, og er ikke bare tid som varer uendelig. Det begynner nå, mens vi følger Kristus (Mark 10:17-22; Joh 3:16; 10:27-30; 11:25; 17:1-3). Det er dette evige livet Bibelen omtaler, et liv som ikke tar slutt, og en kjærlighet som ikke tar slutt. Det er et liv så rikt at det overgår vår forestillingsevne (1 Kor 2:9). Alt vi kan si, er at Gud skal være alt i alle (1 Kor 15:28).

Det evige livet har som mål alltid og uten ende å tilbe og fryde

seg i Gud. Vi finner vår bestemmelse og opplever det vi ble skapt til: å se Gud, elske ham og fryde oss i ham i all evighet (1 Joh 3:2).

B. Død og oppstandelse

Å ha et himmelhåp er ikke det samme som å maskere dødens realitet. Døden er en del av vår menneskelige tilstand som biologiske vesener. Døden er gudgitt og en begrensning av tilværelsen som fallen menneskehet. Men dødens realitet må ikke ta fra oss håpet om at døden virkelig er beseiret. Døden skiller oss ikke fra Gud (Sal 116:15; Rom 8:38-39). Jesus har beseiret døden (1 Kor 15:20-26).

Vi kommer fortsatt til å dø fysisk, men på grunn av Jesus Kristus trenger vi ikke å være døde for Gud. Når Paulus skriver om døden som «syndens lønn», kan det tolkes som en henvisning til den åndelige død som er en trussel for dem som avviser Gud (Rom 6:23).

1. Sjelens udødelighet

Kristne har ofte uttrykt troen på et liv etter døden med uttrykket «sjelens udødelighet». Dette uttrykket må forstås rett. Det benyttes vanligvis av kristne i den betydningen at døden ikke er slutten, og denne vanlige måten å forstå det på, er i alle fall vesentlig for evangeliet. Det er imidlertid viktig å erkjenne at utenfor Guds handlinger finnes det ingen del av oss som på naturlig måte kan overleve døden.

Vår evige eksistens er totalt avhengig av Gud. Det er sant både for rettferdige og urettferdige. Det den kristne læren om udødelighet sier, er at vi er hele mennesker som opprinnelige fikk livet vårt av Gud (1 Mos 2:7), og på grunn av Guds handling mister vi ikke vår integrerte, konkrete personlighet i tilværelsen bakenfor vår nåværende eksistens. Gud fører oss alle inn i evigheten for å være med i en allmenn oppstandelse og underkaste oss Kristi endelige dom (Matt 25:31-46; Rom 2:5-11; 1 Kor 15:50-54; 1 Tim 6:13-16).

2. Kroppens oppstandelse

Uttrykket «kroppens oppstandelse» er Bibelens måte å uttrykke kristen tro på livet etter døden på. Her betyr «kropp» hele personligheten. Frasen ivaretar integriteten til mennesket som en hel person (Job 19:25-27). Vi ser ikke fram til å bli bare ånder uten kropp, men hele mennesker, fullt og helt levende med Kristus i Gud.

Vi skal alle dø, men døden betyr ikke slutten verken for den som tror, eller den som ikke tror (Sal 73:24; Dan 12:2). For alle skal stå opp til sin dom (Joh 5:25-29; Åp 20:11-15). Vårt liv etter død og grav er fullstendig avhengig av Guds barmhjertighet og dom. For dem som setter sin lit til Jesus, har han bestemt at de skal gjen-skapes til en ny menneskehet som fullkomment oppfyller hans vilje (Joh 14:1-14; 1 Kor 15:49).

Vår oppstandelse avhenger av Kristi oppstandelse og følger et lignende mønster. Jesus led en virkelig død på korset. Hans oppstandelse var en gjenskapning, ikke en gjenopplivning. Han ble ikke, slik som Lasarus, vekket opp bare for å dø igjen (Joh 11:17-44). Han hadde et oppstandelseslegeme som var annerledes enn hans menneskelige legeme, og likevel var han gjenkjennbar. Også vår oppstandelse i Kristus kommer til å bli en fullstendig gjenskapning. Troen på en personlig oppstandelse bekrefter vår tro på Gud, skaperen og gjenskaperen, han som har formet oss og skal forme oss på ny, av kjærlighet og til kjærlighet (1 Kor 15).

C. Absolutt ansvar

Som kristne tror vi ikke at verdenshistorien er hensiktsløs, men at den beveger seg mot en endelig krise. Enkelte av Bibelens forfattere beskriver denne krisen som «Herrens dag» (Jes 2:12-21; Joel 2:30-32). I Det gamle testamentet brukte profetene dette begrepet når de så fram mot tiden da Guds rettferdighet for alltid skulle virkelig-gjøres på jorda – en triumfens og forvandlingens dag. Israels Gud skulle åpenbares for alle folkeslag, til velsignelse og dom (Amos 5:18-27). Jesu Kristi åpenbaring forandret formen på dette håpet,

men ikke innholdet, slik at vi nå ser fram mot tiden når Kristus skal motta all ære og bli anerkjent av alle som Herre (Fil 2:9-11).

1. Dommen

Det er i denne sammenhengen vi kan snakke om dom. Dommen er oppfyllelsen av Guds løfter. Det er den mest fullstendige bekreftelsen på Guds rettferdighet, på Det nye testamentets frigjørende budskap, på den tillitsfulle troen hos dem som har satt sin lit til en kjærlig Gud. Dommen viser det godes triumf over det onde, at det gale blir korrigert, at sannheten gjelder, at kjærligheten seirer over frykten, at det blir en ny himmel og en ny jord.

Dommen bekrefter også til fulle at vi er absolutt ansvarlige. Alle står til ansvar overfor Gud, i livet og etter døden. Dette er Det nye testamentets klare budskap. Vi har et personlig ansvar for livet vårt, for de valgene vi tar, for våre holdninger og handlinger mot våre medmennesker, for hvordan vi forvalter det vi har mottatt, for vår endelige skjebne (Matt 25:31-46). Dette ansvaret er en nødvendig del av vår verdighet som bærere av gudsbildet: Gud tar oss på alvor.

Bare Gud er dommer. Og fordi vår dommer også er vår frelser, kan vi tillitsfullt møte dommen. Hans dom vil bekrefte vårt trossvar. Vi kan tillitsfullt hvile i Guds barmhjertighet, så vel som i hans absolutte rettferdighet (Sal 9:8; 1 Kor 3:13-15). Vi kan ikke diktere Gud hvem som skal bli frelst eller ikke. Men vi kan overlate livet til alle dem som er annerledes enn oss både i erfaringer, personlig tro og åndelige muligheter, til Guds dom, for han er skaperen som elsker oss alle (Rom 2:12-16; kapittel 5).

2. Helvete og himmel

Å tro på dommen betyr at vi aksepterer himmel og helvete som virkelige. De bibelske bildene av helvete er skremmende og livaktige og minner oss om at å avvise Guds nåde, må føre til en atskillelse fra ham, som strekker seg inn i evigheten (Matt 13:24-30). I siste instans omfatter vår gudgitte frihet også friheten til å gjøre valg som får konsekvenser for evigheten (Matt 25:1-13, 31-46). På samme måte som helvete taler om redselen hos dem som møter evigheten

uten Gud, så beskriver himmelen saligheten til dem som fullt ut nyter erfaringen av hans nærvær. Bibelske henvisninger til himmel og helvete er bare svake glimt av en større virkelighet, av det endelige tilholdsstedet til de frelste og de fortapte (Mark 9:42-48; 2 Tess 1:6-10; 2 Pet 3:8-13).

Et håp å formidle

Kristenlivet kjennetegnes av et håp som strekker seg utover dette livet til et liv med Gud i hans evighet. Det er et gledesfylt liv i Kristi nærhet, fylt av forventning om det som skal komme. Det er et trygt liv, fylt av tillit til Guds endelige plan i Kristus.

For oss er håpet om framtiden allerede en del av nåtiden, for Den hellige ånd gjør Kristus levende og nærværende for oss, og han gjør sitt rike til virkelighet allerede nå. Mens vi lever i denne framtiden i dag, innbyr vi andre til å få del i det samme håpet.

Den 11. trosartikkelen oppsummerer de endelige konsekvenser av valgene vi gjør i forhold til Gud og forsoningen i Jesus Kristus. Vår tro vedrørende de siste ting hviler på Guds kraft, på hans rettferd og hans kjærlighet, slik dette er blitt åpenbart gjennom Jesus Kristus og gjennom det bibelske budskapet. Det innbefatter Kristi gjenkomst i herlighet, Guds rikes fullendelse, kroppens oppstandelse, den endelige ansvarliggjøring av alle mennesker overfor Gud, den endeløse fortvilelse hos dem som avviser frelsen, og den evige salighet for dem som er rettferdiggjort ved tro.

Kapittel 11 – del 2

Et skritt videre 11

*«Da vet jeg visst mitt øye får
Et herlig syn å se
Når det mot livets aften går,
Når endt er lyst og ve!
Guds rike står i stråleskrud
Og Kristus henter hjem sin brud
Av alle stammer, fra hver egn.
Med hver sin stråleglans som tegn,
I jubelkor de priser Herren stor».*
Karl Ludvig Reichelt¹⁰³ (FASB 74 v. 3)

A. Trosartikkelens hovedsaker

1. De siste ting

Den 11. trosartikkelen handler om eskatologi, som er læren om de siste ting. Dette dreier seg ikke bare om død, himmel, helvete og dom, men også om den endelige oppfyllelsen av Guds rike, som er fullendelsen av hans planer for skaperverket og menneskehetens historie. Det understreker det karakteristiske ved den kristne tro, at tiden er lineær og ikke syklisk. Historien hadde en begynnelse, og vil en gang også få en ende.

Eskatologi kan skilles fra apokalyptikk som blir brukt om en spesiell type skrifter. De fokuserer på forventningen om at Gud vil gripe inn i historien for å redde sitt folk, ødelegge deres fiender og

¹⁰³ Frelsesarmeens sangbok 2010 nr 74 v 3

erstatte den nåværende verdensorden med et gjenopprettet skaperverk. Forfatterne legger vekt på syner og drømmer som viser dem Guds hemmelige planer. Slik som noen eskatologiske skrifter har en apokalyptisk stil, kan også læren om de siste ting bli uttrykt på forskjellige måter.

2. Håp

Læren er grunnlagt på håp. Dette håpet går utover grensen mellom liv og død og er overlegen selv i møte med døden. Evangeliet er håpets evangelium om forløsning – nå og i evigheten. Dødens virkelighet og smerte blir ikke fornektet, men fylles av håp. Det er fordi vi i Jesu oppstandelse ser den første frukt, som er en forventning om overvinnelsen og den endelige ødeleggelsen av døden (1 Kor 15:20, 25-26, 55; Åp 21:4).

3. Guds rike

Det kommende gudsriket er det dominerende tema i Jesu undervisning. Dermed ser læren fram mot den fullkomne oppfyllelsen av Guds herredømme og antyder at den endelige forvandlingen av den troende vil være en del av denne prosessen (1 Kor 15:22, 50-57). Guds seier og nyskapning er et etablert faktum.

4. Konsekvensene av menneskets frie vilje og dommens realitet

Våre valg i livet har evige konsekvenser; derfor må alt det skal tas beslutninger om, sees i lys av Guds rike. Troen på oppstandelse, evig liv, og endelig ansvar gir livet verdi, verdighet og mening for oss som enkeltmennesker. Den gir oss et bilde av det som strekker seg forbi tidens grenser. Likevel kan vi ikke, og må vi ikke, foregripe dommen. Bare Gud kan dømme, og det vil han gjøre i lys av sin rettferd og sin nåde.

Spørsmål til refleksjon

1. Hvordan kan troen på de siste ting gjenspeiles i de valgene vi tar i livet?
2. Har du noen gang møtt døden på nært hold i kretsen av familie, venner eller kolleger? Om så, fant du noen svar i denne trosartikkelen?
3. Hvorfor er det viktig å vitne om en tro som går utover dette livet?

B. Historisk oppsummering

1. Det gamle testamentet

- a. I gammeltestamentlig tanke er det lite diskusjon om noen form for liv etter døden. Menneskene ble skapt som en helhet med kropp og sjel og døde også i denne helheten. Håpet var festet til landet og folket, og etter døden var troen at den enkelte ble «forenet med sitt folk» (1 Mos 25:8) uten tanke på oppstandelse. Selv om hovedfokuset i den gammeltestamentlige lære dreier seg om Guds rike, eller styre i denne verden, utviklet det seg likevel fortolkninger om muligheten for et framtidig liv (Fork 3:21; Dan 12).
- b. Roten til troen på oppstandelsen i Det gamle testamentet er overbevisningen om at slik som Gud er herre over livet, er han også herre over døden. Slik Gud har skapt, kan han også gjen-skape (1 Sam 2:6; 5 Mos 32:39; Jes 25:8).
- c. De tidligste tekstene som ser for seg en virkelig oppstandelse av de rettfærdige og en tro på at Gud vil overvinne døden for evig, finner vi i Jesaja (Jes 24-27; se også Dan 12:1-3), hvor Jerusalem blir sentrum og stedet for Guds herredømme (Jes 24:23;

27:13). Det kan tyde på at profeten ser for seg en kroppslig oppstandelse (Jes 26:19).

- d. Plassen for de døde ble beskrevet som Sheol som betyr «ikke-liv» eller det motsatte av liv (Sal 16:10). I Septuaginta (en gresk oversettelse av Det gamle testamentet fra ca 200 f.Kr.) ble Sheol oversatt med Hades (de dødes endelige bolig i gresk mytologi), og det samme ordet forekommer i Det nye testamentet som et foreløpig sted for de ugudelige (Åp 20:13-14).
- e. Uttrykket «Guds rike» forekommer ikke i Det gamle testamentet, men forestillingen om Gud som konge er gjennomgripende, og hans kongelige kontroll omfatter fortid, nåtid og framtid (Sal 145:13). Under nasjonale katastrofer og eksil, kunngjorde profetene en tid da Gud ville åpenbare seg som konge. Det var Messias som skulle virkeliggjøre denne store framtiden gjennom sitt verk. Dette ville bety frelse og velsignelse for alle folkeslag (Jes 2:1-4; 11:9; 40:10; 52:7-8; Mik 4:1-5).

2. Mellom testamentene

- a. I perioden mellom Det gamle og Det nye testamentet, mens nasjonen led en politisk martyrdød, utviklet det seg en tro på livet etter dette. Jødene begynte å tro at Guds lidende folk i framtiden ville bli gjenopprettet på et sted preget av rettferdighet. I de apokryfiske bøkene kan vi se hvordan fysisk oppstandelse ble en del av nasjonens håp. Gud som Skaper, ville gjenskape, gjenløse og gjenopprette (2 Makkabeer 7).
- b. Fra den samme perioden var det andre skrifter som ikke hadde henvisninger til livet etter døden, men et fullstendig fokus på Guds handling i nåtiden. Disse innbefatter 1 og 2 Makkabeerbok og Siraks bok. Andre snakker om udødelighet utenfor kroppen ved at sjelslivet fortsetter, heller enn en oppstandelse av kropp og sjel (4 Makkabeer, Jubileerboken 23).

- c. På Jesu tid fantes det et religiøst parti av aristokratiske, prestlige ledere: saddukeerne. De fornektet enhver form for liv etter dette (Matt 22:23). Fariseerne, som var eksperter både på muntlig og skriftlig lov, samt mange vanlige jøder, trodde på en mulig oppstandelse og en ny verdensorden (Apg 23:8; Joh 11:24).
- d. For dem som trodde på et framtidig liv, innbefattet dette en et domssted som ble kalt Gehenna. I Det gamle testamentet markerte Ben-Hinnom-dalen (Gehenna) grensen mellom stammene Juda og Benjamin. Etter eksilet markerte den Judas nordlige grense. Denne dalen var arena for tilbedelse av de kanaaneiske gudene Molok og Baal. Jeremia maler levende bilder av alt som skjedde der. Tilbedelsen involverte ofring av barn som gikk gjennom ild og inn i gudenes armer (Jer 7:31; 19:4-5; 32:35).

3. Det nye testamentet

- a. På Jesu tid hadde Gehenna (Ben-Hinnom-dalen) blitt en avfalls-dynge hvor det brant konstant. Dette utviklet seg til en metaforisk forståelse av Gehenna – oversatt til norsk som helvete (Matt 5:22, 29-30; 10:28; 18:9; 23:15, 33; Mark 9:43, 45, 47; Luk 12:5). Det ble ansett for å være stedet for de gudløse etter den endelige dommen; en evigvarende brennende straff, som også ventet djevelen og hans engler. Ilden ville aldri bli slukket.
- b. I Det nye testamentet er «Guds rike» eller «Himlenes rike» det sentrale temaet i Jesu forkynnelse. Det greske ordet «basileia» er oversatt med «rike». Dette blir av og til forstått som noe statisk, mens den egentlige betydningen refererer til det å regjere eller utøve kongemakt. Ved å kunngjøre riket, erklærer Jesus virkeliggjøringen av Israels håp. Historiens nye og endelige orden har ankommet.
- c. Riket er en nærværende virkelighet, men har også et framtidsspekt. Det settes i forbindelse med den umiddelbare framtid

som kommer gjennom Kristi død og oppstandelse (Matt 17:9; Mark 9:9), og til en fjern framtid når tiden kommer for den endelige dommen (Matt 8:11-12; 13:37-50; 25:31-46). Slik kommer det ene og samme eskatologiske riket i gradvise stadier. Det er viktig å være klar over og forstå dette «allerede (nå), men ikke enda»-aspektet i kunngjøringen av Riket (Mark 4:30-32).

- d. Eskatologien i Paulusbrevene viser også spenningen mellom «nå» og «ikke enda». Han vektlegger at det kom en ny tid med Jesu oppstandelse, slik at den «nye skapning» som har begynt (2 Kor 5:17), til slutt vil bli fullført (Fil 1:6), både i enkeltmennesker og i verden (Rom 8:19-23).
- e. Det nye testamentets sentrale fokus er Jesu Kristi oppstandelse og dens følger for menneskene. Jesu oppstandelse viste Guds kongemakt som en kraft som kunne bli nærværende i livene til de kristne og radikalt forandre deres liv og livsanskuelse. De svake og redde disiplene ble sterke vitner, fordi de levde i virkeligheten av denne kraften (Apg 4:13-20). De lengtet etter og forventet at Kristi gjenkomst skulle skje når denne kraften ble åpenbart i all sin fylde (Ef 1:18-23; Fil 3:20-21).
- f. Kristi komme i dommen ville stadfeste de troendes nye liv og deres seier over synd og død. Det virker som om kirken har brukt det arameiske begrepet «maranatha» (som betyr: «Vårherre, kom!») for å uttrykke sitt håp (1 Kor 16:22). Det framtidige Kristi komme blir beskrevet med det greske ordet «parousia» (1 Tess 4:15; 1 Kor 15:23) som bokstavelig betyr «nærvær», og som ble brukt for å beskrive en guds mystiske nærvær, eller besøket av en mektig, kongelig hersker. Begge meningene har betydning for Jesu gjenkomst.
- g. Disiplene forventet Kristi gjenkomst i sin egen levetid (1 Tess 4:13-5:11). Det ble en årsak til forvirring da det ikke skjedde. Paulus oppfordret de kristne i Thessaloniki til ikke å tro på

rykter og spekulasjoner (2 Tess 2:1-3).

- h. De første kristne hadde en sikker overbevisning om at de snart skulle være sammen med Kristus, enten ved hans gjenkomst eller ved at de selv døde i Kristus. Resultatet av denne overbevisningen var at de kunne møte forfølgelse og martyrdød. De visste at de ikke døde til ingenting: De døde i Kristus. De trodde at slik Jesus hadde blitt reist opp fra de døde, slik ville de også bli reist opp (1 Kor 15:20-22). I sin hele og fulle mening er oppstandelse Guds oppreisning av mennesker fra dødsriket til et nytt og evig liv i hans nærvær. Det er en hendelse som leder til en tilstand av klarhet, livsfylde og fullstendig fellesskap med Gud (1 Kor 13:12).
- i. Oppstandelse til evig liv er et privilegium forbeholdt de rettferdige, ikke en rettighet for alle eller en allmenn egenskap ved menneskets sjel (Rom 2:6-7; 1 Kor 15:23, 42, 51-54). Johanneevangeliet antyder en endelig oppstandelse for alle, men skiller mellom de som vil stå opp til liv og de som vil gå fortapt (Joh 5:25-29).
- j. Den jødiske forståelsen av menneskelivets helhet var fundamentet i troen på kroppens oppstandelse. Den oppstandne kroppen er av guddommelig opprinnelse; det er en åndelig kropp. Det betyr ikke at den er satt sammen av ånd, men at den får liv og veiledning ved Ånden (1 Kor 15:44, 46). Den er uforgjengelig, herlig, mektig og fri fra sykdom og forfall (1 Kor 15:42-43).
- k. Den hellige ånd er nært knyttet til den troendes oppstandelse i og med at han er «Livets Ånd» (Rom 8:2) og er den som gir livet (2 Kor 3:6). For Paulus er Ånden løftet om, og sikkerheten for, en framtidig oppstandelse og den som vil opprettholde oppstandelselivet (Rom 8:10-11; 2 Kor 5:5; Ef 1:13-14).

- l. Den troende blir reist opp til en tilstand av evig liv, som av og til beskrives som udødelighet. Vi ble skapt til udødelighet, ikke med udødelighet. Vi mottar udødelighet som en guddommelig gave (Rom 2:7) og blir udødelige av nåde. Det er en framtidig arv, ikke noe vi eier her og nå. Gud kan kle vår dødelighet med udødelighet (1 Kor 15:53).
- m. Det vil bli en dommens dag, men dommen skjer ikke bare i framtiden. Den er allerede til stede (Joh 3:18; 5:24; 12:31; 16:11; 1 Kor 11:29, 32). På dommens dag vil alle folk stå opp til en dom som enten fører til liv i overflod, til fullkomment fellesskap med Gud, eller til evig død og isolasjon fra Gud (Joh 3:36; 5:28-30).
- n. Det kan være en bekymring i hvilken grad dommen skal gjelde for dem som ikke har hørt evangeliet. Mens Bibelen på den ene siden viser til at Gud har etterlatt seg et vitnesbyrd i naturen og i menneskers moralske samvittighet (Apg 14:17; Rom 1:18-32; Rom 2:14-16), antyder den på den andre side at mennesker vil bli dømt på grunnlag av den anledning de har til å kjenne Gud gjennom Jesus (Matt 11:20-24; Rom 2:1-24; 2 Pet 2:21). Guds rettferdighet og nåde bestemmer over hver situasjon der dommen skal felles.

4. Kirkens lære og andre innflytelser

- a. Sjelens udødelighet:
Spredningen av kristendommen i den hellenistiske verden (d.v.s. den verden som var påvirket av gresk kultur, språk og tankemønster), førte den i kontakt med nye innflytelser. I en antropologi påvirket av Platons tanker (platonisk antropologi), blir et menneske forstått som en dualistisk skapning med en sjel og en kropp som er to motstridende størrelser; mens den jødiske tanken er at mennesket er en holistisk skapning. Det dualistiske synet deler ikke bare mennesket i to substanser, men anser at menneskekroppen har mindre verdi enn sjelen.

Bare sjelen, som er ånd, er udødelig.

- b. Dette hadde konsekvenser for hvordan de kristne forklarte troen på evig liv. Et negativt syn på kroppen som grunnleggende ond og en tro på udødelighet som en egenskap knyttet til den enkelte sjel, sikret seg fotfeste i kirken. Gjennom påvirkning fra platonsk tenkning, ble udødelighet del av kirkens lære selv om det aldri kom til uttrykk i de klassiske trosbekjennelsene. I det 17. århundret ble den inkludert i «Westminster Confession of Faith» og derfra ble uttrykket, men ikke den platonske meningen av det, en del av Frelsesarmeens lære.
- c. Bare Gud er udødelig (1 Tim 6:15-16). Menneskene er dødelige, og det kommer tydelig fram hos Paulus at udødelighet er en guddommelig gave som bare vil bli gitt i den framtidige oppstandelse (1 Kor 15:53-55). I Frelsesarmeen, som i andre protestantiske kirker, blir udødelighet sett i denne sammenheng og ikke som en nedarvet menneskelig egenskap.
- d. I noen kristne tradisjoner, har sjelens udødelighet blitt brukt til å forklare det som skjer mellom død og oppstandelse, ofte kalt «mellomtilstanden». Det er et forsøk på å forklare det som er utenfor tiden, med tidens språk. Dette har ført til praksis som for eksempel å be til, og for, de døde, og til en tro på «skjærsilden» som et sted hvor sjelen blir rensert og får enda en sjanse til å omvende seg og favne evangeliet. Det finnes ikke et omfattende bibelsk grunnlag for slik tro, og den er heller ikke en del av Frelsesarmeens lære. Bibelen er klar på at guddommelig dom utelukkende forholder seg til menneskets liv på jorden (Matt 25:31-46). Det nye testamentet understreker at vi dør for å være med Kristus. Vi engasjerer oss ikke i spekulative detaljer; virkeligheten er like langt fra vår forståelse som den er utenfor tidens grenser. Vi kan stole på at vi vil være trygge i Guds hender.

- e. I sitt innflytelsesrike verk «Guds stat», beskriver Augustin av Hippo perioden mellom Kristi inkarnasjon og hans gjenkomst, som kirkens eksil i «verdens stat». Her er kirken, omgitt av vantro, kalt til å holde fast ved sitt tydelige særpreg og til å leve i samsvar med et framtidig håp – et håp om at kirken vil bli løst fra verden, slik at den kan bli en del av «Guds stat». I mellomtiden deler kirken denne verdens falne natur og er sammensatt av både hellige og syndere. Frelse begynner i dette livet, men vil bli fullendt først ved historiens ende.
- f. John Wesley vektla på en særskilt måte Guds rike som en virkelighet her og nå. Dette er en vektlegging som senere ble fulgt opp av William Booth i Frelsesarmeen. I sin forkynnelse av evangeliet om frelse ved tro, var Wesley samtidig opptatt av etableringen av Guds rike på jorden. Han lærte at når enkeltmenneskers liv blir forvandlet ved Guds nåde, vil de oppleve gudsríkets liv her i tiden og at det vil fullendes i herligheten. Gudsríket er *«er en tilstand vi kan glede oss over her på jorda: en riktig innstilling til himmelens herlighet, og ikke noe vi allerede eier»*¹⁰⁴.
- g. Men i Wesleys syn går etableringen av Guds rike på jorden lenger enn til det indre religiøse liv hos dem som har tatt imot ham som konge og hersker i sine hjerter. Det innebærer et utadrettet uttrykk av kjærlighet som får innvirkning på omverdenen fordi Kristi etterfølgere oppfyller idealet om å være «jordens salt». (Matt 5:13). Wesley kommenterte at vi må krydre alt rundt oss med det «guddommelige krydder» som er i oss.
- h. Kristne må påvirke samfunnet i sin helhet og gjennom det bidra til etableringen av Guds rike på jorden. Wesley inkluderte den sosiale nådedimensjonen og hellighetslæren i sin forkynnelse og praksis. Sosialt engasjement og sosial reform er viktig for evangelisering. I Wesleys syn kan man ikke finne spor av

104 John Wesley, Notes on Matthew 3:2 <http://www.godrules.net/library/wesley/wesleymat3.htm>

religion uten fellesskap i Kristi evangelium. Det finnes heller ikke en hellighet uten fellesskap som utelukker den sosiale dimensjonen: *«Kristi evangelium vedkjenner seg ikke en religion som ikke er sosial; ei heller en hellighet, som ikke er en sosial hellighet»*¹⁰⁵.

- i. Opplysningstidens rasjonalistiske strømninger førte til skepsis i forhold til læren om de siste ting, og særlig til gyldigheten av et framtidshåp som ikke kunne bevises, og som kunne føre til manglende ansvar for å forbedre betingelsene i dette livet. Det 19. århundrets liberalisme forlot tanken om Guds inngripen ved historiens ende for å skape noe nytt. Den ble erstattet med en håpets evolusjonslære som så etter en gradvis utvikling av moralsk og sosial fullkommenhet i denne verden. Forståelsen av Guds rike ble knyttet til utviklingen av moralske verdier og et rettferdig samfunn.
- j. I løpet av det 20. århundre var det et generelt tap av tillit til samfunnet som en kilde til håp og framgang. To verdenskrigers urettferdigheter og grusomheter sådde tvil om den liberale agenda, og en ny interesse for eskatologi vokste fram. Fagteologien kan deles inn i tre generelle standpunkt som oppsummeres slik:

Framtidseskatologi

- ser Guds rike komme gjennom en dramatisk inngripen i menneskenes historie en gang i framtiden.

Påbegynt eskatologi

- hevder at gudsriket allerede er til stede men vil bli helt og fullt virkeliggjort i framtiden.

105 John Wesley, [http://www.divinity.duke.edu/wesleyan/docs/jworiginalcollections/04_Hymns_and_Sacred_Poems_\(1739\).pdf](http://www.divinity.duke.edu/wesleyan/docs/jworiginalcollections/04_Hymns_and_Sacred_Poems_(1739).pdf)

Virkeliggjort eskatologi

- hevder at Guds rike allerede er fullt ut til stede ved Jesu komme.

Påbegynt eskatologi er den teorien som samsvarer mest med Bibelens budskap, og som har størst støtte.

- k. I løpet av det 20. århundre var det også et ubehag med tanken på en endelig dom med evige konsekvenser, som førte til en økende vektlegging av universalisme: troen på at alle mennesker til syvende vil bli frelst av Guds barmhjertighet og nåde. Selv om Gud er nådens Gud, er han også rettferdighetens Gud, og dette synet er ikke forenelig med nytestamentlig lære. Den indikerer at de valg mennesker gjør på jorden, vil ha evige konsekvenser. Dette er likevel ikke det samme som å anta at de symbolske bilder på endetiden som vi finner i Johannes åpenbaring og andre steder i Skriften skal tolkes som bokstavelige beskrivelser av faktiske hendelser og steder.
- l. Forskere fortsetter å bryne seg på endetidsteologien. Bultmann hevder at de bibelske tekstene har en eksistensiell mening. Dommen henviser ikke til endetiden, men til vår egen dom over oss selv på grunnlag av vår kjennskap til hva Gud har gjort i Kristus.
- m. I boken «Theology of Hope» oppfordrer Jürgen Moltmann til en gjenoppdagelse av forståelsen av det kristne håp. Det er et håp som ikke primært handler om den individuelle forvandlingen av enkeltmennesket, men som et felles håp, der Gud vil forvandle og fornye hele skaperverket.
- n. Med utgangspunkt i en teologi grunnfestet i den bibelske teksten og sammenhengen den ble skrevet i, oppsummerer Tom Wright det kristne håp som et håp der «Guds nye skapning» allerede har blitt levende i Jesus og sørger for motivasjon og et sunt grunnlag for misjon i verden. I tiden mellom Jesu oppstandelse og hans

endelige komme må Kirken bygge gudsriket ved at den taler håp gjennom frigjøring og helbredelse og kunngjør Kristus som Herre.

«Vår oppgave nå ... er å leve som et oppstandelsesfolk mellom påske og den ytterste dagen, og ved våre kristne liv, samlet og hver for oss, i tilbedelse og oppdrag, være et tegn på den første oppstandelsen og en forsmak på den andre»¹⁰⁶.

Dette synet sammenfaller med Frelsesarmeens tro, grunnverdier og aktive tilnærming til tro og oppdrag.

Spørsmål til refleksjon

1. På hvilken måte kan du si at du lever i Guds rikes virkelighet? Gir det mening og snakke om det i din hverdag, i dine forretninger, studier, arbeid og hjemme? Hvordan påvirker det beslutningene og livsmålene dine?
2. Hvordan vil du beskrive kroppens oppstandelse for dine venner? Hvilke bibelske avsnitt ville du bruke som støtte for din forklaring?
3. Sammenlikn Jesaja 2:12-17 og Filipperbrevet 2:9-11. Diskuter forskjellene og likhetene mellom dem. Hva sier de om menneskets respons?
4. I dagens samfunn forbinder mange mennesker sin tro på et liv etter døden til reinkarnasjon, som har opprinnelse i hinduisme. Hva mener de er grunnen til det? På hvilke måter er reinkarnasjonslæren uforenelig med en bibelsk kristen tro?
5. Hvorfor er universalisme en attraktiv teori for noen mennesker i det 21. århundre?

106 Tom Wright, 2007 *Surprised by Hope*. London: SPCK:41

C. Tolkninger av Kristi gjenkomst

1. Parusien

Det greske begrepet «parousia» brukes ofte i tilknytning til Kristi gjenkomst. Vanligvis blir dette oversatt med «komme», men den bokstavelige meningen er «nærvær» som står i motsetning til «fravær». Ned gjennom århundrene har deler av kirken vektlagt Kristi gjenkomst i herlighet og prioritert dette i teologi og gudstjenesteliv. Frelsesarmeen unngår spekulasjon om detaljene omkring Kristi gjenkomst, og ønsker å understreke det kristne ansvaret for å leve med forventning og håp. Vi bør hele tiden være åpne for Guds nærvær i Kristus og for hans dom, og være engasjerte i Guds oppdrag for verdens frelse.

2. Millenniet

Millenniet (tusenårsriket) er et begrep som av og til brukes for å vise til Kristi tusen år lange herredømme på jorda som er nevnt i Åpenbaringsboken 20:2-7.

Selv om begrepet har blitt utdypet i på forskjellige tidspunkt i kirkehistorien, er det ikke universelt godtatt blant kristne. Det tolkes heller ikke likt.

3. A-millennialisme

Enkelte kristne tolker tusenårsriket symbolsk, og hevder at det ikke viser til en tidsperiode som sådan, men til Kristi herredømme på jorda ved sitt folk. Det er et symbol på fullkommenhet og fullstendighet, men er ikke knyttet til tid. Dette betegnes vanligvis som a-millennialisme.

4. Post-millennialisme

Post-millennialistene lærer at det skal komme en periode der Guds rike er på jorda, eller tusen år med «evangeliets makt» som etterfølges av Kristi gjenkomst. Dette innebærer at dette vil bli en periode der Kristus søkes og blir universelt anerkjent og etablert. Tilhengere hevder at dette er antydning i løftet i Matteus 28:19-20, og i

forståelsen av kirkens triumf (Matt 16:18). Likevel er dette vanskelig å forene med versene som hevder at det vil komme tider med forfølgelse og vantro før enden (Matt 24:6-4; Luk 18:8; 2 Tess 2:3-12; Åp 13) og med Jesu varsel om at hans gjenkomst kommer når ingen venter det (Mark 13:32-37).

5. Pre-millennialisme

I motsetning til dette lærer pre-millennialistene at Kristus skal komme tilbake og herske i tusen år før Satan blir endelig beseiret. Selv om ondskap fremdeles finnes, blir den holdt tilbake, og både mennesker og skaperverk vil oppleve en velsignelsestid. Likevel vil dette bli etterfulgt av det endelige slaget hvor Satan vil bli beseiret før den endelige dommen og begynnelsen på den nye skapelse. Hovedkilden til denne oppfatningen er Åpenbaringen 20 (se også Jes 2:2-5; Sak 14:9, 16-21), men fortolkningen er ikke selvfølgelig, og andre meninger er mulige.

6. Dispensasjonalisme

Dispensasjonalistene går enda lenger i sitt syn. De ser tusenårsriket som en ny tidsalder i Guds forhold til menneskeheten. Etter deres oppfatning skal Kristi gjenkomst foregripes av menighetens opprykkelse. Det dreier seg om forventningen at den troende vil bli tatt opp «i skyen» for å møte Kristus når han kommer tilbake (1 Tess 4:15-17).

Selve tusenårsriket blir tidsalderen da Det gamle testamentets profetier om Israel bokstavelig skal gå i oppfyllelse.

Alle disse ulike fortolkningene tyder på at Bibelen lar oss sitte igjen med et av Guds mysterier. Hans endelige plan og tanke ligger utenfor all spekulasjon. Det beste vi kan gjøre, er å være stille overfor mysteriet og være trygge i den forløsning vår kjærlige Gud har gitt oss i Jesus Kristus.

Spørsmål til refleksjon

1. Sørg for at du forstår hver av fortolkningene over, slik at du kan forklare likheter og forskjeller for en ny kristen.

D. Viktig for salvasjonister

1. Hele mennesket

I salvasjonistenes tro og gjerning er et menneskes helhet avgjørende. Det gjenspeiles i koblingen mellom vårt evangeliske og sosiale arbeid. Trosartikkelen understreker denne helheten, idet vi tror på en oppstandelse av hele mennesket. Det er mange forskjellige tolkninger knyttet til troen på livet etter døden. Det er alltid en fare for at «tidsåndens» tro ubemerket kan snike seg i inn i kristen tankegang. Enhver form for dualistisk tenkning som skiller sjel og kropp, som ofte innebærer at kroppen enten er mindre viktig eller ond, må vi kjempe mot ettersom det kan føre til usunn eller umoralsk atferd. I salvasjonistisk lære skal det komme tydelig fram at menneskets helhet er grunnlaget for det personlige åndelige livet og oppdraget i verden.

2. Liv og død

Vi lever i en tid hvor det i noen vestlige kulturer er en fornektelse av dødens virkelighet og smerte. Det er en forventning til at det skal finnes en kur for enhver sykdom og svakhet, og at livet vil fortsette i det uendelige. Døden er blitt institusjonalisert eller hospitalisert, og derfor er den til en viss grad skjult. Den er ikke lenger en naturlig del av livet, ettersom mange mennesker aldri har vært til stede i dødsøyeblikket til sine kjære, har sett en død person eller har tatt hånd om en død kropp.

Samtidig gjør media døden til sosialpornografi og fråtser i bilder som viser lemlested og torturerte kropp, vold som fører til død, eller fokuserer på begravelser som eksponerer menneskers sorg, som om det var en såpeserie. Salvasjonister er ikke immune for

slike inntrykk. Denne trosartikkelen er avgjørende, fordi den peker på døden som en virkelighet og ser forbi døden. Den oppmuntrer oss til å reflektere på de viktige spørsmålene som møter alle mennesker. Hva er meningen med livet? Er det noe på den andre siden av døden? Hvordan går jeg over fra liv til død? Finnes det noe som kan hjelpe meg gjennom døden? Kommer jeg til å møte døden alene? Derfor er det avgjørende å holde fokus på oppstandelse og ansvar. Oppstandelsen understreker helheten, dødens virkelighet, det ene livet vi mottatt som en gave fra Gud, og som vi er ansvarlige for nå og på dommens dag.

3. Ansvar

Å vite at vi blir holdt ansvarlige og vil bli dømt på grunnlag av våre valg, vil forme våre holdninger overfor andre så vel som vår bedømmelse av dem. Gud dømmer oss alle ut fra det lys vi har og på Kristi sannhet (Rom 2:1-4). Som salvasjonister må vi være klar over at vi skal bruke vår gudgitte frie vilje med visdom. Vi må lære å stadig velge Kristus, og vite at vår bestemmelse til slutt kan få betydning, ikke bare for oss selv, men i Guds rike.

4. Oppdrag

Denne trosartikkelen hjelper oss til å få et riktig perspektiv. På grunn av vårt dype engasjement med sosiale spørsmål og arbeid, kan vårt fokus lett bli begrenset til denne verdens saker, mens denne trosartikkelen utvider horisonten og gir et evighetsaspekt til alt vi gjør og er. Den oppfordrer oss til å fortsette Guds oppdrag og gi håp og helbredelse til en verden som gjennom Jesu oppstandelse, en dag vil bli ny.

5. Guds endelige formål

Salvasjonister tror at enkeltmenneskene som en del av et forløst skaperverk blir fullkomne i herlighet. Dette er intet mindre enn tro på Kristi oppstandelse, for forløste samfunn er ikke noe annet enn Kristi herliggjorte kropp (Åp 21:1-7). Det er grunnen til at vår oppstandelse, slik som vår nåværende frelse, ikke bare er individuell.

Oppstandelsen er det også - det betyr ikke tap av personlig identitet eller integritet - men den er mer enn det. Framfor alt er trosartikkelen et tegn på håp om at Gud en dag vil virkeliggjøre sine hensikter: Skaperverkets fullstendige helbredelse og forløsning, idet Guds rike endelig blir en virkelighet, og hans vilje har skjedd på jorden.

Spørsmål til refleksjon

1. Hender det at salvasjonister kan ha dualistiske holdninger som fornekte virkeligheten av og integriteten i at mennesket er helt? Hvilke mulige farer innebærer en slik holdning, og hvordan kan vi bekjempe den?
2. På hvilken måte påvirkes vår livsstil og våre holdninger av det faktum at gudsrikets triumf er en virkelighet?
3. Hvordan påvirker troen på den endelige dommen viktigheten av og fokuset på hvordan du vitner?
4. Dersom du i en sjelesørgerisk sammenheng ble spurt av familien til en som nærmet seg døden, om å forklare meningen med den 11. trosartikkelen, hva ville du si?
5. Mener du at svarene trosartikkelen gir, besvarer spørsmålene fra dagens mennesker om meningen med liv og død? Hva er bakgrunnen for ditt svar?
6. Beskriv din tro på de siste ting på en måte som er relevant for deg – for eksempel gjennom en troserklæring, kunst, musikk, kreativ fortelling, dans eller drama. Del det du har forberedt, med en venn i korpset ditt.

Kapittel 12 – del 1

En salvasjonistisk forståelse av kirken

«Om denne store Kirken som tilhører den levende Gud, hevder vi, og har alltid hevdet, at vi i Frelsesarmeen er en integrert del – en levende gren på det sanne vintreet, en gren som bærer frukt».
Bramwell Booth¹⁰⁷

Kirken er et fellesskap av alle dem som av nåde ved tro på Kristus er rettferdiggjort og helliget.

Medlemskap i Kristi legeme er ikke noen frivillig sak for de troende. Det er en realitet gitt til alle som kjenner Kristus, han som er hodet for menigheten. Det er et gode som gis oss gjennom forsoningen, og ved det innbys vi til fellesskap både med Gud og med hverandre.

En lære om kirken er underforstått i Frelsesarmeens læresetninger. Hver enkelt læresetning begynner: «Vi tror...». Ordet «vi» peker på en sammenslutning av troende, et troens samfunn – en kirke.

I tiden etter at de 11 læresetningene ble formulert og godkjent, har vår bevegelse utviklet seg fra ene og alene å være en evangeliseringsbevegelse til å bli en kirke, et evangeliserende fellesskap som tilber, deler fellesskap og tjeneste og er sammen om et felles oppdrag.

Salvasjonistene er lemmer på Kristi ene legeme. Vi står på

107 Bramwell Booth, 1926, *Echoes and Memories*. London: Hodder & Stoughton: 65

samme grunn som den universelle, kristne kirke, og samtidig har vi vår egen, spesielle karakter. Som en av flere uttrykksformer innenfor den kristne kirke, står Frelsesarmeen sammen med andre kristne trossamfunn og forsamlinger i oppdrag og tjeneste. Vi er en del av den ene, universelle kirke.

Korpset er Frelsesarmeens lokale forsamling. Det er et synlig uttrykk for den kristne kirke. Korpset har sin egen gudstjenesteform, sin egen måte å drive opplæring og tjeneste på, basert på Bibelsens lære, Den hellige ånds veiledning og det oppdraget korpset har. Men målet er i samsvar med det som er den ene, universelle kirkes kall. Frelsesarmeens styrke viser seg spesielt på tre områder, nemlig ved iver for evangelisering, vektlegging av hellighet og et omfattende sosialt engasjement.

A. Kristi kropp

Når vi omtaler den kristne kirke som Kristi legeme, mener vi at alle troende har del i en åndelig enhet med Kristus, som er hodet (Kol 1:18), og med hverandre, slik at de som lemmer på ett legeme fungerer som et hele (Rom 12:4-5; 1 Kor 12:12-30; Ef 4:4-6, 15-16). Vi mener at den kristne kirke er Kristi synlige nærvær i verden. Den får sitt liv ved Den hellige ånd som bor i den, og den er kalt til å vokse i Kristuslikhet.

Skriften lærer at alle lemmene på legemet har en betydningsfull plass og oppgave for at det hele skal virke til Guds ære. Dersom ikke alle lemmene er til stede og i funksjon, lider legemet (1 Kor 12:12-30).

B. Guds folk

Det gamle testamentet beskriver hvordan Gud kalte og formet en bestemt og avgrenset folkegruppe, jødene, ikke som et uttrykk for favorisering, men for at de skulle være hans, gjøre hans nåde kjent

for alle og være et eksempel på tro og lydighet (2 Mos 19:5-6; 5 Mos 27:9-10).

Det nye testamentet viser klart at den kristne kirke er kalt til samme troskap og lydighet mot Kristus (Apg 5:29; 2 Kor 6:16; Tit 2:11-14; 1 Pet 2,9-10). Som et folk på pilegrimsvandring forkynner kirken det universelle budskapet om Guds nåde, og innbyr mennesker overalt til å bli med på pilegrimsferden sammen med dem som ned gjennom tidene i tro har sagt ja til Guds kall.

C. Kirken som et fellesskap

1. Forsoningens fellesskap

Kirken er et bevis på at Kristus fornyer fellesskapet mellom mennesker. Siden splittelse og svik kom inn i mellommenneskelige forhold ved syndefallet, måtte en slik fornyelse, for å være fullstendig, bringe helbredelse, ærlighet og kjærlighet inn i disse forholdene. Kirken er et fellesskap hvor vi kan få mot til å vise vår sårbarhet, fordi Kristus på korset beseiret synden ved å gjøre seg sårbar for vår skyld (Gal 6:2). Kirken er kalt til å vise verden at det var ved korset at Gud skapte forsoning (Ef 2:11-22; Kol 1:1-22).

Det må innrømmes at det finnes mange eksempler på kristne forsamlinger som svikter når det gjelder å leve ut forsoningens virkelighet, både i forhold til de troende seg imellom, og overfor dem som står utenfor det kristne fellesskapet (1 Kor 1:10-17; 11:17-18). Konsekvensen av det er at enkelte har trukket seg tilbake og ikke lenger deltar aktivt i forsamlingens liv. Likevel betyr det å trekke seg helt tilbake fra fellesskapet at vi går glipp av en av de største velsignelsene forsoningen har gitt oss: muligheten til sant menneskelig fellesskap (Luk 14:15-24).

Kristi legeme er uansett ikke fanget av sine mangler. Gjennom kirkens historie ser vi at når Kristi trygghet har gitt mot til å våge fellesskapet har resultatet blitt en åndelig forvandling av mellommenneskelige forhold (Ef 4:25-32). Dette er mulig gjort gjennom Den hellige ånds verk, han som skaper, gir kraft og fornyer kirken. (Se kapittel 3, 7 og 10)

2. Et fellesskap som består

Som en del av den kristne kirkes oppdrag med å videreføre Kristi tjeneste, gir kirken evangeliet videre fra generasjon til generasjon (Sal 145:4-7). Med Skriften som autoritet og under ledelse av Ånden og i Kristi nærvær (Matt 18:20), står det kristne fellesskapet sammen om en fortolkning som sikrer at evangeliets budskap blir bevart.

Den kristne kirke er ett, selv om den framtrer i et mangfold av former. Selv om mange saker skaper uenighet, står kristne likevel sammen om å forkynne Kristus som den eneste Herre og Frelser. Kirken holder også fast ved en gudstjenestetradisjon som har sin opprinnelse hos de første kristne og deres tilbedelse av den oppstandne Herre.

Igjen og igjen blir vi i Det nye testamentet minnet om den enheten vi allerede har i Kristus. Vi advares mot splittelse, og oppmuntres samtidig til å strebe etter en stadig mer fullstendig enhet. Alle kristne er til enhver tid kalt til å søke den enheten Gud gir sitt folk, og til å gi uttrykk for den.

Kirkens enhet avhenger av at vi er innlemmet i Kristus, og ikke nødvendigvis av en organisatorisk sammenslutning (Joh 17:20-26).

Den utfordringen som kallet til enhet medfører, minner oss om at vi lever i en «allerede nå, men ikke ennå»-situasjon.

3. Et samlet fellesskap

- a. Menigheten er skapt av Den hellige ånd til fellesskap.

Når vi blir i Kristus og han i oss, er vi Guds familie, vi hører ham til (Joh 15:1-17). Dette nære fellesskapet er et verk av Den hellige ånd (Joh 13:34-35; 1 Joh 4:7-12). Det er han som setter oss i stand til å samles og være ett, høre sammen, vokse opp til Kristus, han som er vårt hode, og i ham finne frihet fra fordømmelser og synd.

Betydningen av et slikt fellesskap kan neppe overvurderes. I det opplever vi helbredelse, helhet, hjelp og glede. Fordi hellighet har med vårt forhold til andre å gjøre, virkeliggjøres et hellig liv innenfor fellesskapet (Apg 2:42-47; 4:32-35; Ef 2:19-

22). Som kristne foregår vår åndelige vandring som deltakere i en gruppe. Det nye testamentet omtaler «de hellige» kun i flertall (Rom 1:7; 2 Kor 1:1; Ef 1:1). John Wesley lærte at hellighet er sosial. Den næres ved fellesskap med andre kristne og sprer seg utover i samfunnet. (Se kapittel 10).

- b. Menigheten er skapt av Den hellige ånd for å helbrede.

I Kristi helbredende fellesskap setter Den hellige ånd oss i stand til å ta oss av hverandre, vise medfølelse for hverandres sår og smerte, og til å erfare helbredelse. Gjennom forsamlingen gir Ånden oss støtte i prøvelser og tap, vi blir bekreftet som de personer vi er, og vårt verd løftes opp (Jak 5:13-20). Mens vi slik lever i helliggjørelse og mottar hjelp og helhet, oppdager vi at menigheten er et fellesskap med en dyp glede som ingen kan ta fra oss.

- c. Menigheten er skapt av Den hellige ånd til å fostre.

Innenfor det kristne fellesskapet setter Den hellige ånd oss i stand til å bygge hverandre opp i troen, å undervise hverandre, bære hverandres byrder, oppmuntre, tilgi, feire, dele, trøste og utfordre hverandre (Gal 6:1-5; Ef 4:25-32; Kol 3:12-17; Filem 7).

Slik solid støtte hjelper oss til å vokse i Kristuslikhet og hellighet og til å utvikle Åndens frukt. Åndens frukt, som i Galaterbrevet 5:22-23 beskrives som kjærlighet, glede, fred, overbærenhet, vennlighet, godhet, trofasthet, ydmykhet og selvbeherskelse, viser seg i den enkelte av oss som en avspeiling av Kristi natur ved Åndens helliggjørende gjerning. Det er denne frukten alle kristne er kalt og utrustet til å bære, og den kjennetegner oss som sanne disipler av Jesus Kristus.

Vi styrkes også gjennom forsamlingens gudstjeneste. Gjennom gudstjenesten opplyser Gud sitt folk, setter dem i stand til selv å gi et gjensvar til Den hellige ånd og i tro å strekke seg ut mot andre. Både bønn, forkynnelse, sang, musikk og andre kunstformer tjener til å forherlige Gud og styrke hans folk (Kol 3:15-17).

- d. Menigheten er skapt av Den hellige ånd for å utruste til tjeneste.

I forsamlingen oppdager og bruker hver enkelt av oss våre individuelle gaver i tjenesten. Alle lemmer på Kristi legeme mottar tjenestegaver og er kalt av Gud til å utvikle og bruke dem til beste for alle (Apg 6:1-6; 13:1-3; 1 Kor 7:7; 12:4-11). Gavene gis både for å bygge menigheten og for at den skal kunne utføre sitt oppdrag i verden (Rom 12:3-21; Ef 4:11-16). Fellesskapet av de troende anerkjenner våre gaver og sender oss ut i tjeneste. Når vi bruker våre gaver i tjenesten for Gud, blir han forherliget (1 Pet 4:7-11).

4. Et utbredt fellesskap

- a. Menigheten kommer sammen for å sendes ut til sitt oppdrag.

Menigheten er ikke en selvopptatt forening som kommer sammen for å gi trygghet og sosialt samvær. Den er et fellesskap som setter sine medlemmer fri til å være pilegrimer og utføre et oppdrag (Matt 9:35-10,16; 28:16-20; Mark 16:15; Luk 9:57-62). Den hellige ånd danner ikke menigheten bare til vårt eget beste, men også for å gjøre det mulig for oss å vitne og utføre et oppdrag.

- b. Den hellige ånd utrufter menigheten til å vitne.

Vår kristne pilegrimsvandring krever en varig forpliktelse til et disiplinert liv, og et forsiktig forhold til forstyrrende verdslige verdier. Menigheten er det fellesskapet der gudsrikets verdier blir løftet fram og etterlevd, og som oppmuntrer oss til å holde fast ved en radikal livsstil i tråd med vårt kall.

Vi er kalt til å leve et hellig liv i denne verden og se på oss selv som utvalgt til å være evangeliets tjenere. Alle kristne har direkte adgang til Gud ved Jesus, vår prest (1 Pet 2:4-10). Vi har alle vår egen, utfordrende tjeneste, et kall til forbønn for hverandre og for verden. I Kristus har alle kristne del i denne prestatetjenesten. Alle områder av livet gir mulighet til å synliggjøre disippelskapet (Ef 4:1-24). I den forstand finnes det ikke

noen separat og spesiell tjenestefunksjon.

Innenfor rammen av dette felles kall er enkelte kalt av Gud til å gjøre fulltidstjeneste i menigheten. Deres kall blir bekreftet ved Den hellige ånds gave, anerkjennelse fra det kristne fellesskapet og utsendelse – ordinasjon – til tjeneste (Apg 13:1-3). Deres funksjon er å sette hele menighetens oppdrag og tjeneste i sentrum, slik at medlemmene utrustes til å være trofaste mot sitt kall.

De har en visjonær tjeneste og viser sine medtjenere vei i oppdraget, de har en pastoral tjeneste og tjener folket når de er såret eller overveldet, og de utrunder til tjeneste og gjør andre klar for oppdraget som åndelige ledere.

c. Den hellige Ånd gir menigheten kraft til tjeneste.

Ved at den bekrefter og stadfester våre kall, sender menigheten oss ut for å ta del i det oppdraget Gud ga da han sendte Jesus for å forsone verden med seg selv.

Som lemmer på Kristi kirke utfører vi Guds oppdrag i Kristi navn, og på ulike måter, som for eksempel:

- ved vårt nærvær i denne verden (Matt 5:13-16)
- ved vår offentlige forkynnelse av evangeliet (2 Tim 4:1-5)
- ved personlig evangelisering (Apg 8:26-40)
- ved å peke på Den hellige ånds kraft til å forvandle menneskeliv (Apg 2:38)
- ved å identifisere oss med og gi medlidende tjeneste til de fattige og underprivilegerte (Matt 25:31-46; Luk 10:25-37)
- ved sammen med undertrykte mennesker å arbeide for rettferd og frihet (Luk 4:16-21)

Alle disse tjenestene har som mål at menneskeliv skal forvandles. Når noen av tjenestene blir ignorert eller forsømt, er menighetens oppdrag skadelidende. Vi er alle som medlemmer av Kristi kirke en del av dette oppdraget som, i Den hellige ånds kraft, retter seg mot hele mennesket og en hel verden.

5. Et fornyet og framtidsrettet fellesskap

Menigheten lever i håpet. Den lever i den strømmen av begivenheter som strekker seg fra pinse til parusien, fra kirkens første begynnelse til Kristi gjenkomst, når alle hans løfter blir oppfylt. Den hellige ånd setter Guds oppstandelsesfolk fri fra fangenskapet under fortidens nederlag, og fornyer dem slik at de kan leve i Guds framtid i Kristus (Rom 8:18-39). Bibelen ser framover. Det gamle testamentet ga løfte om Israels gjenopprettelse (Jer 31:1-14). Det nye testamentet ser denne gjenopprettelsen i universell målestokk: alle ting sammenfattet i Kristus (Matt 8:11; Ef 1:9-10; 1 Pet 1:3-9; Åp 11:15; 21:1-4).

I menigheten, både i den kjempende menighet på jorda og i den triumferende menigheten i himmelen, er Guds framtid ikke bare noe den håper på, men den leves også ut. Slik blir den et tegn på Guds rike som skal komme. Menigheten lever med sinnet vendt mot det som er «der oppe». Den satser sine evner og gaver på å gi uttrykk for denne framtiden og leve etter dens realiteter. Menigheten lever i forventning, i lyset av soloppgangen fra Kristi framtid. Oppdraget den har, er å åpne opp denne framtiden for hele verden.

Kapittel 12 – del 2

Et skritt videre 12

A. Viktige kjennetegn ved kirken

1. Studiet av kirken

Det teologiske studiet av kirken blir kalt ekklesiologi. Begrepet er satt sammen av de greske ordene «logos» (ord, sinn eller lære) og «ekklesia» (kirke) som igjen er sammensatt av «ek» (ut fra) og «kaleo» (jeg kaller). I førkristen tid ble det brukt både om å innkalle en hær til kamp og sammenkallingen av frie borgere til den konstituerende forsamling som skulle styre byens indre anliggender. Forfatterne i kirkens første tid foretrakk begrepet «ekklesia» framfor det jødiske begrepet «sunagoge» (fra «sunagein», som betyr «å føre sammen») for å beskrive de troendes fellesskap. Valget er muligens viktig. Det kan virke som det å «bli kalt ut» ble mer representativt for kirken enn å «bli ført sammen».

2. Lokal og universell, synlig og usynlig

Siden nytestamentlig tid har ordet vi på norsk kjenner som «kirke», på mange språk blitt brukt til å beskrive både den lokale forsamlingen (Åp 2 – 3 «til engelen for menigheten i...»), og i generell betydning som en betegnelse på det totale antallet av kristne troende (Kol 1:18). På norsk bruker vi generelt kirke om den universelle kirken og menighet om den lokale forsamlingen. Vi forstår av dette at de er én universell kirke som fungerer i lokale og ulike settinger. Calvin satte et skille mellom den synlige, jordiske kirken som vi har erfaring med her, som er feilbarlig, full av brister og satt sammen av både de utvalgte og de som ikke er utvalgt (kapittel 9), og den usynlige,

eskatologiske, sanne, «ene» kirke, som utelukkende består av de utvalgte og som vil bli en virkelighet ved tidens ende. Den kalvinistiske forståelsen av at kirken består bare av de individer Gud har utvalgt til frelse, er ikke i overensstemmelse med Frelsesarmeens tro og lære. Likevel markerer denne modellen forventningen og framtidshåpet om en endelig og fullstendig samling av de forløste fra den tid som har vært og i den tid som kommer.

3. Samlet og utbredt

Vår forståelse av kirken må holde to viktige aktiviteter i perspektiv: «samling» og «utbredelse». Kirkens samlende aktiviteter er avgjørende. Guds folk trenger å komme sammen for å få næring, oppmuntring og utrustning til tjeneste og oppdrag. Dette gjøres komplett gjennom Kirkens «utbredelse» for å oppfylle Guds oppdrag i verden. Tilbedelse av Gud, læring i fellesskapet og utviklingen av nådegaver er essensielt for kirkens liv. Kirken samles for å motta Guds nærvær og å forberedes og utrustes for å kunne utbres i verden. Den gjør dette for å være en gjennomsyrende innflytelse, et modig vitne, et evangelisk oppdrag, en medfølgende tjener og en profetisk røst.

4. Liv i fellesskap

Læren om kirken motiverer oss til å være trofaste mot den bibelske forståelsen av at menneskelivet best leves ut i fellesskap. Alle mennesker trenger et fellesskap der de kan kjenne seg hjemme, slå røtter og tilhøre. Det er kirken, og ikke en svært individualistisk kristendom, som er svaret på disse behovene. Vi har ingen annen virkelig identitet enn den vi har i relasjon til andre. Vi er hvem vi er som lemmer på Kristi kropp. Evangeliet tilbyr verden sant fellesskap i Kristus og verner mot destruktiv, arrogant og selvoppfatt individualisme. En teologi om kirken gir oss grunnlaget for denne forståelsen. Vi oppdager hvem vi er, hva våre gaver er, og hva vårt oppdrag er innenfor det kristne fellesskapet.

5. Et forsoningens fellesskap

Sett fra et nytestamentlig perspektiv er kirken fellesskapet av dem som har funnet tilgivelse, Kristi fred og et nytt liv, fritt fra indre, ødeleggende krefter. Kirken er der hvor adskillelse forårsaket av synd, blir helbredet. Kirken beviser virkeligheten og kraften av forsoningen gjennom Kristus. Den viser de positive alternativene til de relasjoner og samfunn som er bygd på makt, usunn konkurranse, konformitet og undertrykkelse. Den viser den sanne menneskelighet som Gud kaller oss til.

6. Troens vokter

Kirken er troens vokter. Den må lære på en ansvarlig måte og sikre at det er plass både til fortidens visdom og riktig utvikling i nåtiden. Slik opprettholder kirken ortodoksi – som er den tro som det er enighet om og som er etablert – prøver vranglære og sikrer dynamisk tilnærming til kristen teologi når ny forståelse vokser fram. Vi må imidlertid innse at kirkens uttrykk noen ganger har vært, og fortsatt kan være, feil skadelige eller uaktsomme, og at de dermed ikke har ivaretatt troen slik de burde. Fellesskapet av alle troende må akseptere ansvaret for å ta vare på kirkens integritet, og det er ansvarlig overfor Gud ved Skriftens dom.

7. Et fellesskap i kultur

Selv om kirken er en del av kulturen rundt seg, må den ha en forståelse av seg selv som et radikalt annerledes fellesskap. Den må kommentere og noen ganger motsette seg de bindinger, verdier og livstiler som finnes i samtidens kultur. Den kan ikke gå på akkord med sin egen hellighet, men må leve i Kristi frihet og ikke la seg oppsluke av dagens verdensorden. Samtidig må kirken sette evangeliets budskap i forbindelse med håpene, behovene og livsutfordringene til dem som lever i den moderne kulturen, uten å miste sin profetiske brodd eller svekke vitnesbyrdets integritet. Den må forsøke å være kulturelt relevant uten å gå på akkord med evangeliet og dets verdier.

8. Enhet og mangfold

En teologi om kirken bekrefter enhet i mangfold. Derfor er det viktig at alle kristne erkjenner at vi er ett i Kristus. Denne enheten dreier seg om det essensielle i vår felles tro, kjærlighet til hverandre, et felles kall til hellighet og en samlet forpliktelse til misjon. Denne enheten må bekreftes i hver forsamling, i hvert trossamfunn og i den universelle kirke.

Innenfor enheten i Kristi kropp kan vi uttrykke og verdsette våre forskjeller i personligheter, gaver, metoder, kulturelle uttrykk og synspunkter. Variasjonen av trossamfunn er et synlig tegn på mangfold innenfor enheten.

Spenningen mellom troen på «én» kirke og eksistensen av en mengde forsamlinger og trossamfunn er problematisk for noen. Generelt har det funnet sin løsning på en av fire måter:

- å hevde at et trossamfunn er den sanne kirke og at alle andre enten er falske eller omtrentligheter av det de skulle være;
- å trekke en skillelinje mellom det «ideelle» og det «reelle»;
- å antyde at den nåværende splittelse vil bli avskaffet på den ytterste dagen; eller
- å bruke en organisk tilnærming og å se de varierte kristne uttrykkene som analoge med grenene på et tre, som er forent gjennom sin tilknytning til et felles rotsystem (Joh 15).

Et vanlig tema i den økumeniske bevegelse, som er opptatt av forstringen av kristen enhet, er å peke på Kristus som kilden til enhet etter en leveregel nedarvet fra Ignatius av Antiokia (ca 35–117 e.Kr): «der hvor Kristus er, er også kirken».

Spørsmål til refleksjon

1. Les, og tenk nøye over, Efeserbrevet 2:11–22. Hva er forbindelsen mellom forsoning med Gud og forsoning i et fellesskap eller samfunn? Hvilke «murer som skiller» møter vi i kirken i dag?

Trenger fellesskapet hvor du gjør din gudstjeneste, forsoning?
Om så, hvorfor er det slik? Hvordan kan det løses?

2. Samtal om hvordan din erfaring som deltaker i Kristi kropp, fellesskapet av de troende, har hatt en betydningsfull innvirkning på livet ditt
3. Hvordan oppfatter du forholdet mellom kirken og dagens samfunn? Hva kan gjøres for å sikre at relevansen ikke kompromitterer troens integritet?

B. Historisk oppsummering

1. Det nye testamentet

- a. Bibelsk religion handler alltid om fellesskap. Bibelen forteller historien om et folk og deres forhold til Gud. Selv om individenes tro og handling er viktig, kan den bare forstås rett i fellesskapets sammenheng. Jesus blir sett som sitt folks Frelser (Matt 1:21); hans egen tjeneste utføres sammen med en gruppe på 12 etterfølgere, som kan forstås som kjernen i det nye Israel. Han henviser til «Kirken» som vil bli etablert (Matt 16:18; 18:17), og hans siste befaling viser til en sammenheng der fellesskapet stadig fortsetter (Matt 28:19-20).
- b. Apostlenes gjerninger beskriver utviklingen av fellesskapet. Selv om det var enkeltmennesker som opplevde pinsedagen, er den i innhold en felles opplevelse som fører til et varig tros- og vitnefellesskap (Apg 2:1-4).
- c. Kirken forstås som Guds nye folk, det nye Israel. Som en kropp består denne kirken av «en utvalgt slekt, et kongelig presteskap, et hellig folk» som er blitt kalt «fra mørket og inn i hans underfulle lys» for å «forkynne hans storverk» (1 Pet 2:9). Alle kristne har en plass og et kall som en del av dette folket. Kirken

er miraklet der Gud i Kristus tar de som «før ikke var et folk» og forvandler dem til «Guds folk» (1 Pet 2:10).

- d. I tillegg bidrar andre bibelske bilder til å definere kirkens egenskaper. Disse innbefatter «Kristi kropp» (Kol 1:18; Rom 12:4-5; Ef 4:4-6, 15-16); «Guds bygning» (1 Kor 3:10, 11, 16; Ef 2:20-22); «Guds familie» (Ef 2:19; 1 Tim 3:15); «Guds flokk» (1 Pet 2:2; 5:4; Hebr 13:20); og «Guds vingård» (Joh 15:1-8).

2. Kirkens første tid

I de to første århundrene forsto de kristne kirken som et hellig samfunn med en radikal livsstil. Den ville ikke inngå kompromiss med samfunnets verdier og ble derfor forfulgt på grunn av sin uvilje mot å tilpasse seg. Datidens kirke kan sees som et alternativt samfunn i strid med makter og myndigheter som formet enkeltmenneskers liv og sosiale strukturer – en hær forpliktet til en kompromissløs lydighet til Jesus Kristus som Herre. I et slikt klima var det liten interesse for, eller krefter til, å formulere en teologi om kirken. Likevel var det noen elementer det var enighet om. Kirken, som et åndelig samfunn, erstatter Israel som Guds folk i verden. På tross av forskjeller i kjønn, rase eller kultur er alle kristne ett i Kristus. I tillegg var det enighet om at kirken er stedet hvor sann kristen lære forkynnes, og hvor de trofaste samles for å få næring og vokse i hellighet.

3. Den nikenske trosbekjennelsen

Den nikenske trosbekjennelsen (Vedlegg 1) inneholder bekreftelsen: «Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke». De fire adjektivene ble kjent som de fire «merker» eller «noter» som er de karakteristiske trekkene ved kirken, og de skulle komme til å forme mange tilnærminger til ekklesiologi i de kommende århundrer. De vektlegger de kvalitetene som burde være synlige i kirken, selv om kirken i praksis kan svikte i oppnåelsen av dem. Kirken skulle altså være:

- «én» på tross av mangfoldet av uttrykk og trossamfunn;

- «hellig», hvilket innebærer å være satt til side for Guds hensikt, selv om både det enkelte medlem og institusjonen svikter i å være hellig i liv og gjerning;
- «allmenn», ofte også beskrevet som universell, men også i meningen fullstendig i dens forkynnelse av evangeliet for alle mennesker og i stand til å møte ethvert menneskelig behov;
- og «apostolisk», eller nedarvet fra apostlenes lære.

4. Kirke og stat

Da Keiser Konstantin ved Milano-ediktet (313 e.Kr.) legaliserte kristendommen og da den senere ble det romerske rikets statsreligion under Theodosius 1 (392 e.Kr.), begynte den raskt å tilpasse seg samfunnets kulturelle verdier og praksiser, og identifiserte seg med mange av dem. Medlemskap fikk et stadig svakere fokus på radikal forpliktelse. Statsborgerskap og staten ble likestilt med medlemskap i kirken. Og kirken gikk fra å være et «sakramentalt fellesskap» til i stor grad å bli «forvalter av sakramenter».

I økende grad fulgte Kirken det romerske sivile statsapparats måte å organisere seg på, og gradvis ble det en del av dens struktur. Dette skulle vise seg å bli en fordel, ettersom det gjorde kirken i stand til å overleve kaoset knyttet til Romerrikets oppløsning. Men det viste seg også å være en begrensende faktor på grunn av at maktkonsentrasjonen ble plassert i hendene på en minoritet – de geistlige – og dermed sterkt begrenset deltakelsen i kreativt disiplerskap og ledelse for majoriteten av kristne.

5. Hellig og verdslig

Fra det 4. århundre til slutten av middelalderen, hadde man en forståelse av samfunnet som delt i to riker – det hellige og der verdslige. Kirken ble sett som autoriteten, vokteren og dommeren i det hellige riket. Likevel utøvde den også betydelig politisk og økonomisk makt i det sekulære riket og ble ofte involvert i den politiske prosessen, og påvirket den noen ganger sterkt eller til og med bestemte utfallet av den. Samtidig prøvde radikale kristne grupper, ofte forfulgt av den etablerte kirke, å ta vare på, og leve, det

dynamiske disippelskapet som de hadde oppdaget i Det nye testamente. For eksempel utviklet den tidlige keltiske kirken en dyp spiritualitet som bekreftet guds nærvær i hverdagen og forvandlet hedenske kulturer ved kraften av en livsbejaende hellighet og et medfølgende fellesskap.

6. Reformasjon

Reformasjonen (det 16. århundre) søkte å oppfriske sann bibelsk spiritualitet. Men etter en tid ble mange av reformasjonskirkene selv statskirker, som ofte ble et kulturelt kompromiss og ved det en svekkelse av legfolkets mulighet for utøvelse av gudstjeneste.

Opprinnelig trodde reformatorene at reformbevegelsen ville vende tilbake til den romersk-katolske kirke og påvirke den fra innsiden, men da det ble klart under kollokviet i Regensburg i 1541 at det ikke kunne bli forsoning eller kompromiss mellom reformatorene og kirken, ble det nødvendig å utvikle en ekklesiologi for den protestantiske bevegelse. Calvin hevdet at kjennetegnene på den sanne kirke er at Guds ord blir forkynt og sakramentene korrekt forvaltet. «Der vi ser Guds ord oppriktig forkynt og hørt, der vi ser sakramentene forvaltet i samsvar med Kristi innstiftelse, der kan vi ikke tvile på at kirken på et vis eksisterer, for hans løfte kan ikke svikte...»¹⁰⁸. Denne definisjonen skulle senere vise seg å gjøre det problematisk for Frelsesarmeen å bli godtatt i noen sammenhenger.

Den radikale reformasjonen som fulgte, forsøkte å gjenopprette kirken som et radikalt, kompromissløst trosfellesskap. Adskilt fra den nåværende verdensorden, skulle kirken vitne om evangeliets forvandlende kraft ved å leve som Guds hellige koloni på jorden.

7. Vekkelse og misjon

For 1700-tallets wesleyanske vekkelse var kirken de helliges samfunn som fostret hellighet og viet seg til misjonsoppdraget i verden. Kirken ble hellig ved at dens medlemmer lot Den hellige ånd helliggjøre dem (kapittel 10). I den siste del av det 19. århundre oppfattet

108 John Calvin, Institutes of the Christian Religion Book 4: Chapter 1 http://www.godrules.net/library/calvin/calvin_iv_iv.htm

de første salvasjonistene seg som et radikalt militant gudsfolk kalt til hellighet og hellig krig (evangelisering og sosialt engasjement).

Det 19. århundre var en bemerkelsesverdig tid når det gjaldt vekst i verdensmisjonen. Mange trossamfunn og andre grupper dannet misjonsorganisasjoner med det som mål å bringe evangeliet til ikke-kristne land. Disse gjennomførte også en betydelig innsats med undervisning, medisinsk- og sosialt arbeid. Dette ble den moderne misjonsbevegelsen. Den ble drevet av en forståelse av at ekspansjon var nødvendig for kirken og en forpliktelse til å evangelisere og tjene verden. Selv om disse misjonene var viktige og drevet av selvoppofrelse, eksporterte de ofte vestlig kultur i tillegg til evangeliet. Noen ganger bidro de til avhengighet og formynderi. I det 20. århundre kom det en motreaksjon som gradvis har fjernet kulturimperialismen, ved at kirkene i disse landene har tatt kontrollen over sin egen skjebne.

8. Sekularisering og migrasjon

I løpet av det 20. århundre har kirkebesøket gått tilbake i Vesten, og samfunnet er blitt sekularisert. Med minkende medlemstall og støtte, kan den vestlige kirke enda en gang bli tvunget til å se seg selv som et lite motkulturelt vitnende fellesskap. Selv om dette kan bety at kirken ikke lenger blir betraktet som en av samfunnets viktige institusjoner, kan det også åpne for at den igjen kan innta sin posisjon som en profetisk røst som kommenterer fra sidelinjen og utfordrer den allment aksepterte visdom og praksis i tiden. Imens fortsetter kirken å vokse og fri seg fra vestens tidligere formynderi mange steder i den andre og tredje verden.

Et annet betydningsfullt fenomen i den siste del av det 20. århundre har vært tilflyttingen av folk fra Afrika, Asia, Vest-India og Sør-Amerika til de vestlige land. Dette har skap nye muligheter for kristen misjon. For det første har vestlige kristne engasjert seg i tverrkulturell arbeid rettet mot disse gruppene, ofte med stor suksess. For det andre har kristne i disse gruppene med immigranter i økende grad engasjert seg i evangeliseringen av andre i Vesten. Det har også åpnet for etablering av flerkulturelle forsamlinger i

vertslandet, noe som har bidratt til mangfoldet i det økumeniske fellesskapet og åpnet for gjensidig forståelse og berikelse.

9. Spiritualitet og forbrukskulturen

På slutten av det 20. århundre og i begynnelsen av det 21. har det i mange kulturer vært en økende interesse for spiritualitet når den verdslige agenda ikke har maktet å gi livet mening og fred. Dette har imidlertid blitt kjennetegnet ved en søkning mot alternativ spiritualitet heller enn til kristendom. En forbrukertilnærming til religion, der den enkelte velger de spirituelle elementene som appellerer mest til dem, er blitt vanlig. Dette stemmer dårlig med det kristne budskapet, og særlig den lydige kjærligheten og innvidde livsstilen som er et resultat av et personlig forhold til Jesu forsoning. Uansett har kirken en gylden anledning til å reagere kreativt på denne åpenheten for det åndelige livet.

Spørsmål til refleksjon

1. Finn et antall nytestamentlige beskrivelser av en kirke eller en forsamling (du finner eksempler i B1d over). Hvilken passer best på ditt korps eller menighetsfellesskap, eller det som det ønskes å bli? Hvilke skritt kan tas for å føre ditt korps eller fellesskap nærmere den åndelige virkeligheten som disse ordbildene peker mot? Hvilket bilde er det mest utfordrende?
2. En venn sier at hun er en kristen, har en frelsesopplevelse gjennom Kristus og tror på Bibelen, men går ikke i en kirke fordi Kirken er full av hyklere som ikke lever som de lærer. Hun har bestemt seg for å praktisere sin tro privat og er tydelig på at hun ønsker aksept for sin beslutning om å trekke seg fra kirkefellesskapet. Hva vil du gjøre og si?
3. Diskuter på hvilke områder kirkens kontakt med sekulære myndigheter, særlig staten, enten kan være en fordel eller en

ulempe for det lokale kristne fellesskapet.

4. Les Johannes 17:20-26. Hvorfor ba Jesus: «at de skal være ett, slik vi er ett»? Hva er konsekvensene når enhet er fraværende?
5. Hvilke strategier er nødvendige for at kirken kan være et effektivt og attraktivt vitne i det 21. århundre?

C. Frelsesarmeen og Kirken

1. Fra misjon til et åndelig hjem

Det er klart at de første salvasjonistene ikke så for seg at de skulle skape enda en kirke eller et trossamfunn. Noen oppfattet at 1800-tallets kirker ikke bekymret seg for en stor ufrelst verden (særlig de fattige og arbeiderklassen), materialisme, dobbeltmoral, selvtilfredshet og manglende vilje til å ta inn over seg andre klassers og kulturelle gruppers behov. Disse tendensene var i direkte motsetning til målene til William Booth og hans folk. Den tidlige armeen kunne bli beskrevet som en «para-kirke» («para» = på siden, langsmed), det er en gruppe eller forening som gjør tjeneste ved siden av kirkene og utfører et spesifikt oppdrag som den virkelig brenner for, og som den er særlig utrustet for. I praksis var dette oppdraget å evangelisere de fattige og arbeiderklassene.

Menneskene som hadde kommet til tro, trengte imidlertid et «kirke-hjem», et trosfellesskap der de kunne finne næring, bli gjort til disipler, trent og oppmuntret. De fleste av kirkeforsamlingene viste seg ute av stand til å tilpasse seg fattigdomskulturen og sørge for den nødvendige støtten. De nyomvendte returnerte til misjonen og gjorde den til sitt åndelige hjem. Dersom ikke kristne har et trosfellesskap som fungerer som deres åndelige støttesystem, er det sannsynlig at omvendelsen vil ha kort levetid. I virkeligheten ble Frelsesarmeen en kirke med en sterk vektlegging av oppdrag og misjon.

2. «en levende gren på det sanne vintreet, en gren som bærer frukt»

Det har likevel vært mange innenfor bevegelsen vår som har vært nølende til å kalle Arméen for en kirke. George Scott Railton oppsummerte årsakene:

«Vi er en Armé av Kristi soldater som ikke søker kirkestatus. Som om den var en pest, unngår vi enhver spire til å bli et kirkesamfunn for alltid å kunne nå stadig flere av dem som befinner seg utenfor enhver kirkegrense»¹⁰⁹.

Med et ganske annet perspektiv skrev Bramwell Booth: *«Om denne store Kirken som tilhører den levende Gud, hevder vi, og har alltid hevdet, at vi i Frelsesarmeen er en integrert del – en levende gren på det sanne vintreet, en gren som bærer frukt»¹¹⁰* – men bruker faktisk ikke begrepet «kirke». Som en para-kirkelig bevegelse tenkte vi definitivt på oss selv som «en av kirkens armer».

Også i dag er det noen kirker som er kjent med vårt sosiale arbeid, kanskje til og med vårt evangeliske engasjement, men som er ganske uvitende om vårt forsamlingsliv, og som fremdeles oppfatter oss som en kirkens arm.

3. Hva slags kirke?

I dag vil det være vanskelig å benekte at Frelsesarmeen er et helt autentisk og fullverdig fellesskap innenfor spekteret av kristne trosamfunn. I sin bok fra 1987, skrev Phil Needham: *«Mange innenfor bevegelsen føler behovet for å utvikle en ekklesiologisk forståelse som vil gjøre salvasjonister bedre i stand til å forstå kirkens vesen og kall, i særlig grad Armeens kall som en gren av kirken og Armeens bidrag til kirken»¹¹¹.*

109 George Scott Railton, 1887, Heathen England. The Salvation Army:145

110 Bramwell Booth, 1926, Echoes and Memories. London: Hodder & Stoughton: 65

111 Philip Needham, 1987 Community in Mission: A Salvationist Ecclesiology. London: International Headquarters :115

Den internasjonale erklæringen definerer Frelsesarmeen som følger:

Frelsesarmeen er en internasjonal evangelisk bevegelse, en del av den universelle kristne kirke.

Budskapet bygger på Bibelen.

Tjenesten er motivert av kjærlighet til Gud.

Oppdraget er å forkynne Jesu Kristi evangelium og i hans navn møte menneskelige behov uten diskriminering.¹¹²

Den nytestamentlige kirke var kalt av Gud til å være hans folk og til å utføre hans oppdrag i verden. Ut fra denne definisjon vil Frelsesarmeen hevde å være en kirke. Som en del av Guds folk, er Frelsesarmeen bibelsk ortodoks og usekterisk, med trosartikler og praksiser som er i samsvar med allment aksepterte trosbekjennelser, og som faller innenfor hovedstrømmen av kirkens lære. Vektleggingen av oppdraget samsvarer med Jesu misjonsbefaling og den bibelske vektleggingen (Matt 28:19; Apg 1:8).

4. Et samlet og utbredt fellesskap

Selv om det klart fra Frelsesarmeens historie at behovet for et samlet fellesskap for de nyomvendte førte til framveksten av trossamfunnet, har Armeen likevel nesten alltid tenkt på seg selv som misjonsbevegelse heller enn fellesskap – den er et utbredt fellesskap. I en tid da kirken generelt virket å være i tilbakegang, særlig blant de marginaliserte, så den framvoksende Armeen seg som en evangelisk invasjonsstyrke utkalt fra den komfort og innadvendthet som tilsynelatende var hovedtendensen i kristendommen. Frelsesarmeen kan bare forstås rett i lyset av sitt oppdrag. Likevel understreker bevegelsens andre hovedfokus – vektleggingen av utviklingen av en hellig og tydelig levemåte – at tilbedelse og å komme sammen i et samlet fellesskap er avgjørende for effektivt å kunne utføre oppdraget om å utbre evangeliet.

112 Første gang publisert i: The Salvation Army Year Book 1994 London: The Salvation Army

5. En ekklesiologi for Frelsesarmeen

Ved begynnelsen av det 21. århundre markerte Frelsesarmeen sin plass i den kristne kirke gjennom et tydelig bidrag og fokus. Det teologiske og etiske symposium i Johannesburg i 2006 hadde ekklesiologi som sitt tema, og i 2008 kom publikasjonen «Frelsesarmeen – en del av Kristi kropp»

«Gjennom årene har imidlertid salvasjonismen, etter egen og andres oppfatning, utviklet sin selvforståelse fra å være en evangelisk vekkellesbevegelse (først kjent som Den kristne misjon) til å bli en kristne kirke med en vedvarende oppgave for de ufrelste og marginaliserte. Salvasjonister vil fortsatt være komfortable med å være kjent som “armeen”, en “misjon”, en “bevegelse” og innfor spesielle formål også som en “veldedighetsorganisasjon”. Alle disse beskrivelser kan bli brukt ved siden av “kirke”. Med denne mangfoldige identitet er armeen ønsket velkommen til, og har funnet sin plass ved, det økumeniske bord på lokale, nasjonale og internasjonale nivåer».¹¹³

Spørsmål til refleksjon

1. Hvorfor er det riktig å beskrive Frelsesarmeen som en kirke?
2. Hva kan vi lære av den historiske beretningen i C1 som kan være nyttig for vårt engasjement i Guds oppdrag i det 21. århundre?
3. Gjør notater som du kan bruke i en ungdomsgruppe som ønsker å finne ut mer om Frelsesarmeens identitet i forhold til den universelle kirken.

D. Nådegavene

1. Den hellige ånds gaver

Nådegaver blir gitt av Den hellige ånd for å forene de kristne i deres fellesskap og oppdrag. Av den grunn må de anses som et tegn på

113 Se tillegg 5 punkt 8

Guds kjærlighet og gavmildhet mot sitt folk og på hans ønske om at de skal være utrustet med det de trenger for å ta sin del i oppdraget han har gitt dem. Gavene er forskjellige, likevel er hver person viktig, og den enkelte har et ansvar for å bruke sine gaver i fellesskapet (Rom 12:2-8).

I Det nye testamentet finnes det flere avsnitt der bestemte nådegaver blir navngitt. Selv om disse tekstene ikke er utfyllende, nevner de likevel hele mangfoldet av ulike tjenester. Ånden har gitt for å opprettholde menighetens liv. Det finnes gaver som setter de kristne i stand til å forkynne evangeliet, slik som tale, undervisning og profeti. Andre gaver blir gitt for at de kristne skal kunne tjene medmennesker i Kristi navn, for eksempel tjenestens, helbredelsens, gavmildhetens og gjestfrihetens gave. Noen gaver er knyttet til lederskap. Noen er gaver som styrker og oppmuntrer hengivenhet til Gud, slik som bønn, tro og tungetale. Uansett hva våre gaver er, skal vi bruke dem til å tjene hverandre og til å gi Gud ære (Ef 4:7-13; 1 Pet 4:7-11).

2. Bruk og misbruk

Det følger av dette at åndelige gaver ikke må benyttes for å fremme konkurranse eller oppmuntre til individualisme. Det er å misbruke dem. Vi må derfor passe oss for å opphøye enkelte gaver som et bevis på større åndelighet, mens vi som en følge av dette undervurderer andre gaver.

Tungetale er det tydeligste eksemplet på en gave som blir overvurdert i visse kristne kretser og undervurdert i andre. Denne gaven blir overvurdert når den betraktes som et avgjørende bevis på åndsåp og blir brukt som en målestokk for åndelige ferdigheter. Den blir undervurdert når den ikke blir anerkjent som en av Den hellige ånds egentlige gaver (1 Kor 12-14).

3. Frelsesarmeen og nådegavene

Frelsesarmeen anerkjenner alle nådegavene. Men i lys av at det kan forekomme misbruk av noen av gavene i offentlige møter, vektlegger Armeen de gavene som bygger opp under en klar forkynnelse av

evangeliet og som inkluderer alle de tilstedeværende i tilbedelsen.

Det nye testamentet viser at nådegavene blir brukt på forskjellig måte i de ulike forsamlingene, noe som ofte skyldes at forhold og behov varierer. Det understreker også at de gavene som setter menigheten i stand til klart og tydelig å forkynne Jesus som Herre og Frelser, har spesiell verdi.

Spørsmål til refleksjon

1. Studer Det nye testamentets undervisning om nådegavene for å sikre at du har en balansert og bibelsk forståelse.
2. Finn dine nådegaver. På hvilken måte bruker du dem allerede? Hvordan kan forsterke eller videreutvikle ditt bidrag?

E. Sakramentene

1. Et tegn på nåde

Et sakrament blir beskrevet som «*et ytre og synlig tegn på indre og åndelig nåde*»¹¹⁴. Det er et tegn på nåde som en kan se, lukte, høre, berøre eller smake. Det tar i bruk vanlige, menneskelige erfaringer for å uttrykke de mest ualminnelige, guddommelige gaver. Det benytter seg av noe vi tar for gitt, og bruker det til å overvelde oss med Guds ufattelige nåde.

Et sakrament er en hendelse der sannhetene i vår tro befinner seg på et helt annet plan enn våre teologiske formuleringer eller forsøk på å fatte dem. Sakramentet bringer selve inkarnasjonen til vår egen inngangsdør, innbyr oss til å skyve til side vår intellektuelle forsiktighet, åpne døra på vidt gap og la Guds ufattelige nåde slippe inn – og forvandle – våre ordinære liv. Sakramenter handler om det ekstraordinære midt i det dagligdagse – ekstraordinære ting, slik som Guds offer for å frelse oss, det inkluderende felles-

¹¹⁴ Catechism of the Church of England.

skapet med ham, hans kall til disippelskap, hans familie av tilgitte – og dagligdagse ting som et måltid sammen med dem vi bryr oss om, eller et måltid for fremmede, vann til å vaske seg, et flagg å stå under, hender som rekkes ut mot hverandre.

Hvordan forholdet mellom det synlige og ordinære og det usynlige og ekstraordinære blir forstått, vil variere mellom kirkesamfunnene. For Den romerskkatolske kirke, som representerer et ytterpunkt, blir tegnene det de symboliserer. Det motsatte ytterpunktet ser dem utelukkende som symboler. Alle troende er enige om at sakramentene peker til Kristus og hans død og oppstandelse.

2. Det ene, sanne sakramentet

Kristus er blitt beskrevet som det ene, sanne, opprinnelige sakramentet. «Han er veien som menneskene kommer til Far ved, og veien som Guds nåde kommer til dem ved, den uunnværlige veien»¹¹⁵. Han inviterer oss til å gripe de vanlige hendelsene i hans liv – fødselen, dåpen og fristelsen, måltidsfellesskapet og undervisningen – samt hans død og oppstandelse, i lys av evig og usynlig nåde.

3. Et sakramentalt folk

Som hans sakramentale folk finner vi at han lever og virker i vårt eget liv og våre egne erfaringer. Vi feirer nærværet, gaven, helbredelsen, forsoningen og gleden, ved at vi knytter vår egen historie til historien om Jesus.

Vi er et sakramentalt fellesskap, fordi vårt liv, virke og vår gudstjenestefeiring har Kristus som midtpunkt, han som er det ene, sanne sakramentet. Vårt fellesskap er sakramentalt, fordi vi lever ved troen på ham, og fordi vi i hverdagen støter på uventet nåde, på hans ufortjente gave, igjen og igjen.

Vi erkjenner at Gud bruker menneskene til å bringe nåde til hverandre. På en liknende måte som profetene og apostlene, er alle

115 Handbook of Doctrine 1969 The Salvation Army: International Headquarters: 187

troende kalt til å tale på Guds vegne ved sine ord og gjennom sin livsstil. Kallet til et hellig liv er et kall til et sakramentalt liv og til å vise Guds nåde i hverdagslivet.

4. Frelsesarmeen og sakramentene

Frelsesarmeen er et varig vitnesbyrd for kirken om at helliggjørelse er mulig og gjennomførbart uten de formelle sakramentene.

Gjennom erfaringen av hellighet «har den troende Kristi åndelige nærvær i hjertet ... det virkelige Kristi nærvær formidles til den troende gjennom helliggjørelse *uavhengig av ytre former*»¹¹⁶. Denne stadige forpliktelsen til å vise en overbevisning om at «ingen bruk av ytre midler er nødvendige for den indre nåde»¹¹⁷ viser lydhighet til et særegent kall til en tydelig og profetisk rolle innenfor kirken.

Tidlig i vår historie ble Frelsesarmeen ledet av Gud til ikke å benytte de enkelte sakramentene: dåp og Herrens måltid, eller natverd, som foreskrevne ritualer. Gjennom dette minner vi oss selv og andre om faren ved å stole på det ytre framfor den nåden som det representerer eller pekes på. Vi er et vitne om at denne nåden er tilstede og tilgjengelig i alt menneskelig liv. Likevel skal vi vokte oss mot muligheten for at det å ikke bruke tegnene også kan føre til at vi neglisjerer den virkeligheten de representerer.

Vi er ett med den historiske kirke ved å bekjenne én tro, én Herre, én dåp i Den hellige ånd, én frelse og én universell kirke. Vi bekjenner oss til ett sakramentalt måltid som ikke forrettes ved ritualer. Alle måltider hvor Jesus blir tatt imot og æret, kan forvandles til det ene, sakramentale måltidet der han har førsteplassen.

Uten å begrense sakramentene til to, tre eller syv, er vi sakramentale gjennom å invitere Kristus til kveldsmat, kjærlighetsmåltid, fødselsfeiringer, selskaper, innvielser, sykesengen, markeringer, offisersutnevnelser, ordinasjoner, pensjoneringer og andre betydningsfulle hendelser. Der hvor han virkelig blir tatt imot, ser vi

116 R. David Rightmire, 1990 *Sacraments and The Salvation Army: Pneumatological Foundations*. Scarecrow Press: 184

117 Robert Street, 2008 *Called to be God's People*. London: Salvation Books: 109

ham gi en nåde som er større enn vi kan forstå. Glade stadfester vi at i vår midte er det ene, sanne, opprinnelige sakrament – Jesus Kristus. Og vi vet at det vi har erfart, er virkelig.

Spørsmål til refleksjon

1. *«Av kulturelle årsaker blir ikke Frelsesarmeens standpunkt om å ikke praktisere ritualene nattverd og vanddåp forstått i enkelte deler av verden. Manglende forståelse for Armeens standpunkt skaper hindringer for Armeens vekst og effektivitet».*¹¹⁸ Kommer slike utfordringer til uttrykk i din sammenheng? Hva kan gjøres for å møte dem?

2. Mitt liv i verda delast må
som Kristi brød og vin
Eit beger fylt, eit dekket bord,
eit teikn på nåden din.
Så andre kvinner, menn og born
til festen kan gå inn.

Mitt liv er lagt i Jesu hand,
han råde skal, og gi
sin kjærleik, glede, fred, si von
igjennom handa mi.
Din kjærleik har gjort krav på meg,
mi framtid den er di.

Gud, lat meg gå med nådebod
om livet som eg fann.
Din død vart som eit frø i jord,
og livsens spire rann.

118 Op. cit: 107

Sjå, døden måtte bøye kne,
du livet for oss vann.¹¹⁹

Hva betyr dette i ditt liv?

F. Viktig for salvasjonister

1. Den enkelte salvasjonist og Kristi kropp

Salvasjonister trenger å forstå fellesskapsdimensjonen i vår tro. Vi må se vår plass i Kristi kropp og gi vår oppmerksomhet til den rollen kirken – og i særdeleshet Frelsesarmeen – spiller i vår fostring, åndelige dannelsen, kristne utdanning og utvikling av nådegaver. I denne overindividualiserte, fremmedgjorte verden, må vi vise hvordan frigjøring gjennom Kristus endrer måten vi lever sammen på som et fellesskap, og hvordan Kristi kropp uttrykker livet i Guds rike.

2. Frelsesarmeen i Kristi kropp

Det er mulig at noen salvasjonister ser på Frelsesarmeens vitnesbyrd og oppdrag i verden som aktiviteter som er adskilt fra livet i Kristi kropp. En dypere forståelse av vårt kall og vårt liv sammen med andre kirker, som Kristi kropp, vil styrke salvasjonistenes vitnesbyrd og oppdrag i verden. Det vil oppmuntre forståelsen av at vi trenger å arbeide som partnere som støtter hverandre og deler våre gaver og ressurser.

3. Salvasjonister og andre trossamfunn

Salvasjonister har noen ganger blitt fristet til å dømme andre trossamfunn hardt i lys av vår egen standard, særlig med henvisning til vårt oppdrag og vår omsorg for de marginaliserte. Slike overlegne holdninger er uakseptable og kan motvirkes gjennom en riktig forståelse av kirken og Frelsesarmeens plass i den. Motsatt har noen

119 Albert Orsborn – oversettelse av Marit og Helge Byre Myklebust – Frelsesarmeens sangbok 2010: nr 434

følt at Frelsesarmeen har blitt vurdert som mindreverdig av trossamfunn som ikke kan akseptere Frelsesarmeens tilnærming til sakramentene. Også en slik holdning er uakseptabel og bør ikke få påvirke salvasjonistenes egenverd eller oppdrag.

4. Salvasjonister og sakramentene

I deler av verden hvor Frelsesarmeen arbeider, er det press fra andre trossamfunn, og av og til fra enkeltmennesker innen Armeen om å vurdere gjeninnføring av ett eller begge de protestantiske sakramentene, som er dåp og nattverd. Frelsesarmeens synspunkt er at slik hele livet er sakramentalt, er også all gudstjeneste sakramental. Salvasjonister har frihet til å utforske ethvert middel som formidler og feirer nåden. Det er nyttig og oppklarende å tenke på hvilke sannheter og verdier vi faktisk feirer når vi kommer sammen i lovprisning, tilbedelse og fellesskap, og så finne måter som kan uttrykke og beskrive disse verdiene som «sakramentale» i den sanne mening av ordet.

Spørsmål til refleksjon

1. Finn og undersøk forskjellige uttrykk for kristen tro og praksis som brukes lokalt der du bor. Tenk over deres egenartede bidrag til den universelle kristne kirke. På hvilke måter er de like eller forskjellige fra Frelsesarmeen? Hva kan vi lære fra dem og kunne vi lært dem?
2. Tenk på korpset ditt som en menneskekropp. Lag en liste over hvordan mennesker i fellesskapet gjør kroppen i stand til å fungere. Hvem i kroppen har enda ikke funnet sin rolle, og hvilken rolle mener du de er utrustet til å fylle? Om mulig, samtal om dette med andre fra korpset eller fellesskapet.
3. Er det nødvendig for salvasjonister å utvikle en klarere forståelse av kirkens vesen og identitet?

4. Tenk over hvordan ditt korps eller din forsamling fostrer gode Kristi disipler. Hva kan gjøre dette enda mer effektivt?

Tillegg 1

De klassiske trosbekjennelsene

De klassiske trosbekjennelsene har kommet til oss fra kristendommens første tid. De har som mål i en kortfattet form å vise hovedinnholdet i den de kristne tro. Hensikten har vært dobbel. De er trosbekjennelser, det vil si felles vitnesbyrd om sannheten slik den er mottatt i Jesus Kristus. De er også forsvar for den sunne lære, slik at de med ord utestenger feil og definerer hva som er sant.

Opprinnelsen til trosbekjennelsene finner vi i de definisjoner av kristen tro og erfaring som er gitt i Det nye testamente. De første trosbekjennelsene var kortfattede og enkle, for eksempel: «Kristus er Herre» (1 Kor 12:3), eller «Jeg tror at Jesus Kristus er Guds Sønn» (Apg 8:37). De utviklet seg til mer omfattende uttrykk som ble avlagt som trosbekjennelser ved dåpen, når de som var omvendt, ble tatt opp i de troendes forsamling. De var passord som åpnet veien inn i den kristne menighet. Senere, i det fjerde århundre, ble de store kirkemøtene holdt for å bekjempe vranglære og på en mer presis måte definere den sanne lære. Det var nå de allment godtatte trosbekjennelsene utviklet seg.

Den apostoliske trosbekjennelsen (Apostolicum) bygger på det de lærde henviser til som den gamle romerske trosbekjennelsen fra tidlig i det tredje århundre, og den representerer en lang utvikling fra de første enkle dåpsbekjennelsene i treenighetens navn. Selv om den ikke er apostolisk i sitt forfatterskap, er den det ikke desto mindre i sitt innhold. Den beskriver de grunnleggende trossetningene i kristendommen. Den gamle romerske trosbekjennelsen var skrevet på latin, men det fantes også en mer eller mindre identisk og eldre gresk versjon. Den apostoliske trosbekjennelsen begynner med

«Jeg tror», og dette er forskjellig fra de senere trosbekjennelsene som ble formulert av kirkemøtene. De begynner med «Vi tror».

Den nikenske trosbekjennelsen (Nicenum) bygde sannsynligvis på tidligere trosbekjennelser fra Jerusalem og Antiokia. Hensikten var å definere den sanne tro i forhold til det som enkelte vranglærere hevdet. Den er en formulering av troen fra det første store kirkemøtet i Nikea i 325, og den ble utvidet og godkjent av kirkemøtet i Konstantinopel i 381 og bekreftet av kirkemøtet i Kalkedon i 451. Den bekjenner Guds enhet, hevder at Sønnen på alle måter er Gud, og fastholder Den hellige ånds guddommelighet.

Den nikenske trosbekjennelsen har videst utbredelse av alle trosbekjennelsene, siden den er akseptert av kirkene både i øst og vest. Men selv om den er en felleskirkelig trosbekjennelse, er det en ulikhet i hva den sier om Den hellige ånd. Denne forskjellen var årsaken til at kirkene i øst og vest ble splittet i 1054. Den latinske formen av trosbekjennelsen sier at Den hellige ånd «utgår fra Faderen og Sønnen», mens østkirken beholder den opprinnelige greske formen «utgår fra Faderen». Denne ulikheten er fremdeles et problem (se kapittel 3).

Den athanasianske trosbekjennelsen (Athanasianum) ble formulert på midten av det femte århundre i Spania eller Frankrike av en ukjent forfatter som hørte til tradisjonen etter Augustin. Den ble skrevet som et læredokument. Senere ble det tatt i bruk i gudstjenesten som trosbekjennelsessalme. Den inneholder en klar og konsis uttalelse om treenigheten og om Kristi inkarnasjon. Denne trosbekjennelsen er ikke i like alminnelig bruk som den apostoliske og den nikenske.

Vi kan ha tillit til det trosbekjennelsene lærer. De gir oss de grunnleggende sannhetene i kristendommen slik de har vært formulert helt fra Det nye testamentets dager, fra Herren Jesu Kristi liv og lære og apostlenes forkynnelse.

Den apostoliske trosbekjennelsen

Jeg tror på Gud Fader, den allmektige,
himmelens og jordens skaper.

Jeg tror på Jesus Kristus,
Guds enbårne Sønn, vår Herre,
som ble unnfanget ved Den hellige ånd,
født av jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus,
korsfestet, død og begravet,
før ned til dødsriket,
stod opp fra de døde tredje dag,
før opp til himmelen,
sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd,
skal derfra komme igjen
for å dømme levende og døde.

Jeg tror på Den hellige ånd,
en hellig, allmenn kirke,
de helliges samfunn,
syndenes forlatelse,
legemets oppstandelse
og det evige liv.
Amen.

Den nikenske trosbekjennelsen

Vi tror på én Gud,
den allmektige Far,
som har skapt himmel og jord,
alt synlig og usynlig.
Vi tror på én Herre, Jesus Kristus,
Guds enbårne Sønn,

født av Faderen før alle tider,
Gud av Gud, lys av lys,
sann Gud av sann Gud,
født, ikke skapt,
av samme vesen som Faderen.
Ved ham er alt blitt skapt.
For oss mennesker og til vår frelse
steg han ned fra himmelen,
og ved Den hellige ånd og av jomfru Maria
ble han menneske av kjøtt og blod.
Han ble korsfestet for oss under Pontius Pilatus,
led og ble begravet,
oppstod den tredje dag etter Skriftene
og fór opp til himmelen,
sitter ved Faderens høyre hånd,
skal komme igjen i herlighet
for å dømme levende og døde,
og hans rike skal være uten ende.

Vi tror på Den hellige ånd,
som er Herre og gjør levende,
som utgår fra Faderen og Sønnen,
tilbes og æres sammen med Faderen og Sønnen,
og som har talt gjennom profetene.
Vi tror på én hellig, allmenn og apostolisk kirke.
Vi bekjenner én dåp til syndenes forlatelse
og venter de dødes oppstandelse
og et liv i den kommende verden.
Amen.

Den athanasianske trosbekjennelsen

Enhver som vil bli salig, må framfor alle ting holde fast på den felles kristne tro. Enhver som ikke bevarer denne hel og uforfalsket, vil uten tvil gå evig fortapt.

Og dette er den felles kristne tro, at vi ærer én Gud i Treenigheten og Treenigheten i enheten, idet vi verken blander sammen personene eller deler vesenet. For én person er Faderens, en annen Sønnens, en annen Den Hellige Ånds. Men Faderes og Sønnens og Den Hellige Ånds guddom er én, herligheten er like stor, majesteten like evig.

Slik som Faderen er, slik er Sønnen, slik er også Den Hellige Ånd. Uskapt er Faderen, uskapt er Sønnen, uskapt er Den Hellige Ånd. Umålelig er Faderen, umålelig er Sønnen, umålelig er Den Hellige Ånd. Evig er Faderen, evig er Sønnen, evig er Den Hellige Ånd. Og likevel er det ikke tre evige, men én evig, likesom det ikke er tre uskapt, men én uskapt, og én umålelig. På samme måte er Faderen allmektig, Sønnen allmektig, Den Hellige Ånd allmektig, og likevel er det ikke tre allmektige, men én allmektig.

Slik er Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd Gud, og likevel er det ikke tre guder, men én Gud. Slik er Faderen Herre, Sønnen Herre, Den Hellige Ånd Herre, og likevel er det ikke tre herrer, men én Herre. For likesom den kristelige sannhet tvinger oss til å bekjenne hver person for seg som Gud og Herre, slik forbyr den felles kristne tro oss å si at det er tre guder eller herrer.

Faderen er ikke virket av noen, heller ikke skapt, heller ikke født. Sønnen er av Faderen alene, ikke virket, ikke skapt, men født. Den Hellige Ånd er av Faderen og Sønnen, ikke virket, heller ikke skapt, heller ikke født, men han går ut fra dem. Altså er det én Fader, ikke tre fedre, én Sønn, ikke tre sønner, én Hellig Ånd, ikke tre helligånder. Og i denne Treenighet er ikke noe tidligere eller senere,

ikke noe større eller mindre, men alle tre personer er seg imellom like evige og jevnbyrdige, så at på alle måter, slik som det allerede er sagt ovenfor, både Treenigheten må æres i enheten og enheten i Treenigheten.

Den som altså vil bli salig, må tenke slik om Treenigheten. Men til evig salighet er det også nødvendig at han tror ærlig at vår Herre Jesus Kristus ble menneske.

Det er altså den rette tro, at vi tror og bekjenner at vår Herre Jesus Kristus, Guds Sønn, er Gud og menneske:

Han er Gud av Faderens vesen, født før alle tider, og han er menneske av sin mors vesen, født i tiden; fullkommen Gud, fullkomment menneske, bestående av fornuftig sjel og menneskelig kjød, lik med Faderen etter sin guddom, ringere enn Faderen etter sin manndom.

Men enda han er Gud og menneske, er han likevel ikke to, men én Kristus, én, ikke ved en forvandling av guddommen til kjød, men ved manndommens opptakelse i Gud, i det hele én, ikke ved en sammenblanding av vesen, men ved personens enhet.

For likesom den fornuftige sjel og kjødet er ett menneske, således er Gud og menneske én i Kristus, som led for vår frelse, fór ned til dødsriket, stod opp fra de døde tredje dag, fór opp til himmelen, sitter ved Guds, den allmechtige Faderens høyre hånd, skal komme derfra for å dømme levende og døde. Og når han kommer, må alle mennesker stå opp igjen med sine legemer og gjøre regnskap for sine gjerninger. Og de som har gjort godt, skal gå inn til det evige liv, men de som har gjort ondt, til den evige ild.

Dette er den felles kristne tro. Den som ikke oppriktig og fast har denne tro, kan ikke bli salig.

Tillegg 2

Trosartiklene til The Methodist New Connexion (1838)

1: **Vi tror** at det er én Gud, som er absolutt fullkommen, og som har skapt, opprettholder og styrer alle ting.

2: **Vi tror** at Den hellige skrifts gamle og nye testamente er gitt ved guddommelig inspirasjon og gir oss en fullstendig rettesnor for tro og liv.

3: **Vi tror** at det er tre personer i guddommen, Faderen, Sønnen og Den Hellige Ånd, som er ett i vesen og like i makt og ære.

4: **Vi tror** at mennesket ble skapt rettferdig og hellig, men at Adam ved sin ulydighet tapte sin naturs renhet og lykke, og som en konsekvens er alle hans etterkommere preget av synd og skyld.

6: **Vi tror** at Jesus Kristus er blitt en forsoning for hele verdens synd, at han sto opp fra de døde, og at han alltid lever for å gå i forbønn for oss.

7: **Vi tror** at anger overfor Gud og tro på vår Herre Jesus Kristus er nødvendig for å bli frelst.

8: **Vi tror** at rettferdiggjørelsen skjer av nåde ved tro, og at den som tror, har vitnesbyrdet i seg selv, og at det er vår rettighet å bli fullt ut helliggjort i Herren Jesu Kristi navn og ved vår Guds Ånd.

9: **Vi tror** at et menneskes frelse er fra Gud, og at hans fortapelse er fra ham selv. Vi tror også at i Guds frelsesplan blir mennesket behandlet som fornuftige og ansvarlige skapninger, at det er «Gud som virker i oss til å ville og gjøre det som er etter hans gode vilje», og at vi skal «arbeide på vår frelse i frykt og beven».

10: **Vi tror** at det er mulig for et menneske å falle ut av Guds nåde.

11: **Vi tror** at sjelen er udødelig, og at den etter døden umiddelbart går over i en tilstand av lykke eller ulykke.

12: **Vi tror** på legemets oppstandelse – på en generell dom på den ytterste dag – på de rettferdiges evige lykke – og på de ugudeliges evige straff.

Tillegg 3

Lausannepakten

Innledning:

Det første utkastet til Lausannepakten ble forfattet av Den internasjonale kongress for verdensevangelisering som ble holdt i 1974 i Lausanne i Sveits. Mer enn 2 700 deltakere fra 150 nasjoner lovpriste Gud for hans frelse og jublet over det evangeliske fellesskapet de fant gjennom lydighet mot Herrens misjonsbefaling: «Gå derfor ut og gjør alle folkeslag til disipler, idet dere døper dem til Faderens og Sønnes og Den Hellige Ånds navn og lærer dem å holde alt jeg har befalt dere» (Matt 28,19-20).

Lausannepakten ble godkjent som et uttrykk for enighet blant evangeliske kristne om grunnvollen og målet for evangelisering. I og med at sammensetningen av de evangeliske kristne som var til stede, var så mangfoldig i forhold til nasjonalitet, kultur, kirketilhørighet, teologi og vektlegging av virksomhet, markerte denne enigheten et vannskille for det tjuende århundres evangeliske fellesskap.

Lausannepakten la grunnvollen for senere samlinger av evangeliske kristne. I 1982 kom 50 evangeliske ledere fra seks kontinenter sammen i Grand Rapids, Michigan, USA, for å avklare sammenhengen mellom evangelisering og sosialt ansvar. Diskusjonen fokuserte på artikkel fem i Lausannepakten: Kristent sosialt ansvar.

En annen side ved Lausanne-pakten ble videreført ved Lausanne II, der mer enn 3 000 delegater fra 170 land kom sammen i Manila på Filippinene under temaet «Hele Kirken kalt til å bringe hele evangeliet til hele verden». Fra denne samlingen ble Manilla-manifestet sendt ut, og Frelsesarmeen undertegnet det som en

del av sin Visjon 2000 og retningsgivende for det siste tiåret av 1990-tallet.

Det er for tidlig å betrakte Lausannepakten som en trosbekjennelse i samme betydning som de klassiske trosbekjennelsene. Den er likevel med som et tillegg til «Håndbok i troslære» fordi den er relevant for innholdet i boka. Den har i seg muligheten til å danne grunnlaget for et læredokument for evangeliske kristne som sammen søker å møte den stadig mer komplekse utfordringen det er å forkynne evangeliet om frelse og vinne verden for Kristus.

Teksten til Lausanne-pakten:

La verden høre hans røst

Innledning

Vi, lemmer på Jesu Kristi kirke fra mer enn 150 nasjoner, deltagere på Den internasjonale kongress for verdensevangelisering i Lausanne – priser Gud for hans store frelse og gleder oss over det samfunn han har gitt oss med seg og med hverandre. Vi er dypt grepet av hva Gud gjør i vår tid, angrer oppriktig våre feilgrep og kjenner oss utfordret av det ufullførte evangeliseringsoppdraget. Vi tror at evangeliet er Guds gode budskap til hele verden, og ved hans nåde vil vi adlyde Kristi ordre om å forkynne det for hele menneskeheten og vinne disipler blant menneskene. Vi ønsker derfor å slå fast hva vi tror og har besluttet, og vi vil gjerne gjøre denne vår pakt kjent.

1. Guds vilje og mål

Vi fastholder vår tro på den ene, evige Gud, verdens Skaper og Herre, Far, Sønn og Hellig ånd, som styrer alle ting etter sin viljes råd. Han har utvalgt seg et folk fra verden, og sender dette sitt folk tilbake til verden som sine tjenere og vitner, for å utbre sitt rike, bygge opp Kristi legeme og ære hans navn. Vi bekjenner at vi ofte har unndratt oss kallet og feilet i vår misjonsgjerning, enten ved å

skikke oss lik denne verden, eller ved å trekke oss ut av den. Men vi gleder oss over at selv om evangeliet bæres av skrøpelige kar, er det likevel en dyrebart skatt. I Den hellige ånds kraft ønsker vi derfor på nytt å innvie oss til oppgaven med å gjøre denne skatten kjent.

- Jes 40,28; Matt 28,19; Ef 1,11; Apg 15,14; Joh 17,6-18; Ef 4,12; 1 Kor 5,10; Rom 12,2; 2 Kor 4,7

2. Bibelens autoritet og kraft

Vi fastholder både Det gamle- og Det nye testamentets guddommelige inspirasjon, sannhet og autoritet. I sin helhet er disse skrifter det eneste skrevne Guds ord, uten feil i alt det slår fast og den eneste ufeilbarlige norm for lære og liv. Vi slår også fast at Guds ord har kraft til å fullføre hans frelsesplan. Bibelens budskap er rettet til hele menneskeheten. For Guds åpenbaring i Kristus og i Skriften er uforanderlig. Gjennom den taler Den hellige ånd også i dag. Han opplyser Guds folk i enhver kultur, slik at det med egne øyne på ny kan oppfatte Ordets sannhet. På den måten avdekkes stadig mer av Guds mangesidige visdom for hele kirken.

- 2 Tim 3,16; 2 Pet 1,21; Joh 10,35; Jes 55,11; 1 Kor 1,21; Rom 1,16; Matt 5,17-18; Jud 3; Ef 1,17-18; 3,10 og 18

3. Kristus – den enestående og universelle

Vi fastholder at det finnes bare én frelser og ett evangelium, selv om det er stor forskjell på evangeliseringsmåter. Vi erkjenner at alle mennesker har en viss kunnskap om Gud gjennom hans åpenbaring i naturen. Men vi benekter at denne kunnskap kan frelse, for menneskene undertrykker sannheten ved sin urettferdighet. Vi avviser også alle de former for dialog og religionsblanding som innebærer at Kristus taler gjennom alle religioner og ideologier på lik linje. Et slikt syn vanærer Kristus og evangeliet. Jesus Kristus – den eneste som både er Gud og menneske – ga seg selv som den eneste løsepenge for syndere, og han er den eneste mellommann mellom Gud og mennesket. Det finnes ikke noe annet navn ved hvilket vi skal bli frelst. Alle mennesker er fortapt på grunn av synd. Men Gud elsker alle mennesker og ønsker ikke at noen skal gå fortapt, men

at alle skal omvende seg. De som avviser Kristus, stiller seg utenfor frelsens glede og fordømmer seg selv til evig atskillelse fra Gud. Å si at "Jesus er verdens Frelser" betyr ikke at alle mennesker automatisk er frelst eller til slutt vil bli det, eller enda mindre at alle religioner tilbyr frelse i Kristus. Det er derimot en proklamasjon av Guds kjærlighet til en verden av syndere og en innbydelse til alle mennesker om å si ja til ham som Frelser og Herre i helhjetet innvielse ved omvendelse og tro. Jesus Kristus er opphøyet over alle andre navn, og vi lengter etter den dagen da hvert kne skal bøye seg, og hver tunge bekjenne at han er Herre.

- Gal 1,6-9; Rom 1,18-32; 1 Tim 2,5-6; Apg 4,12; Joh 3, 16-19; 2 Pet 3,9; 2 Tess 1,7-9; Joh 4,42; Matt 11,28; Ef 1,20-21; Fil 2,9-11

4. Hva evangelisering er

Å evangelisere er å spre det gode budskap om Jesus Kristus som døde for våre synder og ble oppreist fra de døde ifølge Skriften. Som den regjerende Herre tilbyr han nå syndsforlatelse og Åndens frigjørende gave til alle som omvender seg og tror. Det kristne nærvær i verden er uunværlig for evangeliseringen, likeså den form for dialog som lytter oppmerksomt for bedre å forstå. Men selve evangeliseringen er å forkynne den historiske, bibelske Kristus som Frelser og Herre for å overbevise folk om personlig å komme til ham og derfor bli forsonet med Gud. Når vi lar evangeliets innbydelse lyde, har vi ikke rett til å dekke over hvilke kostnader disippellivet vil innebære. Jesus ber fremdeles alle dem som vil følge ham, å fornekte seg selv og ta sitt kors opp og bli ett med hans nye menighet. Evangeliseringens mål er lydighet mot Kristus, innlemmelse i hans kirke og ansvarlig tjeneste i verden.

- 1 Kor 15,3-4; Apg 2,32-39; Joh 20,21; 1 Kor 1,23; 2 Kor 4,5; 5,11 og 20; Luk 14,25-33; Mark 8,34; Apg 2,40 og 47; Mark 10,43-45

5. Kristent sosialt ansvar

Vi fastholder at Gud både har skapt alle mennesker og skal dømme alle mennesker. Vi skulle derfor dele hans omsorg for rettferdighet og forsoning i hele det menneskelige samfunn, og for frigjøring av

mennesker fra enhver form for undertrykkelse. Fordi mennesket er skapt i Guds bilde, har alle uansett rase, religion, hudfarge, kultur, klasse, kjønn og alder et menneskeverd som skal respekteres og æres, men ikke utnyttes. Også her vil vi dypt beklage våre forømmelser og at vi av og til har sett på evangelisering og sosialt ansvar som «motsetninger». Men forsoning mennesker i mellom er ikke det samme som forsoning med Gud, sosial omsorg er ikke det samme som evangelisering, politisk frigjøring er ikke frelse. Likevel slår vi fast at både evangelisering og sosiopolitisk arbeid er en del av vår kristenplikt. For begge deler er nødvendige uttrykk for vår lære om Gud og mennesket, vår nestekjærlighet og vår lydighet mot Jesus Kristus. Frelsesbudskapet innebærer også et domsbudskap over alle former for fremmedgjørelse, undertrykkelse og diskriminering. Vi skulle derfor ikke være redde for å fordømme ondskap og urettferdighet hvor den enn måtte forekomme. Når mennesker mottar Kristus, blir de født på nytt inn i hans Rike, og de må prøve, ikke bare selv å utvise, men også utbre Rikets rettferdighet midt i en urettferdig verden. Frelsen som vi påberoper oss, skulle omskape oss fullt og helt, både i vårt personlige og vårt sosiale ansvarsfelt. Tro uten gjerninger er en død tro.

- Apg 17,26,31; 1 Mos 18,25; Jes 1,17; Sal 45,7; 1 Mos 1,26-27; Jak 3,9; 3 Mos 19,18; Luk 6,27,35; Jak 2,14-26; Joh 3,3-5; Matt 5,20; 6,33; 2 Kor 3,18; Jak 2,20

6. Kirken og evangeliseringen

Vi fastholder at Kristus sender sitt forløste folk til verden slik Far selv sendte ham, og at dette innebærer at de på en liknende dyp og krevende måte gjennomsyrrer verden. Vi må bryte ut av våre kirkelige ghettoer og gjennomstrømme det ikke-kristne samfunn. Når det gjelder kirkens misjon som oppofrende tjeneste, kommer evangeliseringen i fremste rekke. Verdensevangeliseringen forutsetter at hele kirken bringer hele evangeliet til hele verden. Kirken er midt i sentrum for Guds universelle plan og hans utvalgte redskap for å spre evangeliet. Men en kirke som forkynner korset, må selv være merket av det. Den blir til anstøt for evangeliseringen hvis den

forråder evangeliet eller mangler levende gudstro, oppriktig menneskekjærlighet eller nådeløs ærlighet i alt, blant annet i spørsmål om forfremmelse og økonomi. Kirken er samfunnet av Guds folk og egentlig ikke en institusjon. Den må ikke bli identifisert med en spesiell kultur, et sosialt eller politisk system, eller noen menneskelig ideologi.

- Joh 17,18; 20,21; Matt 28,19-20; Apg 1,8; 20,27; Ef 1,9-10; 3,9-11; Gal 6,14-17; 2 Kor 6,3-4; 2 Tim 2,19-21; Fil 1,27

7. Samarbeid i evangelisering

Vi fastholder at kirkens synlige enhet virkelig er Guds vilje. Evangelisering kaller oss også til enhet. For vår enhet styrker vårt vitnesbyrd på samme måte som vår splid undergraver det forsoningens evangelium vi bringer. Vi erkjenner imidlertid at organisatorisk enhet kan få mange slags uttrykk og fremmer ikke nødvendigvis evangeliseringen. Men vi som deler den samme bibelske tro, skulle vært nært forenet i felleskap, arbeid og vitnetjeneste. Vi bekjenner at vårt vitnesbyrd av og til er blitt hindret av syndig individualisme og unødvendig "dobbeltkjøring". Vi lover hverandre å søke dypere enhet i sannhet, tilbedelse, helliggjørelse og misjon. Vi ønsker en raskere utvikling av regionalt og funksjonelt samarbeid for å fremme kirkens misjon, for strategisk planlegging, for gjensidig oppmuntring og for å dele ressurser og utveksle erfaringer.

- Joh 17,21,23; Ef 4,3-4; Joh 13,35; Fil 1,27; Joh 17,11-23

8. Kirker i evangeliserende samarbeid

Vi gleder oss over at en ny misjonsalder er brutt fram. De vestlige misjonsselskapers dominerende rolle avtar hurtig. Gud oppreiser fra de yngre kirker en stor, ny ressurs i verdensevangeliseringen og viser derved at ansvar for evangelisering påligger hele Kristi legeme. Alle kirker skulle derfor spørre Gud og seg selv hva de kan gjøre for å nå sitt eget område, og for å sende misjonærer til andre verdensdeler. Vårt ansvar og vår plass i misjonen må stadig vurderes på nytt. På den måten kan et voksende samarbeid mellom kirkene utvikles, og Kristi kirkes verdensomspennende karakter

komme klarere til uttrykk. Vi takker Gud for tiltak og selskaper som arbeider med bibeloversettelser, teologisk undervisning, massemedia, kristen litteratur, evangelisering, misjon, kirkelig fornyelse og andre særområder. Disse burde også stadig ransake seg selv for å vurdere om de fungerer effektivt som en del av kirkens misjon.

- Rom 1,8; Fil 1,5; 4,15; Apg 13,1-3; 1 Tess 1,6-8

9. Evangeliseringen har hast

Mer enn 2 700 millioner mennesker, dvs. mer enn to tredjedeler av jordens befolkning, er ennå ikke nådd med evangeliet (i 1974). Vi skammer oss over at så mange er forsømt. Det er en stadig bebreidelse mot oss og mot hele kirken. Nå er det imidlertid i mange deler av verden en hittil ukjent mottakelighet for Herren Jesus Kristus. Vi er overbevist om at tiden nå er inne for kirker så vel som for organisasjoner og andre bevegelser til å be inntrengende om frelse for dem som ennå ikke er nådd med evangeliet, og å gjøre nye anstrengelser for å evangelisere hele verden. Noen ganger kan det være nødvendig å minske tallet på utenlandske misjonærer og pengestøtten til land som har fått evangeliet, for at den nasjonale kirke lettere kan vokse seg selvstendig, og for å frigjøre krefter til bruk i ikke-evangeliserte områder. Misjonærer skulle kunne flytte mer fritt til og fra alle seks kontinenter ut fra en ydmyk tjenerstilling. Målet må være at alle mennesker – så snart som mulig og ved at alle mulige midler tas i bruk – skal få anledning til å høre, forstå og ta imot det glade budskap. Vi kan ikke ha håp om å nå dette uten offer. Vi er alle sjokkert over millioners fattigdom og rystet over den urettferdighet som har skapt den. De av oss som lever i overflod, erkjenner vår plikt til å finne fram til en enkel livsstil, for å kunne gi mer både til hjelpearbeid og til evangelisering.

- Joh 9,4; Matt 9,35-38; Rom 9,1-3; 1 Kor 9,19-23; Mark 16,15; Jes 58,6-7; Jak 1,27; 2,1-9; Matt 25,31-46; Apg 2,44-45; 4,34-35

10. Evangelisering og kultur

Å utvikle planer for verdensevangelisering krever oppfinnsomme og banebrytende metoder. Hvis det er av Gud, vil resultatet bli at

det oppstår kirker som er dypt rotfestet i Kristus og samtidig nært knyttet til sin egen kultur. Kulturen må alltid prøves og bedømmes ut fra Skriften. Fordi mennesket er Guds skapning, er noe av den menneskelige kultur rik på skjønnhet og godhet. Fordi mennesket er en fallen skapning, er alt smittet av synd, og noe er demonisk. Evangeliet forutsetter ikke at noen kultur er overlegen i forhold til andre, men vurderer alle kulturer i overensstemmelse med Bibelens egne kriterier for sannhet og rettferdighet, og krever moralske absolutter i enhver kultur. Misjonsselskaper har altfor ofte innført en fremmed kultur sammen med evangeliet, og kirker har av og til vært mer bundet til kulturen enn til Skriften. Kristne arbeidere som står i evangeliseringsoppdraget, må ydmykt søke å kvitte seg med det som ikke er en del av ens personlige særpreg, for å bli tjenere for andre, og kirker må prøve å omforme og berike kulturen - alt til Guds ære.

- Mark 7,8,9,13; 1 Mos 4, 21-22; 1 Kor 9, 19-23; Fil 2, 5-7; 2 Kor 4,5

11. Utdannelse og lederskap

Vi bekjenner at vi noen ganger har strebet etter kirkens vekst i bredden på bekostning av dens vekst i dybden, og skilt evangelisering fra kristen vekst. Vi innrømmer også at noen av våre misjonsselskaper har vært for sene til å utruste og oppmuntre nasjonale ledere til å overta deres rettmessige ansvar. Vi er nemlig forpliktet til å gjøre kirken nasjonal, og lengter etter at alle kirker skal få nasjonale ledere som legger en kristen lederstil for dagen, ikke som herskere, men som tjenere. Vi erkjenner at det er et stort behov for å forbedre den teologiske utdanning, især for kirkeledere. I enhver nasjon og kultur burde det være et effektivt undervisningsopplegg for pastorer og lekfolk i tros lære, etikk, evangelisering, kristen vekst og tjeneste. Slike undervisningsopplegg bør ikke hvile på noen ensartet metodikk, men utvikles gjennom nyskapende, lokale initiativ og i overensstemmelse med Bibelens lære.

- Kol 1, 27-28; Apg 14,23; Tit 1,5,9; Mark 10, 42-45; Ef 4, 11-12

12. Åndelig konflikt

Vi tror at vi er midt inne i en konstant, åndelig krig mot ondskapens åndsmakter som prøver å ødelegge kirken og hindre dens oppgave med å evangelisere verden. Vi kjenner behov for å bli iført Guds rustning for å kjempe denne kampen med sannhetens og bønnens åndelige våpen. For vi merker fiendens aktivitet, ikke bare i falske ideologier utenfor kirken, men også innenfor, i form av falsk lære som forvrenger Skriften og setter mennesket i Guds sted. Vi trenger både årvåkenhet og dømmekraft for å bevare det bibelske evangelium uforfalsket. Vi erkjenner at vi i oss selv ikke er i stand til å stå imot sekulariseringen, dvs. verdslighet i tanke og handling. Et eksempel: Det er både rett og verdifullt med grundige studier av kirkens vekst både tallmessig og åndelig, og vi har av og til forsømt dette. Men andre ganger har vi i vår iver etter at evangeliet skulle bli mottatt, gått på akkord med budskapet, bearbeidet våre tilhørere med påvirkningsteknikk og vært utilbørlig opptatt av statistikker, ja endatil vært uærlige i vår bruk av disse. Alt dette er verdslig. Kirken må være i verden, men verden må ikke være i kirken.

- Ef 6,12; 2 Kor 4, 3-4; Ef 6, 11, 13-18; 2 Kor 10, 3-5; 1 Joh 2, 18-26; 4, 1-3; Gal 1, 6-9; 2 Kor 2,17; 4,2; Joh 17,15

13. Frihet og forfølgelse

Det er en gudgitt plikt for enhver regjering å sikre vilkårene for fred, rettferdighet og frihet slik at kirken kan adlyde Gud, tjene Herren Jesus Kristus og forkynne evangeliet uten innblanding. Derfor ber vi for nasjonens ledere og oppfordrer dem til å garantere tanke- og samvittighetsfrihet og frihet til å utøve og utbre religionen i overensstemmelse med Guds vilje, og som formulert i Menneskerettighetserklæringen. Vi uttrykker også vår dypeste medfølelse med alle som er blitt urettferdig fengslet, og særlig med våre brødre som må lide for sitt vitnesbyrd om Herren Jesus. Vi lover å be og arbeide for deres frihet. På samme tid nekter vi å la oss skremme av deres skjebne. Med Guds hjelp vil vi også prøve å kjempe mot urettferdighet og forbli tro mot evangeliet, uansett hva det måtte koste. Vi glemmer ikke Jesu advarsel om at forfølgelse er uunngåelig.

- 1 Tim 1,1-4; Apg 4,19; 5,29; Kol 3,24; Hebr 13,1-3; Luk 4,18; Gal 5,11; 6,12; Matt 5,10-12; Joh 15,18-21

14. Den Hellige Ånds kraft

Vi tror på Den hellige ånds kraft. Faderen sendte sin Ånd for at han skulle vitne om Sønnen. Uten hans vitnesbyrd er vårt nytteløst. Overbevisning om synd, tro på Kristus, ny fødsel og vekst i kristenlivet er alt sammen hans verk. Videre er Den hellige ånd en misjonerende ånd. Derfor skulle evangelisering springe spontant ut fra en åndsfylt kirke. En kirke som ikke er en misjonerende kirke, motsier seg selv og slukker ut Ånden. Verdensomfattende evangelisering vil være en realistisk mulighet bare dersom Ånden fornyer den kristne kirke i sannhet og visdom, tro, hellighet, kjærlighet og kraft. Derfor oppfordrer vi alle kristne til å be om å bli fylt av Guds Ånd, slik at alle Åndens frukter må bli synlige i hele hans folk, og alle hans gaver må berike Kristi legeme. Først da vil hele kirken bli et brukbart redskap i hans hånd, så hele jorden kan høre hans røst.

- 1 Kor 2,4; Joh 15,26-27; 16,8-11; 1 Kor 12,3; Joh 3,6-8; 2 Kor 3,18; Joh 7,37-39; 1 Tess 5,19; Apg 1,8; Sal 85, 4-7; 67,1-3; Gal 5, 22-23; 1 Kor 12, 4-31; Rom 12, 3-8

15. Kristi gjenkomst

Vi tror at Jesus Kristus vil komme igjen, personlig og synlig, i kraft og herlighet for å fullføre sin frelse og sin dom. Løftet om hans komme ansporer oss ytterligere til å evangelisere, for vi husker hans ord om at evangeliet først må forkynnes for alle folkeslag. Vi tror at perioden mellom Jesu himmelfart og hans gjenkomst skal fylles av de kristnes misjonsarbeid, som vi ikke har lov til å stanse før verdens ende. Vi husker også hans advarsel om at falske messiaser og falske profeter vil oppstå som forløpere for den endelige Anti-krist. Vi avviser derfor tanken om at mennesket noen gang kan skape et paradys på jorden som en stolt og selvbevisst drøm. Det er vår kristne overbevisning at Gud vil fullende sitt rike, og vi lengter med sterk forventning etter den dag og etter den nye himmel og den nye jord hvor rettferdighet bor, og hvor Gud hersker for evig. I mellomtiden

innvier vi oss på nytt til tjeneste for Kristus og for mennesker, idet vi med glede underkaster oss hans makt over hele vårt liv.

- Mark 14,62; Hebr 9,28; Mark 13,10; Apg 1,8-11; Matt 28,20; Mark 13,21-23; Joh 2,18; 4,1-3; Luk 12,32; Åp 21,1-5; 2 Pet 3,13; Matt 28,18

Konklusjon

I lys av denne vår tro og beslutning inngår vi derfor en høytidelig pakt med Gud og hverandre om å be, planlegge og arbeide sammen for å utbre evangeliet over hele jorden. Vi oppfordrer andre til å slutte seg til oss. Må Gud i sin nåde hjelpe oss til å være tro mot denne pakt til hans ære.

Amen. Halleluja!

Tillegg 4

Rapporten fra den internasjonale kommisjonen for åndelig livsutvikling

Frelsesarmeen har en gudgitt frihet i Kristus som, dersom den utnyttes fullt ut, kunne berike armeens åndelige liv og tjeneste i mye større grad enn det som i dag er tilfelle.

Denne friheten må aldri undervurderes, verdsettes lavt eller neglisjeres, men favnes varmt og benyttes positivt til Guds ære og hans rikes utbredelse. Den er godt rotfestet i armeens tradisjon, har alltid vært kjernen i våre mest inspirerende og effektive initiativ og viser veien videre for hva Gud har planlagt for sitt folk.

Dette er overbevisningen til den internasjonale kommisjonen som er kalt sammen av generalen for å undersøke og identifisere aspekter ved armeens liv som er avgjørende for eller integrert både i den enkelte salvasjonists og bevegelsens åndelige liv.

I løpet av de fem uker lange møtene ble kommisjonen i økende grad klar over både de rike kulturelle forskjellene i armeen (som i 2013 arbeider i 126 land), og den samlende kraften som finnes i bevegelsens universelle trosgrunnlag og praksis.

Kommisjonen noterte seg også korrespondansen, dokumentene, forslagene og støtten fra salvasjonistkamerater over hele verden som benyttet anledningen til å ta del i denne utfordrende og spennende oppgaven

Blant de aspektene som salvasjonister bekreftet som en integrert del av armeens liv, var tjenesten overfor dem som står uten-

for kirken, det allmenne presteskap (full mobilisering), personlig frelse, livets hellighet, bruken av botsbenken, og det betingelsesløse sosiale engasjementet.

Det var ved gjennomgang av andre kirkers praksis at verdien av Frelsesarmeens frihet i Kristus ble særlig synlig. Opplegg med faste ordformuleringer og handlinger er ikke en del av salvasjonistisk tradisjon. Likevel erkjennes det at enkelte andre kirkesamfunn verdsetter dem.

Mye tid, bønn og rådslagning ble brukt for å undersøke verdien av å innføre eller gjeninnføre en form for nattverdsfeiring. I tillegg til å vurdere en stor mengde korrespondanse om emnet, gjennomførte kommisjonen en rekke bibelstudier, avsatte ytterligere tid til bønn og la til rette for et besøk av en tidligere leder av den anglikanske kirkes lærenemnd. Mange ulike synspunkter og overbevisninger ble vurdert, og det var også en hjelp at kommisjonens egne medlemmer gjenspeilte slike forskjeller. Selv om slike forskjeller fortsatt eksisterer, har kommisjonen vært i stand til å presentere sine anbefalinger i en ånd av enhet og harmoni. Det er en erkjennelse av det enorme potensialet for nytenkende gudstjenesteliv og tjeneste som ligger i den frihet armeen allerede har i Kristus.

Sakramenter

Det ble erkjent at de gudstjenesteformene som ble benyttet av kristne i den tidlige kirken (inkludert fellesmåltidet), ikke var kjent som sakramenter. Likevel har viktigheten av å beholde Kristi forsonende offer i sentrum for den kollektive tilbedelsen, alltid vært avgjørende for Frelsesarmeens åndelige liv. I erkjennelse av friheten til å feire Kristi reelle nærvær ved alle måltider og i alle møter, oppmuntrer kommisjonens uttalelse om nattverd salvasjonister til i fellesskap å bruke anledningen til å utforske betydningen av de enkle måltidene som Jesus og vennene hans delte, og som ble videreført av de første kristne. Den oppmuntrer også til å utvikle ressurser for slike anledninger, ressurser som vil ha kulturelle vari-

asjoner uten å ritualisere spesifikke ord eller handlinger.

Frelsesarmeens tro på at ingen spesifikk ytre handling er nødvendig for opplevelsen av en indre nåde, og at Guds nåde er fri og tilgjengelig for alle mennesker til alle tider og på ethvert sted, ble enstemmig stadfestet. Det samme gjaldt enhver salvasjonists frihet til å delta i nattverdsfeiring i andre kristne sammenhenger.

Under vurdering av dåpsspørsmålet erkjente kommisjonen den bibelske sannheten at det er én kropp og én Ånd...« én Herre, én tro, én dåp, én Gud og alles Far, han som er over alle og gjennom alle og i alle» (Ef 4:5-6). «For med én Ånd ble vi alle døpt til å være én kropp» (1 Kor 12:13).

Soldatinnvielse

Kristne kan gi et offentlig vitnesbyrd om sin dåp inn i Kristi kropp på mange måter. Vanddåpen er en av dem, men den seremonien er, i likhet med soldatinnvielsen i Frelsesarmeen, egentlig et vitnesbyrd om et livsforvandlende møte med Kristus som allerede har funnet sted. I seg selv er seremonien ikke et slikt møte og må ikke forveksles med det å bli en kristen. Med dette i bakhodet, anbefaler kommisjonen at soldatpakten, som undertegnes av nye soldater, også bør ha med en henvisning til at ved omvendelsen blir enhver soldat døpt til Kristus ved Den hellige ånd.

Konkrete anbefalinger som kommisjonen fremmet for generelen, legger vekt på på måter som vil gi forkynnelse og undervisning i Guds ord en framskutt plass. De oppmuntrer til å gi tilbudelsen kulturelt tilpassede uttrykksformer og vektlegger bibelstudier, utdanning og opplæring. Viktigheten av at salvasjonister får mer kunnskap og blir tilfredsstillende opplært i trosspørsmål, ble hyppig framhevet i kommisjonens vurdering.

Det er også en sterk anbefaling om at ledelse på alle nivå i Frelsesarmeen skal følge den bibelske modellen for tjenende lederskap. For å bidra til dette, oppfordres det til en gjennomgang av strukturer, ranger og systemer. Dette fordi det er et behov for å

sette åndelighet som en viktig kvalitet og forutsetning for ledelse i bevegelsen. Opplæring og utvikling av offiserer og underoffiserer som kan bidra til deres åndelige utvikling, blir også ansett som en prioritet.

Studier

I tillegg til de anbefalinger som ble fremmet for generalen til vurdering (sammen med Armeens internasjonale ledere), kommer kommisjonen med et kall til salvasjonister over hele verden om å erkjenne at alle utadrettede aktiviteter for å nå verden med kjærlighet, først og fremst krever at enhver kristen har en indre tilnærming til Gud. Vitaliteten i vårt åndelige liv som en bevegelse, vil bli sett og prøvd på at vi vender oss til verden med evangelisering og tjeneste, mens kildene til vårt åndelige liv må bli funnet i at vi vender oss til Gud i tilbedelse, gjennom et disiplinert åndelig liv og studium av Guds ord. Tolv konkrete kall er utformet, sammen med utfyllende stadfestelser (se under).

I kallene uttrykker kommisjonen sin tro om at enhver salvasjonists utrustning for åndelig krigføring må komme fra Gud og være rotfestet i overbevisningen om Kristi seier. Å leve ut kristenlivet i alle sine dimensjoner, personlig, mellommenneskelig, sosialt og politisk, kan bare lykkes ved å favne Kristi herredømme ved Den hellige ånds hjelp.

Kommisjonen har erkjent at det er umulig å gi (og dårskapen i å forsøke å gi) retningslinjer og strategier som vil passe alle land og kulturer der Frelsesarmeen arbeider. En av Frelsesarmeens største styrker er mangfoldet av kulturer, metoder og ressurser.

Likevel oppdaget kommisjonen igjen hvor vesentlig Frelsesarmeens internasjonalisme og enhet er når det gjelder å utføre vårt gudgitte oppdrag i verden. Kommisjonen har også vist vilje til å bistå med relevante ressurser gjennom å utvikle materiale som kan brukes til undervisning, klargjøring og støtte for salvasjonister. Læreboken «Holiness Unwrapped» er et slikt eksempel. Slik

som forpliktelse overfor Gud og hverandre alltid har stått sentralt i Frelsesarmeen, vil kommisjonens arbeid alltid pågå. Måtte kommende dager føre med seg en dypere og revitaliserende erkjennelse av hva Gud kan gjøre i og gjennom Frelsesarmeen med sin Ånd og i den frihet som Kristus gir.

En uttalelse om dåp

Etter en hel og grundig vurdering av Frelsesarmeens forståelse av, og tilnærming til, vanddåpens sakrament, har den internasjonale kommisjon for åndelig livsutvikling utformet følgende punkter angående forholdet mellom soldatinnvielse og vanddåp.

1. Bare de som bekjenner Jesus Kristus som frelser og herre kan bli vurdert for soldatskap i Frelsesarmeen.
2. En slik bekjennelse blir stadfestet av Guds hellige ånds nådige nærvær i den troendes liv og innebærer et kall til disippelskap.
3. Ved å akseptere et kall til disippelskap, lover salvasjonister å fortsette å gi gjensvar til Den hellige ånd og å søke vekst i nåde.
4. De uttrykker også offentlig sitt ønske om å oppfylle sitt medlemskap i Kristi kirke på jorden som soldater i Frelsesarmeen.
5. Frelsesarmeen gleder seg over sannheten om at alle som er i Kristus, med én Ånd ble døpt til å være én kropp (1 Kor 12:13).
6. I samsvar med Skriften tror Frelsesarmeen at det er «én kropp og én Ånd... én Herre, én tro, én dåp, én Gud og alles Far, han som er over alle og gjennom alle og i alle» (Ef 4:5-6).
7. At en innvielse til soldat i Frelsesarmeen skjer under Armeens flagg med dets treenige symbolikk, erkjenner denne sannheten.

8. Innvielsen er en offentlig respons og et vitnesbyrd om at et livsforvandlende møte med Kristus allerede har funnet sted, slik vanddåpen blir praktisert av flere andre kristne.
9. Frelsesarmeen erkjenner at det er mange verdige måter å gi et offentlig vitnesbyrd om å ha blitt døpt inn i Kristi kropp ved Den hellig ånd og i det uttrykke et ønske om å være hans disippel.
10. Soldatinnvielsen bør etterfølges av en stadig lydig tro på Kristus livet ut.

En uttalelse om nattverd

Etter en hel og grundig vurdering av Frelsesarmeens forståelse av, og tilnærming til, nattverdens sakrament (terminologien varierer med kultur og kirkesamfunn, og er ikke alltid overførbar), har den internasjonale kommisjon for åndelig livsutvikling utformet følgende punkter:

1. Guds nåde er fri og tilgjengelig for alle mennesker, til alle tider og på ethvert sted.
2. Ingen spesifikk ytre handling er nødvendig for opplevelsen av en indre nåde.
3. Frelsesarmeen tror at Åndens enhet eksisterer i mangfold og gleder seg over Åndens frihet i mange former for tilbedelse.
4. Når salvasjonister deltar i andre kristne samlinger der en form for nattverd er inkludert, står de fritt til å delta om de velger å gjøre det, og dersom vertskirken tillater det.
5. Kristus er det ene sanne sakrament, og et sakramentalt liv – Kristus som lever i oss og gjennom oss – er kjernen i kristen

hellighet og disippelskap.

6. Gjennom sin historie har Frelsesarmeen holdt Kristi forsonende offer i sentrum for den kollektive tilbedelsen.
7. Frelsesarmeen gleder seg over friheten til å feire Kristi virkelige nærvær ved alle måltider og i alle møter, og for anledningen til i fellesskap med hverandre å utforske betydningen av de enkle måltidene som Jesus og vennene hans delte, og som ble videreført av de første kristne.
8. Salvasjonister oppmuntres til å bruke kjærlighetsmåltid og utvikle kreative uttrykk for måltidsfellesskap i hjem og på korpset til minne om Herrens selvoppofrende kjærlighet.
9. Frelsesarmeen oppmuntrer til at det utvikles ressurser for fellesskapsmåltider som vil variere i samsvar med kulturen, uten at spesifikke ord eller handlinger blir ritualisert.
10. I samsvar med vanlig Frelsesarmepraksis, vil slike minnemåltider og feiringer, der de finner sted, aldri bli etablerte ritualer, eller følge en foreskrevet hyppighet.

Et kall til salvasjonister

1. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å tilbe og forkynne den levende Gud, og i hvert møte søke inn til livets Herre ved hjelp av kulturelt relevante uttrykksformer og språk.
2. Vi kaller salvasjonister over hele verden til en fornyet og relevant forkynnelse av og en grundig oppmerksomhet mot Guds ord, og til raskt å kunne vise lydighet mot ordets radikale krav både til den enkelte salvasjonist personlig, og i vår bevegelse som helhet.

3. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å erkjenne omfanget av botsbenkens betydning, slik Gud har gitt den til Armeen. La oss glede oss over at Kristus bruker dette nådemiddelet som en stadfestelse på sitt nærvær, og sørge for at de åndelige fordeler som ligger i å bruke botsbenken blir maksimalt utnyttet i hvert korps og Frelsesarmesenter.
4. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å glede seg i vår frihet til å kunne feire Kristi virkelige nærvær ved alle våre måltid og i alle våre møter, og til å se betydningen av de enkle måltidene slik Jesus delte dem med sine venner og som de første kristne holdt fast ved.
5. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å erkjenne at soldatinnvielsen er et offentlig vitnebyrd om oppfyllelsen av Jesu befaling om å gjøre alle til disipler og at soldatskapet fordrer en stadig radikal lydighet.
6. Vi kaller salvasjonister over hele verden til en fornyelse av trofast, disiplinert og utholdende bønn, til et regelmessig studium av Guds ord og til å ærlig søke Guds vilje, ved å fornekte seg selv og føre en enkel livsstil i en tillitsfull og takknemlig ånd.
7. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å glede seg i det unike fellesskapet og være åpne for å ta imot og gi hverandre støtte, veiledning, næring, stadfestelse og utfordring som lemmer på Kristi kropp; og til å delta aktivt og trofast i livet, medlemskapet og oppdraget til et bestemt korps.
8. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å innvie seg og sine gaver for at mennesker skal bli frelst, og til å vise tjenersinn som kommer til uttrykk i gleden over å kunne gi av seg selv og ved å leve disiplinerte liv slik Kristus levde.
9. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å prøve ut nye

måter å rekruttere og lære opp mennesker som både er åndelig modne og faglig kompetente; og utvikle pedagogiske hjelpemidler og arrangement som er bibelbaserte, kulturelt relevante og pedagogisk sunne; og at det skapes et læringsmiljø som oppmuntrer til nysgjerrighet, kreativitet og mangfold.

10. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å stadfeste og leve etter vår lære om hellighet, slik at den preger personlige, mellommenneskelige, sosiale og politiske holdninger. Innenfor rammen av våre forskjellige kulturer og hverdagslige krav skal vi gi rom for, og verdsette, at helligheten merkes av det mangfold av opplevelser og uttrykksformer som Skriften åpner for.
11. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å delta i den åndelige krigen på grunnlag av nøktern bibellesning, en overbevisning om seier i Kristus, enkeltmenneskers ukrenkelige frihet og verdighet, og en innvielse til forløsning av verden i alle dimensjoner – fysisk, åndelig, sosialt, økonomisk og politisk.
12. Vi kaller salvasjonister over hele verden til å la familien gjenvinne sin posisjon som formidler av tro fra generasjon til generasjon, ved å sørge for at det utvikles ressurser som hjelper foreldre til å vokse sammen i trofast kjærlighet, og som gir dem veiledning i å føre barna inn i helhet, med hjerter som brenner for Gud og hans oppdrag.

Frelsesarmeens grunnlegger erklærte sin tro på at Gud reiste opp vår bevegelse for sammen med ham å gå inn i hans store oppdrag med å frelse verden. Vi kaller alle salvasjonister over hele verden til igjen å stadfeste vårt felles kall til det formålet som navnet vårt signaliserer.

Frelse begynner med omvendelse til Kristus, men det slutter ikke der. Forvandlingen av et individ fører til forvandling av relasjoner, av familier, av samfunn og nasjoner. Vi lengter etter og ser med glad forventning fram mot til nyskapelsen av alt i Kristus.

Vårt oppdrag er Guds oppdrag. I kjærlighet og gjennom sitt folk strekker Gud seg mot en lidende og trengende verden, en verden som han elsker. I ord og handling og i hvordan vi lever våre liv, kommer oppdraget til uttrykk som Guds omsorg for de fortapte.

Vår identifisering med Gud i en utadrettet bevegelse drevet av kjærlighet til verden, fordrer en tilsvarende innadrettet bevegelse fra oss selv til Gud. Kristus sier «kom til meg!» før han sier «gå ut i hele verden!». Disse to bevegelsene står i forhold til hverandre som inn- og ut pust. Å delta i bare den ene bevegelsen på bekostning av den andre, fører til død. Å ta del i begge er livets vei.

Vitaliteten i vårt åndelige liv som en bevegelse, vil bli synlig og prøvd på vårt engasjement for evangelisering og tjeneste i verden, men kildene til vårt åndelige liv må finnes i at vi vender oss til Gud i tilbedelse, i et disiplinert liv i Ånden og i studiet av Guds ord.

Stadfestelser

Gudstjeneste

1. Møtet

Vi stadfester at Gud inviterer oss til et møte der Gud er til stede. Gud taler, og Gud handler. I våre møter feirer vi og opplever vi oppfyllelsen av løftet om Jesu Kristi nærvær med sitt folk. Kristus korsfestet, reist opp og herliggjort, er fokus og kjerne i vår tilbedelse. Vi tilber Faren, gjennom Sønnen og i Ånden, med våre egne ord i handlinger som omfatter hele mennesket: legeme, sjel og ånd. Vi synger skapelsens eldgamle hyllest til sin Skaper. Vi synger de frelstes nye sang til sin Frelser. Vi hører ordet forkynt om frelse, om kallet til tjeneste og om løftet om et liv i Ånden.

2. Forkynnelse

Vi stadfester at Gud taler når evangeliet forkynnes. Bibelen er Guds skrevne ord. Forkynnelse er det samme ordet åpnet, lest, forkynt og utlagt. Når vi i vår menneskelige svakhet og dårskap

trofast forkynner og utlegger ordet, kan verden høre og se noe nytt: Gud taler og handler. Når et menneske i lydig tro gir respons på budskapet, resulterer dette i et avgjørende møte med Gud. Vi stadfester at Gud taler dype sannheter med enkle ord, vanlig språk og sterke bilder, samtidig som vi bekjenner at våre ord gjennom manglende dybde, fordreining, irrelevans eller foreldet språkføring ofte har tilslørt i stedet for å åpenbare Gud.

3. Botsbenken

Vi stadfester at botsbenken i vår sammenheng symboliserer Guds uopphørlige kall til sitt folk om å møte ham. Det er ikke bare et sted for anger og tilgivelse, men også et sted for nærhet og overgivelse. Her kan vi oppleve å få del i Guds grenseløse nåde og gripe hans bunnløse frelse. Botsbenken kan benyttes av hvem som helst, når som helst, og særlig i møter når vi alle, som en respons på forkynnelsen, inviteres til ydmykt å komme inn i Herrens kjærlige nærhet.

4. Helligholdelsen av måltider

Vi stadfester at Herren Jesus Kristus er Guds ene sanne sakrament. Hans inkarnasjon og vedvarende nådige nærvær ved at Den hellige ånd tar bolig i sitt folk, er mysteriet som danner kjernen i vår tro. Vi hører Herrens bud om å minnes hans brutte legeme og hans utgytte blod i det vi som familier og de troendes samfunn spiser og drikker sammen. Vi stadfester at våre daglige måltider og kjærlighetsmåltider er en forsmak på det himmelske måltid, og en deltagelse i fellesskapet som er Kristi legeme på jorden representerer.

5. Soldatskap

Vi stadfester at Jesus Kristus fortsatt kaller mennesker til å ta opp sitt kors og følge ham. Denne helhjertede og absolutte aksept av Kristus som herre, innebærer at disippelskap har en pris. Vi hører Herrens bud om å gjøre mennesker til disipler og å døpe dem i Farens, Sønnens og Den hellige ånds navn. Vi tror at soldatskap er disippelskap og at den offentlige soldatinnvielsen under Frelsesarmeens trefargede fane oppfyller dette budet. Det er et offentlig

vitnesbyrd om et livsforvandlende møte med Kristus som allerede har funnet sted, på samme måte som troendes dåp i vann praktiseres av noen andre kirkesamfunn.

Livet i Ånden

6. Det indre livet

Vi stadfester at en stadig pleie av det indre liv er nødvendig for vårt trosliv og for å kunne stå i en åndelig kamp. Faktorer som påvirker det indre liv, er tid alene med Gud, bønn og meditasjon, studium og selvfornektelse. Gjennom tid alene med Gud, oppdager vi hvor viktig stillhet er. Vi lærer å lytte til Gud og oppdager vårt egentlige «jeg». Gjennom bønn tar vi del i en unik dialog som innbefatter tilbedelse, bekjennelse og forbønn for andre og oss selv. Gjennom meditasjon lar vi Guds forvandlende ord nå inn til oss. Gjennom studier innstiller vi vårt sinn på Kristuslikhet ved at Guds ord får forme vårt tankeliv. Gjennom selvfornektelse fokuserer vi på Gud og vokser i en åndelig innsikt som avslører hvordan driftene kan kontrollere oss. Gjennom egen opplevelse, empati og handling kommer vi nærmere dem som har lite og lider nød.

7. Fellesskapslivet

Vi stadfester det unike ved salvasjonistenes verdensvide fellesskap. Vår enhet i Den hellige ånd kjennetegnes ved vår felles visjon, oppdrag og tjeneste. Fellesskapet innebærer også et gjensidig ansvar for hverandres åndelige helse. Vårt åndelige livs troverdighet øker ved at vi går inn i en slik gjensidig forpliktelse. Når vi ser dette ansvaret blir den åndelige visjonen målet, våre avgjørelser mer balanserte, og vi henter visdom fra fellesskapet, samtidig som vi får et redskap hvor vi kan teste ut våre egne tanker. Slik åndelig veiledning kan virkningsfullt formidles gjennom en gruppe, eller av en kristen bror eller søster. Gjensidig forpliktelse gir også muligheten til å bekjenne feiltrinn eller synd og motta visshet om tilgivelse og håp i Kristus.

8. Livet i verden

Vi stadfester at overgivelse til Kristus krever at våre liv preges av nøysomhet, underkastelse og tjeneste. Når våre liv preges av nøysomhet blir vår bekjennelse til verden uttrykt gjennom de verdiene vi lever etter, så vel som budskapet vi forkynner. Dette fører til selvoppofrende tjeneste. En tjeneste som blir en profetisk røst i møte med sosial urettferdighet og med frelse og helbredelse for en lidende verden som mål.

Opplæring I Guds ord

9. Utvikling av troen

Vi stadfester at oppdraget vårt fordrer at vi former soldater som modnes og utrustes til et trofast liv og tjeneste i verden. I strategisk og støttende samarbeid med familien, har det kristne samfunn en plikt til å gi anledning for vekst i modenhet gjennom forkynnelse og undervisning, gjennom tilbedelse og fellesskap og gjennom helbredelse og støtte.

10. Undervisning i hellighet

Vi stadfester at Gud stadig ønsker og befaler at hans etterfølgere skal være hellige. Det var for dette Kristus døde og stod opp, og for dette ble Ånden gitt. Derfor vil vi be om Guds nådige gave til oss, den helligheten som er i Kristus. Vi bekjenner at vi til tider ikke har innsett hvilke praktiske konsekvenser kallet til hellighet vil få for våre relasjoner, vårt fellesskap og i vår bevegelse. Vi åpner oss for helligheten i den visshet at det er mulig utelukkende ved at Den hellige ånds kraft får skape sin frukt i våre liv.

11. Utrustning til krig

Vi stadfester at Jesus Kristus kaller oss til å være med ham i en hellig krig mot alle former for ondskap og mot enhver myndighet som reiser seg mot Guds herredømme. Vi kjemper i Åndens kraft i vissheten om en fullstendig seier gjennom Kristi forløsnings-

verk. Vi avviser ekstreme holdninger overfor demoni: På den ene siden: fornektelsen; på den andre: overfokuseringen. Vi stadfester at Kristi legeme er utrustet til krigføring og tjeneste gjennom Åndens gaver. Gjennom disse blir vi styrket og utrustet med kraft. Vi gir akt på Skriftens pålegg om å verdsette gavene og fryder oss i deres mangfold.

12. Styrking av familien

Vi stadfester at familien spiller en sentral rolle i trosformidlingen. Vi ser også at familien tappes for funksjoner og lett desintegreres i et stadig mer urbanisert og upersonlig samfunn der vi føler oss ubetydelige, fremmedgjorte og ensomme. Vi tror at det i de hjem hvor Jesus er Herre, og familien samles om Guds ord, oppstår et åndelig berikende og styrkende miljø.

Fellesskapsmåltider

Samtidig som vi innser at ethvert måltid kan gjøres hellig, enten det er i hjemmet eller i forsamlingen, kan det være anledninger hvor det å planlegge et fellesskapsmåltid vil være berikende for vårt kollektive åndelige liv. Slike anledninger kan for eksempel være:

- Som forberedelse til, eller i løpet av, påskehøytiden.
- Ved starten av et evangeliseringsprosjekt eller en møtekampanje.
- En korpsbegivenhet som f. eks. et jubileum, nyttårsaftens våkenattsmøte eller ved innvielse av nytt lokale.
- Et soldatmøte.
- På et pastoralrådsmøte - særlig før viktige beslutninger fattes.

TILLEGG

- Ved oppstart av en årlig aksjon (høstinnsamling) hvor betydningen arbeid/tjeneste i Jesu navn ønskes vektlagt.
- Høsttakkefest.
- Som en markering mellom to møter, der møtebesøkende ikke har anledning til å reise hjem på grunn av avstander.
- Når det har vært en relasjonskrise, og man søker helbredelse gjennom Kristi forsoning på korset.
- Når man mener at en slik samling vil styrke fellesskapet og det åndelige livet i korpset eller senteret.
- På samling i de livsnære gruppene.
- Ved avslutning av et soldatforberedelseskurs.
- På korpssleirer, fellesskapshelger og retreater.

To kjennetegn ved fellesskapsmåltidet i den tidlige nytestamentlige menigheten var rom for spontanitet og et element av veldedighet, der de fattige ble inkludert. Det er verdt å merke seg disse elementene.

Tillegg 5

Frelsesarmeen

– en del av Kristi kropp

Oppsummert uttalelse

1. Jesu Kristi kropp på jord (også referert i dette heftet som “den universelle kirke”) omfatter alle som tror på Jesus Kristus som Frelser og Herre.
2. De troende står i en åndelig relasjon til hverandre, som ikke er avhengig av en spesiell kirkestruktur.
3. Under den treenige Gud, tilhører Frelsesarmeen den universelle kirke og er et uttrykk for Kristi kropp på jord. Den er et kristent kirkesamfunn med en permanent oppgave overfor de uomvendte, opprettet og opprettholdt ved Gud.
4. Kirkelig mangfold er ikke å oppfatte som en motsetning til Guds vilje for sitt folk.
5. Harmoni og samarbeid mellom de ulike konfesjoner skal aktivt fremmes, da det er verdifullt og berikende for Jesu Kristi kropps liv og vitnesbyrd i verden og av den grunn også i hver forsamling.
6. Frelsesarmeen ønsker velkommen engasjement sammen med

andre kristne i de land hvor armeen har det privilegium å være til stede i vitnesbyrd og tjeneste.

Utvidet uttalelse

Jesu Kristi kropp på jord

1 **Vi tror** at Kirken, Jesu Kristi kropp på jord (Ef 1:22-23), ofte referert i Det nye testamentet som de hellige (hoi hagioi - Ef 1:1), omfatter alle som er født, ikke av kjøtt og blod, ikke av menneskets vilje, og ikke av manns vilje, men av Gud (Joh 1:13). Den universelle kirke inkluderer alle som tror på Jesus Kristus, bekjenner ham som Frelser og Herre og er et vitnesbyrd om dette, i kjærlighet gjennom gjensidig lydighet (Matt 18:15-20; Joh 13:34-35; Ef 5:21) og selvopofrende tjeneste (Mark 8:34; Matt 20:25-28; Joh 13:1-17).

Vi tror ikke at den universelle kirkes eksistens og gyldighet avhenger av en spesiell kirkelig struktur, noen spesielle former for tilbedelse eller spesiell overholdelse av ritualer.

2. **Vi tror** at den universelle kirke er summen av den tilbedelse som har vært uttrykt gjennom århundrenes ulike kristne fellesskap, uavhengig av hvilke grupper – store som små, anerkjente eller forfulgte, rike eller fattige – de har vært eller er en del av.

Vi tror ikke at en dekkende definisjon av Jesu Kristi kropp på jord begrenses av kirkelige strukturer, men uttrykkes gjennom åndelig fellesskap som kommer til uttrykk i alle kirkelige strukturer. Medlemmer av kroppen er de som er innlemmet i Jesus Kristus (Ef 1:1) og derfor forent med Gud gjennom hans sønn. Disse er i et åndelig slektskap med hverandre, som begynner og fortsetter uavhengig av det ytre, slik Jesus uttrykker det i sin bønn at de som er hans skal være ett (Joh 17:23). I denne bønn refererer Jesus til den samme enhet som vi finner i Faderens, Sønnens og Den hellige

ånds enhet. Denne enheten er åndelig, ikke organisatorisk.

3. **Vi tror** at Frelsesarmeen hører til, og er et spesielt felleskap av, den universelle kirke og en representant for Jesu kropp. Kristus er det sanne vintre (Joh 15:1) og alle troende er hans levende, frukt-bærende grener; oppfordret av Bibelen til å leve i Kristuslik enhet. (1. Kor 12:12)

Vi tror ikke at noe felleskap som består av sanne etterfølgere av Kristus med rette kan regnes for å være utenfor den universelle kirke, uansett deres historie, skikker og praksis når disse sammenlignes med andre kristne fellesskap. Gud alene vet hvem som i sannhet er hans (2. Tim 2:19). 10 11

Konfesjonell variasjon

4. **Vi tror** at Guds forhold til sitt folk er i samsvar med hans vilje, men at menneskets respons er ufullkommen og tilbøyelig til å handle feil. Det kan være at Guds handlinger eller den ufullkomne menneskelige respons på disse handlingene, har frambrakt det rike og varierte konfesjonelle veggteppe som nåtiden kjennes ved.

Vi tror ikke at konfesjonell eller organisatorisk variasjon automatisk og i hver sak kan tas som uttrykk for Guds vilje med sitt folk.

5. **Vi tror** at Gud oppreiste Frelsesarmeen for å ære ham og for å forkynne og synliggjøre evangeliet.

Vi tror ikke at Frelsesarmeens eksistens som en uavhengig og spesiell kirke, uten noen formelle og strukturelle bånd med andre kristne kirker er en motsigelse mot Jesu Kristi evangelium eller en motsetning til Guds vilje for hele sin kropp på jord.

6. **Vi tror** at Frelsesarmeens praksis har mye til felles med andres kirkers praksis, men oppreist av Gud for et spesielt arbeid, har

armeen blitt ledet av Gud til å tilegne seg følgende kombinasjoner av karakteristikk:

- a) Dens vekt på personlig tro og individuell åndelig fornyelse gjennom tro på Jesus Kristus som leder til en forpliktelse om å forsøke å vinne andre for ham.
- b) Dens forpliktelse til uopphørlig proklamasjon av evangeliet og insistering på at evangeliet er for alle.
- c) Dens undervisning angående hellighet og hellig livsførsel.
- d) Dens undervisning om at mottagelse av indre åndelig nåde ikke er avhengig av noen spesiell ytre praksis.
- e) Dens verdensvide tradisjon av tjeneste (som vokser ut av Jesu Kristi kjærlighet til alle mennesker) uten diskriminering og forhåndsbetingelser, til de nedbrutte, trengende og marginaliserte, sammen med et formålstjenlig engasjement i offentlige sammenhenger vedrørende spørsmål om sosial rettferdighet.
- f) Dens vilje til å adlyde Jesu Kristi misjonsbefaling, under ledelse av Den hellige ånd, ved fortsatt ekspansjon av Frelsesarmeens forkynnelse og tjeneste til stadig nye land. Som en følge av dette, feirer vi vår internasjonalisme med takk til Gud.
- g) Dens preferanse for ikke-liturgisk og fleksibel form for tilbedelse, i det den søker å oppmuntre til spontanitet i bønn og i det muntlige vitnesbyrdet.
- h) Dens tradisjon knyttet til en offentlig respons i forbindelse med forkynnelsen av evangeliet, og bruken av botsbenken for dette og den videre åndelige utvikling.
- i) Dens fokus på videre utvikling tilkjennegjort gjennom den

bibelske militære metafor om å leve i verden og å tjene Gud som en Jesu Kristi stridsmann. (2 Tim 2:3; Ef 6:11-17).

- j) Dens krav til voksne og barn som ønsker å bli medlemmer (soldater og juniorsoldater), og derfor forplikter seg gjennom et formelt medlemskap av Jesu Kristi kropp på jord, at de offentlig skal bekjenne sin tro på Jesus Kristus som Herre og Frelser. Barna: ved at de skal gi en enkel erklæring av tro knyttet til livsstil og åndelige disipliner slik de fremkommer i juniorsoldatløftet. Voksne: ved at de gir et formelt tilsagn til doktriner og etikk. Utsagnet om etikk fokuserer på et gudsforpliktende ansvar i forbindelse med menneskelige relasjoner, men den inkluderer også den personlige forpliktelse knyttet til avhold fra alkohol, tobakk, og ikke-medisinsk bruk av avhengighetsdannende rusmidler.
- k) Dens bruk av tydelig uniformering som et vitnesbyrd på vår tilhørighet til Kristus, og som et signal om tilgjengelighet for andre.
- l) Dens oppmuntring til Frelsesarmeens fellesskap for dem som ikke ønsker et forpliktende medlemskap knyttet til soldatskap (se punkt j ovenfor) men, som et steg i deres tros reise, velger å bli tilhørige (sivile medlemmer).
- m) Dens anerkjennelse av menn og kvinners likestilte plass på Kristi kropp i alle aspekter av kristen tjeneste, ordinert tjeneste og lederskap, inkludert enhver form for kirkelig embete.
- n) Dens ønske om å bruke alle former for musikalske uttrykk i tilbedelse og evangelisering, og dens oppmuntring til å bruke de uttrykk og variasjoner av tilbedelse som finnes i de ulike kulturer.

Vi tror ikke det er i overensstemmelse med Guds vilje for sitt folk i

armeen at de kaster vrak på Guds ledelse og historiens velsignelse, men heller, i ydmykhet, verdsetter dem, lærer fra dem, gjør nytte av og tilpasser dem for fortsatt relevans i framtidig tjeneste.

Den lokale kirke

7. **Vi tror** at akkurat slik den sanne universelle kirke består av alle som tror på Herren Jesus Kristus, består hvert kirkesamfunn av troende som har til felles den måte Herren, ved Den hellige ånd, har virket gjennom dem som et fellesskap. Hver for seg består hvert kirkesamfunn av lokale forsamlinger som regelmessig møtes for tilbedelse, fellesskap og tjeneste i et relativt avgrenset geografisk område.

Vi tror ikke at kirkesamfunnenes eller deres lokale forsamlings gyldighet avhenger av bestemte kirkelige tradisjoner, strukturer, hierarki, former for tilbedelse eller ritual. Hvor to eller tre er samlet er han til stede (Matt 18:20) med et nærvær ikke mindre virkelig enn det som oppleves i større, mer formelle, seremonielle og liturgiske omgivelser.

Frelsesarmeens identitet

8. **Vi tror** at Frelsesarmeen er en internasjonal kristen kirke med et vedvarende ansvar for å nå de uomvendte, at den er en helhetlig del av Kristi kropp slik andre kristne kirker er det, og at Frelsesarmeens lokale korps er lokale forsamlinger på lik linje med lokale forsamlinger til andre kirker. Armeen har sitt utspring i den metodistiske bevegelse og har blitt bevart uassimilert fra andre kirkesamfunn. På samme måte som reformatorer før ham, var det ikke William Booths intensjon å etablere et nytt kirkesamfunn. Gjennom årene har imidlertid salvasjonismen, etter egen og andres oppfatning, utviklet sin selvforståelse fra å være en evangelisk vekkelsesbevegelse (først kjent som Den kristne misjon) til å bli en kristen kirke med en vedvarende oppgave for de ufrelste og marginaliserte.

Salvasjonister vil fortsatt være komfortable med å være kjent som “armeen”, en “misjon”, en “bevegelse” og innfor spesielle formål også som en “veldedighetsorganisasjon”. Alle disse beskrivelser kan bli brukt ved siden av “kirke”. Med denne mangfoldige identitet er armeen ønsket velkommen til, og har funnet sin plass ved, det økumeniske bord på lokale, nasjonale og internasjonale nivåer.

Vi tror ikke at Frelsesarmeens historie, strukturer, fremgangsmåter og lære gir anledning til å bli oppfattet som noe annet enn et tydelig kristent kirkesamfunn med en oppgave å oppfylle og et kall å utøve for Gud. På samme måte kan ikke et lokalt korps bli forstått riktig uten primært å bli sett på som en menighet som møtes jevnlig, av nåde og i Kristi navn, for tilbedelse, fellesskap og tjeneste. Karakteristisk for en lokal arméforsamlings tilbud til befolkningen vil være en integrert og helhetlig tjeneste, med både en åndelig og en sosial dimensjon. Utnevnte offiserer (både menn og kvinner) i Frelsesarmeen er rettelig ordinerte kristne ledere og pastorer, kalt av Gud og utrustet av Den hellige ånd til å forkynne og undervise den bibelske, apostoliske lære (Apg 2:42), og å tjene andre i Kristi navn.

Frelsesarmeen og andre kirker

9. **Vi tror** det er Guds vilje at harmoniske relasjoner er bygget opp og vedlikeholdt av guddommelig nåde, mellom kristne og mellom alle kristne kirkesamfunn inkludert deres lokale menigheter. Armeens tallrike og utbredte kontaktnett med andre kristne fellesskap over hele jorden tjener til å berike armeen og fremme dens forståelse av Den hellige ånds arbeid. Av disse grunner ønsker armeen slik kontakt velkommen og søker inderlig å utvikle og utdype den.

Vi tror ikke at sneverhet og eksklusivitet er i overensstemmelse med Guds vilje for sitt folk, eller at Gud ikke har noe å lære oss ved vårt samarbeid med hans folk i andre kirkesamfunn. Ydmyke tar vi plass ved det økumeniske bord, klare for å lære og å dele alt hva Gud i sin visdom og nåde har skjenket armeen.

10. **Vi tror** at hvert synlig uttrykk av den universelle kirke er utrustet med sine egne velsignelser og kvaliteter som gaver fra Gud. Vi respekterer og beundrer disse kvalitetene, mens vi erkjenner at på grunn av menneskelig skrøpeligheit har alle kirker, inkludert Frelsesarmeen, sine begrensinger.

Vi tror ikke at det er vår sak å kommentere negativt, eller å undergrave andre kirkesamfunns tradisjoner, og med bestemthet ikke i forbindelse med sakramentene (hvor vi fra vår tydelige, men likevel ikke unike posisjon, ser hele livet som et sakrament og opplever dette som et Guds kall til salvasjonistene: at våre liv kan vitne om et liv i hellighet uten formelle sakramenter). Det er ikke i samsvar med vår praksis å kommentere negativt livet til andre kirkesamfunn eller lokale forsamlinger. Vi søker med forsiktighet ikke å forakte læresetninger eller troens utøvelse hos andre kristne grupperinger. I sin undervisning legger ikke armeen vekt på det ytre, men behovet for at den enkelte skal oppleve en innvendig åndelig velsignelse som bekreftes av en ytre handling. Vi holder fast på at ingen ytre handling med rette kan sies å være avgjørende for frelse eller mottagelse av guddommelig nåde og at den bibelske sannhet er at vi kan møte Gud og motta hans nåde alle steder og til alle tider gjennom tro. Vi anerkjenner at ytre handlinger som dåp og nattverd er brukt i mange kirkesamfunn som nådemidler. Vi tror at vårt kall til hellighet uten sakramenter ikke står i motsetning til hvordan andre kirker utøver dette, men som noe vakkert for Kristus, og at det står i en kreativ spenning, like vakkert, men veldig ulikt, fra andre kirkesamfunns utøvelse. I Guds overordnede plan er det ingen innebygde motsetninger, bare kreative paradokser.

11. **Vi tror** at Frelsesarmeen ble opprettet ved Guds vilje, opprettholdt ved Guds nåde, og gitt kraft til lydighet ved Den hellige ånd. Dens overordnede oppgave er, slik det kommer til uttrykk i det navnet Gud har gitt oss – Frelsesarmeen – derfor å strebe etter å lede menn og kvinner, jenter og gutter til frelsende tro på Jesus Kristus, arbeide utrettelig for Kristi sak, å utvikle dem til et hellig

liv, slik at de bedre kan tjene en lidende menneskehet mens de selv ikke lar seg flekke til av verden (Jak 1:26-27).

Vi tror ikke at vi alene er kalt til disse hellige og overveldende oppgaver. Vi gleder over å finne Guds medarbeidere blant andre kristne kirker.

Tillegg 6

Paktene i Frelsesarmeen

Juniorsoldatløftet

Jeg tror på Jesus som min Frelser, og derfor ønsker jeg:

- å bli bedre kjent med Ham.
- å fortelle om Ham til andre.
- å ta vare på meg selv, andre mennesker og miljøet.

Soldatpakten

Jeg har tatt imot Jesus Kristus som min Frelser og Herre og vil at mitt medlemskap i hans kirke på jord skal være som soldat i Frelsesarmeen. Ved Guds nåde går jeg inn i en hellig pakt. Jeg tror på og vil leve etter sannhetene i Guds ord slik de blir uttrykt i Frelsesarmeens elleve trosartikler:

1. Vi tror Det gamle og Det nye testamente i Bibelen er inspirert av Gud, og at bare de gir den guddommelige rettesnoren for kristen tro, lære og liv.
2. Vi tror det er bare én Gud, som er absolutt fullkommen, som har skapt, opprettholder og styrer alle ting og er det eneste rette formålet for religiøs tilbedelse.
3. Vi tror det er tre personer i guddommen: Faderen, Sønnen og

Den hellige ånd. De er ett i vesen og like i makt og ære.

4. Vi tror at i Jesu Kristi person er guddommelig og menneskelig natur forent, så han er både virkelig og sann Gud og virkelig og sant menneske.
5. Vi tror de første foreldrene våre ble skapt i en uskyldstilstand, men at de ved ulydigheten sin tapte renheten og lykken. Som en følge av fallet deres, er alle mennesker blitt helt igjennom fordervede syndere og derfor gjenstand for Guds vrede.
6. Vi tror Herren Jesus Kristus, ved sin lidelse og død, har tilveiebrakt forsoning for hele verden, så alle som vil kan bli frelst.
7. Vi tror anger for Gud, tro på vår Herre Jesus Kristus og gjenfødelse ved Den hellige ånd er nødvendig for å bli frelst.
8. Vi tror vi blir rettfærdiggjort av nåde, ved tro på vår Herre Jesus Kristus; og at den som tror, bærer i seg vitnesbyrdet om dette.
9. Vi tror en stadig må lyde og tro på Kristus for å forbli frelst.
10. Vi tror alle troende har rett til å bli helliget «helt igjennom», og at «ånd, sjel og kropp» kan bli «bevart uskadet så dere ikke kan klandres for noe når vår Herre Jesus Kristus kommer» (1. Tess 5,23).
11. Vi tror på sjelens udødelighet, kroppens oppstandelse, den alminnelige dom ved verdens ende, de rettfærdiges evige lykke og de gudløses evige straff.

DERFOR

Vil jeg være åpen for Den hellige ånds arbeid og være lydig mot hans ledelse i livet mitt, så jeg kan vokse i nåde gjennom tilbedelse,

bønn, tjeneste og bibellesning.

Vil jeg innrette livet mitt etter Guds rikes verdier og ikke verdens.

Vil jeg vise kristen integritet på alle områder av livet mitt og ikke tillate noe i tanke, ord eller handling som er uverdig, urent, usant, vanhellig, uærlig eller umoralsk.

Vil jeg holde fast ved kristne idealer i alle mine relasjoner med andre: min familie og naboer, kolleger og andre salvasjonister, de jeg er ansvarlig ovenfor, de jeg har ansvar for og samfunnet for øvrig.

Vil jeg verne om ekteskapets og familielivets ukrenkelighet.

Vil jeg være en trofast forvalter av min tid og mine evner, mine penger og eiendeler, kropp, sinn og ånd, fordi jeg vet at jeg er ansvarlig overfor Gud.

Vil jeg avholde meg fra alkoholholdig drikke, tobakk, ikke-medisinsk bruk av vanedannende medikamenter, gambling, pornografi, det okkulte og alt annet som kan slavebinde kropp eller ånd.

Vil jeg være trofast mot hensikten Gud hadde med å oppreise Frelsesarmeen, dele de gode nyhetene om Jesus Kristus, bestrebe meg på å vinne andre for ham og i hans navn vise omsorg for de trengende og vanskeligstilte.

Vil jeg så langt jeg kan være aktivt engasjert i korpsets liv, arbeid, gudstjenester og utadrettede virksomhet samt gi en så stor andel av inntekten min som mulig for å støtte armeens oppdrag lokalt og globalt.

Vil jeg være tro mot Frelsesarmeens prinsipper og praksis, lojal mot dens ledere og vise salvasjonist- ånd både i medgang og motgang.

Jeg ber de som er til stede om å være vitner på at jeg går inn i denne pakten og skriver under på den av egen fri vilje. Jeg gjør dette fordi jeg er overbevist om at Kristi kjærlighet, han som døde og nå lever for å frelse meg, krever denne innvielse av livet mitt til hans tjeneste for hele verdens frelse.

Derfor erklærer jeg at det er min faste beslutning, ved Guds hjelp, å være en trofast soldat i Frelsesarmeen.

Offiserspakten

Kalt av Gud til å forkynne vår Herre Jesu Kristi evangelium som offiser i Frelsesarmeen, forplikter jeg meg ved denne høytidelige pakt til:

- å elske og tjene ham etter beste evne alle mine dager
- å leve for å vinne mennesker og gjøre deres frelse til min viktigste livsoppgave
- å vise omsorg for de nødlidende, gi mat til dem som sulter, klær til de nakne, vennskap til de venneløse og elske dem som ingen bryr seg om
- å holde Frelsesarmeens lære og prinsipper i hevd, slik at mitt liv, ved Guds nåde, må bli til ære for ham

Tillegg 7

Hvordan bruke Håndbok i troslære?

Håndbok i troslære er en utleggelse av Frelsesarmeens trosartikler og en kilde med studiemateriell som kan brukes av enkeltpersoner eller grupper. Den hjelper oss til bedre å forstå troen vår og utfordrer oss til å finne ut hvordan det vi tror kan være et grunnlag for hvordan vi lever våre liv som salvasjonister.

Første del av hvert kapittel utgjør den formelle og offisielt godkjente Frelsesarme-eksegesen av troslæren. Dette er utgangspunktet for vårt studium og vår refleksjon. Den gir en utvidet forklaring av meningen med trosartikkelen i en bibelsk sammenheng og gir bibelhenvisninger til de relevante punktene. Den beste forståelsen oppnås ved at bibelhenvisningene leses og vurderes sammen med teksten i håndboken.

Andre del av hvert kapittel, som vi har kalt «Et skritt videre», er studiemateriell som er relevant for trosartikkelen. I noen tilfeller er det også korte introduksjoner til beslektede teologiske emner. Det viser hvordan Frelsesarmeens lære er knyttet til, og kommer fra, den kristne kirkes tro gjennom historien. Delen fokuser på det som er viktig for oss salvasjonister å tenke over i vårt åndelige liv, i vårt liv korpset, i vårt liv som trossamfunn og i vårt liv i verden.

Med jevne mellomrom kommer det forslag om aktiviteter, tanker til refleksjon og emner for diskusjon. Tanken er ikke at enkeltpersoner eller grupper skal gå gjennom alle disse, eller at alt er relevant i enhver sammenheng, men det tilbys for å gjøre studiet enda mer tilgjengelig for oss som enkeltmennesker og som et fellesskap.

Boken kan brukes på rekke måter både av enkeltmennesker og

grupper til studier og åndelig utvikling. Dette innbefatter:

- Bibelstudium knyttet til en enkelt trosartikkel, eller en serie. Gå nøye gjennom de oppgitte bibelhenvisningene. Hvordan utvider de din forståelse av Gud, hans samhandling med menneskene og din plass i Guds rike.
- Bruk «Et skritt videre» som en studieveileder for å øke din teologiske kunnskap. Dette kan gjøres enten individuelt eller i en gruppe. Sjekk regelmessig hva du lærer og tenk over hvordan det øker din tro.
- Begynn med et diskusjonsspørsmål som relaterer til vår sammenheng – for eksempel Kapittel 2 del 2 A: «'Det er bare én Gud.' Hvilke anledninger og utfordringer gir denne troen i din kultur og situasjon?» Finn de problemstillingene som er relevante. Hva er spesielt viktig for deg – sekulariseringen? – andre trosretninger? Hvordan påvirker dette forsamlingen din eller menneskene du arbeider blant? Les utleggelsen av trosartikkelen. Hvordan kan den hjelpe deg til å forme ditt oppdrag eller din undervisning?
- Inviter en gruppe eller en person til å utarbeide noen av de foreslåtte kreative aktivitetene, eller til å bruke egne kreative tanker inspirert av en bestemt trosartikkel. Arranger en utstilling der de kan stille ut sine arbeid og beskrive den teologiske betydningen.
- Knytt diskusjonsgrupper opp mot en møteserie som har den enkelte trosartikkel som tema. Du kan enten bruke de foreslåtte temaene eller lage spørsmål som passer inn i din aktuelle situasjon.
- Bruk «Tekstrekke for Frelsesarmeen» som grunnlag for forkynnelsen (se tillegg 8).

- Bruk Frelsesarmeens sangbok som poesi som du kan reflektere over og trekke inspirasjon fra.
- Velg et enkeltavsnitt, les det og reflekter over det, og bruk det deretter som utgangspunkt for bønn. Se for eksempel Kapittel 2 del 1 D2 «Omsorg for Guds verden» - dette kan føre til en diskusjon om hva dere praktisk kan gjøre som forvaltere av Guds verden.
- Kall sammen en diskusjonsgruppe som ser på aktuelle sosiale og politisk utfordringer i lys av vår tro. Reflekter over nyhetsstoff – lokalt, nasjonalt og internasjonalt – hvordan kan Håndbok i troslære hjelpe oss salvasjonister til å møte utfordringene? Hva vet vi om Guds vesen, menneskeheten og forløsningen som kan gjøre oss i stand til å vurdere og analysere situasjonen? Bruk refleksjonen som utgangspunkt for bønn og det som måtte være et passende praktisk svar.
- Velg et tema og følg det gjennom hele håndboken. Eksempler innbefatter:
Guds karakter – kapitlene 2B, 6A E, 7C D, 8C, 10, 11;
Menneskene og vårt svar til Gud - kapitlene 3C, 5, 6C D E, 7A B, 8A B, 9B C, 10, 11C;
Guds oppdrag i verden - kapitlene 2F, 4E, 5F, 7D4, 10B4, 11, 12.

Andre måter å bruke boken på kan tilpasses aktuelle situasjoner. Å studere og reflektere over Frelsesarmeens lære kan være både fornøylig, livsbejaende og en kilde til åndelig berikelse og personlig utvikling. Vi skal ta oss i vare så det ikke kun blir teori adskilt fra den virkeligheten vi lever i som kristne i det 21. århundre. Troslære springer ut fra utviklingen av kristentroen slik den har blitt formet i kirkens liv i møte med utfordringene i sin samtid. Den er en klargjøring av Ordet som er et «lys for vår sti» (Sal 119:105) og som er relevant for vår tid og for framtiden i det «vi modig utforsker den nye tids mysterier i lyset av den gamle sannhet og i visshet om at lyset ikke vil svikte».

Tillegg 8

Tekstrekke for Frelsesarmeen

med utgangspunkt i Håndbok i troselære

Denne tekstrekken gjør det mulig å dekke innholdet i «Håndbok i troselære» i løpet av et år.

Hver søndag, høytidsdag eller Frelsesarme-markering har fått et avsnitt eller en tekst som gir et emne for dagen. Teksthenvisningene som er gitt i Håndboken vil inspirere til et mangfold av tilnærmingmåter til det aktuelle emnet. Tekstrekken velger spesielle emner for de viktigste høytidene og kommer så med forslag til emner for resten av søndagene gjennom året. Selv om del B arbeider seg systematisk gjennom kapitlene, er det ingen ting til hinder for å arrangere stoffet tematisk på en annen måte, enten for å støtte opp om budskapet knyttet til høytidene, eller for å skape større variasjon gjennom året. De som velger å følge tekstrekken vil oppdage at hovedtemaene i den kristne tro er dekket. Dette vil bidra til et balansert undervisningsprogram som vil gi næring til og utvikle disipler. Forkynnere og lærere vil selv best kunne bedømme sin egen forsamlings behov.

Tekstrekken:

A. Kirkeårets høytider og spesielle Frelsesarme-markeringer

B. Søndagsemner for resten av året

Dersom det ikke arrangeres møter på en bevegelig høytidsdag, kan det valgte avsnittet brukes søndagen før eller etter den aktuelle dato.

A. Kirkeårets høytider og spesielle Frelsesarme-markeringer

		Side
1. Søndag i advent	Kapittel 11 <i>A. Gudsrikes triumf</i>	253
2. Søndag i advent	Kapittel 11 <i>B. Død og oppstandelse</i>	254
3. Søndag i advent	Kapittel 11 <i>C. Absolutt ansvar</i>	255
4. Søndag i advent	Kapittel 4 <i>C. Jesus Kristus, vår Herre</i>	106
Julaften	Kapittel 3 <i>C.1. En Gud som gjør seg kjent</i> <i>C.2. En Gud som bryr seg om oss</i>	77 77
1. juledag	Kapittel 4 <i>B.1. Inkarnasjonen</i>	105
Nyttårsaften	Kapittel 12 <i>C.5. Et fornyet og framtidsrettet fellesskap</i>	283
Paktsøndag	Første nyttårsdag eller første søndag i nyåret Kapittel 10 <i>B.1. Gjenopprettelse av pakten med Gud</i>	224

Kristi åpenbaringsdag	Kapittel 12 <i>A. Kristi kropp</i>	277
Såmannssøndag	Kapittel 1 <i>A. Et ord i rett tid</i> <i>E. Den hellige skrift</i> <i>F. Et ord for alle tider</i>	23 29 31
Morsdag	Kapittel 12 <i>C.3.c. Menigheten er skapt av</i> <i>Den hellige ånd til å fostre</i>	280
Aspirantsøndag	Kapittel 12 <i>C.4. Et utbredt fellesskap</i>	296
Fetetirsdag	Kapittel 10 <i>A.4. En radikal livsforvandling</i>	221
Askeonsdag	Kapittel 10 <i>A.5. En livslang prosess</i>	222
1. søndag i faste	Selvfornektelsessøndag Kapittel 12 <i>C.3.d. Menigheten er skapt av</i> <i>Den hellige ånd for å utruste</i> <i>til tjeneste</i>	279
Maria budskapsdag	Kapittel 4 <i>B.2. Jomfrufødselen</i>	106
Palmesøndag	Kapittel 4 <i>E. Vår frelse, vårt oppdrag</i>	109

TILLEGG

Skjærtorsdag	Kapittel 12 <i>C.3.a. Menigheten er skapt av Den hellige ånd til fellesskap</i>	279
Langfredag	Kapittel 4 <i>D. Frelse i Jesus</i> Kapittel 6 <i>A.2. Forsoningen fullbyrdes</i>	153
1. påskedag	Kapittel 6 <i>C. Vår korsfestede og oppstandne Herre</i>	155
Kristi himmelfartsdag	Kapittel 4 <i>D. Frelse i Jesus</i>	107
1. pinsedag	Kapittel 3 <i>D.3. Den hellige ånd er fri og mektig</i>	80
Treenighetssøndag	Kapittel 3 <i>A. En Gud i fellesskap</i>	74
Høsttakkefest	Kapittel 2 <i>D. Opprettholder og styrer</i>	54
Mikkelsmesse	Kapittel 4 <i>D. Frelse i Jesus – hans gjenkomst</i>	107
Allehelgensdag	Kapittel 12 <i>B. Guds folk</i>	277
Farsdag	Kapittel 3 <i>B. Gud som Far</i>	75

B. Emner for resten av årets søndager:

1.	Kapittel 1 <i>B. Åpenbaring</i>	25
2.	Kapittel 1 <i>C. Guddommelig inspirasjon</i>	27
3.	Kapittel 1 <i>D. Autoritet</i>	28
4.	Kapittel 2 <i>B. Guds karakter (innledning)</i>	48
5.	Kapittel 2 <i>B.1. Fullkommen og hellig</i> <i>B.2. Fullkommen visdom</i>	48 49
6.	Kapittel 2 <i>B.3. Fullkommen makt</i> <i>B.2. Fullkommen kjærlighet</i>	50 50
7.	Kapittel 2 <i>C.1. Skapelse fra intet</i>	53
8.	Kapittel 2 <i>C.2. Det ondes problem</i>	54
9.	Kapittel 2 <i>E. Menneskets svar:</i> <i>Tilbedelse og gudstjeneste</i>	56
10.	Kapittel 3 <i>C.3. En Gud som frelser</i>	78

TILLEGG

11.	Kapittel 3 <i>D.2. Den hellige ånd er herre</i>	79
12.	Kapittel 3 <i>D.4. Den hellige er Livgiveren</i>	80
13.	Kapittel 4 <i>A.1. En historisk person</i>	103
14.	Kapittel 4 <i>A.2. Et virkelig menneske</i> <i>A.3. Et enestående menneske</i>	104 104
15.	Kapittel 5 <i>A. Skapelse og syndefall: Bibelens vitnesbyrd</i>	134
16.	Kapittel 5 <i>B. Skapt i Guds bilde</i>	134
17.	Kapittel 5 <i>C. Mennesket falt i synd</i> <i>D. Syndens opprinnelse</i> <i>E. Syndens vesen</i> <i>F. Syndens følger</i>	135 136 136 138
18.	Kapittel 5 <i>G. Frelse ved Guds nåde</i>	139
19.	Kapittel 6 <i>A.1. Forsoningen forberedes</i> <i>A.2. Forsoningen fullbyrdes</i>	152 153
20.	Kapittel 6 <i>B. Å tolke forsoningen 1-2</i>	154

21.	Kapittel 6 <i>B. Å tolke forsoningen 3-5</i>	154
22.	Kapittel 6 <i>D. Død og liv for alle som tror</i> <i>E. Nåden og den frie vilje</i>	156 157
23.	Kapittel 7 <i>A. Omvendelse</i>	171
24.	Kapittel 7 <i>B. Tro</i>	172
25.	Kapittel 7 <i>C. Gjenfødselse</i>	173
26.	Kapittel 7 <i>D. Den hellige ånds gjerning</i>	174
27.	Kapittel 8 <i>A. Rettferdiggjørelse</i>	189
28.	Kapittel 8 <i>B. Rettferdiggjort av nåde</i>	190
29.	Kapittel 8 <i>C. Rettferdiggjørelse ved tro</i>	191
30.	Kapittel 8 <i>D. Visshet</i>	192
31.	Kapittel 9 <i>A. Frelsens velsignelser</i> <i>B. Frafall</i>	206 207

TILLEGG

32.	Kapittel 9 <i>C. En stadig lydig tro</i>	208
33.	Kapittel 10 <i>A.1. Helliggjørelse</i>	219
34.	Kapittel 10 <i>B.2. Hellighet og etikk</i> <i>B.4. Hellighet leves ut i tjeneste</i>	225 226
35	Kapittel 10 <i>B.3. Helhet, helse og helbredelse</i>	225
36.	Kapittel 11 <i>A.2. Evig liv</i>	253
37.	Kapittel 12 <i>C.1. Forsoningens fellesskap</i>	278
38.	Kapittel 12 <i>C.2. Et fellesskap som består</i>	279

Tillegg 9

Ordliste over teologiske begreper

Abba

Et vanlig arameisk ord fra Jesu tid som betyr «pappa» og uttrykker et nært og fortrolig far-barn forhold.

Adoptionsisme

Tro på at Jesus bare var menneske og ble utvalgt til å være Guds sønn mens han levde.

Anabaptist

Uttrykket kommer fra det greske ordet for å gjendøpe. Anabaptistene var den mest radikale av sekstenhundretallets reformatorer. De praktiserte voksendåp og så på kirken som et alternativt samfunn, en «forsamling av de rettferdige».

Anger

Forandring av retning, det å vende seg bort fra synden og mot Gud.

Apokryfer

Betyr «skjulte skrifter» og brukes om en gruppe jødiske skrifter som de katolske og ortodokse kirkene regner som del av Det gamle testamentet. Protestantiske kirker anser ikke apokryfene som del av kanon.

Apostolisk

Med autoritet fra apostlene, fra apostlenes tid eller i følge apostlenes tradisjon.

Arianisme

Tidlig vranglære som i all hovedsak fornektet Jesu fulle guddommelighet.

Arvesynd

En draging mot synd som har sin opprinnelse i syndefallet og som er et grunntrekk i den menneskelige natur.

Deisme

Troen på at Gud eksisterer, men samtidig benekte at han åpenbarer seg eller på noe vis griper inn i verden.

Demonisk

Refererer til djevelen eller onde, overnaturlige krefter

Doketisme

En vranglære som i all hovedsak fornektet Jesu menneskelige natur.

Dualisme

Vranglære som hevder at det finnes to likeverdige, evige virkeligheter, den ene god og den andre ond.

Ebjonittisme

Tidlig vranglære som betraktet Jesus utelukkende som menneske, men likevel med spesielle gaver fra Gud.

Eskatologi

Den del av teologien som omhandler om «de siste ting».

Evangelikal

Brukes for å betegne teologier og kirker som legger spesiell stor vekt på Kristi forsoningsdød, Skriftens autoritet og personlig tro.

Feministteologi

Bevegelse som ser på teologi, kirke, praksis, tradisjoner og den bibelske teksten fra kvinners perspektiv.

Fordervelse

Menneskets skadde og forvrengte natur, under arvesyndens fullstendige makt.

Forsoning

Å gjenopprette et rett forhold til Gud.

Forutgående nåde

Med andre ord, «nåde som kommer før». Guds handling som forbereder den som lytter til å søke Gud og finne frelse.

Frelsesvisshet

Tillit til at vår personlige frelse er virkelig og at den er gjort mulig ved Den hellige ånds verk.

Frigjøringsteologi

En type teologi som prøver å finne rettferdighet for de marginaliserte og undertrykte.

Gjenfødelse

Ny fødsel; en fornyelse ved Den hellige ånd som skjer når vi tar imot Guds nåde.

Helliggjørelse

Den krise og prosess i den kristnes liv og personlighet som ved Den hellige ånds verk fører til Kristuslikhet.

Heresi

Lære eller tro som står i motsetning til kristen lære, kalles også vranglære eller kjetteri.

Humanisme

Tro på at menneskeheten i seg selv er i stand til å forbedre verden gjennom utdanning og utvikling av menneskelig moral.

Inkarnasjon

Å bli kjøtt, «kledd i kjøtt». At Gud ble fullt og helt menneske i Jesus fra Nasaret, for at vi skulle bli frelst.

Inspirasjon

Bokstavelig «innblåsing». At tanke, sinn, ånd eller kreative evner blir stimulert av Den hellige ånd. Brukes om Guds inspirasjon av sitt eget ord.

Kanon

Kommer fra det greske ordet for «stav» eller «målestokk». Den allment aksepterte listen over de bøkene som hører til i Bibelen.

Katolsk

Fra et gresk ord som betyr allmenn, og som opprinnelig viser til kirken som en helhet, ikke et bestemt kirkesamfunn.

Kristologi

Den delen av teologien som utforsker identiteten til Jesus Kristus, særskilt med tanke på hans guddommelige og menneskelige natur.

Medfødt synd

Menneskets ødelagte og forvrengte natur, under arvesyndens makt.

Millienialisme

Lære som har med endetiden å gjøre, spesielt at Guds rike skal være i tusen år på jorda.

Modalisme

Lære om Gud som benekter at det er tre atskilte personer i guddommen, og betrakter hver av personene som en side eller form av Guds eksistens.

Monoteisme

Troen på at det finnes bare en Gud.

Mytologi

Tradisjonelle fortellinger (mytologier) som uttrykker verdensbilder og sannheter, forklarer moralske regler og religiøse ritualer.

Nåde

Guds urokkelige kjærlighet som gis til alle mennesker ufortjent.

Omvendelse

Den bestemte handlingen å vende om til Kristus, inkludert anger og frelsende tro.

Ontologisk gudsbevis

Argument som forklarer Guds eksistens (væren). Gud er fullkommen, og fordi han er fullkommen må han nødvendigvis eksistere.

Ortodoksi

Kommer fra gresk og brukes om «rett lære». Tro som stemmer overens med Kristens lære.

Pakt

En bindende overenskomst mellom to parter. I Bibelen er dette overenskomsten den kjærlige og trofaste Gud tilbyr menneskene når de gir sin fullstendige hengivenhet til gjengjeld.

Panteisme

Tro på at alle levende ting er guddommelige, og dermed formål for tilbedelse.

Parusi

Kristi gjenkomst i herlighet, ofte betegnet som Kristi andre komme eller Jesu gjenkomst.

Pinse

Navnet på den jødiske ukefesten, som av de kristne ble feiret fordi Den hellige ånd ble utøst, og markerte begynnelsen på den kristne kirke.

Pluralisme

At mange etniske og religiøse grupper lever sammen i et pluralistisk samfunn, og at alle religiøse oppfatninger er likeverdige.

Polyteisme

Tro på og tilbedelse av mer enn én Gud.

Predestinasjon

«Forutbestemmelse». Enkelte kristne tror at Gud på forhånd har bestemt hvem som skal bli frelst.

Protestant

Begrep som beskriver kirkesamfunnene som oppstod som resultat av reformasjonene i Europa på 1500-tallet. Brukes nå bredt om kirkesamfunn som verken er ortodokse eller romersk-katolske.

Rettferdiggjort

Å være i et rett forhold til Gud og mennesker.

Rettferdiggjørelse

Guds handling når han på tross av menneskets synd, tar oss imot og erklærer oss rettferdige.

Reinkarnasjon

Troen på at alle sjeler er udødelige og lever mange liv etter hverandre her på jorda.

Sakrament

En handling eller seremoni som benyttes i kristen gudstjeneste, og som er et ytre tegn på en indre nåde.

Stedfortredende

Noe som bæres eller gjøres på vegne av en annen. Brukes spesielt om Kristi stedfortredende offer på korset.

Subordinasjonslære

En tro på at Gud Sønnen og Gud, Den hellige ånd er underordnet Gud Far.

Synkretisme

Et forsøk på å forene ulike religiøse lærer, en blanding av religiøse ideer fra mange kilder.

Transcendens

Guds natur som strekker seg utover begrensningene i skaperverket.

Treenighet

Troen på én Gud som på samme tid er Far, Sønn og Hellig ånd.

Trietisme

Tro på at treenigheten ikke er én Gud, men tre.

Trosbekjennelse

En felles bekjennelse av tro, brukt for å uttrykke tilslutning til denne troen.

Tro

Trygg og lydig tillit til den levende Gud.

Udødelighet

Liv som ikke berøres av forfall og død, evig liv uten ende.

Vrede

Guds aktive motstand mot ondskap i alle former, den andre siden av hans kjærlighet.

Åpenbaring

Guds handling når han gjør seg kjent for verden.

Tillegg 10

Mennesker og hendelser i kirkehistorien

Abelard, Peter (1079–1142 e. Kr.)

Abelard var fransk teolog, akademiker og filosof og levde deler av livet som munk og eremitt. Han bidro til forståelsen av forsoningen, særskilt ved å utvikle de augustinske tankene om at Jesu inkarnasjon er et bevis på omfanget av Guds kjærlighet og som derfor vekker en respons av kjærlighet hos menneskene.

Aleksander av Alexandria (d. ca 326 e. Kr.)

Aleksander var biskop av Alexandria og lederen av motstanden mot Arianismen ved konsilet i Nikea (325 e.Kr). Det var likevel Aleksanders diakon og medhjelper Athanasius, som senere skulle etterfølge han som biskop, som var talsmannen ved konsilet.

Anselm av Canterbury (ca 1033–1109 e. Kr.)

Anselm var benediktinermunk og biskop av Canterbury fra 1093–1109 e. Kr. Han er kjent som opphavsmannen til det ontologiske gudsbevis.

Apollinaris (ca 310–390 e. Kr.)

Appolinaris av Lodikea var en entusiastisk tilhenger av Athanasius. Hans synspunkter om at Jesus hadde en guddommelig ånd, men en menneskelig kropp og sjel, ledet til ekstreme konklusjoner og standpunktene hans ble fordømt av konsilet i Konstantinopel.

Aquinas, Thomas av (1225–1274 e. Kr.)

Thomas Aquinas var italiensk prest og teolog, og munk i dominikanerordenen. Han anses som den viktigste teologen i sin tid, og hans arbeid var sentralt for utviklingen av teologien. Hans verk støtter seg på Augustin og filosofen Aristoteles, og beskrives noen ganger som thomisme. Han blir omtalt på forskjellige måter, som Aquinas, St. Thomas eller Thomas eller ved sitt fulle navn.

Arius (ca 250–336 e. Kr.)

Arius var egyptisk prest og opphavet til den såkalte arianske striden. Han trodde at Jesus var det første skapte vesen, og møtte derfor motstand fra Athanasius. Han ble ekskommunisert av sin egen biskop, Aleksander av Alexandria, og verkene hans ble ødelagt.

Arminius, Jacob (1560–1609 e. Kr.)

Arminius var hollandsk teolog og pastor og er kjent som den ledende motstanderen av kalvinismens fem punkter. Denne motstanden førte til utviklingen av arminiansk teologi. Den arminianske teologien fikk innflytelse på Wesleys teologi og siden på utviklingen av Frelsesarmeens lære, spesielt på frelsesforståelsen.

Athanasius (ca 296–ca373 e. Kr.)

Athanasius var egyptisk prest og er mest kjent for konflikten med Arius ved kirkemøtet i Nikea (kapittel 4). Han ble senere biskop av Alexandria.

Augustin av Hippo (354–430 e.Kr.)

Ble biskop i Hippo i 395 e.Kr., og er en av de mest innflytelsesrike kristne tenkere i kirkehistorien. Han er en av grunnleggerne av den systematiske teologien, og hans viktigste bidrag er til læren om kirken, Guds nåde og treenigheten.

Barth, Karl (1886–1968 e. Kr.)

Bart var en sveitsisk reformert teolog og anses å være en av de mest

innflytelsesrike teologiske tenkerne i det 20. århundre. Teologien må, i følge Barth, sørge for at Kirkens forkynnelse alltid er trofast mot grunnvollen Jesus Kristus, slik han er åpenbart i Bibelen.

Basilios den store (av Ceasarea) (ca. 330–379 e. Kr.)

Basilios var teolog og munk, og sammen med Gregor av Nazianz og Gregor av Nyssa omtales han som en av de kappadokiske fedrene. Han støttet den nikenske trosbekjennelsen, og var motstander av synspunktene til både arianismen og appollinarismen.

Böhler, Peter (1712–1775 e. Kr.)

Peter Böhler var tyskfødt og misjonær for brødremenigheten. Han var innflytelsesrik i Amerika og England på syttenhundretallet og hadde stor betydning for John Wesleys åndelige utvikling.

Bonhoeffer, Dietrich (1906–1945 e. Kr.)

Bonhoeffer var tysk luthersk prest og teolog og var med i den tyske motstandsbevegelsen mot Hitler. Dette førte til at han ble arrestert og henrettet like før slutten av andre verdenskrig. Hans arbeid har vært en betydelig faktor i utviklingen av teologisk tenkning i den andre halvdel av det 20. århundre.

Booth, Bramwell (1856–1929 e. Kr.)

Bramwell Booth var sønn av William og Catherine Booth og Frelsesarmeens andre general. Bramwell var stabssjef fra 1881 til 1912, da han ble general etter at William Booth ble forfremmet til herligheten. Han var ansvarlig for mye av utviklingen av bevegelsesorganisasjon og styresett og var også kjent som hellighetslærer.

Booth, Catherine (1829–1890 e. Kr.)

Catherine Booth er kjent som «Armémoderen» og medgrunnlegger av Frelsesarmeen. Hun var helt sentral i formuleringen av Frelsesarmeens lære og praksis. Selv om hun er velkjent for sitt forsvar av kvinners tjeneste i Guds rike, var hun en betydelig stemme i alle deler av Frelsesarmeens utvikling, inkludert fokuset på hellighet og

bestemmelsen om ikke å bruke sakramentene, dåp og nattverd.

Booth, William (1829–1912 e. Kr.)

William Booth var prest i «Methodist New Connexion», og var av både kall og overbevisning evangelist. Hans omreisende tjeneste utviklet seg etter hvert til «Den Kristne Misjon», som Frelsesarmeen vokste ut av og utviklet seg fra. I tillegg til behovet for personlig omvendelse, var Booth overbevist om at et liv med stadig vekst i hellighet var nødvendig for den troende. Booth ble overbevist om at sann kristendom også innebærer å lindre menneskelig nød.

Brengle, Samuel Logan (1860–1936 e. Kr.)

Brengle var amerikansk frelsesoffiser og hans bøker og skrifter om hellighet påvirket i stor grad forståelsen av hellighetslæren i Frelsesarmeen i den første halvdel av det 20. århundre. Han trodde på «nådens andre verk» som ledet til en tilstand av «perfekt kjærlighet». Brengles arbeider har fortsatt innvirkning på hellighetslæren i Frelsesarmeen og andre hellighetsbevegelser.

Calvin, Jean (1509–64 e. Kr.)

Calvin var fransk teolog og prest under den protestantiske reformasjonen og var påvirket av den augustinske tradisjonen. Hans teologi, kjent som kalvinisme, omfatter læren om predestinasjon og Guds absolutte makt i frelsen. Ordet kalvinisme brukes også for å beskrive teologien til mennesker eller kirkesamfunn, for eksempel den reformerte kirke, som er fundert på kalvinistisk teologi.

Cerinthus (ca. 100 e. Kr.)

Cerinthus var egyptisk og en gnostisk vranglærer, som muligens var jødisk. Nøyaktig dato for hans fødsel og død er ikke kjent. Han hadde disipler og grunnla en skole, og han underviste en blanding av gnostisisme, jødedom og ebjonittisme.

Edwards, Jonathan (1703–1758 e. Kr.)

Edwards var amerikansk kalvinistisk forkynner, teolog og mis-

jonær til den amerikanske urbefolkningen. Han var en betydningsfull skikkelse i den amerikanske veknelsen som er kjent som «Den store oppvåkningen», og i den tidlige utviklingen av hellighetsbevegelsen.

Erasmus av Rotterdam (ca. 1466–1536 e. Kr.)

Erasmus var hollandsk prest og soldat og arbeidet hans var viktig for den protestantiske reformasjonen, selv om han ikke var protestant. Han var overbevist om at en framtidig levende kristendom måtte styres av legfolket i stedet for presteskapet. Han var ansvarlig for den første trykte utgaven av det nye testamentet på grunnspråket gresk.

Eusebius av Cæsarea (ca. 263–ca. 339 e. Kr.)

Eusebius ble biskop i Cæsarea ca. 314. Han beskrives ofte som kirkehistoriens far på grunn av sitt arbeid med å dokumentere historien til urkirken.

Eutyches (ca. 380–ca. 456 e. Kr.)

Eutyches var prest i Konstantinopel og en kritiker av Nestorius arbeid. Likevel førte hans tro på Kristus som en tredje slags skapning til at han ble dømt for vranglære ved kirkemøtet i Kalkedon.

Gregor av Nazianz (ca. 329–389 e. Kr.)

Gregor hadde stor betydning i utviklingen av treenighetsteologien, og spesielt på forholdet mellom Far, Sønn og Den hellige ånd. Han var en av de kappadokiske fedrene.

Gregor av Nyssa (ca. 330–395 e. Kr.)

Gregor var prest og biskop og en av de kappadokiske fedrene. Han forsvarte den nikenske trosbekjennelsen mot arianismen på kirkemøtet i Konstantinopel i 381 e. Kr. Han var yngre bror av Basilus av Cæsarea.

Ireneus (ca. 130–ca. 200 e. Kr.)

Ireneus var en av de tidligste teologene og ble etter hvert biskop av Lyon. Han forsvarte kristen rettroenhet mot vranglære, spesielt mot gnostisismen.

Joachim av Fiore (1132–1202 e. Kr.)

Joachim var mystiker og teolog og grunnlegger av Floriasenserordenen.

Josefus, Flavius (ca. 37–100 e. Kr.)

Josefus var en jødisk historiker som etter hvert ble romersk borger. Hans verker gir innsikt i jødisk historie, religion og kultur på bibelsk tid. Han er en utenom-bibelsk kilde for Jesu eksistens fra Jesu egen samtid.

Kappadokiske fedre

Dette uttrykket brukes for å beskrive tre viktige gresktalende teologer fra den patristiske perioden: Basilios den store og Gregor av Nyssa, som var brødre, og Gregor av Nazianz. De bodde og arbeidet i Kappadokia, et område i Lilleasia (dagens Tyrkia).

Kirkemøtet i Kalkedon/Kalkedonvedtaket (451 e. Kr.)

Kirkemøtet i Kalkedon var et økumenisk kirkemøte som særskilt fokuserte på Jesu guddommelige og menneskelige natur. Kirkemøtet førte fram til kalkedonvedtaket. (for mer se 4C2c).

Kirkemøtet i Nikea/Nikenske trosbekjennelsen (325 e. Kr.)

Dette ansees som det første virkelig økumeniske kirkemøtet i den kristne kirke. Det var begynnelsen på prosessen fram mot den nikenske trosbekjennelsen slik vi kjenner den i dag, en bekjennelse som var viktig for å fastslå kirkens forståelse av forholdet mellom Gud Far og Jesus Kristus.

Kyrill av Aleksandria (375–444 e. Kr.)

Kyrill, pave av Aleksandria, hadde stor innflytelse på kirken i det

femte århundret. Han la vekt på enheten mellom det guddommelige og det menneskelige hos Kristus og hadde særskilt stor innflytelse på kristologien.

Kyrill av Jerusalem (ca. 315–386 e. Kr.)

Kyrill ble sannsynligvis biskop av Jerusalem sent i år 350 e. Kr. Selv om han av natur søkte forsoning og kompromiss, støttet han Athanasius i den nikenske striden. Dette førte til konflikt med hans ariansk overbeviste overordnede, og derfor til perioder i eksil.

Luther, Martin (1483–1546 e. Kr.)

Luther startet den protestantiske reformasjonen i 1517 ved å hevde at frelse ikke kunne oppnås ved gjerninger eller kjøpes for penger. Han mente at frelse er en gave fra Gud, at rettferdiggjørelse bare kan mottas av nåde, ved tro på Jesus Kristus (kapittel 7), og at alle troende tilhører det allmenne presteskap (kapittel 12). Luther gjorde også bibeltekstene mer tilgjengelige ved å oversette bibelen til folkets språk (tysk).

Markion (ca. 85–160 e. Kr.)

Markion var den første kristne lederen som foreslo en normativ liste med tekster for kristendommen, en kanon for Det nye testamentet (NT). Markions versjon av NT bestod av et Paulus' brev og en forkortet versjon av Lukasevangeliet. Hans teologi var inspirert av gnostisismen, og den ble vurdert som så mangelfull av andre kirkeledere at han ble ekskommunisert som vranglærer. Striden med Markion kan ha bidratt til tanken om at kirken må være vokter av sunn og rett kristen lære.

Moltmann, Jürgen (1926–)

Moltman er tysk protestantisk teolog og hans teologi om den korsfestede Gud utfordret tanken om at Gud ikke kan lide. Hans teologi om den lidende Gud har formet tenkningen om lidelsens og ondskapens problem i flere retninger av teologisk tenkning.

Nestorius (ca. 386-451 e. Kr.)

Nestorius var erkebiskop av Konstantinopel fra 428-31 e.Kr. da han ble fjernet fra stillingen og erklært vranglærer av kirkemøtet i Efesus.

Origenes av Aleksandria (ca. 185-ca. 254 e. Kr.)

Origenes utviklet ideen om en allegorisk tolkning av bibelen, og hevdet at den ville gi dypere åndelig mening enn andre former for bibeltolkning. Han mente også at det var et skille mellom Farens fullstendige guddommelighet og en mindre fullstendig guddommelighet hos Sønnen. Origenes' syn kan ha påvirket Arius meninger.

Palmer, Phoebe (1807-1874 e. Kr.)

Amerikansk forfatter, evangelist og teolog som hadde svært stor innflytelse på metodismen og det nittende århundrets hellighetsbevegelser, både i USA og England. Hun vektla viktigheten av full helliggjørelse her og nå, basert på den troendes totale overgivelse. Hun kalles «hellighetsbevegelsens mor», var en forgjenger når det gjaldt kvinners rett til å forkynne og er en av dem som hadde størst innflytelse på tenkning og teologi hos både Catherine Booth og S.L. Brengle.

Den patristiske perioden

Navnet kommer fra det latinske «pater» (far) og dekker perioden fra de siste nytestamentlige tekstene ble skrevet til kirkemøtet i Kalkedon (451 e. Kr.) På norsk har vi også begrepet «kirkefedrene» om de store teologene fra denne tiden. Mange teologiske ideer som har formet utviklingen av kristen tro er fra denne perioden.

Pelagius (ca. 354-ca. 420 e. Kr.)

Pelagius fornektet læren om arvesynd. Hans lære om den frie vilje og menneskelig ansvar er kjent som pelagianisme. Den står i kontrast til Augustins vektlegging av arvesyndens makt til å forhindre, eller sterkt begrense, menneskelig frihet. Han ble ekskommunisert av kirkemøtet i Kartago.

Plinius den yngre (62–113 e. Kr.)

Plinius var en romersk embedsmann og hans brev til den romerske keiseren gir oss innsikt i forholdene i det første århundret etter Kristus. Hans verk inneholder et avsnitt om «de kristne» som er en av de tidligste ikke-kristne referansene til framveksten av kristen tro.

Den protestantiske reformasjonen

Uttrykket beskriver en bevegelse i det sekstende århundre som kritiserte Den katolske kirkes praksis og teologi. Det kommer fra det latinske «protestari» som betyr å offentlig erklære eller å protestere. Til å begynne med var det en reformbevegelse innenfor kirken, men førte etter hvert til opprettelsen av nye kirkesamfunn som skilte seg fra den katolske kirke i sin vektlegging og teologi.

Railton, George Scott (1849–1913 e. Kr.)

Railton var en tidlig pioner i Frelsesarmeen og arbeidet sammen med William, Catherine og Bramwell Booth med å forme den framvoksende bevegelsen. Railton var intelligent, velformulert og hadde sterke meninger og spilte en viktig rolle i etableringen av Frelsesarmeen i flere land, inkludert USA, Tyskland og i det vestlige Afrika.

Spener, Philipp Jacob (1635–1705 e. Kr.)

Spener var tysk teolog og er kjent som pietismens far. Han fikk stor innflytelse da han omtalte kirkens behov for revitalisering i sin bok *Pia Desideria* (1675).

Sveton (ca. 69–ca. 140 e. Kr.)

(lat: Gaius Suetonius Tranquillus)

Sveton var romersk historiker og hans viktigste bevarte verk er historien om 12 romerske keiseres kriger, fra Julius Cæsar til Domitian. Han har en referanse til jødiske i uroligheter i Roma «'på oppfordring fra en Chrestus'». Dette er en av de tidligste ikke-kristne referanser vi har til Kristus.

Tacitus (ca. 55-etter 117 e. Kr.)

Senator og romersk historiker som har en kort referanse til Jesus som «måtte tåle dødsstraff under Tiberius regjeringstid».

Tertullian (ca. 160-ca. 225 e. Kr.)

Hadde stor innflytelse på utviklingen av treenighetslæren og kan ha vært den første som brukte uttrykket «treenighet». Han trodde på skriftens tilstrekkelighet, at det ikke er nødvendig med referanse til sekulær filosofi for å kunne ha sann kunnskap om Gud.

Tyndale, William (ca. 1494-1536 e. Kr.)

Willam Tyndale oversatte Det nye testamentet og halvparten av Det gamle testamentet til engelsk mellom 1525 og 1535. Motstanden mot arbeidet hans tvang han til å jobbe i Europa og til å smugle bibles tilbake til England. Kopier av oversettelsen ble jaktet på og ødelagt av den etablerte kirken. Han ble dømt til døden som vranglærer og døde som martyr nær Brussel i 1536.

Valdes, Petrus (ca. 1140-1218 e. Kr.)

Valdes grunnla en åndelig bevegelse kjent som Valdenserne. Han var tilhenger av frivillig fattigdom og av å oversette bibelen til folkets språk.

Andre Vatikankonsil (1962-65)

Konsilet ble sammenkalt av Pave Johannes 13., for å se på Den romersk-katolske kirkes teologi og praksis. Det ble et vendepunkt som hadde innvirkning på romersk-katolsk teologi og tradisjon i den andre halvdel av det tjuende århundre, inkludert liturgi, ekklesiologi og bibelens rolle i kirken. Konsilets diskusjoner og rapport førte til viktige endringer i romersk-katolsk kirkelig praksis og retningslinjer.

Von Zinzendorf, Nicolas Ludwig Graf (1700-1760 e. Kr.)

Zinzendorf var greve av Zinzendorf og Pottendorf. Han var tysk religiøs og sosial reformator og grunnleggeren av brødremenigheten.

Wesley, John (1703–1791 e. Kr.)

John Wesley var anglikansk prest og teolog. Hans forkynnelse i friluft, vekt på arminianske teologi, innflytelse fra øst-kirken og vektlegging av personlig erfaring og utvikling i disippelskap ledet etter hvert til grunnleggelsen av Metodistkirken. Wesleys teologi, inkludert vektleggingen av frelse for alle mennesker og vekst i hellighet var sentrale i utviklingen av Frelsesarmeens lære.

Whitefield, George (1714–1770 e. Kr.)

Whitefield var anglikansk prest og en begavet og effektiv evangelist både i Storbritannia og USA. Han har fått æren av å ha foreslått forkynnelse i friluft for John Wesley. I motsetning til Wesleys arminianske overbevisning, var Whitefield kalvinist.

